Helsedirektoratet

Prosjekt nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Oppdaterte prosjekter pr. november 2018

Rapport

IS-2777

Forord

Nærmiljøet består av fysisk miljø og av sosiale og psykososiale forhold. Grøntområder, aktivitetsplasser, bostedsområder, offentlige institusjoner, vegnett og andre ferdselsårer er blant faktorer som utgjør fysisk miljø, mens sosiale møteplasser, opplevelse av trygghet, tillit og identitet knyttet til stedet, er sentrale faktorer når det gjelder sosiale og psykososiale forhold.

Folkehelsemeldingen 'Mestring og muligheter' (Helse- og omsorgsdepartementet, 2015), slår fast at nærmiljøet er en viktig arena for folkehelsearbeidet, og at nærmiljø- og lokalsamfunnsutvikling er et utviklingsområde i folkehelsepolitikken. I meldingen heter det: *'Hensynet til befolkningens helse skal få større plass i steds-, nærmiljø- og lokalsamfunnsutviklingen. Gode lokalsamfunn har stor betydning for livskvalitet og utvikling av sosiale nettverk som bidrar til trivsel, tilhørighet og god helse'* (s. 18).

I prosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse» 2015-2018, samarbeider 8 fylkeskommuner, 7 høgskoler/universiteter og 40 kommuner fra fylkene Nordland, Finnmark, Møre og Romsdal, Hordaland, Rogaland, Buskerud, Vestfold og Østfold. Fylkeskommunene er prosjekteiere og har inngått avtaler om kompetansebygging, følge-med-funksjon og fylkesvise evalueringer med regionale høgskoler og universiteter. Det viktigste utviklingsarbeidet skjer i kommunene der nærmiljøkvaliteter kartlegges og identifiseres gjennom deltakelse og medvirkning fra lokalbefolkningen som grunnlag for gode nærmiljøer og lokalsamfunn som fremmer folkehelse. Helsedirektoratet bidrar med tilskudd, tilrettelegging og kompetanse sammen med andre aktører, blant annet andre statlige samarbeidspartnere. Arbeidet har en "nedenfra og opp" tilnærming.

Hovedmål for prosjektet: Gode nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

- Å forbedre de kvalitative oversiktene over folkehelseutfordringar som grunnlag for kommunale planprosesser og avgjørelser
- Å forbedre kunnskapen om hvordan folk har det i nærmiljø og lokalsamfunn, og skaffe kunnskap om hva som bidrar til livskvalitet og trivsel
- Å utvikle og prøve ut medvirkningsmetoder
- Legge grunnlag for å utvikle tiltak som tar utgangspunkt i utfordringer lokalt og regionalt
- Kompetansebygging i samarbeid med utdanningsinstitusjoner

Basert på kunnskap og erfaring med nærmiljøutvikling, er det et siktemål å utvikle arbeidsmetodikk for nærmiljøutvikling i et folkehelseperspektiv i kommuner og på statlig nivå, og at kunnskapen tas i bruk i relevante studieløp. Utviklingsarbeidet knyttes opp mot folkehelseloven §5c om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkningens helse.

Linda Granlund

Divisjonsdirektør

Jakob Linhave

Avdelingsdirektør

Innledning

Ny folkehelselov legger vekt på at kommuners og fylkeskommuners arbeid med folkehelse skal løftes inn i de oppgaver og virkemidler kommuner og fylkeskommuner allerede har. Som folkevalgte politiske organ rår kommuner og fylkeskommuner over politiske virkemidler i form av å kunne foreta lokale og regionale prioriteringer.

Kommuner og fylkeskommuner er tillagt oppgaver innen samfunnsutvikling, planlegging, forvaltning og tjenesteyting. Kommuners og fylkeskommuners egen virksomheter som barnehage, skoler, kultur, samferdsel, næringsutvikling, helsetjenester, regional utvikling og velfungerende nærmiljø og lokalsamfunn, er grunnleggende for god folkehelse, livskvalitet og utjevning av sosiale ulikheter. Kommuner og fylkeskommuner rår dermed over sentrale virkemidler i form av å kunne utvikle egen virksomhet i samsvar med folkehelsemål, ikke minst gjelder dette innen samfunnsutvikling og på tjenesteområdet.

Et effektivt folkehelsearbeid må utøves i alle samfunnssektorer, og ofte som felles innsats på tvers av sektorene. Dette gjelder på alle forvaltningsnivåer, og mellom forvaltningsnivåene. Det er viktig å forstå betydningen av ulike kompetanseområder og hvordan disse kan brukes inn mot felles mål. Medvirkning og samhandlings- og nettverkskompetanse er viktig. Det er samtidig avgjørende at det tilrettelegges for samarbeidsarenaer i og mellom sektorer og forvaltningsnivåer, og at samarbeid prioriteres og verdsettes.

Folkehelse skapes der vi bor, lever og arbeider. Men hva kjennetegner et helsefremmende og sosialt bærekraftig lokalsamfunn? Hva bidrar til trivsel og livskvalitet, og hva kan være gode metoder for å finne ut hva folk mener om dette? Hvem bør involveres? Hvordan frembringe kunnskap og ikke bare informasjon? Hvordan kan medvirkning bli en naturlig arbeidsform i lokalt plan – og utviklingsarbeid? Hvordan kan fylkeskommuner, kommuner og utdanningsinstitusjoner samarbeide bedre om kunnskapsutvikling? Hvordan få politikere på banen?

Det er dette prosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse», kalt Nærmiljøprosjektet, har handlet om. I denne rapporten, som er tredje og siste rapport av denne typen fra prosjektet, er det samlet et knippe gode eksempler fra utviklingarbeidet. Høgskulen i Volda har ansvar for nasjonal evaluering, i tillegg til at det gjennomføres fylkesvise evalueringer. Evalueringsrapport ferdigstilles 1. kvartal 2019.

Foreløpige funn viser blant annet at kombinasjonen av kvantitative og kvalitative data gir bedre kunnskapsgrunnlag for plan- og beslutningsprosesser. I arbeidet framover blir det viktig å styrke arbeidet med å integrere kunnskapen i kommunenes plan – og styringssystemer.

Helsefremmende nærmiljø- og lokalsamfunn er viktig for å styrke sosial bærekraft og for å oppfylle den sosiale dimensjonen av FNs bærekraftmål. I perioden 2015-2018 har vel 40 kommuner i åtte fylker satt nærmiljø på dagsordenen for å lære om dette. Dette har de ikke gjort bare for seg selv, men også for å få frem erfaringer og gode eksempler som kan deles med andre. God lesning!

Aktører: Kommuner, fylker og utdannings- og forskningsmiljøer og stat

Båtsfjord
Bømlo Tysvær Marker
Sandefjord-Andebu-Stokke Meløy
Hattfjelldal Flesberg Sarpsborg Askøy
Volda Sør-Varanger Fredrikstad Rollag Sunndal Alstahaug Stavanger Narvik Larvik Øksnes Tjøme
Nore og Uvdal Ålesund Hammerfest Vestvågøy
Måsøy Dønna Trøgstad Ørsta Stord Bodø
Randaberg Sømna Horten Rana
Giske Fjell Tana Ulstein
Tønsberg Saltdal

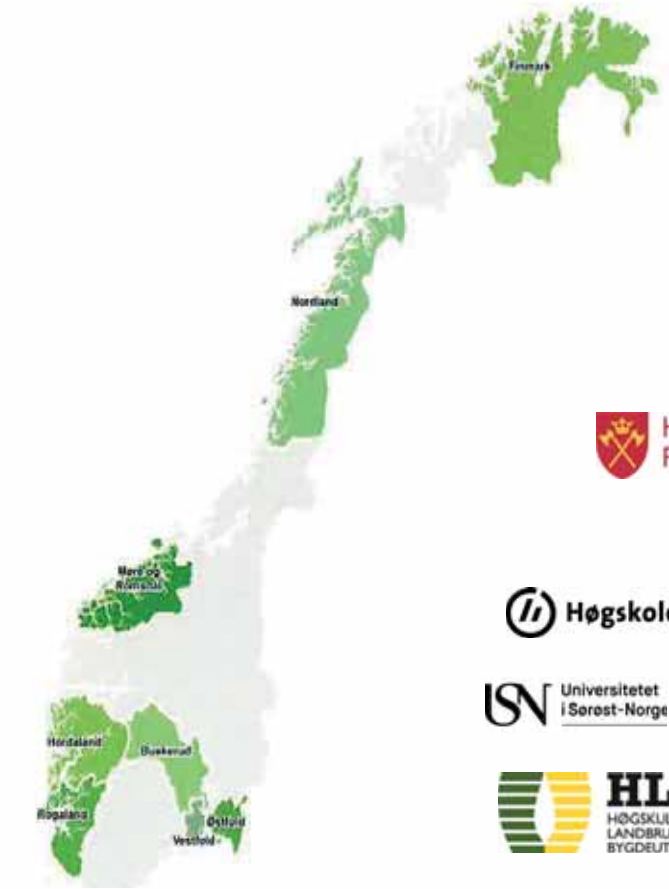

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
ØSTFOLD FYLKESKOMMUNE
VESTFOLD fylkeskommune
ROGALAND FYLKESKOMMUNE
FINNMARK FYLKESKOMMUNE
FINNMÁRKKU FYLKKAGIELDA
Nordland FYLKESKOMMUNE
Møre og Romsdal fylkeskommune
HORDALAND FYLKESKOMMUNE
NORDLANDSFORSKNING
NORDLAND RESEARCH INSTITUTE
Høgskolen i Østfold
Universitetet i Sørøst-Norge
UiT / NORGES ARKTISKE UNIVERSITET
HØGSKULEN I VOLDA
HLB HØGSKULEN FOR LANDBRUK OG BYGDEUTVIKLING
Høgskulen på Vestlandet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
MILJØ-DIREKTORATET
Husbanken
Helsedirektoratet

Innhold

Forord	**2**
Innledning	**3**
Del I: Prosjekter fra fylkene	**6**
Buskerud	6
Rogaland	16
Hordaland	23
Vestfold	34
Nordland	45
Østfold	75
Finnmark	88
Møre og Romsdal	101
Del II: Kommunikasjon og eksempler fra media	**114**
Del III: Eksempel på kommunedelplan fra Rana (2017 – 2027)	**192**

Buskerud

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE

Flesberg - Rollag - Nore og Uvdal

Universitetet i Sørøst-Norge

Delrapport 1: Prosjekt Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse, Numedal

Bakgrunn

Folkehelse er med blant strategier og satsingsområder i kommunenes kommuneplaner. Kommunenes folkehelsekoordinatorer opplever imidlertid utfordringer med operasjonaliseringen, for å nå angitte mål. Blant aktuelle utfordringer og behov kan nevnes:

- Kommunene har varierende oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer som grunnlag for planlegging og prioritering av tiltak.
- Varierende bevissthet innenfor kommunens ulike fagenheter og øvrige organer om betydningen av folkehelsearbeidet og deres ansvar for medvirkning i dette.

I prosjektet har kommunene Nore og Uvdal, Flesberg og Rollag samarbeidet gjennom snart tre år. Vi har hatt som mål å se på modeller og metoder for samarbeid gjennom et vidt felles perspektiv, på tvers av kommuner og sektorer innenfor folkehelse og friluftslivet. Vi ser dette som et nyttig samarbeid med tanke på identitetsskaping, kompetanseutvikling og ressursutnyttelse. Tre små kommuner uten egne planer for sammenslåing, men med mange interkommunale felles funksjoner og lokasjoner. Med 6 700 innbyggere og 9 000 hytter totalt, ville kommunene samlet vært Norges største hyttekommune - om vi legger dette perspektivet til grunn. Prosjektsamarbeid og kompetanseutvikling i fellesskap, er til dels ønsket av våre ansatte og nødvendig i følge kartlegginger samt data innhentet fra innbyggerne.

Problemstilling

Hovedproblemstillinger for utviklingsarbeidet er:

- Hvordan kartlegge og identifisere nærmiljøkvaliteter gjennom medvirkning fra lokalbefolkningen?
- Hvordan understøtte prosesser som gjør at folk flest får økt innflytelse over sin egen hverdag og sitt eget lokalmiljø?

Mål og målgrupper

Mål for hovedprosjektet:

- Ha bidratt til gode nærmiljø og lokalsamfunn i Numedal som fremmer folkehelse
- Gjennom mer samordnet tilrettelegging for fysisk aktivitet og friluftsliv ha bidratt til økt bosteds- og besøksattraktivitet i Numedal, ha styrket det frivillige arbeidet og gitt økt grunnlag for næringsutvikling.

Innbyggerne og fritidsbeboere i kommunene i Numedal er målgruppene. Kommunene har ulik vektlegging og prioritering innenfor gruppene. Ungdom har fokus i alle kommunene, fritidsbeboerne er også prioriterte. I tillegg er inkludering en prioritert oppgave. Se nærmere beskrivelse under de enkelte kommunene.

Eksterne samarbeidsparter i hovedprosjektet

- Universitetet i Sørøst-Norge (USN, www.usn.no)
- Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling (HLB, www.hlb.no)
- Internasjonalt institutt for seriøs oppmuntring (IISO, www.iiso.no)
- Geir Møller (nå Telemarksforsking)
- Numedal videregående skole (www.numedal.vgs.no)
- Kongsbergregionen (www.kongsbergregionen.no
- Reklamemakeriet, Rødberg (www.reklamemakeriet.no)
- Tweed Design AS (www.tweeddesign.no)

Interne samarbeidsparter i hovedprosjektet

- Kommunene i Numedal
- Buskerud Fylkeskommune (BFK), plan, miljø og folkehelse
- Numedalsutvikling IKS (avviklet 2017)
- Ansatte ved ulike virksomheter og avdelinger i kommunene i Numedal

Metoder og organisering

Metoder som er utprøvd/benyttet i medvirkningsarbeid i hovedprosjektet i Numedal og Uvdal: Tankefangst – a la «Open Space» og Dialogmøter i ulike former.

Hovedprosjektet er organisert med styringsgruppe bestående av tre rådmennene og representant fra Buskerud Fylkeskommune(BFK) samt konsulent. Prosjektet ledes av prosjektleder i 50% på oppdrag fra BFK. I tillegg prosjektgruppe og lokale prosjektgrupper i kommunene. Lokal prosjektledere er frikjøpt 40%.

Prosjekter og fellestiltak

Grunnlagsdokument/Folkehelseoversikt for Numedal. Utarbeidelse av et felles kunnskapsgrunnlag/folkehelseoversikt for kommunene i Numedal samt lokalt utfordringsbilde og ressurser. Sammenstilling av kvalitative og kvantitative data er spesielt vektlagt gjennom Tankefangst innhentet fra innbyggerne, Ungdata 2017 og Unicef´s pilotkartlegging «Barnevennlige kommuner».

Fagkurs Samfunnsentreprenørskap ble gjennomført med 26 deltagere og fire prosjektoppgaver i de tre kommunene våren 2017.

Kunsten å lede frivillige.15t kurs våren 2018, kompetanseutvikling og inspirasjon for ansatte og frivillige ildsjeler i kommunene Flesberg, Rollag og Nore og Uvdal i regi av IISØ, Internasjonalt institutt for seriøs oppmuntring
Temaer: Lederegenskaper og lederfokus – Kunsten å virke sammen på tvers, både internt og sammen med andre – Viktigheten av eierskap, ansvarliggjøring og prioritering.

Camp Numedal. Aktivitetsdag med bli-kjent-aktiviteter for elever i ungdomstrinnet, med Numedal videregående skole som arrangør. Formålet var å bygge miljø og kjennskap på tvers av kommunene.

Interkommunalt Friluftsråd. Etablering av interkommunalt friluftsråd har vært et felles ønske i Numedal. En etablering på fylkesnivå utredes nå i 2018/2019 av Buskerud Fylkeskommune.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Medvirkningsarbeidet er både knyttet opp mot innbyggerne gjennom nærmiljø- og lokalsamfunnsutvikling, men også mot kompetanseutvikling blant ansatte og frivillige aktører i lag og foreningslivet.

Folkehelseoversikt er utarbeidet og formidles i flere sammenhenger og fora.

Enighet i kommunene om deltagelse i en ev satsing på interkommunalt friluftsråd.

Camp Numedal ble gjennomført etter lang prosess med skole/oppvekst og med suksess. 87 % av elevene anbefaler oss å gjenta dette. Mange fikk nye venner.

Det innkalles til workshop i ledergruppene for diskusjon og utarbeiding av forslag til videreføring av prosjektet. Prosjektgruppa vil oppsummere og fremme forslag for styringsgruppa i februar 2019.

Produkter

Nettsted og domene - www.mittnumedal.no. Prosjektet presenterer alle sine resultater og rapporter på dette nettstedet, som er videreutviklet i prosjektet.

Logo og fargepalett er utviklet med utgangspunkt i tidligere arbeid med nettside og ressursgrunnlag, som ble utviklet i et tidligere prosjekt i regi av Numedalsutvikling.

Folkehelseoversikt/kunnskapsgrunnlag for hele Numedal er utarbeidet med lokale tillegg fra kommunene som et utgangspunkt for senere tilpasninger og prosesser.

Faglig sluttrapport skal lages og presenteres ved prosjektets avslutning.

Erfaringskonferanse gjennomføres 9.januar 2019 som vår avslutning på prosjektet i samarbeid med Distriktssenteret (www.kdu.no).

Norsk versjon av «*Maptionnaire – plan with people»* skal utprøves og testes.

Digitalt verktøy for medvirkning inkl. veileder utvikles gjennom tjenestedesign som metode i regi av DOGA

Rapporter – kommunevise

Film fra CAMP NUMEDAL – en PILOT aktivitetsdag for 9.trinn er laget.

Artikkelserie fra Laagendalsposten – høst 2017/ vår 2018.

Facebookside «Numedal – mitt lokalsamfunn».

Rollag kommune

Det kommunale folkehelseprosjektet i Rollag kommune blei initiert av folkehelsekoordinator og rådmannen, med grunnlag i kommunens ansvar i å følge opp folkehelseloven. Formålet har vært økt kvalitativ og kvantitativ kunnskap i et grunnlagsdokument for folkehelse i Rollag kommune.

Bakgrunn

Rollag kommune har 1 453 innbyggere. Ansatte i kommunale tjenester og administrasjon har gjerne flere oppgaver og et bredt spekter av ansvarsområder. Ved oppstarten av prosjektet i 2016 hadde kommunen lite dokumentert kunnskap om det lokale utfordringsbildet, samtidig som medvirkningsprosesser blei gjennomført og fulgt opp på tradisjonelt vis. En av utfordringer i Rollag kommune tilknyttet folkehelsearbeidet er at kommunen i administrativt arbeid i begrenset grad får nyttiggjort seg faktagrunnlag som for eksempel folkehelseoversikten. Kommunen er avhengig av å skaffe seg økt kvalitativ kunnskap samt legge til rette for en helhetlig dialog innad og utad. En del av utfordringene er begrensede ressurser tilknyttet kommunal planlegging.

Problemstilling,

Legge til rette for og skape bedre kunnskap og forståelse for medvirkningsprosesser i kommunalt arbeid og i lokalsamfunnet generelt.
Øke kunnskap og oversikt over lokale folkehelseutfordringer og status tilknyttet folkehelse samt formidle denne type kunnskap, lage struktur og rutiner til bruk i kommunalt arbeid.
Stimulere til systematisk evaluering og oppfølging av tiltak, prosesser og prosjekter i kommunen.

Mål og målgrupper

Mål: Skape oversikt og kunnskap over medvirkningsmetoder som kan brukes i det lokale arbeidet.
Målgrupper har vært nye innbyggere og innbyggergrupper i kommunen samt barn og ungdom.

Eksterne og interne samarbeidsparter

Samarbeidsparter internt i Rollag kommune er rådmannens ledergruppe og ansatte som jobber konkret med utviklings- og prosjektarbeid. Organisert og uorganisert frivillighet samt næringslivet er eksterne samarbeidsparter. Buskerud Fylkeskommune har i prosjektarbeidet vært en aktiv bidragsyter. I enkelte prosesser har vi benyttet samarbeidspartnere som FAUN Naturforvaltning, Trøbbelskyter og Asplan Viak.

Metoder og organisering

I det lokale prosjektarbeidet benyttet vi oss i første rekke av «Tankefangst» som metode. Vi har i delprosjektene benyttet metoder som:

- Cafè-modellen
- Spørreskjema
- Åpne møter med workshop
- Ungt entreprenørskap

Prosjektet er organisert med lokal prosjektgruppe og frikjøpt prosjektleder (40%). Prosjektgruppa har vært sammensatt med representanter fra forskjellige avdelinger i kommunen og har fungert som en støttegruppe for prosjektleder.

Prosjekt og tiltak

Kunnskapsformidling og økt forståelse av folkehelsearbeid: Lokal prosjektleder har jevnlig deltatt i rådmannens ledergruppe samt i møter med lokalpolitikere. Fokus på formidling underveis i prosjektperioden samt på videreføring og bruk av kunnskapsgrunnlaget i videre arbeid.
Friluftsområder: Systematisk arbeid med friluftsområder i kommunen, inkl. kartlegging av friluftsområder. Prosjektet er et samarbeid mellom kommunen, frivillighet og ungdommen/elever fra Veggli skole (Ungt entreprenørskap).
Frivillighetspolitikk: Med utforming av en frivillighetspolitikk, blir folkehelsearbeid innad og utad i kommunen formalisert. Dette vil bidra til systematisk samarbeid og medvirkning fremover.
Medvirkning av ungdom: Kunnskapsgrunnlaget stimulerte til etablering av arbeidsgruppa «Attraktiv ungdomskommune», med ungdom og politikere i gruppa. Kommunen har også gått i videre samarbeid med UNICEF for å bli godkjent som «Barnevennlig kommune».

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Økt forståelse av folkehelsearbeidet i alle enheter og hos politikere i kommunen.
Systematisk arbeid med friluftsområder i kommunen med statlig sikring av friluftsområder i kommunens arealplan.
Formulering av en helhetlig frivillighetspolitikk som vedtas politisk våren 2019.
Folkehelseoversikten blir videre brukt i kommunens planlegging.

Produkter

Friluftskartlegging. Sti- og løypeplan. Frivillighetspolitikk. Grunnlagsdokument folkehelse. Rapport fra arbeidsgruppen «Attraktiv ungdomskommune» gir forslag til videre medvirkningsarbeid av og med ungdom.
Rapporter med forslag til videre prosjektarbeid i frivilligheten, utforming av natur- og kultursti i Veggli sentrum samt idèskisse til badeanlegg i Veggli.

Kontaktinformasjon: Nadine Mielke, nadine.mielke@rollag.kommune.no

Nore og Uvdal kommune

Bakgrunn

Folkehelse er med blant strategier og satsingsområder i kommunens kommuneplan. Kommunens folkehelsekoordinator har opplevd utfordringer med operasjonaliseringen, (gjøre noe målbart ved observasjon eller eksperimentering) for å nå angitte mål. Blant annet er folkehelsearbeidet i betydelig grad avhengig av medvirkning fra frivillig sektor.

Problemstilling

Hvordan kan kommunen bli bedre på medvirkning og hva slags metoder kan være de beste å bruke, hva vil det føre til av endringer?

Mål og målgrupper

Gjennom prosjektet ha bidratt til gode nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse spesielt for kommunens barn og unge, øvrige innbyggere og fritidsinnbyggere. Tilrettelagt for fysisk aktivitet og friluftsliv, ha bidratt til økt bosteds- og besøksattraktivitet, styrket det frivillige arbeidet og gitt økt grunnlag for næringsutvikling

Eksterne samarbeidspartnere

Gjennom Visjon Rødberg, videreutvikling av Rødberg som kommunesenter, har det vært samarbeid med arkitektfirmaet Snøhetta. Kommunen har også søkt og kommet med i Europan 15, en konkurranse for unge arkitekter. Buskerud fylkeskommune er også samarbeidspartner i dette prosjektet.

Interne samarbeidspartnere

Lokale gård- og grunneiere, det lokale næringsliv, frivillige lag og foreninger deltar også i prosessen.

Metoder

1*) Folkemøter*. I forbindelse med rulleringen av kommuneplanens samfunnsdel har det vært holdt folkemøter rundt om i de forskjellige grendene.
Det har også vært egne møter for kommunens næringsliv, hytteinnbyggere og kommunens ansatte. Møtene ble holdt våren og sommeren 2018.
2) *Kafébord*. Nore og Uvdal kommune har testet ut bruken av Kafébord som metode i forbindelse med et folkemøte med kommuneplanen for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv som tema. Møte ble holdt høsten 2018.
3) *Gjestebud.* Det inviteres til gjestebud som en forlengelse av Kafébord. Meningen med dette er å gi mulighet for å konkretisere ønsker/tanker rundt om i de forskjellige nærområdene.
4) *Barnetråkk*. Det planlegges å gjennomføre Barnetråkk som metode ved Uvdal skole. (5.-7. trinn), samt en papirbasert utgave for 1.-4. trinn. Dette sees i

sammenheng med nærmiljøtiltak som er under etablering, samt tilbakemelding fra UNICEF om barn og unges medvirkning i prosjekt «Barnevennlige kommuner».
5) *Ungt entreprenørskap*. Ungdomsprosjekt, gjennomført på ungdomstrinnet, Rødberg skole, der målet var å komme med forslag til aktiviteter - sentrumsnært til Rødberg.

Organisering

Prosjektet er organisert med lokal prosjektgruppe og frikjøpt prosjektleder (40%). Prosjektleder har i perioder vært fordelt på 2 personer, med 20% på hver. Prosjektgruppa har vært sammensatt med representanter fra de forskjellige avdelinger i kommunen og fungert som en støttegruppe for prosjektleder. Medvirkningsarbeidet er både knyttet opp mot innbyggerne gjennom nærmiljø- og lokalsamfunnsutvikling i forbindelse med rullering av kommuneplanens samfunnsdel, men også mot kompetanseutvikling blant ansatte og frivillige aktører i lag og foreningslivet

Prosjekt og tiltak

Gjennom ungt entreprenørskap kom det inn forslag til tiltak som har ført fram til søknad om penger til utendørs treningsapparater, fritidsaktiviteter i forbindelse med Grotta ungdomsklubb, idé om å utvikle en down-hill løype sentrumsnært til Rødberg og samarbeid med den lokale motorklubben. Prosessene har også medvirket til at det er satt i gang et prøveprosjekt med gratis skolemat en gang i uken, til alle elevene i grunnskolen i kommunen. På bakgrunn av at kommunen er langstrakt og har til dels dårlig utbygd offentlig kollektivtilbud, er det gått til anskaffelse av en «bygdebil». Denne skal brukes til å kjøre eldre og personer med nedsatt funksjonsevne, den skal også kunne nyttes av lag og foreningen til f.eks. å kjøre på trening eller idrettsarrangement.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Gjennom prosjektet har man slik lokal prosjektleder ser det, oppnådd å sette i gang medvirkningsprosesser og prøveprosjekter i forhold til barn og unge.
Det er skilt på metoder mellom barn/unge og voksne. Metoder som aktiviserer/ gjør at folk må forflytte seg/ snakke på tvers, på litt nye arenaer, kan ofte sette kreativiteten i gang. Kafébord er et godt eksempel på dette. Det blir også viktig å gi informasjon tilbake til innbyggerne som har vært deltatt i de forskjellig prosessene.
Prøveprosjektet med gratis skolemat til alle elevene i kommunens grunnskole, har vært en stor suksess. Her blir det viktig å få dette inn i kommunens økonomiplaner.
Gjennom bygdebilen er det ønske om å imøtekomme behovet for et bedre kollektivtilbud til eldre, barn og unge. Kommunen har så langt bevilget et årlig driftstilskudd, dette bør også videreføres. Gjennom ungt entreprenørskap har man erfart at når ungdom kan la kreative tanker blomstre, gir det resultater.

Kontaktinformasjon:

Britt Guton Halland britt.guton.halland@nore-og-uvdal.kommune.no

Flesberg kommune

Nærmiljøprosjektet har bidratt i utviklingen av gode bo- og nærmiljøkvaliteter i tettstedene våre i samarbeid med innbyggerne. Vi har mobilisert til engasjement for eget nærmiljø samt formalisert samarbeidet gjennom partnerskapsavtaler. Vi har bistått lag og foreninger i søknader om tiltak, samt søke i fellesskap å kunne realisere gode tiltak.

Problemstillinger

Hvordan kartlegge og identifisere nærmiljøkvaliteter gjennom medvirkning fra lokalbefolkningen?

Hvordan understøtte prosesser som gjør at folk flest får økt innflytelse over sin egen hverdag og sitt eget lokalmiljø?

Mål og målgrupper

Medvirkningsarbeid for steds- og identitetsutvikling. Målgrupper er innbyggerne i kommunen - med vekt på utvikling av forpliktende samarbeid med Bygdelag og Velforeninger. Ungdom og integrering har også vært prioritert.

Eksterne samarbeidsparter:

- Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Ås.
- Design og arkitektur Norge (DOGA) Oslo.
- Miljødirektoratet og Buskerud Fylkeskommune.
- Blefjell Løypeforening var en viktig sparringpartner i utformingen av spørreskjema til hytteeiere på Blefjell.

Interne samarbeidsparter

- *Bygdelag og Velforeninger* har vært våre primære samarbeidspartnere, som representanter for tettsted/bygda, og bidratt ekstra inn i medvirkningsarbeidet og lokal prosjektgruppe. Sted for oppstart av arbeidet og rekkefølge ble prioritert i et åpent møte november -16: Svene Vel, Flesberg Bygdelag, Lampeland Vel og Lyngdal Bygdelag.
- *Ledergruppa i kommunen* er viktige samarbeidsparter internt for videreformidling og planarbeid basert på kunnskapen.
- *Lokale gård- og grunneiere* er involvert i gjennom pilotprosjektet i «Utprøving av ny veileder for ferdselsårer».

Organisering

Prosjektet er lokalt organisert med lokal prosjektgruppe og frikjøpt prosjektleder (40%). Prosjektgruppa har vært dynamisk sammensatt, knyttet opp mot medvirkningsprosessene i våre fire tettsteder/bygder og lokalsamfunn. Dette også i vårt oppdrag som pilotkommune i prosjekt Folketråkk, gjennom DOGA (Design og arkitektur Norge). Prosjektet har delvis finansiert en sommerjobb i pilotarbeidet «Utprøving av ny veileder for ferdselsårer».

Metoder

Gjestebud. Flesberg kommune har testet ut og benyttet gjestebud som metode i to steder: Svene (2017) og Flesberg (2018). Gjestebudrunde nummer to bygde på erfaringer fra Svene. I tillegg ble uformelt/uanmeldt møte med innbyggere testet.

Spørreundersøkelse (Survey). Flesberg kommune gjennomførte sin første spørreundersøkelse blant hytteeiere/fritidsbeboere på Blefjell våren 2018 via Facebook i samarbeid med Blefjell Løypeforening.

Maptionnaire – plan with people(www.maptionnaire.com). Som pilotkommune i Folketråkk gjennom DOGA, tester vi ut denne nye metoden og verktøyet. Tema: Stevningsmogen Fritidspark - Hvordan få dette området på Lampeland til å bli et område for ALLE når ny skole, svømmehall og idrettshall er ferdig?

Tjenestedesign som metode ble kommunen kjent med gjennom innledende arbeid i «Folketråkk».

Prosjekt og tiltak

- Medvirkningsarbeid i samspill mellom NMBU og 9. trinn fra Flesberg i kurset «Bylandskapet som sosial arena». Utarbeiding av 9 studentoppgaver.
- Gjestebud som metode på to tettsteder/bygder i samarbeid med velforening og bygdelag, som en del av stedsutvikling
- Initierte til réetablering av velforening og arbeid med partnerskapsavtaler
- Pilotkommune i prosjekt «Folketråkk» - utvikling av digitalt verktøy for medvirkning og Maptionnaire som metode
- Pilotkommune i utprøving av «Ny veileder for ferdselsårer»
- Spørreundersøkelse til hytteeiere på Blefjell via Facebook
- Etablering av ungdomsråd i kommunen høsten 2018

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Med resultater fra gjestebud, ble prioriterte stier og løyper kartlagt med GPS og lagt ut på UT.no. Tilsvarende prioriteringer, arbeid og synliggjøring ble gjort med kommunens turkasser.

Resultatene fra Workshop i «Maptionnaire» med ulike grupper av befolkningen bringes inn i kommune planarbeidet som starter opp i 2019.

Innbyggerundersøkelser og spørreundersøkelser og ungdomsmedvirkning skal synliggjøres i kommuneplan med oppstart 2019. Det jobbes med videreføring på mange områder; skoleutbygging, tettstedsutvikling og i planer.

Kontaktinformasjon: Frøydis Lislevatn, Froydis.Lislevatn@flesberg.kommune.no

Rogaland

Still enkle spørsmål
- lav terskel for deltagelse
Samle nærmiljøet
- bygger eierskap og identitet
ØK MEDVIRKNINGS-ROMMET
Få større innsikt
- bedre planer
Få bedre spørsmål
- nye prosesser
ROGALAND FYLKESKOMMUNE

UNG ROM
rom for unge

Randaberg kommune

Bakgrunn:

Prosjektet er en del av det pågående kommuneplanarbeidet. Kommunen hadde behov for kunnskap om hvordan tilrettelegge gode nærmiljø for unge med unges deltakelse. Med bakgrunn i folkehelseoversikten og Sjumilssteget vet vi noe om ungdommenes utfordringer og hva unge generelt ønsker for nærmiljøer. Dette ville vi utdype nærmere i prosjektet.

Mål og målgruppe:

Kartlegge kvaliteter i de unges nærmiljø, i øyenhøyde med de unge.
Målgruppen i prosjektet er ungdom 14-16 år.

1. Kartlegge og identifisere nærmiljøenes styrker og svakheter som har betydning for de unges folkehelse.
2. Prøve ut ulike metoder som engasjerer og involverer unge i kommunale planprosesser.
3. Gi unge innbyggere en stemme i kommunale prosesser og skape kultur for at unge i fremtiden naturlig tar del i design og planlegging av nærmiljøer.

Eksterne og interne samarbeidsparter:

Eksterne samarbeidspartnere har vært frivillige organisasjoner, næringslivsaktører, videregående skole, fagkonsulenter som eksempelvis grafikere, arkitekter, fotografer, designere. Prosjektet har gjennom hele prosjektperioden knyttet til seg en privat aktør som facilitator, Svangtun Kulturarkitekter.

Interne kommunale samarbeidspartnere har vært fagpersoner og ledere fra alle tjenesteområdene i kommunen, i tillegg til ordfører og andre politikere.

Metoder og organisering:

Prosjektet har prøvd ut ulike metoder for medvirkning: Fotokonkurranse, gruppearbeid, spørreundersøkelser og ulike workshops. Gruppen har utviklet egen metode for å få til bred medvirkning fra flest mulige ungdommer, kalt *ABC..W metoden*. I tillegg har de gitt råd i ulike sammenhenger som f.eks kommunikasjon, språk, presentasjoner, mm.

Ungrom er organisert med en intern tverrfaglig arbeidsgruppe på seks personer som representerer tjenesteområdene Skole, Helse og oppvekst, Kultur og Plan- og miljø. I tillegg er en styringsgruppe representert med rådmann som leder og fire kommunalsjefer som representerer de samme tjenesteområdene som nevnt over. Folkehelsekoordinator er prosjektleder. Hovedressursen i prosjektet har vært Ressursgruppen, som har bestått av seks elever fra ungdomstrinnet representert fra alle skolene. Representantene i Ressursgruppen ble valgt av elevrådene. Facilitator i prosjektet har

i perioder hatt ukentlige møter med Ressursgruppen. Gruppen har fungert ut våren 2018. Høsten 2018 har prosjektet brukt Barne- og ungdommens kommunestyret (BUK) som referanse og medspiller.

Tiltak:

Ungdom har deltatt i planlegging, gjennomføring og evaluering i hele prosjektperioden. Alle ungdomsskoleelevene har deltatt i kartleggingen av eksisterende møteplasser, først individuelt, så i grupper og sist i en workshop. I denne prosessen har de kartlagt geografien og hva som oppleves som kvaliteter på de enkelte møtestedene. De har gjennom en workshop aktivt deltatt i et konkret planforslag av ny lekeplass/uterom i Sentrum, hvor disse kvalitetene er brukt som referansepunkt. Videre har ungdom sammen med kommuneansatte og politikere, med ordfører i spissen, gjennomført en workshop som handler om kvaliteter langs veien til og mellom møtestedene.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet:

Prosjektet har kartlagt de unge sine møtesteder og deres kvaliteter. I tillegg har de kartlagt kvaliteter langs veien til og fra møtestedene. Funnene er nedfelt i et temperaturkart, og dataene er brukt som grunnlag for planbestemmelser i den nye kommuneplanen som er ute på høring denne høsten. Erfaringene knyttet til involveringsmetoder er også viktige bidrag inn i kommuneplanen. Planen har tre satsingsområder som alle handler om folkehelse: Fremme levende nærmiljø, Fremme trivsel og god psykisk helse og Fremmes smarte og nyttige løsninger. Det siste område har samskaping og innbyggerinvolvering som strategi.

Funnene knyttet til mobilitet og kvaliteter langs veien, blir i tillegg brukt direkte inn en pågående klima- og energiplan. Alle kvalitetsfunnene blir lagt inn som kunnskap i folkehelseprofilen for kommunen.

Produkter: (Eksempler på produktene vises i delrapport 2.)

- Temperaturkart som viser møteplassene og dets kvaliteter, digital utgave
- Veileder om *ABC…W metoden*, ferdig i papirformat, digital utgave under arbeid
- Fire videoer, søk «Ungrom» på www.youtube.no:
  - 1 video der Ressurgruppen som snakker om Ungrom
  - 2 videoer fra workshopen «Make Sentrum great again»
  - 1 video fra workshopen «Langs veien»
- Ferdig utarbeidet forslag til nytt uterom i Randaberg sentrum, «Make Sentrum great again»
- Spørreundersøkelse om medvirkning i kommunale prosesser
- 5 presseoppslag i Bygdebladet
- Psykologiske perspektiver knyttet til det å engasjere ungdom.

Kontaktinformasjon: Anne Grødem, anne.grodem@randaberg.kommune.no,
Randaberg kommune

TYSVÆR KOMMUNE

1. Kort beskrivelse av kommunalt prosjekt, Tysvær kommune, Rogaland, høsten 2018

Tittel; "Godt å leve i Tysvær" Utprøving av medvirkningsmetoder for økt kunnskap om friskfaktorer

2. Bakgrunn

Dette prosjektet har fokus på at planlegging og folkehelsearbeid kan møtes gjennom et felles mål om styrket medvirkning i plan- og utviklingsprosesser. Utprøving av ulike medvirkningsmetoder er sentralt. Resultat av medvirkning handler også om at kommunen får ny og økt kunnskap om hva innbyggerne opplever som viktig for at det skal være godt å leve i Tysvær, og hva som gir helse, trivsel og livskvalitet for den enkelte. Dette skal inngå som grunnlag for lokale plan- og utviklingsprosesser, på kort og lang sikt.

3. Problemstilling

Utforske hva som fremmer helse, trivsel og livskvalitet i Tysvær, gjennom bruk av ulike metoder og verktøy. Kunnskapen skal styrke lokale plan- og utviklingsprosesser, med mål om gode nærmiljø og lokalsamfunn.

4. Mål og målgrupper

Effektmål: - Styrket medvirkning og innbyggerinvolvering hos innbyggerne i Tysvær kommune, knyttet til ulike plan- og utviklingsprosesser - Bedret kunnskapsgrunnlag for plan- og utviklingsprosesser, knyttet til økt kunnskap om nærmiljøkvaliteter/friskfaktorer i Tysvær.

Resultatmål:- Utprøvd ulike medvirkningsmetoder og etablert erfaring med disse - Utarbeidet metodehefte/nettside og rutiner for medvirkning i plan- og utviklingsprosesser i Tysvær - Samlet systematisert ny kunnskap fra kvalitative undersøkelser om nærmiljøkvaliteter/friskfaktorer i Tysvær (i Folkehelseoversikten).

Alle innbyggere er målgruppen, men grupper som det vil bli særlig fokusert på i prosjektet er barn/unge, eldre og innbyggere med flerkulturell bakgrunn (de tradisjonelt "stille" stemmene).

5. Eksterne og interne samarbeidsparter

Bredt samarbeid internt i kommunen; plan, teknisk, kultur, idrett, skoler etc. Samarbeid med lag og organisasjoner, nærbutikkene, bygdeblad med mer.

6. Metoder og organisering

Workshop/dialogkafe/verksted/fokusgruppe/idedugnad o.l., digitale medvirkningsmetoder, som MyCity, Barnetråkk og Trafikkagenten, besøk i bygder/tettsteder på nærbutikken ol, besøk direkte hos målgrupper, som på Opplæringssenteret, dagsenter psykisk helse, pensjonistforeninger o.l., stand på Tysværdagen

7. Prosjekt og tiltak

Medvirkningsmetoder prøves ut ifm. plan- og utviklingsprosesser knyttet til "Områdereguleringsplan for Aksdal" og "Kommunedelplan for fysisk aktivitet og idrett" og "Kommunedelplan for trafikksikkerhet"

8. Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

- Ny og oppdatert kunnskap om lokale "friskfaktorer" og hvordan folk har det.
- Erfaring med ulike metoder/verktøy for innbyggerinvolvering- hva synes å fungere bra/ikke så bra, hva passer til ulike formål mm.
- Styrket planprosesser med sterk inkludering av ulike grupper underveis.
- Bidrag til egenkraftsmobilisering/empowerment i befolkningen.
- Begynnende erfaring med implementering av kvalitativ kunnskap i lokal folkehelseoversikt.

9. Produkter

Årlige rapporter er utarbeidet til polisk styringsgruppe. Kunnskapen implementeres i lokal folkehelseoversikt. Innspill brukt i ulike planprosesser/høringsnotater.

Kontaktinformasjon: Ann-Kristin Berge Dahle, ann-kristin.berge@tysver.kommune.no, Tysvær kommune

STAVANGER KOMMUNE

1. Levekårsløftet Storhaug- helhetlig innsats for å bedre levekårene, styrke bomiljøet og gjøre bydelen enda mer attraktiv

2. Bakgrunn

Levekårsløftet ble igangsatt i 2015 med mål om å styrke bomiljøet og via dette, bedre levekårene. De siste 15 årene har østsiden gjennomgått en transformasjon. Gamle industribygg har måttet vike for massiv boligutbygging. Levekårssonen Badedammen har hatt en befolkningsøkning på 246,7%.
Arbeidet med levekårsløftet på nordøstre del av Storhaug tar utgangspunkt i Husbankens metodikk for områdeløft.
Gjennom områdesatsing skal kommunen, i samarbeid med lokale ressurser, bidra til fysiske, sosiale og miljømessige forbedringer over tid.
Høsten 2017 inngikk stat og kommune en intensjonsavtale om en områdesatsing i bydelen i årene 2018 – 2024.
En rød tråd har vært mobilisering av lokale ressurser for å bedre bomiljø og nærmiljø.

3. Problemstilling

Hvordan få bedre kunnskap om hva som bidrar til livskvalitet og trivsel, og hvilke metoder kan brukes for å mobilisere bydelens egne ressurser (beboere, frivillighet og næringsliv).

4. Mål og målgrupper

Styrke bomiljøet og levekårenefor innbyggerne i sonene Badedammen, Emmaus, Lervig og deler av Bergeland og sentrum.

5. Eksterne og interne samarbeidsparter

Léva Urban design har vært ekstern samarbeidspartner. Internt har vi samarbeidet med Helse og velferd v/ Rehabiliteringskontoret, Ungdom og fritid v/ Frivilligsentralen og Park og vei.

6. Metoder og organisering

1. Bydelsgruppe
2. Nærmiljøtilskudd til beboer- og velforeninger, frivillige lag og organisasjoner og næringslivsaktører.
3. Nærmiljøkontor for å synliggjøre prosjektets geografiske forankring.
4. Kommunikasjonstiltak. Egen nettside og Facebookside. Aktiv bruk av bydelsavisa, Storhaug bydelsavis.

5. Egen nettportal
6. Det rullende idéverkstedet. Campingvogn ble bemannet og kjørt ut i aktuelle områder for kunnskapsinnhenting og mobilisering av lokale ressurser

7. Prosjekt og tiltak

Systematisk oppgradering av lekeplasser i samarbeid med barn og voksne i området. Utgangspunktet for arbeidet knytter seg til rapporten Prosjekt uterom fra 2013 som ble utarbeidet i et samarbeid mellom Storhaug bydelsutvalg, frivillighetssentralen og beboerne i bydelen.
Sosiale og miljømessige prosjekter som bygger opp under hovedmålsettingen for prosjektet, for eksempel «Eg vil lære», Fritid for alle, Folkepulsen, aktivitetstilbud og bomiljøtiltak på Midjord.
Det er lagt vekt på forankring og eierskap på tvers av ulike avdelinger internt i kommunen, for å best mulig sørge for varige endringer og tiltak. I samarbeid med skoler og Ungdom og Fritid vil vi gjennomføre barnetråkk, og vi har også initiert et samarbeid mellom ulike kommunale aktører i forhold til boligsosialt miljø i områder med fortetting av kommunale boliger.

8. Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Ordningen både med Bydelsgruppe og Nærmiljøtilskudd skal evalueres. Vårt foreløpige inntrykk er at ordningen med nærmiljøtilskudd har generert et sterkere engasjement for eget nærmiljø.
Et nærmiljøkontor er viktig, men bør være synlig og tilgjengelig fra gateplan.
Nettportalen har ikke fungert slik vi hadde planer om, og vi arbeider for å finne nye løsninger, blant annet for å kunne ha avstemninger blant beboere i området.
Det rullende idéverkstedet har bidratt til å få bedre kunnskap om hva som bidrar til livskvalitet og trivsel, fordi kommunen har «vært på besøk» på en synlig måte i bydelen, og kommet i kontakt med et bredere lag av befolkningen og flere folk enn vi ellers ville ha gjort. Levekårsløftet har vært et forprosjekt til Områdesatsing på Storhaug 2018-2024.

9. Produkter

Brosjyren «Levekårsløft på Storhaug»
Statusrapport «Levekårsløft Storhaug», september 2017.
Nyhetsbrev, Storhaug bydelsutvalg
Facebooksiden Områdesatsingen på Storhaug
Stavanger kommunes hjemmeside; Områdesatsing på Storhaug
Evaluering av bydelsgruppe og bruk av nærmiljøtilskudd (våren 2019)

Kontaktinformasjon: Hanne Navdal Vatnaland. Stavanger kommune.
hanne.vatnaland@yahoo.no

Hordaland

HORDALAND FYLKESKOMMUNE · ASK 07 · Bømlo kommune · FJELL KOMMUNE · STORD KOMMUNE · Høgskulen på Vestlandet

Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse i Hordaland

Bømlo: Driftige folk i vakker natur. helsefremjande nærmiljø i Bømlo kommune. Nye modeller for samhandling mellom kommune og grendautval har ført til lokal mobilisering og utvikling.

Askøy: Barn og unge si stemme som mobiliserende kraft, for medverknad og eit mobbefritt oppvekstmiljø.

Gjennom dette utviklingsarbeidet har fire kommunar arbeidd med å kartleggje og identifisere nærmiljøkvalitetar. Det er gjort gjennom brei deltaking og medverknad frå lokalbefolkninga.

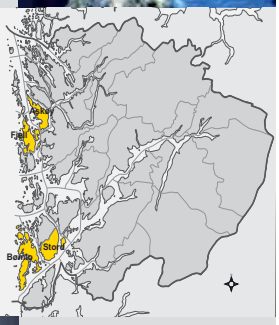

Stord: Brei innbyggjarmedverknad i kommunal planleggjng medverknadsmetodar tilpassa målgruppa og å møte innbyggjarane på deira arenaer gir større medverknad generelt, og sterkare involvering av grupper som elles deltek lite.

Fjell: Skulevegar og snarvegar på Bjorøy. Medverknad frå barn og unge for å leggje til rette for trygg aktiv transport. Ny snarveg er realisert på Bjorøy

Bømlo kommune

Bømlo kommune, med ein desentralisert busetnad, skal ha nærmiljø og lokalsamfunn som bidrar til å fremme folkehelse der folk bur.

Delmål 1: Auke kunnskapen om korleis nærmiljøet påverkar folkehelsa i små lokalsamfunn, og om ulike nærmiljø i same kommune gir ulik påverknad på helsa. Identifisere positive og negative faktorar i dei ulike lokalsamfunna.

Delmål 2: Teste ut kombinasjon av ulike metodar for kartlegging av folkehelse og nærmiljø.

Delmål 3: Utvikle eigna metodar for samarbeid mellom kommune og nærmiljøa, gjennom å utvikle grendautvala som paraplyorganisasjon og talerør for frivillige organisasjonar og befolkninga i lokalsamfunnet, og som mellomledd mellom lokalsamfunnet og kommunal administrativ og politisk leiing.

Delmål 4: I samarbeid med nærmiljø og grendautval legge grunnlag for konkrete tiltak som kan utvikle nærmiljøet i helsefremjande retning. Mobilisering og eigarskap er viktige faktorar.

Kommunen har valt ut 3 lokalsamfunn til prosjektet, som på kvar sin måte har ulike kvaliteter og utfordringar å bygge prosjektarbeidet på, Rubbestadneset - eit industrisamfunn, Moster - eit historisk samfunn og Espevær - eit øy samfunn.

Målsetjinga i første del av prosjektet er å observere utan å legge føringar for kva ein venter å finne. Det er eit ynskje å få så brei deltaking frå dei valde aldersgruppene som mogleg, for å få fram breidda i dei tilbod som fins i lokalsamfunnet. Ein har difor valt å ikkje nytte representasjon i form av nøkkelpersoner, interesseorganisasjonar eller fokusgruppeintervju.

Metodearbeid gjennomført hausten 2016 (vekene 42,43, og 44)

- **Kartlegging av aktivitetstilbod**: Oppdraget til grendautvalet var å skaffe oversikt over alle aktivitetar/fritidstilbod som finns i lokalsamfunnet. Deretter plotte desse på eit stort flyfoto over området. Utført veke 42-44 i 2016
- **«Ut av huset-kartlegging»:** Semikvantitativ metode der informantane markerte på flyfoto kor dei går når dei ikkje er heime eller på arbeid/skule. Flyfoto over nærmiljøet, og med skriftleg Påført stad der dei er utanfor kommunen, siste 30 dagar. Kartlegginga var avgrensa til 5.skuletrinn, 8.skuletrinn og 10.skuletrinn (veke 42).
  Begge desse metodane har element av sosiokulturell stadsanalyse (social-spatial methodology).
- **Spørjeundersøking**: Opne spørsmål om lokalsamfunnet og kva påverknad det kan ha på helsa til dei som bur der. Samarbeid med Grendautvala og skule for å nå alle og motivere til deltaking. Kartlegginga er tenkt avgrensa til 6., 7. og 9. årstrinn i skulen og til aldersgruppa 67-79 år. Spørjeskjema vart anonymt besvart. Skal av skuletrinna nyttast i områda Moster og Rubbestadneset, men ikkje Espevær. Spørjeundersøkjinga i aldersgruppa 67-79 år vart utført i alle nærmiljøa veke 42-44, spørjeundersøkjinga på skulane i veke 42.

Metodearbeid/aktivitetar gjennomført 1. halvår 2017

- Kurs i bruk av ABCD (Asset Based Community Development) metoden, med deltakarar frå grendautval, skule og andre kommunale einingar, samt Høgskulen på Vestlandet (HVL) den 13 og 14.03. Denne metoden vert nytta jamfør delmål 2, 3 og 4 med hovudvekt på delmål 4.

- Gjennomført «grendamøter» mars 2017 – med bruk av ABCD, Moster 21.03 (150 personar møtte), Rubbestadneset 22.03 (120 personar møtte) og Espevær 28.03 (52 personar møtte). Funn frå metodearbeidet hausten 2016 vart presentert, og høve til å gi fleire innspel.
- Innspela er fordelt etter tema, og dei innspela som grendautvala følger opp nyttar ein ABCD metoden. Fleire av innspela vert allereie jobba godt med no.

Prosjektet har også eit tett og godt samarbeid med Høgskulen på Vestlandet (HVL). I mars 2017 fekk vi tilsegn om tilskot frå regionalt forskingsfond (RFF) – Vestlandet til eit forprosjekt med kunnskapsoversikt. Det er eit samarbeid med HVL.

Partane i forprosjektet vil i forskningsprosjektet teste ut bruk av ABCD. Dette prosjektutviklingsverktøyet skal gi endringskompetanse, og innebærer kartlegging, deltaking og medverknad, jamfør folkehelselova, mellom anna gjennom utvikling av empowerment og sosial kapital.

Nytt ABCD kurs særskild for ungdom 07-08.09.17.

Erfaringar så langt har synt oss at nærmiljøa tar tak i det dei sjølve kan gjere noko med, der kommunen er meir ein fasilitator om det er trong for det. Prosjektet er forankra lokalt og har eigarskap hos innbyggjarane. Ein erfarer at «noko skjer». Grendautvala har legitimitet til å vere bygda sitt talerøyr, og erfaringar gjort til no skal nyttast mot grendutvala i resten av kommunen.

Folk viste stort engasjement for bygda

Oppslag Bømlo nytt Grendamøte på Moster 21.03.17

2018 – Etter oppfordring frå kommunestyret så har vi siste året i prosjektet jobba med å implementere dei andre grendautvala i kommunen – totalt 12 stk. Status no er 11 av 12 grendautval som har gjennomført grendamøter i sitt lokalsamfunn – særs godt oppmøte, mellom 20-60 % oppmøte.

Møta er og eit samarbeid Grendautval og kommune opp mot kommuneplanen sin samfunnsdel KPS– der vi har fått innspel frå desse lokalsamfunna i grendamøta. ABCD metode er nytta.

Prosjektet har dermed fått ein god kopling vidare inn mot planarbeidet og kommuneplanarbeidet særskilt.

Spørsmål nytta på grendamøta:

Eit av hovedtema i kommuneplanen sin samfunnsdel er attraktive nærsenter:

1. **Kva meiner du er unikt for Foldrøy?**
2. Kva er viktig for deg for at Foldrøy skal bli eit attraktivt nærsenter?
3. **Kva eigenskapar og evner og engasjement har du som du kan bidra med?**
4. Kva kan du gjera for å få andre til å bli med på å utvikla Foldrøy?
5. **Kva er viktig for deg for at Bømlo skal bli ein attraktiv stad?**

Kommunen har laga eit filmprosjekt som fortel historia om Helsefremjande nærmiljøprosjektet på Bømlo.

FJELL KOMMUNE

Skuleveg og snarvegar i Fjell kommune

[Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmar folkehelse i Fjell kommune]

Bakgrunn:
For å auka den kvalitative kunnskapen om korleis nærmiljø påverkar folkehelsa, har Fjell kommune valt å kartleggja barn sin bruk av aktiv transport til skulen, og samstundes sjå på moglegheitene for snarvegar til skulen. Føremålet er å få fleire til å gå eller sykla til skulen og redusera biltrafikk. Målgruppa er hovudsakleg barn og unge, men det er også lagt opp til å henta inn informasjon om korleis ungdom, vaksne og eldre opplever om skulevegen og nærturterreng.

Problemstilling:
Korleis leggja til rette for at barn og unge kan gå og sykla til skulen?

Mål:
Måla med prosjektet har vore å:
1) kartleggja opplevinga skuleelevar og resten av befolkninga har når dei beveger seg til fots eller på sykkel
2) mobilisera innbyggjarane til å kartleggja både eksisterande snarvegar og
3) finna stader der nye snarvegar vil gjera det trygt og meir attraktivt å gå og sykla
4) teste ut verktøy for medverknad som kommunen kan bruka i andre prosessar

Målgruppe:
Målgruppa i prosjektet er primært barn og unge, men nye og meir trygge vegar vil i stor grad påverke resten av befolkninga i nærmiljøet.

Oppnådde mål:
Kommunen starta opp eit pilotprosjekt på Bjorøy skule våren 2016, der 4.-7.klasse nytta Trafikkagenten og rapportert langs skulevegen. I tillegg vart det gjennomført ein workshop med Bjorøy og Tyssøy velforeining, der både ungdom, vaksne og eldre samarbeidde.

Gode erfaringar med pilotprosjektet på Bjorøy skule gjorde at kommunen valte å vidareføra prosjektet i samanheng med overordna arealplanegging på Litlesotra. Her har elevane ved Foldnes, Brattholmen og Danielsen skule kartlagt skuleveg ved bruk av Trafikkagenten. Ved kartlegging av skulevegen til Danielsen skule er det særleg sett på strekninga mot regionsenteret Straume og kollektivknutepunktet, for å ha kunnskap om korleis barn opplever det å gå eller sykle her.

Prosjektet har gjennom utprøving av kvalitative metodar fått fram unik kunnskap om barn og unge sine meiningar om nærmiljø, trafikktryggleik og snarvegar. Data frå prosjektet har blitt digitalisert og er presentert som eit eige kartlag i innsynsløysinga til kommunen. Resultata som prosjektet har gjeve så langt er:

- Som oppfølging av pilotprosjektet på Bjorøyna skal det opparbeidast ein snarvegen mellom bustadområde og barnehage og skule. Snarvegen vil verta lyssett og vil ha eit dekke som kan driftast om vinteren. Tiltaket er priortert gjennom kommunedelplan for trafikksikring 2017-2020 og det er satt av midlar til gjennomføring i budsjettet for 2018. Grøn avdeling i kommunen vil stå for opparbeidinga av snarvegen, og arbeidet vil starta opp omtrent i februar 2019.

- Kartlegginga har vidare vore brukt i vurderinga av skuleskyss for elevar grunna farleg skuleveg, og resulterte i at elevane sør på Bjorøyna får dekka skuleskyss i vinterhalvåret.

- Kommunen har fått ei betre oversikt over reisevanane til skulebarna som har vore med i prosjektet, saman med ei oversikt over enkle tiltak som kan gjennomførast langs skulevegen gjennom:
    - Data om kva vegar elevane brukar.
    - Oversikt over opplevd tryggleik og utryggleik på skulevegane.
    - Oversikt over kvar det er behov for trafikksikringstiltak og kva tiltak barna sjølve meiner at vil hjelpe.
- Kartfesting av resultata – eit levande verktøy der kommunen kan henta ut rapportar som grunnlag for å prioritera tiltak som kan tryggja skulevegane. Skuleeininga får samstundes eit godt grunnlag til å vurdera gamle og nye saker om gratis skuleskyss grunna farleg skuleveg.

- Kartlegging av eksisterande og ønskja snarvegar skal nyttast i kommunal planlegging. Ved å kopla arbeidet til konkrete planprosessar vert kunnskapen brukt som grunnlag for til dømes arealplanar, trafikksikringsplanar, investeringsbudsjett og handlingsplan.

- Kartlegginga av trafikkforholda vil bli presentert vegmynder som har ansvar for trafikksikring og bygging av gang- og sykkelvegar.

Metode:
Kommunen har nytta fleire metodar for å kartleggja opplevinga skuleelevar og resten av befolkninga har når dei beveger seg på vegnettet, og potensialet for snarvegar i terreng.

- *Trafikkagenten (TØI, Oslo kommune)*

Kartleggingsverktøy utvikla i eit forskings- og utviklingsarbeid mellom Transportøkonomisk institutt (TØI), Forskningsrådet, CapGemini og Bymiljøetaten i Oslo. Applikasjonen er utvikla til mobil og nettbrett, der barna kan melda om positive og utfordrande punkt og strekningar på skulevegen.

- *Mental Mapping (Kevin Lynch)*

Korleis forstå nærmiljøet og bruken av aktiv transport gjennom bruk av Mental Mapping: skuleelevane nytta subjektiv hukommelse/oppleving/kjensle (abstrakt), dei nytta si forståing av rommet og opplevingar/kjensler vart «geo-referert».

- *Workshop*

Workshop for å innhenta kunnskap om potensielle snarvegar i nærområdet.

- *Digitalisera data i kart*

Registreringar i Trafikkagenten og gruppearbeidet frå Mental Mapping og workshopen har blitt digitalisert og ligg i GIS-kartdatabasen.

Samarbeidspartnarar: Skulesjefen, skuleeining, elevar, FAU, velforeining/grendalag, ungdom, GIS-koordinator, planavdelinga, samferdsle, grøn avdeling og IKT-avdelinga.

Vidareføring:
I samband med overordna planlegging på Litlesotra vil kommunen kombinera resultata frå Trafikkagenten med eit anna digitalt medverknadsverktøy. Meir informasjon om verktøya vi bruker i Fjell finn du her: Trafikkagenten: http://www.trafikkagenten.no/ og Adaptive: http://www.avinet.no/adaptive.html

Som følgje av prosjektet jobbar kommunen meir aktivt med medverknad blant barn og unge. Samstundes er det oppretta ein betre kontakt mellom ulike einingar som kan følgja opp resultatet

gjennom planlegging til gjennomføring av tiltak. Dei gode erfaringane frå pilotprosjektet tek vi med oss inn i nye prosjekt, og det er utarbeidd eit undervisningsopplegg som skulane kan bruka. Fjell tek sikte på å fortsetja med Trafikkagenten i prioriterte planområde, som til dømes Ågotnes sentrum.

I 2018 signert Fjell kommune sykkelbyavtalen, og vi kan kanalisera ressursane som har vore brukt i dette prosjektet til oppfølging av sykkelbyavtalen. Ved å kjøra slike medverknadsprosessar har vi kontakt med befolkninga når vi skal gjennomføra tiltak og vil kunna fanga opp glipar/barrierar. Med god samhandling internt i kommunen kan vi samstundes få satt av midlar i budsjettet slik at vi får gjennomført tiltaka.

Med utganspunkt i digitale verktøy og medverknad kan vi sjå særleg på koplingar og snarvegar mellom sentrale målpunkt og nye og etablerte bustadområde, slik at barn og unge kan bevega seg trygt. I samband med utbetringa av FV 209 (Foldnesvegen) og Rv 555 (Sotrasambandet) vil store delar av Kolltveit, Bildøyna og Litlesotra få eit fullverdig gang- og sykkelvegsystem. Då må vi blant anna sjå på korleis Straumemila kan vidareførst med gode koplingar til nye gang- og sykkelvegar og sentrale målpunkt.

STORD KOMMUNE

Brei innbyggjarmedverknad i kommunal planlegging

Mål: Breiare og sterkare involvering av innbyggjarane i kommunen sitt plan- og utviklingsarbeid.

Målgrupper: Innbyggjarane generelt, med særskilt fokus på «dei svake stemmene» - grupper som til vanleg er lite involverte i planprosessar, til dømes barn og unge, innvandrarar, personar utanfor arbeidslivet og eldre.

Tema for innspel: Sosiale møteplassar og nærmiljøkvalitetar. Kva finst som må vernast om, kva må endrast og korleis kan lokalsamfunnet utviklast til det beste for dei som bur der?

Medverknadsmetodar: Representantar for målgruppene har delteke i val og tilpassing av metodar. Ei rekkje arenaer for innspel er valde ut. Det er utarbeidd kvalitative spørsmål som grunnlag for ulike metodar tilpassa informantane.

Følgjande metodar har vore nytta:

Arena	Metode
Nærbutikkar og utfartsområde	Intervju og skriftleg tilbakemelding
Arrangerte og etablerte forum (ungdomsmøte, språkkafé, m.m.)	Gruppesamtale
Nettside, facebook	Skriftleg tilbakemelding
Skule	Kafédialog, prosjektarbeid, kreative metodar
Barnehage	Observasjon, intervju, gruppesamtale, foto, fotostemme, teikning/maling

Kopling til planprosess: Innspela er samla i innspelsrapportar som er grunnlagsdokument for kommuneplan og kommunedelplanar. Kartfesta innspel er registrert i kartdatabase. Innspela er presentert for politisk og administrativ leiing. Skular og barnehagar har hatt eigne presentasjonar og utstillingar for kommuneleiinga, planleggjarar og fagansvarlege.

Erfaringar og resultat: For å oppnå brei medverknad er det gjennomført ein omfattande innspelsprosess. Ein suksessfaktor har vore å møte folk der dei er. 6 skular har delteke med klassetrinn frå barneskule til vidaregåande. 5 barnehagar har involvert barn frå 2 til 6 år. 8 arrangerte grupper har drøfta spørsmåla og gitt innspel. Og det har kome inn 421 individuelle innspel med god fordeling på kjønn og aldersgrupper. Om lag 5% av dei individuelle innspela kjem frå ungdom og vaksne som ikkje deltek i utdanning eller arbeidsliv. Det er få individuelle innspel frå innvandrarar, desse er hovudsakleg involvert gjennom organisasjonar, språkkafé og i skulen. Erfaringane frå medverknadsprosessane vil bli nytta til vidare utvikling av system for medverknad i kommunen.

Nærmiljøkvalitetar: Innspela viser at dei viktigaste sosiale møteplassane er nærbutikken, turområde, fellesområde i nabolaget, organiserte fritidsaktivitetar og sentrum. Opne tilbod som bibliotek og bowling, og tilrettelagte møteplassar, kan ha stor verdi for personar med ulike utfordringar.

Tidsklemma og manglande tilrettelegging er dei vanlegaste barrierane for deltaking. Også økonomi, helse og manglande informasjon spelar ei viktig rolle.

Nærleik til natur og gode tilhøve for friluftsliv blir trekt fram av stort sett alle grupper som den viktigaste faktoren for trivsel. Barn føretrekk urørt natur framfor tilrettelagte leikeplassar.

Det kom inn mange forslag til nye tiltak som kan fremje trivsel og sosialt fellesskap. For utan å inngå som grunnlag for planar, blir innspela formidla vidare til relevante aktørar i ulike sektorar som kan ta dei med i utviklinga av sine tilbod/tenester.

Kontaktinformasjon:
tove.agdestein@stord.kommune.no
Tlf.53496663/97552209

Medvirkning for mobbefritt oppvekstmiljø

Askøy kommune har som mål å redusere omfanget av mobbing og bidra til tryggere oppvekst. Kommune har i sitt prosjekt under satsingen Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse, valgt temaet barn og unges medvirkning.

Bakgrunn

Elevundersøkelsen har vist at for mange elever i Askøyskolen, spesielt på ungdomstrinnet opplever å bli mobbet, og at andelen 10.-klassinger som trives på skolen er lavere enn i landet som helhet. Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er litt eller svært fornøyd med lokalmiljøet, er lavere enn landsnivået (Ungdata).

Problemstilling

Hvordan øke kunnskap om oppvekstmiljø gjennom medvirkning av barn og unge?
Hva er viktig for at barn skal ha det bra; hjemme, på skolen og i fritiden?
Hva er viktig for barn og unge i utviklingen av eget nærmiljø?

Samarbeidsparter i prosjektet

Hordaland fylkeskommune, de andre prosjektkommunene i Hordaland og Høyskolen på Vestlandet.

Mål

Gjennom prosjektet ønsker vi å:

- utvikle kompetanse om medvirkningsmetoder for barn og unge.
- få kvalitativ kunnskap om barn og unges opplevelse av sitt oppvekstmiljø.
- bringe barn og unges stemme inn i beslutningsprosesser og valg av tiltak.
- kunnskap om medvirkningsmetoder som tilrettelegger for aktiv samfunnsutvikling.

Målgrupper og metoder

Målgrupper	**Arena**	**Hvilke kvalitative metoder har vi benyttet?**
Ungdom	Ungdommens kommunestyre (UKS) har vært referansegruppe for prosjektet.	Forarbeid til prosjektet. Intervju/samtale med ungdom - film om hva medvirkning betyr for ungdom og hvorfor det er viktig med medvirkning.
Ungdom	Kommunal elevrådsdag for ungdomstrinn og videregående skole	Prosessarbeid - padlet
Barn og voksne	Læringsverkstedet Soltun barnehage, små og- mellomtrinnet på Hetlevik skole. Samarbeidsmøte; skole, barnehage, FAU, frivillig sektor - Hetlevik et bygdesamfunn på Askøy	Fotostemme med barna som forskere på eget nærmiljø. Utstilling med barna/elevenes arbeid for bygden. ABCD (Asset Based Community Development) tenkning for mobilisering av de voksne i bygden.
Barn og ungdom	5 skoler (av 17 i kommunen); Strusshamn, Hop, Fauskanger, Ravnanger, Florvåg	Min drømmemøteplass – medvirkning barn og unge rullering av kommuneplanens arealdel. Barn og unges syn på stedsutvikling/ senterstruktur og møteplasser i nærmiljøet.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Resultater fra kvantitative undersøkelser kan fremstå som mer faktabasert, og gi grunnlag for generalisering, trender og oversiktsbilder på ulike tema. Gjennom prosjektet har vi derimot ønsket å prøve ut metoder som kan gi barn og unge mulighet til å utrykke seg om positive og negative kvaliteter i eget oppvekstmiljø, slik at de sammen med voksne kan komme fram til trivselsfremmende tiltak. Grunnleggende for valg av metode har vært:

- Uttrykksformer som kan aktiviserer, inkluderer og engasjerer.
- Legge til rette for varierte arbeidsmåter for å nå flest mulig.
- Gi grunnlag for publisering og utstilling på skole, barnehage eller andre steder i kommunen.
- Være et verktøy for mobilisering av lokalsamfunnet.

Kunnskap om oppvekstmiljø som kommer frem gjennom prosjektet benyttes i arbeidet med rullering av Kommuneplanens arealdel (Min drømmemøteplass) og Kommunedelplan barn og unge.

I kommunens program for Mobbefri oppvekst er målet at alle barn og unge skal oppleve trygge og gode oppvekstmiljø. Prosjektet har vist at medvirkning av barn og unge er en måte å mobilisere voksne for barn. På lokalt nivå; barnehagen, skolen og bygden, er barnas stemme brakt inn i valg av tiltak. Med dette som utgangspunkt skal erfaringene fra prosjektet presenteres på Askøykonferansen (kommunal konferanse for tjenester for barn og unge) i januar 2019. Erfaringer tas også med i arbeidet med tiltaksutvikling i nytt folkehelseprogram.

Produkter

- Fotostemmer – oppsummering elevarbeid
- Innspillsrapport – under utarbeiding
- «Min drømmemøteplass» - rapport fra elevarbeid Kommuneplanens arealdel

Kontaktinformasjon

Prosjektleder/folkehelsekoordinator Askøy kommune, Lisbeth Marie Aasebø
Lisbeth.Marie.Aasebo@askoy.kommune.no

Prosjektdeltaker/leder miljørettet helsevern Askøy kommune, Bengt Åge Sørby Borge
Bengt.Age.Sorby.Borge@askoy.kommune.no

Prosjektdeltaker/rektor Hetlevik skole Askøy kommune, Jo Båtevik
Jo.Batevik@askoy.kommune.no

Vestfold

VESTFOLD
fylkeskommune

Nærmiljø som ressurs for helse og trivsel

Hvordan ivareta helsefremmende kvaliteter i kommuneplanlegging?

Prosjekt nærmiljø i Vestfold 2015 – 2018:
Tar innbyggernes lokalkunnskap på alvor. Fra kartlegging av utfordringer til tiltak. Fra dialog med innbyggerne til kunnskap i folkehelseoversikter og planer.

TØNSBERG KOMMUNE

Trygghetsvandringer i nærmiljø i Tønsberg som beslutningsgrunnlag for ny sosial møteplass.

SANDEFJORD KOMMUNE

Dybdekunnskap om sosiale møteplasser for barn og unge, trygghet og tilhørighet gjennom metoden **helsefremmende** sted og **innbyggerdialog** i Sandefjord.

FÆRDER KOMMUNE

Færderproffene er vertskap for **gjestebud** – en kunnskapskilde for å utvikle tjenestetilbudet til barn og unge i kommunen.

HORTEN KOMMUNE

Kartlegging av nærmiljøkvaliteter med **helsefremmende sted** som metode er del av kunnskapsgrunnlaget for ny bystrategi i Åsgårdstrand.

Larvik kommune

Trygghetsvandringer, metoden **helsefremmende sted** og innbyggermøter i **nærmiljøutvalg** gir innbyggerne innflytelse på ny Grønnstrukturplan og ny lekeplass-strategi i Larvik.

Helsedirektoratet

USN Universitetet i Sørøst-Norge

Prosjekt nærmiljø - Tønsberg kommune

Kartlegging og utvikling av nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Bakgrunn

I forbindelse med Tønsberg kommunes oversiktsarbeid ble rapporten «10 prinsipper for helsefremmende stedsutvikling i Tønsberg kommune» utviklet. Tønsberg kommune ønsker gjennom nærmiljøprosjektet å bygge videre på denne rapporten ved å kartlegge nærmiljøområder og sikre aktiv innbyggermedvirkning for hvordan disse kan forbedres ytterligere.

Problemstilling

Hvordan kan vi forbedre de valgte nærmiljøområdene slik at disse i større grad fremmer innbyggernes helse?

Mål og målgruppe

Hovedmål: skape gode nærmiljøer som fremmer folkehelse. Delmål: kartlegge helsefremmende nærmiljøkvaliteter, fremme medvirkning og implementere kunnskapen i kommunale plandokumenter og planprosesser.

Målgruppen er alle innbyggere som benytter seg av de valgte nærmiljøområdene.

Eksterne og interne samarbeidspartnere

Eksterne samarbeidspartnere er hovedsakelig tre velforeninger som har vært utgangspunkt for nærmiljøutvalgene i nærmiljøene. Interne samarbeidspartnere er hovedsakelig planavdeling, bydrift, idrett, kommunikasjon, oppvekst og helse.

Metoder og organisering

Hovedmetode for kartlegging er risikorydding og trygghetsvandringer, metoder utviklet av Skadeforebyggende forum og tilpasset prosjektet og lokale forhold.

Det er nedsatt en styringsgruppe med ansvar for strategiske valg og prosjektets overordnete framdrift og måloppnåelse samt en prosjektgruppe med tverrsektoriell sammensetning som har ansvar for den kontinuerlige oppfølgingen og gjennomføringen av prosjektet.

Prosjekt og tiltak

Både enklere og en del mer omfattende tilrettelegging av nærmiljøene har allerede blitt utført. Av større tiltak er det avsatt midler til og vil bli utarbeidet spillemiddelsøknad med en ramme på tre millioner kroner til utvikling av sosial møteplass på Sem.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Kartlegge nærmiljøkvaliteter: Kartleggingen ut fra et folkehelseperspektiv er foretatt i tre utvalgte nærmiljøer. Overordnet kan funnene fra denne kartleggingen deles inn i to hovedkategorier: *trygghetsfaktorer* og *trivselsfaktorer*. Trygghetsfaktorene har hovedsakelig dreid seg om trafikksikkerhetsmessige elementer som fartsgrenser, tilgang til fortau og overgangsfelt, belysning gang- og sykkelvei osv. Trivselsfaktorene har hovedsakelig omhandlet behov for sosiale møteplasser, tilgang til grøntområder og etablering av både enkle og mer avanserte nærmiljøanlegg for fysisk aktivitet.

Fremme medvirkning: Utvikling av medvirkningsmetode, i hovedsak trygghetsvandring, og gjennomføring av medvirkningsprosesser er gjennomført i tre utvalgte nærmiljøer. Metoden har vist seg enkel å gjennomføre - også uten kommunal og administrativ tilrettelegging – noe som kan lette kartleggingen av skade- og ulykkesrisikoer samt trivselsfaktorer i nærmiljøet. Kommunen har oppfordret alle kommunens velforeninger til slik praksis. Funnene gjort gjennom kartleggingen har også enkelt blitt formidlet til dem som har ansvar for å håndtere dem, enten nærmiljøutvalget selv, kommunen eller andre private eller offentlige aktører. Medvirkningsmetodene som har blitt tatt i bruk gjennom prosjektet har også blitt fremmet internt i kommunen og derigjennom fått innpass som én av flere medvirkningsmetoder som kan benyttes i kartleggingsarbeid og i planprosesser.

Implementere kunnskapen i kommunale plandokumenter og planprosesser: Arbeidet med implementering av medvirkningsprosessene i kommunale planprosesser som har blitt utviklet og tatt i bruk gjennom nærmiljøprosjektet er ikke fullendt – kunnskapen tilegnet gjennom prosjektet vil for øvrig bli bevart innen organisasjonen. Enkelte allerede avsluttede eller påbegynte konkrete prosesser: ny sykkelparkering på Sem barneskole og utvikling av nærmiljøområde på Sem er spilt inn i kommunens økonomiplan samt anleggsplan. I samarbeid med planavdelingen utvikles nå en designmal for stedsutvikling på Sem hvor kunnskapen fra medvirkningsprosessene i nærmiljøprosjektet er tatt med. For øvrig har også medvirkningsmetoder brukt i nærmiljøprosjektet blitt videreført i øvrige kommunale planprosesser.

Produkter

- Større og mindre tiltak som ble kartlagt i medvirkningsprosessen er løst innen tekniske tjenesters ordinære drift.
- Opparbeiding av sosial møteplass på Sem – spillemiddelprosjekt
- Opparbeiding av pilotgate for helsefremmende stedsutvikling på Sem
- Utarbeidelse av designmal for stedsutvikling på Sem
- Innspill til økonomiplan og anleggsplan

Kristian Juel, kristian.juel@tonsberg.kommune.no, Tønsberg kommune

Prosjekt helsefremmende nærmiljø

SANDEFJORD KOMMUNE

1. Bakgrunn: I prosjektet prøves det ut metoder som fremskaffer kvalitativ kunnskap som kan anvendes i kommunalt oversikts- og planarbeid og i utvikling av nærmiljøer. Medvirkning, særlig fra barn og unge er vektlagt. Prosjektet tar utgangspunkt i Sandefjord kommunes utviklingsarbeid knyttet til Nærdemokratiordningen og videreutvikling av nærmiljøutvalgsmodellen. Prosjektet er forankret i Rådmannens ledergruppe og eget prosjektdirektiv: *Nærmiljø i et folkehelseperspektiv.*

2. Problemstilling: Tilgang til uformelle møteplasser gir økt tilhørighet og fremmer trivsel og helse. I et oppvekstperspektiv er trygge og inkluderende sosiale møteplasser, som gir barn og unge mulighet for å samles om ulike aktiviteter, en viktig helsefremmende strategi. For å tilrettelegge for gode møteplasser trenger vi mer kunnskap om hvilke kvaliteter som må være tilstede for at barn og unge skal oppleve sosiale møteplasser som en arena for helse og trivsel. Videre er det viktig at denne kunnskapen gjenspeiles i oversiktsdokument og kommuneplanens samfunns- og arealdel og i andre relevante temaplaner. Medvirkning skal være en sentral verdi.

3. Mål og målgruppe : Styrke og videreutvikle nærmiljøer som fremmer helse og trivsel, få kunnskap om og oversikt over hvilke kvaliteter barn og unge peker på og som de mener har betydning for sosiale møteplasser, gjennom å prøve ut kvalitative metoder for medvirkning. Prosjektet har som mål å videreføre erfaringer, kunnskap om og kompetanse til å sikre medvirkning og metoder for kvalitativ kartlegging, særlig i planavdelingen og i nærmiljøutvalgene. Målgruppe er barn og unge fra fire nærmiljøer: Stokke, Andebu, Krokemoa og Sentrum (to siste fra «gamle» Sandefjord).

4. Eksterne og interne samarbeidsparter: Eksterne: Vestfold fylkeskommune, Universitet i Sørøst-Norge, lokalavis (Sandefjord Blad og Byavisa), Nærmiløutvalgene, frivillige lag og organisasjoner. Interne: Kommunalområdene Kultur, fritid, by- og stedsutvikling (KFBS), Plan og miljø, Oppvekst og kunnskap (OK), Helse, sosial og omsorg (HSO, seksjon Familie og helse).

6. Metoder og organisering: Metoder: «Helsefremmende sted» og «Nærmiljøutvalg», i tråd med fylkeskommunens og kommunens prosjektbeskrivelse. Organisering: Rådmannens ledergruppe er styringsgruppe. Prosjektgruppa består av fire medarbeidere, ansatt i Seksjon for strategi og samfunn og KFBS. Det har vært nært samarbeid med de involverte nærmiljøutvalgene, skolene og familiesentrene (Familie og helse). Det er også etablert samarbeid med talsperson for barn og unge, planavdelingen og ansvarlige for kunnskapsdokumentet og kommuneplan.

7. Prosjektog tiltak: Formålet med prosjektet er å prøve ut ulike metoder for medvirkning i kartleggingsarbeidet, samt få økt kunnskap om viktige helsefremmende kvaliteter i et nærmiljø, som skal videreformidles i oversiktsdokumentet og planverk. Det er ikke iverksatt konkrete, fysiske tiltak i prosjektperioden innenfor rammen av prosjektet.

8. Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet: Prosjektgruppen har gjennomført kartlegginger i flere skoleklasser (5. – 10.trinn), hvor elevene har blitt intervjuet og/eller besvart enkle spørreskjemaer, samt markert møtpelasser på kart over eget nærmiljø. Foreldre til barn i Åpen barnehage er intervjuet. Metodene fungerte i hovedsak godt, med det var nødvendig med lokale, situasjonsbetingede justeringer hos de yngste elevene (5. trinn). Funnene fra kartleggingen ble lagt til grunn for *Prosessløpet*. To dialogkonferanser ble gjennomført i samarbeid med to nærmiljøutvalg, hvor rektor, ansatt i Familiesentrene og repr. fra FAU deltok. Lokale funn ble presentert og deltakerne ga utfyllende informasjon og innspill til funnene og til hvordan nærmiljøene og møteplassene kan utvikles i en helsefremmende retning. Deltagerne og respondentene har gitt uttrykk for at det er positivt å få mulighet til å si noe om forhold knyttet til eget nærmiljø og de har tillit til at det de spiller inn blir bragt videre og får betydning i oversikts- og planarbeid.

   Analysearbeidet er ferdigstilt og resultatene er så langt formidlet til Ungdomsrådet, Familiesenteret, planavdelingen, samt egen seksjon (Strategi og samfunn). Det skal utarbeides en tidsplan for ytterligere tilbakmelding og informasjon til nærmiljøutvalgene, FAU og skolene. I samarbeid med samfunnsplanlegger og ansatte i planavdelingen arbeides det nå med å implementere kvalitative data fra prosjektet i kommuneplanenes samfunns- og arealdel, ny fortettingsstrategi og i egen byromsplan. Planavdelingen har gitt tilbakemelding om at prosjektet bidrar til å gi økt kunnskap om hvordan sikre økt medvirkning som fremskaffer kvalitative data. Samtidig påpekes utfordringen knyttet til å presentere kvalitative data i en form som er tilpasset både plan- og oversiktsdokumentets format.

9. Produkter:
   - Prosjektrapport er påbegynt, skal ferdigstilles innen 2019
   - Oversikt over ulike kvalitative metoder og erfaring med bruk
   - Kunnskap om viktige kvaliteter ved nærmiljøer og møteplasser innarbeidet i oversiktsdokument og planer
   - Økt bevissthet og kompetanse om kvalitative metoder, medvirkning og faktorer som bidrar til helsefremmende nærmiljøer, på tvers av fag- og ansvarsområder

Kontaktperson: unni.aadne@sandefjord.kommune.no

Prosjekt Nærmiljø i Larvik Kommune

1. Bakgrunn: «Plan for folkehelsearbeid i Larvik kommune 2010-2014» inneholdt i avgrenset grad systematisk borger- og innbyggermedvirkning, samt kunnskaps-oppsummeringer om sammenhenger mellom folkehelseeffekter og påvirknings-faktorene i nærmiljøene. Prosjekt nærmiljø er forankret og koblet til mål i vedtatte styringsdokumenter og plan- og utviklingsarbeid i kommunen - og inngår i arbeidet med revidering av oversiktsdokumentet som pågår parallelt.

2. Problemstilling: Helhetlig nærmiljøutvikling er sentralt for å øke befolkningens aktivitetsnivå. Barn og unge trenger allsidig aktivitet for normal vekst og utvikling. Det fysiske miljøet kan bidra til, eller hindre trygge tilgjengelige steder å være fysisk aktiv.

3. Mål og målgruppe: Utvikle en modell for kartlegging av nærmiljøkvaliteter til bruk i kommunale planprosesser. Fokus på fysisk aktivitet for befolkningen generelt, men primært for barn og unge. To ulike nærmiljø er valgt, et sentrumsnært og et mer landlig.

4. Metoder: «Helsefremmende sted», «Risikorydding» og «Nærmiljøutvalg». Metodene skal bidra til å framskaffe ny kunnskap om lokale påvirkningsfaktorer.

5. Organisering/samarbeidsparter: Folkehelsenettverket i kommunen; representanter fra alle kommunale virksomheter, fungerer som styringsgruppe og samarbeidsparter. Prosjektgruppa; fem personer fra Kultur og oppvekst, Helse og omsorg samt Areal og teknikk. I tillegg samarbeid med skole, velforeninger, samt befolkningen generelt. I avslutningsfasen kommunikasjonsrådgiver og web-ansvarlig.

6. Måloppnåelse: Prosjektgruppen har deltatt i fylkeskommunens kompetansehevingsrekke og ervervet seg nødvendig kompetanse på de valgte metodene for kartlegging og medvirkning. Arealplan-avdelingens Grønnstrukturplan, inkludert ny lekeplass-strategi, ble valgt som den mest relevante planprosessen i forhold til mål og målgruppe - og som allerede var igangsatt. Lekeplass-strategien går ut på å samle og styrke tilbudet på noen større kvartalsleke-/møteplasser jevnt fordelt i kommunen. Det innebærer at antallet små «sandkasse» lekeplasser vil bli redusert. Brukermedvirkningen vil gi lokalkunnskap om hvilke lekeplasser som er viktig å bevare. Samtidig vil bruker-medvirkningen innenfor «Grønnstrukturplanen» gi innspill til utforming av en per dags dato lite anvendt lokal park.

I samarbeid med velforening og skole ble prosessen planlagt og gjennomført. Resultatene fra kartleggingen ble bearbeidet og dannet grunnlag for medvirkningen videre. I medvirkningsprosessene med barn og unge er skolen brukt som arena. Et utvalg fra mellomtrinnet og et fra ungdomstrinnet fikk mulighet til å komme med sine innspill. Velforeningene var vert for medvirkningsprosessene for voksne. Prosessene er evaluert.

Metodene/verktøyene fungerer godt, også for barn og unge. Særlig nærmiljøutvalg med dialogmøtemetodikken. Sjekklistene til Risikorydding måtte justeres litt for å tilpasses de minste. Risikorydding- og Helsefremmende sted alene manglet mulighet for utdypende svar, men i kombinasjon med nærmiljøutvalg ble det fyllestgjørende.

Kunnskapen som er samlet inn handler om trygghet og møteplasser som gir mulighet til å være fysisk aktiv, samt innbyr til hyggelig samvær og fellesskap generasjoner mellom. Resultatene skal benyttes i forbindelse med Grønnstrukturplanen og den nye lekeplass-strategien i kommunen. I implementeringsfasen har kunnskapen blitt tatt inn i plandokumentene. Arealplan-avdelingen har på bakgrunn av innspillene tegnet et forslag til ny utforming av parken på Furumoa. Det er etablert samarbeid mellom kommune, velforening og Frelsesarmeen for å skaffe midler til gjennomføring.

Tilbakemeldingene fra planavdelingen - både når det gjelder oppnådde resultater og verktøyene som er tatt i bruk, er positive. Avdelingens nåværende prosedyrer/rutiner for medvirkning, spesielt når det gjelder barn og unge, skal gjennomgås og evt. revideres. De ser at dette er metoder som kan være nyttige for dem og enkle å ta i bruk. Implementeringen har handlet om hvordan de behandler resultatene som kommer inn, hvordan de gjør innbyggernes medvirkning synlig i plandokumentene og hvordan kartlegging og medvirkning i en planprosess kan gjennomføres.

7. Produkter: Rapporter er utarbeidet og overlevert Arealplan. Det er utviklet en metodebank der kartleggings- og medvirkningsmetodene beskrives, og verktøy vil ligge tilgjengelig via kommunens hjemmeside. Det skal være lett å ta dem i bruk for andre planprosesser. Etter hvert vil flere metoder/undersøkelser kommunen anvender bli lagt inn under samme side, så som Ungdata, Barnetråkkregistreringer, folkehelseprofil/ oversiktsdokument osv.

Kontaktinformasjon: Lill Tove Skoglund – lill.tove.skoglund@larvik.kommune.no
Mette Daapan – mette.daapan@larvik.kommune.no

Prosjekt nærmiljø i Færder kommune

1. Bakgrunn: Færder kommune har gjennom de siste årene satset stort på innføringen av en felles arbeidsmodell (BTI – bedre tverrfaglig innsats) som handler om å fange opp barn/unge og familier som har behov for hjelp og støtte. I den forbindelse ble Familiens hus etablert. Ideen er at det skal være «En» dør inn til hjelpeapparatet, i tillegg til at hjelpen som gis skal være koordinert og samordnet mellom tjenestene. Kommunen har ønsket å videreutvikle tilbudene som gis til innbyggerne. Det er et mål at Færder kommune bidrar til å bygge støttende miljøer for barn/unge og familier gjennom aktiv deltagelse fra befolkningen og kommunens ansatte. Gjennom deltagelse i nærmiljøprosjektet ønsket Færder kommune å videreutvikle og tilpasse medvirkningsmetoden *gjestebud* til Færder. I Færder kommune benevnes gjestebud som *færderproffene*.

2. Problemstilling: Hvordan kan Færder kommune styrke innbyggermedvirkningen i utviklingen av sin tjenesteportefølje? I Færder kommune videreutvikler vi gjestebud under paraplyen færderproffene. Videreutvikling av metoden som færderproffene skal bygge på utprøving og implementering av nye tiltak i tråd med prosjektets hovedmålsettinger.

3. Mål og målgrupper: Gjøre tjenestene og tilbudene som i dag tilbys i Familiens hus kjent for innbyggerne - barn, unge og deres familier i Færder kommune. Utarbeide en metode som sikrer innbyggermedvirkning hos barn, unge og deres familier – videreutvikle og tilpasse metoden *gjestebud* til innbyggernes og Færder kommunes behov og ønsker
4. Metoder: Folkemøte, Nærbutikkstand med informasjon, Nettside med informasjon, Gjestebud, informasjonsplakater ute på skole/barnehage.

5. Organisering/samarbeidsparter: Nærmiljøprosjektet er satt i sammenheng med prosjektet i Programkommune for folkehelse i kommunen. Prosjektledergruppen, bestående av prosjektleder for hele prosjektet, samt tre delprosjektledere fungert som prosjektgruppe og samarbeidspartnere i dette arbeidet. Høsten 2018 har vi engasjert en ansatt i 80% stilling, for å få medvirkningsmodellen på plass og teste den ut. Vi har også knyttet til oss ca. 10 innbyggere som har vært med å utarbeide metoden og teste den ut. Ledergruppen i Familiens hus har jevnlig blitt orientert og kommet med innspill til videreutvikling av arbeidet.

6. Måloppnåelse: Deler av prosjektgruppen har det siste året deltatt i fylkeskommunens kompetansehevingsrekke og økt sin kompetanse og tatt del i andre kommuners erfaring og praksis i arbeidet med medvirkningsmetodene.

Gjennom «Visste du at» kampanjene har kommunen vist frem alle de tilbud og tjenester de allerede har etablert gjennom plakater ute på alle skoler/barnehage/helsestasjon/barnevernet/PPT osv. For å lage denne kampanjen deltok alle ansatte i prosessen med å velge hvilke tilbud som skulle vises frem og hvilken tekst som skulle stå. Denne jobben bevisstgjorde ansatte i hvilke tilbud og tjenester som faktisk fantes i egen og andre tjenester i egen sektor. Kampanjen går fortsatt på kommunens FB-side – der det jevnlig slippes plakater med tilbud. Alle plakatene er også samlet i et lite hefte, som skal ligge tilgjengelig på venterom i kommunen. Dette har vært en viktig prosess i arbeidet med å tydeliggjøre hvilke tjenester kommunen faktisk har i arbeidet med målgruppen og således et godt utgangspunkt for videre arbeide med gjestebud/færderproffers medvirkning og utvikling av tjenesteapparatet.

Det er etablert kontakt, så langt, med ti innbyggere som er med i prosessen med å videreutvikle metoden gjestebud i Færder. En færderproff er en person som i kraft av sitt eget liv, sin egen erfaring og meninger skal kunne «få rom» til å dele dette med andre og det kommunale tjenesteapparatet.

Ved å anvende og praktisere metoden gjestebud i Færder kommune, har vi sammen med innbyggerne gode erfaringer med den muligheten for innbyggermedvirkning disse gruppene gir. Gjestebudene styrker innbyggernes samarbeid med kommunen uavhengig av hvem som er færderproff og hva slags tema som diskuteres. Noen innbyggere har meldt inn at de har lite nettverk, og da hjelper kommunen til med å innhente gjester. Andre igjen har stort nettverk og kommunens rolle blir kanskje kun å lage spørsmålene som skal besvares.

Gjestebudene høsten 2018 evalueres fortløpende av deltagerne og kommunen med sikte på å kontinuerlig tilpasse form og innhold slik at resultatene blir mest mulig nyttig for alle involverte. I sektoren Oppvekst og kunnskap ønsker vi å etablere en praksis der færderproffer inviteres inn til gjestebud når kommunen trenger råd fra innbyggerne. Samtidig er det et mål at færderproffer selv kan initiere til gjestebud dersom de har saker og tema som en ønsker å spille inn til kommunen.

7. Produkter: Mitt Færder – en facbookside som er opprettet i forbindelse med prosjektet. Her kommer vi i dilog med innbyggerne. Denne skal utvides med en Snapchat og Instagram i løpet av november 2018. «Visste du at» - en informasjonsside om kampanjen «Visste du at» - som vi lagde for å gjøre kommunens tjenester og tilbud kjent for innbyggerne. Det vil i desember 2018 skrives en rapport om gjestebud-modellen vi har laget i Færder kommune, da har vi testet ut modellen på 6-10 gjestebud, med evalueringer av organisering, tema, spørsmål sammen med innbyggerne

Kontaktinformasjon: Lise Almquist Bjørge
lise.almquist.bjorge@faerder.kommune.no
Færder kommune

Prosjekt nærmiljø i Horten kommune

1. Bakgrunn: I Horten kommunes kommuneplan (2015-2027) har samfunnsdelen et tydelig folkehelsefokus. Planen består av fire fokusområder; attraktivitet, god oppvekst, trygghet for innbyggerne og natur og miljø. Prosjektet kan forankres i alle disse fokusområdene. Kommunen ønsket gjennom prosjektet å sette fokus på to viktige tettsteder utenfor Horten by.

2. Problemstilling: Hvordan skape nærmiljøer som fremmer folkehelse i tettsteder med omfattende fremtidig utvikling.

3. Mål og målgrupper: Overordnet mål for prosjektet er gode nærmiljø som fremmer folkehelse. Strategien for å oppnå målet har vært å prøve ut metoder for å fremskaffe lokal kunnskap med en kvalitet som kan anvendes av kommunen i planlegging (kartleggingsløp). I tillegg er det prøvd ut metoder som fremmer medvirkning inn mot kommunens plansystem (prosessløp). Dermed har vi koblet kartleggingsarbeid for å skape gode nærmiljø til prosess for innbyggermedvirkning i vårt kommunale plansystem. Målgrupper har vært innbyggere som er fastboende og studenter som bor midlertidig på de aktuelle stedene.

4. Eksterne og interne samarbeidsparter: Arbeidet har medført utstrakt bruk av medvirkningsmetoder. Det har i tillegg til enkeltinnbyggere og skoleklasser vært samarbeid med lokale lag og foreninger, samt Vestfold fylkeskommune og Universitetet i Sørøst-Norge. Internt i kommunen har det vært bred tverrfaglig deltakelse.

5. Metoder og organisering: Prosjektet har Åsgårdstrand og Borre som sine fokusområder. Bakgrunnen for valget av disse er at de representerer to ulike typer miljøer, men hvor begge er i betydelig utvikling. I Åsgårdstrand har arbeidet inngått som en del av forarbeidet til utarbeidelsen av en ny områdereguleringsplan. Det har blitt laget en kulturhistorisk stedsanalyse, trafikkanalyse og en bystrategi. I Borre er det store utbyggingsplaner, med ny veitrasé og utvidelse av campus for Universitetet i Sørøst-Norge, USN. Prosjektarbeidet har blitt noe forsinket grunnet forsinkede planprosesser i forhold til overordnet infrastruktur. Prosjektgruppen har kartlagt nærmiljøkvaliteter gjennom metodikken «Helsefremmende sted» på fem ulike utvalgte steder i Åsgårdstrand. Kartleggingen har vært utført gjennom kvantitativ og kvalitativ evaluering av disse områdene. Basert på dette har vi valgt ut et område som har vårt hovedfokus i prosjektarbeidet. Den kvantitative kartleggingen har gitt prosjektgruppen data på hvor mange personer som bruker det utvalgte området og hvordan de bruker området. Det har også vært utført en kvalitativ kartlegging gjennom 50-60 intervjuer av brukere av det samme området. I tillegg er det utført *gjestebud* på Borre. Dette har vi definert som både kartlegging og medvirkning.

Som kartleggingsverktøy har dette gitt prosjektgruppen verdifull informasjon om hva innbyggerne mener er nærmiljøkvaliteter ved Borre, samt hva som bør bedres i nærmiljøet.

6. Prosjekt og tiltak: I Åsgårdstrand ble metoden utført som en del av en større satsning i Åsgårdstrand. Parallelt med Prosjekt nærmiljø har det blitt utarbeidet en bystrategi for byen. Kartleggingen og informasjonsinnhentingen ble gjort i samarbeid med prosjektmedarbeidere som har vært involvert arbeidet med å lage bystrategi. På Borre har prosjektgruppen valgt en annen strategi, da det har en annen infrastruktur og boligmasse. Åtte gjestebud med til sammen 40 personer ble gjennomført våren 2017.

7. Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet: Bystrategien for Åsgårdstrand har blitt svært godt mottatt både lokalt og i det politiske miljøet. Representanter for lokalsamfunnet har bekreftet eierskap til strategien. Dermed har arbeidet vært et viktig grunnlag for det videre arbeidet med områdereguleringsplan for den eldste delen av Åsgårdstrand, samt anerkjent som relevant og viktig for den fremtidige utviklingen for stedet.

   Ved gjennomgang av det skriftlige materialet er konklusjonen at prosjektet har fått en god del nyttig informasjon. All skriftlig informasjon er kategorisert og analysert. Dette har resultert i et kortfattet dokument som kan fungere bra som utgangspunkt når det settes i gang «nærmiljøutvalg» i Borre. Arbeidet med videre utvidelse av universitetscampus og boligområder i nærmiljøet vil ta med innspillene som har kommet allerede. Det er samtidig lagt et grunnlag for gode medvirkningsprosesser fremover når det videre planarbeidet igangsettes for alvor.

   Prosjektgruppen har god tro på at de prosesser som er satt i gang i seg selv er helsefremmende ved at folk møtes og får en sjanse til å ytre sine meninger og ønsker. Dermed får de muligheten til å potensielt påvirke arbeid som direkte berører deres nærområder. Dette vil i høyeste grad også gjelde for «nærmiljøutvalgene» som hovedsakelig vil utgjøres av velforeningene.

8. Produkter: Bystrategi for Åsgårdstrand:
   https://www.horten.kommune.no/_f/p1/icd1292a9-435d-41b8-a534-1c4b944e54c9/bystrategi_aasgaardstrand_190417_10.pdf
   Prosjektet har bidratt til å løfte frem positive sider ved Åsgårdstrand og markere at byen er en viktig del av Horten kommune. Dette viser seg også i forbindelse med budsjettforslaget for 2019. Det blir høsten 2018 igangsatt et arbeid med områderegulering av nærområdet ved Borre tettsted, inkludert Camus Vestfold. Dette arbeidet vil også påvirkes av det pågående arbeide med rullering av kommuneplanens arealdel samt ulike overordnede fylkeskommunale planer.

Kontaktinformasjon: Seniorrådgiver Helge Etnestad, helge.etnestad@horten.kommune.no, Enhet for kommuneutvikling, Horten kommune

Nordland

Nordland
FYLKESKOMMUNE

Nærmiljøprosjektet
11 kommuner i Nordland

Kartlegging og utviklingsarbeid om
«Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse».

Satsingsområder:

- øke barn og unges medbestemmelse
- utvikle sosiale møteplasser og frivillighetspolitikken
- styrke kommunalt planarbeid

Sømna kommune · Hattfjelldal kommune · Alstahaug kommune · Dønna kommune · RANA KOMMUNE
MEL Y kommune · Saltdal kommune · bodø KOMMUNE · Vestvågøy kommune · NARVIK KOMMUNE · Øksnes kommune

Samarbeidspartnere: NORDLANDSFORSKNING NORDLAND RESEARCH INSTITUTE · Helsedirektoratet

Sandneselva mi

Alstahaug kommunes arbeidstittel i prosjektet Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Om prosjektet

Prosjektet *Sandneselva mi* har gått ut på å involvere innbyggerne i å utvikle helsefremmende bo- og nærmiljø. I prosjektet har det vært fokus på å utvikle et bynært friluftsområde (område ved Sandneselva) til en møteplass som appellerer til, og kan samle, mennesker fra alle deler av befolkningen. Prosjektmidlene har ikke vært brukt til konkrete tiltak (f.eks skoging, grusing, benker osv.) men til prosessen med å få innbyggerne med i planlegging. Medvirkning og nærmiljø har vært stikkord i dette prosjektet og kommunen vært med på:

- å utvikle og prøve ut metoder for medvirkning i kommunale planprosesser
- å øke kunnskapen om hva som kan bidra til livskvalitet og trivsel i nærmiljøet (jf. folkehelseloven §5c).

I løpet av prosjektperioden er det utarbeidet en detaljert tiltaksplan for utvikling av området ved Sandneselva med bakgrunn i de innspillene som er kommet fra befolkningen. Det er også jobbes med intern kompetanseheving når det gjelder metoder for medvirkning og hvordan få til god medvirkning i kommunale planprosesser. Parallelt med utforming av plan for området har prosjektgruppa jobbet med å finne intern og ekstern finansiering for realisering av de prioriterte tiltakene.

Bakgrunn

Ekskludering fra samfunnsarenaer, stigmatisering og manglende fellesskapsfølelse er det motsatte av god integrering. Integrering er ikke bare viktig i forbindelse med bosetting av innvandrere, men kan også spille en rolle for samfunnets ivaretakelse av mennesker med nedsatt funksjonsevne, ulike diagnoser og sosiale ferdigheter. Integrering er nødvendig for å skape tilhørighet, slik at samfunnet fungerer som en samlet enhet, og motvirker utvikling av et samfunn preget av sosial ulikhet. I 2015 startet arbeidet med å utarbeide en overordnet plan for alt integreringsarbeid i Alstahaug kommune, gjennom et tverrfaglig og tverrsektorielt arbeid, basert på gjensidig ansvar, langsiktig tenkning og samarbeid. Integreringsplanens fokusområder er: individuell tilpasset arbeidserfaring, møteplasser og universell utforming av friluftsområder.

I prosjektet *Sandneselva mi* har det vært fokusert på møteplasser og universell utforming av friluftsområder. I arbeidet har det å engasjere lokalbefolkningen i utforming av møteplasser stått sentralt. Erfaring og kunnskap som prosjektgruppa har fått fra disse medvirkningsprosessene skal brukes til å øke kompetansen innad i egen organisasjon om metoder for medvirkning og medvirkning i kommunal planprosess.

Mål

Overordnede mål for prosjektet:

- Bedre folkehelsen i Alstahaug kommune ved å motvirke utviklingen av økte sosiale forskjeller i kommunen.
- Engasjere lokalbefolkningen i utforming og bruk av egne nærmiljø
- Etablere møteplasser som appellerer til, og kan samle, mennesker fra alle deler av befolkningen
- Øke kunnskapen om hva som kan bidra til livskvalitet og trivsel i nærmiljøet (jmf. Folkehelseloven §5c)

Delmål:

- Utarbeide en detaljert prosjektplan for friluftsområdet ved Sandneselva.
- Involvere lokalbefolkningen i en planleggingsprosess knyttet til området rundt Sandneselva
- Prosjektplanen skal være ferdig utarbeidet innen utgangen av 2018
- Oppruste eksisterende sti langs Sandneselva til universell utforming i løpet av prosjektperioden.
- Gjennomføre noen andre miljøtiltak i løpet av prosjektperioden samt sette fokus på eksisterende kulturminner innenfor planområdet.
- Kompetanseheving blant kommunalt ansatte om medvirkningsprosesser og medvirkning

Metode og samarbeidspartnere

Målet med metodebruken i prosjektet har vært å få medvirkning fra barn og unge, beboere i området og innvandrere. Det er benyttet forskjellige metoder i de tre målgruppene. For å nå disse målgruppen har vi samarbeidet med skole, voksenopplæring og frivilligsentralen i gjennomføring av medvirkningsaktiviteter.

Spørsmål som er brukt som utgangspunkt for gjennomførte aktiviteter:

- Hva liker du best med området rundt Sandneselva?
- Hva kan gjøres for at du skal bruke området mer?
- Har du forslag til konkrete tiltak som kan gjøre området mer attraktivt?

Gjennomførte aktiviteter

Detaljert plan for turområdet langs Sandneselva er utarbeidet med innspill fra følgende aktiviteter:

- Tett samarbeid med Sandnes barneskole.
- Utforming av logo gjennom tegnekonkurranse ved Sandnes barneskole
- Spørreundersøkelse blant beboere på Sandnes
- Befaring/idevandring med formannskapet
- Idevandring med voksenopplæring

Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse
- Oppdatert prosjektbeskrivelse oktober 2018

Tittel: Bodø- med mennesket i sentrum

Bakgrunn: Det at mennesker får delta aktivt til fellesskapet ut fra egne ressurser og muligheter bidrar til tilhørighet og identitetsfølelse. I Bodø skal det derfor skapes arenaer for bred medvirkning når det gjelder fysisk utvikling, tilrettelegging (plan og byggeprosesser), sosiale prosesser som nettverksbygging, samt integrering og framtidsvisjoner.

Problemstilling: Hvordan oppnå bedre kunnskap om hvilke kvaliteter befolkningen ønsker som fremmer helse og trivsel i bo- og nærmiljø?

Mål: Prøve ut og etablere rutiner for å sikre systematiske medvirkningsprosesser i planarbeid.

Delmål:

- Mobilisere befolkningen til deltakelse og medvirkning, ideskaping, og behovsvurderinger.
- Prøve ut modell(er) for medvirkning
- Oppnå bedre kunnskap om hvilke kvaliteter i nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer befolkningens helse og trivsel, herunder hvilke kvaliteter som kan bidra til økt integrering og utjevning av fysisk og sosial aktivitet
- Økt kunnskap internt i Bodø kommune om viktigheten av medvirkning
- Økt bruk av gode metoder for medvirkning internt i Bodø kommune

Målgrupper: Kommunale planleggere, politikere, frivillig sektor, næringsliv, akademia, enkeltpersoner.

Gjennomførte tiltak i 2016:

- Ungt Entrepenørskap ble i februar 2016 benyttet av kommunen for utprøving av medvirkningsmodell gjennom konkrete oppgaver gitt i innovasjonscamper for over 600 åttendeklassinger i Bodø. Innovasjonscamp er en treningsleir i kreativitet og nyskaping. En av totalt tre oppgaver som ble gitt var å lage en happening/ festival som skal være en del av folkehelseuka i Bodø. Ideen skal hente inspirasjon fra det Canadiske konseptet Happy City, og være for ungdomsskole/ videregåendeskole elever. Innovasjon og kreativitet ble vektlagt når vinner på oppgaven ble kåret.

  Dette ble en stor dugnad hvor åttendeklassingene kom med gode ideer, mens elever fra videregående skole og enkelte barnehager stod for dekorasjon og lysinstallasjoner i deler av Storgata i Bodø. Vi fikk altså et eksempel på medvirkning fra idé til gjennomføring

Gjennomførte tiltak i 2017:

- Gjennom prosjektet «Rensåsen folkepark» ble det laget en inspirasjonsvideo som ble lansert på Facebook, kommunens nettside, to lokalaviser, og som kinoreklame i to uker. Publikum ble bedt om å besvare to spørsmål: 1) Hva er Rensåsparken for deg i dag?, og 2) Hvordan kan Rensåsparken bli bedre for deg i fremtiden? De ca 100 innspillene som kom ble sendt på E- post og på kommunens Facebook side. Ut fra innspillene skal det utarbeides 2- 3 overordnede prinsipper for alle parkene i sentrumsnære områder i Bodø.

- Ekstern aktør ble leid inn for å utvikle en Bodø- modell for medvirkning. To workshops med kommunale planleggere konkluderte med at behovet ikke lå på utvikling av egen modell for medvirkning. Kommunen hadde heller behov for utvikling av intern håndbok for medvirkning.
- Tilverks- veilederen, tilnærming og verktøy for meningsfull medvirkning ble derfor utviklet for kommunale planleggere. Målet med veilederen er å;
    - Gi grunnlag for felles forståelse av hva medvirkning er
    - Beskrive hvordan planlegge en medvirkningsprosess
    - Gi nyttige tips og triks for vellykket gjennomføring

Gjennomførte tiltak i 2018

- Utarbeidelse av et plan- og prosjektstyrings system for mindre kommunale planer og prosjekt. Dette blir et digitalt verktøy i Sharepoint, tilgjengelig for kommunale saksbehandlere. Tilverks-veilederen får en viktig plass i dette systemet.
- Utarbeidelse av ministrategi for innbyggerinvolvering som beskriver hvordan kommunen skal spre budskapet om medvirkning og samskaping blant innbyggerne i Bodø.
- Som en del av ministrategien skal inspirasjons- kampanjen «Ordfører for en dag» lanseres i løpet av høsten. Innbyggerne skal i mye større grad enn tidligere bli hørt og komme med sine ønsker i prosjektene til kommunen, slik at behov og ønsker synliggjøres Kampanjen skal inspirere befolkningen til å si sin mening om utviklingen av Bodø samfunnet. I etterkant planlegges det en oppfølgingskampanje for å belyse innspillene som kommer.
- Planlegging av årshjulet «Det gode liv i Bodø» som tenkes lansert i 2019. Hele samfunnet inviteres til å utnytte rammeverket med fem ulike tema som Bodø kommune utarbeider; Grønn trivsel, vær i aktivitet, Bra mat, Sov godt, Ha det bra med seg selv. Kommunen kjører kampanjer hver måned på hvert tema. I september ble det kjørt en inspirasjons- workshop med utvalgte representanter fra næringslivet. Det ble i etterkant dannet en arbeids/ referansegruppe med 6 representanter som planlegger å møtes 4 ganger i året for aktualisering av årshjulets innhold. Det samme planlegges mot akademia og frivillig sektor.

Samarbeidspartnere: ÅF Engineering (Tilverks- veilederen), planleggere internt i kommunen, representant for Parkenfestivalen, reklamebyrået BYRAA (ministrategi og «Ordfører for en dag»), Dytt.no (årshjul for «Det gode liv i Bodø).

Dønna kommune

NÆRMILJØPROSJEKTET I DØNNA KOMMUNE

Oppdatert prosjektbeskrivelse oktober 2018

BAKGRUNN OG FORMÅL

Dønna kommune er en liten kommune bestående av omtrent 1400 innbyggere, og en spredt bosetning med flere øyer og lokalsamfunn. De siste årene har kommunen blitt et mer multikulturelt samfunn. Befolkningssammensetningen blir stadig eldre, og i tillegg flytter mange av de unge født i kommunen ut. Vi ønsker at Dønnas befolkning skal ha det best mulig i lokalsamfunnet sitt, derfor må vi tilrettelegge for trygghet og trivsel for å bidra til sosial tilhørighet og forebygging av ensomhet. Med å delta i utviklingsarbeidet *«Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse»* ønsker Dønna kommune å engasjere lokalbefolkningen i utforming og bruk av egne nærmiljø.

Nærmiljøprosjektet i Dønna kommune har som *prosessmål* å utvikle og teste ulike medvirkningsmetoder i befolkningen. Gjennom medvirkningen ønsker vi å innhente kvalitative data om nærmiljøkvaliteter som enten fremmer eller hemmer helse og trivsel. Dette vil gi oss et godt grunnlag for kommunale planprosesser og tiltak.
Prosjektmålet er å etablere en utendørs møteplass i kommunesenteret vårt, Solfjellsjøen, som appellerer til og kan samle mennesker fra alle deler av befolkningen. Stikkord er blant annet integrering, kulturforståelse, ungdommer, familier, innflyttere og identitet. Gjennom medvirkningsmetodene får vi innspill om hvor befolkningen ønsker at møteplassen skal være, og ikke minst hvordan den bør utformes.

FORANKRING AV PROSJEKTARBEIDET

Dønna kommune har de senere år fokusert på og prioritert utvikling av lokalsamfunn og styrking av folkehelse.
Det arbeides med å forankre folkehelse i kommuneplansystemet. Arbeidet med revidering av kommunens samfunnsplan står for tur, hvor denne planen vil bli et sentralt virkemiddel for samordning av prioriteringer, dialog, tiltak og folkehelsetiltak. I planleggingen for å sikre befolkningen god helse tas hensyn til bakenforliggende påvirkningsfaktorer for helse, og her er nærmiljø og lokalsamfunn et eksempel. *Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelser* ble revidert og vedtatt i 2015. I *kommunedelplanene for Solfjellsjøen og Bjørn* er et av grunnelementene sammenhengen mellom nærmiljø og folkehelse, og dermed også nødvendigheten av å legge til rette og bidra til utvikling av lokalsamfunnene.

Det er oppnevnt ei tverrfaglig prosjektgruppe som skal sørge for fremdriften i dette utviklingsarbeidet. Formannskapet er styringsgruppe.

Prosjektgruppe:

Christine Dahl, folkehelsekoordinator	Prosjektleder
Tor Henning Jørgensen, rådmann	Prosjektgruppemedlem
Mette Anfindsen, kommunalsjef 2	Prosjektgruppemedlem

Ros-Mari Emilsen, frivillighetskoordinator Prosjektgruppemedlem

STATUS 3. PROSJEKTÅR, 2018

Det er gjennomført medvirkningsprosesser blant befolkningen, bearbeiding og analyse av alle innspill fra medvirkningen. I tillegg har vi fått planskisser for møteplassen. Samtidig med arbeidet med møteplassen, forsøker vi å bruke medvirkningsmetodene vi har utviklet og testet, til andre planprosesser.

Fra medvirkningsmetodene kan vi kort oppsummere at Dønnas befolking ønsker seg en sentralt beliggende møteplass, med utforming som legger til rette for naturopplevelser samtidig som den er en attraksjon i seg selv. Den skal være en sosial møteplass med utgangspunkt for uorganisert aktivitet og møte mellom mennesker på tvers av kulturell og sosial tilhørighet. Videre bør den være enkel å drifte og tilgjengelig for alle.

FREMDRIFTSPLAN

En ting er å planlegge. Noe annet er å realisere planene. Dønna kommune har nå kommet til det punktet hvor realiseringer står på dagsorden. Sentralt for utviklingsarbeidet er å skape godt samspill mellom kommunen (kommunale vedtak, planer (politisk nivå) og den kommunale organisasjonen) og befolkningen. Det ligger uforløst energi i ett slikt samarbeid. Lykkes man en gang, så vil det gi positive erfaringer og inspirasjon til å gjenta suksessen. Det viktige er å skape en suksess og positive ringvirkninger.

Aktivitet	Høsten 2017	Vinter 2018	Vår 2018	Sommer 2018	Høst 2018
Kommunikasjon og informasjon med befolkningen: FB, Hjemmesider o.l					
Navnekonkurranse					
Politisk involvering og forankring bla. for å opprettholde politisk interesse i form av orienteringer i formannskap og deltakelse på arrangementer i regi av nærmiljøprosjektet					
Utarbeide og ferdigstille en plan for møteplass: tegninger, budsjett og fremdriftsplan					
Søke om midler og engasjere lag/foreninger til felles dugnad for å realisere en møteplass					
Deltakelse på prosjektsamlinger					
Utarbeide sluttrapport og egenevaluering, frist 10.des					
Kommunisere ut sluttrapport og evaluering					
Erfaringer og kompetanse fra dette prosjektet skal kunne overføres til utviklings – og planprosesser.					

Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse i Hattfjelldal Kommune

Bakgrunn

Hattfjelldal kommune er en liten kommune med ca. 1500 innbyggere. Kommunen har en spredt bosetningskultur med flere grender, men de fleste av innbyggerne bor i sentrum av Hattfjelldal. I 2002 ble Hattfjelldal Frivilligsentral etablert hvor målet er å arbeide for å aktivisere organisasjoner og enkeltpersoner i frivillig arbeid i Hattfjelldal Kommune. Det er mange frivillige organisasjoner, lag og foreninger i kommunen, men kommunen har den siste tiden hatt lite oversikt og samarbeid med disse.

Formålet med dette prosjektet er derfor å få bedre oversikt over de frivillige og skape en samarbeidsplattform mellom kommune, innbyggere, lag og foreninger. Dette for å skape bredt engasjement i befolkningen og bidra til at nærmiljøet utvikles i fellesskap.

Problemstilling

Kommunen har i dag ikke et universelt utformet nærtur mål i tilknytning sentrum. Det er derfor ønskelig å bruke dette prosjektet til å få realisert dette.

Mål

- Skape engasjement og deltakelse hos kommunens innbyggere i kommuneplanlegging
- Finne gode tiltak som fremmer folkehelse for alle kommunen
- Bedre samarbeid mellom kommune og lag og foreninger, og andre med engasjement i lokalsamfunnet
- Informasjon og opplæring til lag og foreninger i å søke om prosjektmidler
- Bedre kunnskap om hvordan folk i kommunen har det i lokalsamfunnet og hva som bidrar til økt livskvalitet og trivsel.
- Økt medvirkning av befolkningen i kommunen.

Målgruppe (er)

Målgruppen er hele befolkningen, men området skal være spesielt tilrettelagt for barnefamilier, funksjonshemmede og eldre som ikke kan benytte seg av allerede eksisterende turområder.

Samarbeidspartnere lokalt: Frivillighetssentralen

Metoder

«Gjestebud», spørreundersøkelse og noen form for idémyldring blant ungdommer. Gjestebud og nettbasert spørreundersøkelse for å få innspill i hva innbyggerne i kommunen ønsker av slike turmål og hvilket turmål som skal utvikles. Når man har funnet turmålet, brukes idemyldring for å finne ut hvordan ungdommene ønsker å utvikle området.

Tiltak

- Lage oversikt over lag og foreninger i Hattfjelldal
- Lage samarbeidsplattform mellom kommune, lag og foreninger og innbyggere
- Holde kurs i å søke tilskuddsmidler til frivillige og kommunalt ansatte
- Oppgradere område omkring stadion
- Inkludere resultatene fra prosjektet i kommunens planarbeid

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Det er gjennomført kurs i å søke om tilskuddsmidler til frivillige og kommunalt ansatte. Gjestebud ble komplettert med en nettbasert spørreundersøkelse. Planen er at denne informasjonen vil bli brukt som et av utgangspunktene for kommunens folkehelseplan. Metoden «Co-creation» ble byttet ut med idémyldring hos ungdom, da det ble vurdert som mest hensiktsmessig. På grunn av utskiftninger og omstilling i kommunen har det i en periode vært redusert fremdrift.

Produkter

- Det er satt opp tuftepark ved Hattfjelldal Oppvekstsenter
- Oversikt over lag og foreninger på kommunens nettsider
- Delmål i kommunens folkehelseplan

Barn og unges stemme
- med fokus på nærområdene til Ørnes og Enga skoler

Bakgrunn

I Meløy er det ti kretser med stor dugnadsånd. Grunnet industrikrisen i Glomfjord har det i perioden 2012 til 2015 vært en nedgang i folketallet. Kommunen satser på bolyst og nye arbeidsplasser. I kartleggingen «Vårres unga, vårres framtid» høsten 2015, ser vi tydelig at vi bør bli bedre på barn og unges medbestemmelse. Medvirkning fra barn og unge i planprosesser har vi ikke gode nok systemer for. Det er en høyere andel Meløyungdom som rapporterer depressive symptomer og ensomhet enn landet for øvrig (Ungdata, 2015). Det er en lavere andel Meløyungdom som er fornøyd med sitt lokalsamfunn (Ungdata, 2015). Et av hovedmålene i kommuneplanen er: «*Barn og unge skal ha trygge, allsidige og utviklende oppvekstsvilkår i sine nærmiljø, i skoler og barnehager».*

Problemstilling

Hvordan sikre reell medvirkning fra barn og unge slik at det skapes stedsutvikling og gode nærmiljø i tråd med de unges behov for trivsel og økt livskvalitet?

Mål og målgrupper

Formål: Barn og unge i Meløy ser nytteverdi av å engasjere seg i sitt lokalsamfunn.

Punkter som utdyper hva som skal oppnås med formålet:

1. Barn og unge har fått kunnskap om planlegging og metoder for medvirkning
2. Barn og unge har fått interesser for å delta i samfunnsplanlegging
3. Barn og unge har fått kunnskap om kommunens plansystemer og beslutningsprosesser
4. Barn og unges medvirkning er en del av kommunens plansystem/planretningslinjer
5. Voksne er bevisst betydningen av barn og unges medvirkning

Målgrupper:

- elever ved Enga skole (1.-10.trinn)
- elever ved Ørnes skole (ungdomsskole)
- lokalbefolkning

Eksterne og interne samarbeidsparter

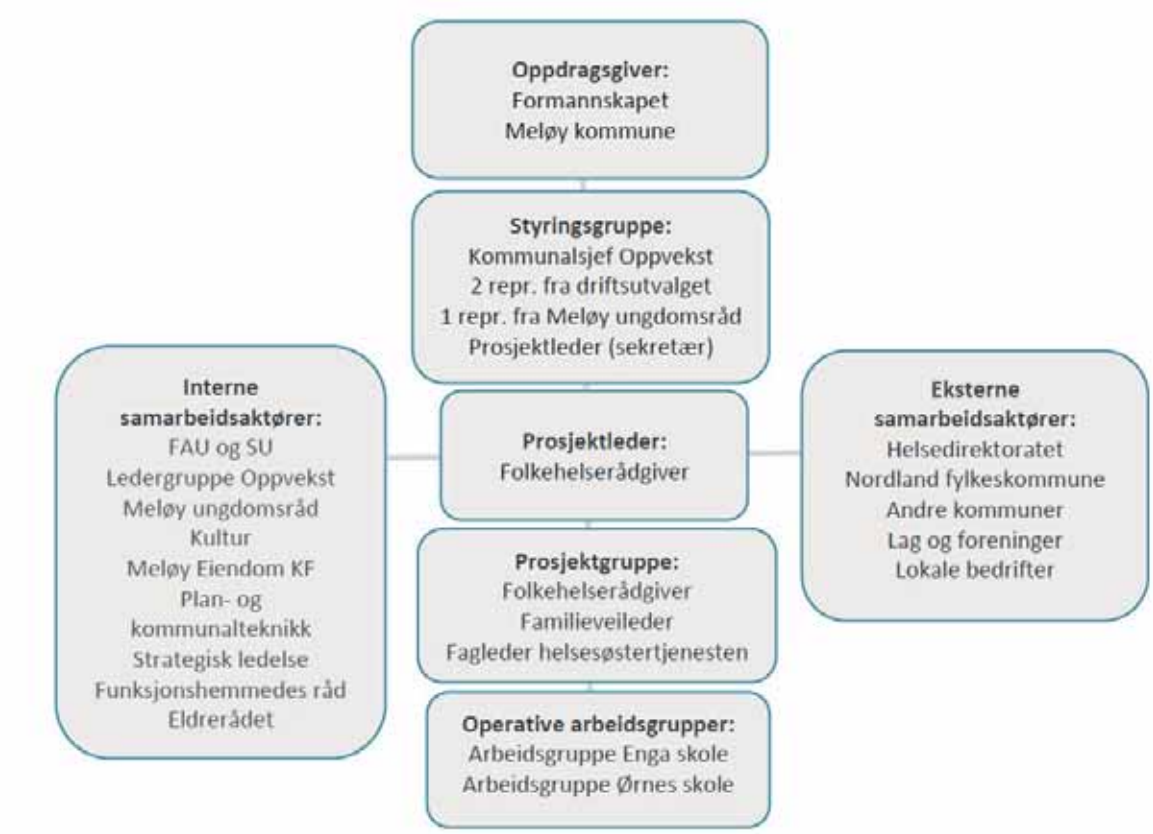

Metoder og organisering

Figur 1: Oversikt over de ulike fasene i prosjektet

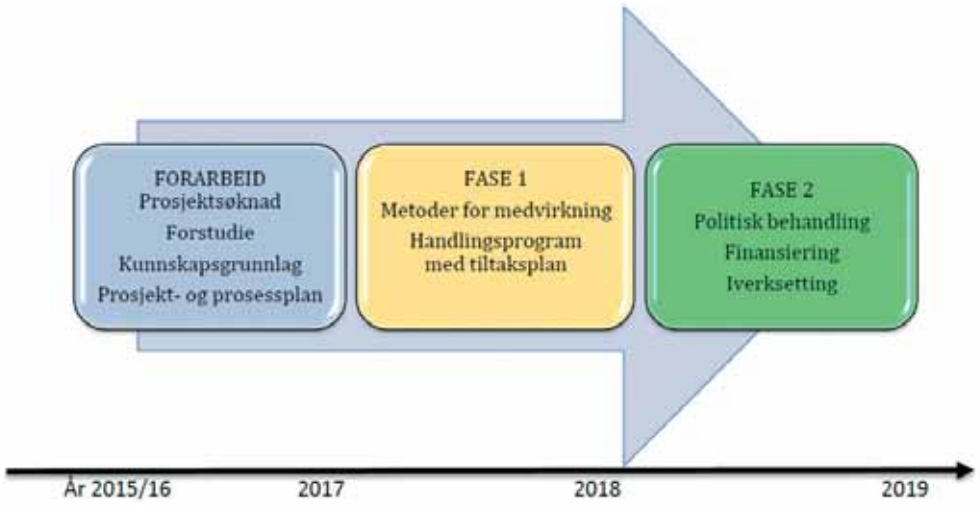

Metoder:

- videointervju
- kartlegging av uteområdet ved hjelp av fargekoder
- gjestebud for mellomtrinn og ungdomstrinn
- stand og postkasse på lokalbutikken med spørreskjema
- elektronisk innbyggerundersøkelse med tema bo- og nærmiljø
- fokusdag (prosjekt MED ungdom i fokus)

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Etter prosjektperioden skal vi ha oppnådd:

1. å teste ut ulike metoder og verktøy der elevene sier sin mening.
2. at elevene ved Enga og Ørnes skoler har laget en plan for skolens nærområde.
3. å presentere elevenes planer for ledelsen i kommunen. Kommunen skal bruke planene aktivt.
4. at minst ett større tiltak ved hver skole er gjennomført i løpet av 2018.

Resultater:

1. Vi har testet ut seks ulike metoder for medvirkning rettet mot barn og unge. Metoden Gjestebud egnet seg særlig godt og er blitt brukt også andre prosjekt der det var viktig å få frem barn og unges stemme i planlegging.
2. Ved Enga skole er det utarbeidet et skisseprosjekt med utgangspunkt i medvirkningsprosessene. Når det gjelder Ørnes skole, vil rapporten for fokusdagen legge føringer for planene for uteområdet.
3. Elever har presentert skisseprosjektet for Enga skole for kommunestyret den 26. april 2018. Det har i tillegg vært presentert status for prosjektet i tidligere politiske møter.
4. Det er søkt om spillemidler for kunstgressdekke ved Ørnes skole i samarbeide med administrativ ledelse. Arbeidet med etablering av kunstgressdekke er påbegynt nå i høst. Det er søkt midler til Enga skole via Kulturdepartementets ordning Tilskudd til nyskapende aktivitetsarenaer. Vi gjennomførte i forkant et folkemøte med informasjon og gruppearbeid for å få innspill fra lokalmiljøet til søknaden om finansiering.
5. I tillegg er det gjennomført mindre tiltak ved begge skolene våren 2018: bordtennisbord i betong, benker, utehøytaleranlegg.

Videreføring av arbeidet:

Vi ser tydelig flere effekter av arbeidet. I andre utviklingsprosjekt blir det nå etterspurt mer og bedre medvirkning fra barn og unge samt andre grupper i befolkningen. Prosjektgruppa er blitt engasjert til å bidra med kompetanse inn i andre pågående prosjekt: nye Spildra skole og Rådhusparken.

Det er utarbeidet saksfremlegg «Sikkerhet, vedlikehold og utvikling av uteområdene i barnehager og skoler» til kommunestyret den 1. november 2018 der vi ber om prioritering av midler til uteområdene til alle barnehager og skoler i Meløy.

Vi har lært mye og særlig blitt bevisst betydningen av reell medvirkning inn i kommunens utviklingsarbeid. Vi har også sett at medvirkningsprosessene er ressurskrevende, men at de fører til engasjement og bedre mulighet for samskaping i lokalsamfunnet. For å lykkes med større tiltak, er det avgjørende å få til samarbeid med lokalt næringsliv og frivillige organisasjoner.

Vi avslutter prosjektperioden med å invitere kommuneorganisasjonen, næringsliv, lag, foreninger og ildsjeler til seminaret «Gode nærmiljø». Vi har engasjert Aslaug Tveit fra Léva Urban Design til å lede an seminaret med foredrag og gruppearbeid. Dette arbeidet blir et samarbeid med prosjektgruppa Meløy – tett på (www.meløy.no, under utvikling). Meløy – tett på er et nystartet prosjekt for å profilere Meløy som et attraktivt bo- og arbeidssted.

Produkter

- Prosjekt- og prosessplan: https://meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/helse-og-velferd/folkehelse/prosessplan_meloy_270517.pdf
- Innbyggerundersøkelse om bo- og nærmiljø i Rapport lokal medvirkning til Regional plan for folkehelse Nordland 2017: https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/helse-og-velferd/folkehelse/hele-rapporten-lokal-medvirkning-meloy.pdf
- Film laget av elever ved Enga skole: https://www.youtube.com/watch?v=Ovsmc_q9lVw
- Skisse Enga skole: https://www.meloy.kommune.no/globalassets/dokumentarkiv/helse-og-velferd/folkehelse/enga-skole---utvidet-omrade---midtveis.pdf
- Skisse Rådhusparken
- Etablering og finansiering av kunstgressdekke Ørnes skole: https://sru.meloy.kommune.no//api/utvalg/310/moter/143756/behandlinger/11/0
- Søknad om tilskudd til Enga skole via ordningen Tilskudd til nyskapende aktivitetsarenaer, Kulturdepartementet
- Saksfremlegg «Sikkerhet, vedlikehold og utvikling av uteområdene i barnehager og skoler», behandles i kommunestyret 1. november 2018
- Inspirasjonsseminar «Gode nærmiljø» med Aslaug Tveit i januar 2019

Kontaktinformasjon: Marlene Blomstereng Karlsen, marlene.blomstereng.karlsen@meloy.kommune.no, Meløy kommune

Prosjekt nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

NARVIK KOMMUNE

Bakgrunn

Narvik kommune hadde gjennom brukerundersøkelser som Ung data, Folkehelseprofil og «Barnetråkk» i forbindelse med folkehelsearbeidet og kommuneplanens arealdel, gjort funn som viste at Narvik kommune scoret høyt på mobbing og lavt på aktivitetstilbud for de som ikke er organisert i noen form for fritidsaktivitet.

I et folkehelseperspektiv ser kommunen viktigheten av å forebygge utenforskap, psykisk helse, og som ledd i forebygging av barnefattigdom og integrering blant barn og unge, ble dette naturlig å jobbe videre med denne problematikken gjennom «Nærmiljøprosjektet».

For best å kunne engasjere barn og unge, ble det ansett som viktig å få etablert ungdomsrådet (UR) på nytt, da dette ikke hadde vært i drift på over fire år. Gjennom et aktivt UR skulle prosjektet drives frem, og UR ble ansett som en viktig medvirkningsarena for dette prosjektet og for fremtidige politiske saker som UR ønsket å engasjere seg i.

Problemstilling

1. Hvordan forebygge mobbing
2. Hvordan tilrettelegge for lavterskeltilbud for barn og unge som ikke er med i organisert fritidsaktiviteter

Målgruppe

Barn og unge: 13- 25 år

Eksterne og interne samarbeidspartnere

Ungdomsrådet har samarbeidet med:

Elevrådene

Rektorer

Enhet Kultur

Presentert prosjektet i Bystyret

Ungdomsrådet i Sønderborg

NARVIK KOMMUNE

Metoder og organisering

Det har vært brukt ulike plattformer for utprøving av metode og organisering /kommunikasjon.

Prosjektet «forebygging av mobbing», ble startet med idémyldring rundt hvordan forebygge mobbing. Det ble gitt en orientering til rektorer på rektormøtet og informert om at UR ønsket å sette tema på dagsorden med et eget show for alle elever fra 4. til 7. klassetrinn. «Kjetil og Kjartan show» ble en stor happening med 450 elever. Showet er laget på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og Barne-likestillings- og inkluderingsdepartementet. Showet har også tips og oppfølgingsoppgaver som kan hentes på Youtube for videre arbeid i klassene.

Det ble ikke gjort noen metodisk undersøkelse rundt tema da det nylig var gjort en undersøkelse mot mobbing og antisosial adferd i Olweusprogrammet skoleåret 2015/2016 og i Trendrapport Narvik 2017 og Ung data utarbeidet av Ungdatasenteret Og KoRus – Nord. Oppfølgingsspørsmål kunne vært stilt etter showet, men for å nå andre del av prosjektet: «Lavterskeltilbud for ungdom som ikke deltar i organisert fritidsaktivitet», ble dette arbeidet startet på nyåret 2018.

I denne delen av prosjektet ble det gått mer metodisk til verk. Det har vært brukt ulike plattformer for metodikk og informasjon. Media og sosiale medier har vært brukt, samt resultat fra undersøkelse vil inngå som en del av budsjettprosessen til kommunen.

I media - lokalavisen Fremover har UR både gitt intervjuer og informasjon rundt Nærmiljøprosjektet. På sosiale medier som UR sin hjemmeside på Facebook https://www.facebook.com/narvikungdomsrad/ har det vært åpent møte på byens fritidsklubb Apollo om nærmiljøprosjektet og om tilbud til uorganisert ungdom. UR har gitt orientering i Bystyret (NB- spol til begynnelsen).

https://www.youtube.com/watch?v=BhNzelAAedw&feature=youtu.be&t=27m14s

Narvik ungdomsråd har også hatt stand på AMFI-senteret i byen for å informere om Nærmiljøprosjektet. Dette for å både å synliggjøre prosjektet bredt og for å utforske metoden «stand» som tiltak for å samle inn data og informere om UR sitt arbeid. I tilknytning til lavterskelundersøkelsen har UR utarbeidet et konkret spørreskjema som finnes på UR sin hjemmeside:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe5hKLNZlXDe6B6vApkRvPqHLxEicSHra9LrfMla8udQtD_BA/viewform

Resultatet fra undersøkelsen vil bli lagt frem i Narvik formannskap. Prosjektet har hatt en bratt læringskurve for et nyetablert UR, som både skulle finne sine roller i et styre og arbeide opp mot et politisk system

NARVIK KOMMUNE

Prosjekt og tiltak

Gjennom Nærmiljøprosjektet har Narvik kommune, vært med å få etablert Narvik UR, som har vært og er en læringsprosess for medlemmene i hvordan barn og unge kan delta i samfunnsdebatten, -Hvor mobbing og lavterskeltilbud ble de to første sakene de ble engasjert, UR har fått prøvd ut en del metoder for tilnærming til felt og analyse av data, som de vil legge frem for formannskapet når disse er klar. Dette vil gi nyttig kunnskap i forhold til bruk i øvrig planverk og om hvilke tiltak som kreves for måloppnåelse.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeid

Vi ser nå å kunne utnytte nærmiljøprosjektet i større skala, og har allerede linket det opp til prosjektet: **"Attractive Nordic Towns- sustainable urban development".**

Formålet med dette prosjektet er «byer for alle som ramme for det gode liv " med fokus på konkurransekraft, grønn omstilling, overgang til lavutslippssamfunnet, integrering og gode vilkår for folkehelse. Narvik kommune har i prosjektet invitert UR hvor fokus er på barn og unge, og hvordan de kan skape sin egen fremtid gjennom medvirkning og entreprenørskap.

Narvik kommune har etter søknad til Nordland fylkeskommune fått innvilget tilsagn fra Nærmiljøprosjektet til å gjennomføre en innovasjonscamp for unge i Narvik i november, hvor det er inngått et samarbeid med Ungt entreprenørskap, Nordland. file:///C:/Users/hide/Downloads/2018-10-17_Fremover_-_17-10-2018_print.pdf

Dette blir den største «happeningen» hvor ungdomstrinnet og videregående skoler i Ofoten inviteres. Til sammen cirka 800 elever. Campen vil foregå over tre dager. I tillegg til medvirkning og entreprenørskap vil det være fokus på sentrumsutvikling og FNs bærekraftsmål, samt hva Narvik må gjøre for å nå disse målene.

I januar 2019 planlegges en lignende camp med Bystyret og kommunestyrene og næringslivet.

Utfallet fra disse to lokale samlingene, skal videre danne grunnlag for workshop på sommersamlingen i Sønderborg 2019, hvor alle nordiske byer i prosjektet blir invitert til å delta, og selvsagt representanter fra Narvik ungdomsråd. Vi ser klart å kunne sette "lavterskeltilbud" som et tema under workshopen i Sønderborg, da tema er helt innenfor FNs bærekraftsmål 11. Dette blir en av de største satsingene som Narvik kommune gjør rettet mot de unge. H:\Nærmiljøprosjekt\Attractive Nordic Towns.pdf

Kontaktinformasjon:

Hilde Degerstrøm, kommuneplanlegger. Enhet Areal- og samfunnsutvikling. E-post: hilde.degerstroem@narvik.kommune.no.

Prosjekt Nærmiljø og lokalsamfunn i Rana kommune

Bakgrunn

En av de største utfordringene for Ranasamfunnet er den demografiske utviklingen. Samtidig har vi en lav andel innvandrere. For å snu den demografiske utviklingen må det utvikles strategier som bidrar til økt attraktiv for unge innbyggere og tilflyttere fra utlandet. God integrering må være en forutsetning.

Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer ligger til grunn for arbeid med planstrategi og kommuneplaner i Rana. Kommunen har imidlertid ikke god nok kvalitativ kunnskap om hvilke faktorer i miljø og lokalsamfunn som;

- fremmer attraktivitet, trivsel og sosiale relasjoner blant barn og unge
- fremmer tilflytting og god integrering

Nærmiljøprosjektet i Rana er koblet til arbeidet med Kommuneplan2017-2027, der vi har prøvd ut en metode for medvirkning fra barn og unge. Videre er prosjektet koblet til arbeidet med Kommunedelplan tilflytting, mangfold og integrering 2019-2022. Her har kommunen utarbeidet et omfattende kunnskapsgrunnlag. Samskaping er innfallsvinkel, både i arbeid med kunnskapsgrunnlag, i planarbeidet og realisering av planen.

Formål

Hovedmål

- Fremskaffe bedre kunnskap om nærmiljøkvaliteter som fremmer trivsel og livskvalitet blant unge
- Fremskaffe et bredt kunnskapsgrunnlag om faktorer som hemmer og fremmer tilflytting og integrering
- Utvikle og etablere bedre medvirkningsverktøy
- Medvirkning på et tidlig tidspunkt – gjennom arbeid med kunnskapsgrunnlag.

Delmål

- Prøve ut en medvirkningsmetode blant ungdom med rollekort som utgangspunkt
- Prøve ut medvirkningsprosesser med samkaping som innfallsvinkel
- Resultater/kunnskap skal brukes som grunnlag for oversiktsarbeid og kommuneplaner
- Erfaringer og kunnskap skal overføres til plan- og utviklingsoppgaver i kommunen

Målgruppe og metode – medvirkning fra unge i arbeid med Kommuneplan 2017-2027

Det ble arrangert en **Ungdomskonferanse** på Scandic Meyergården i mai 2017 der målgruppa var ungdom 13-18 år. Rollekort ble brukt som metode. Invitasjon gikk gjennom ungdomsrådet til fritidsklubber, frivillige lag og organisasjoner, elever ved ungdomstrinnet og videregående skole. Rekruttering skjedde hovedsakelig ved hjelp av eposter, sosiale medier, plakater på skoler etc. I tillegg fikk vi en reportasje i Rana blad i forkant av konferansen. Beskrivelse av metode:

- Inndeling i grupper (5-6 personer) og valg av gruppeleder

- Dele ut rollekort i gruppa som beskriver ulike (oppdiktede) ungdommer som bor i Rana (navn, kjønn, alder, familie/miljø, interesser/fritid). Bruk av rollekort er valgt for å få ungdom til å reflektere på vegne av andre, og dermed øke representasjonen.
- Hver deltaker i gruppa beskriver «aktiviteter å gjøre/steder å være» for at denne personen (utdelt rolle) skal få det enda bedre på fritiden («Hvis jeg var denne personen....»). Gruppeleder noterer etter hvert.
- Deretter bytter hver person i gruppa rollekort og gjentar idémyldring mens gruppeleder noterer.
- I tredje runde med idémyldring svarer hver deltaker i gruppa på vegne av seg selv.
- Aktuelle idéer sorteres/noteres under hverandre på eget ark
- Alle deltakere får utdelt en lik sum monopolpenger (eller notislapper med forskjellige farger). Hver deltaker fordeler pengene sine på de ulike forslagene utfra hvor god han/hun mener idéen er. En kan velge å plassere alle pengene på en idé, eller fordele pengene på flere idéer.
- Valg begrunnes – både for de idéene en velger og hvorfor man ikke velger andre idéer.
- Avslutningsvis oppsummerer gruppa med hvilke idéer som har fått mest penger (evt. topp tre), og en fra gruppa presenterer rangerte idéer i plenum – med begrunnelse.

Målgruppe og metode – kunnskapsgrunnlag for arbeid med Kommunedelplan tilflytting, mangfold og integrering

Økt tilflytting fra utlandet skal bidra til en mer balansert befolkningssammensetning, økt mangfold og tilgang på fremtidig arbeidskraft. Da er det behov for mer kunnskap om hva som skaper attraktivitet og hva som bidrar til god integrering. Kunnskapsgrunnlaget for Kommunedelplan tilflytting, mangfold og integrering 2019-2022 er delt inn i 6 temaområder; 1. norskopplæring, 2. utdanning og kvalifisering, 3. rekruttering fra utlandet, 4. bolig, 5. fritid, frivillighet, demokrati og deltakelse og 6. informasjon og kunnskapsbygging.

Målgruppa har vært næringsliv, kommunale tjenester, frivillige organisasjoner og ulike grupper innvandrere. Til sammen har det vært gjennomført ca. 25 intervjuer/samtaler med ulike aktører/ressurser innenfor de ulike temaområdene. Formålet med intervju/samtaler har vært å kartlegge faktorer som hemmer og fremmer tilflytting og integrering. Videre har formålet vært å sikre felles forståelse for utfordringer, forankre arbeidet og identifisere ressurser som kan bidra i arbeidet med rekruttering og integrering (realisering av planen).

I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget har vi vektlagt å besøke de ulike aktørene på deres premisser, i stedet for å sende en epost eller invitere til møter på rådhuset. Vi har videre vært opptatt av å formidle at de ulike aktørene er viktige ressurser når planen skal realiseres. Vi vurderer at besøk og uformelle samtaler med aktørene har bidratt økt forankring og mobilisering på tvers i arbeidet med vekstkraft og integrering. I tillegg vurderer vi at metoden har bidratt til;

- bedre forankring og forståelse
- mer kunnskap om faktorer som påvirker tilflytting og integrering
- kartlegging av ressurser som ønsker å bidra i videre planarbeid og realisering av planen

Både planarbeidet og realisering av planen skal ha samskaping som innfallsvinkel. Vi tenker en «dynamisk» handlingsdel for hvert temaområde, der de ulike ressursene/aktørene fra kommune, næringsliv og frivillig sektor møtes jevnlig for å utforme/prioritere tiltak som de kan bidra med for å realisere planen.

Mo i Rana, 17. oktober 2018

Gro Sæten
Samfunnsplanlegger og folkehelserådgiver

Prosjekt nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse.

1- Nærmiljøutvikling i Saltdal kommune 2016-18: Tuftepark og folkehelseutfordringer.

2- Bakgrunn: Utvikling av nærmiljøet i samarbeid med befolkningen. Det har lenge vært et ønske om å utvikle et naturskjønt område ved havet nært sentrum, skoler og barnehager. Ungdom ønsket møteplasser som Tuftepark og aktiviteter som fotballgolf. Eldre har ønsket petanquepark. Folkehelseutfordringer er kartlagt i hele kommunen.

3- Problemstilling: 1.Folkehelseutfordringer med inaktivitet, overvekt og ensomhet kan få et tiltak i nærmiljøet som er en sosial møteplass ute med mulighet for aktiviteter. 2. Vi vet for lite om befolkningens folkehelseutfordringer og hva de ønsker i deres nærmiljø.

4- Mål og målgrupper: Målene for kommunens prosjekt er: involvering, medvirkning og aktivisering for å lage et uteanlegg der folk kan møtes, være i aktivitet og trives. Delmål er medvirkning for å kartlegge folkehelseutfordringene. Målgrupper: Alle aldre, men spesielt ungdom.

5- Eksterne og interne samarbeidspartnere : Teknisk ute-etat, frivillige, flyktningkontoret, Frivilligsentralen, skole, kultur, folkehelse, prosjekt «Sammen», elever, lag og foreninger, helsestasjon, plan og utvikling og andre som arbeider med barn og unge.

6- Metoder og organisering: Vi startet med å spørre befolkningen i 2016 via media, avis og hjemmeside og har samarbeid med frivillige hele veien. Dybdeintervju med lokalbefolkningen er gjort. Åpent møte med befolkningen med dialog er gjort. Her kom det frem mange ønsker og gode ideer om trivsel og livsglede i nærmiljøet. Møte med elever på Ungdomsskole er gjort i samarbeid med Ungdomsrådet. Åpent møte med ungdom i samarbeid med Ungdomsrådet. Folkehelseutfordringene er kartlagt gradvis ved møter og samtaler. Her måtte vi ha en egen arbeidsgruppe for de mange utfordringene. Det er fremkommet mye kunnskap om lokalsamfunnet som fremmer folkehelse, og vi har også tatt med det som mangler. Det har vært møter med forskjellige faggrupper og lag/foreninger. Ute-møte/aktivitetsdag og matkurs med innvandrere er gjort i 2017 og 2018. Foredrag med «Helsesista» etter ønske fra Ungdomsrådet er gjennomført i 2018 og mer satsing på møteplasser og psykisk helse vil gjøres fremover også i 2019. Etter foredraget var det dialog mellom elevene. Det vil gjennomføres fagdag om psykisk helse med etterfølgende oppgaver i 2018.

7- Prosjekt og tiltak: Tufteparken er åpnet, Petanquebane er straks ferdig og fotballgolf er bestilt etter ønsker fra befolkningen. Pga. vind og lys ble petanquebanen flyttet nærmere fotballbanen. Ungdomskafe er åpnet etter ønske fra ungdommene. Grillplass og flere sitteplasser under tak er laget. Barnehuske er bestilt og sandkasse til de minste lages. Det planlegges åpne dager med lek og konkurranser her fra kulturetaten i samarbeid med andre. Området er et lavterskeltilbud ute. Planlagte tiltak gjennomføres i den enkelte enhet.

8- Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet:

a. Innspill til plandokumenter i kommunen: Alle innspill er sortert/prioritert og videreformidlet til administrasjonen for videre innføring i planer fremover. Det arbeides med kommuneplanens samfunnsdel. Rusplan er laget. Helse, omsorg og sosialplan lages, plan for fysisk aktivitet og friluftsliv ajourføres årlig. I tillegg lages årlige handlingsplaner ute i enhetene for skoler, barnehager, helsestasjon, kultur, rus/psykiatri og innvandrere.
b. Kunnskap om folkehelsetiltak: Her er vi blitt klokere og har prøvd metoder for å snakke med lokalbefolkningen og ansatte i kommunen. Vi har prøvd å gjennomføre folkehelsetiltak innenfor sektorene. Eksempler er: kafe for ungdom, foredrag, turer, møteplass ute, samarbeid på tvers/fagdager. Det er blitt mer fokus på trivsel og hva som skaper bolyst og livsglede hos lokalbefolkningen.
c. Nyskapende: Vi har fått prøvd dybdeintervju med familier med god erfaring og hva de tenker er smart å gjøre og tenke på for kommunens folkehelsearbeid. Det har vært lærerikt å møte de andre kommunene og få innspill på hva de gjør og tenker.
d. Erfaringer: Vi har fått god erfaring i søknad om spillemidler og andre finansieringsmåter for å nå delmål. Vi har fått erfaring med at når vi samarbeider på tvers av etatene er det lettere å få gjennomført enkle tiltak.
e. Videreføring av arbeidet: Det vil bli arbeidet videre med ønsker og tiltak i samarbeid med kommunens ledelse og økonomiplan. Metodene tas med i det videre folkehelsearbeidet og kommunens planer bør være enkle og lettleste slik at de blir brukt. Kommunens planer må også være i samsvar med befolkningens behov og svakere parter må høres. Det vil satses videre på psykisk helse, trivsel og livsglede. Det anses som viktig å ha et godt fungerende ungdomsråd og elevråd ved hver skole.

9- Produkter: Rapporter er laget.

19.10.18

Solveig Annie Strøm

Prosjektleder og Folkehelsekoordinator i Saltdal kommune.

E-post: solveig.stroem@saltdal.kommune.no

Norges beste ute-etat:

Helsesista: avisoppslag i lokalavis.

Brød til støtte

Marcus (14) fikk nært og lærerikt møte med Helsesista:

– Hun gjør det lettere for oss ungdommer

Kartlegging og utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Sømna kommune

Bakgrunn for prosjektet

Vi har revidert kommuneplanens samfunnsdel, arealdel og handlingsdel. De viktigste utfordringene til kommunen, jf. folkehelseloven §5 har ligget til grunn. I all planlegging er det viktig å involvere aktuelle aktører. I denne overordnede planen vil det si alle og prosjektet har tatt sikte på å prøve ut nye medvirkningsmetoder for å nå flere, samt sikre at administrasjon/politikere har fått større kunnskap om kommunal planlegging.

Mål og målgruppe

Hovedmål

Attraktivt nærmiljø som bidrar til god folkehelse og økt bosetting.

Resultatmål

- Administrasjonen har gjennomført ulike former for medvirkning og fått styrket sin kompetanse på området.
- Det er en økt kompetanse om plan som styringsverktøy, både blant administrasjon og politikere. Kommunen har styrket kompetanse på å knytte kunnskap til handling.
- Det er vedtatt en frivillighetsmelding/politikk for å styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner.
- Erfaringer og kunnskap knyttet til medvirkning vil ha overførselsverdi til andre planer og prosjekter.
- Kommunen har kunnskap om hva som bidrar til livskvalitet og trivsel

Målgruppen i prosjektet er hele lokalbefolkningen.

Eksterne og interne samarbeidsparter

Kommunen har inngått et samarbeid med Frivillighet Norge om kartlegging av frivilligheten og utarbeidelse av kommunal frivillighetspolitikk.

Metode

Ungdomspolitisk dag, MED ungdom i fokus, gjestebud, varianter av folkemøter, bruk av sosiale medier og kreative problemløsning med workshops.

Organisering

Prosjektgruppen består av fagleder plan og utvikling, rådmann, enhetsleder kultur og

velferd, enhetsleder teknisk og eiendom og fagleder næring. I tillegg vil ordfører og andre aktuelle nøkkelpersoner i kommunen bli involvert i ulike delmål.

Handling/tiltak

Nr.	Tiltak	Ansvarlig	I samarbeid med/deltakere	Ferdig når
1	Skolering i agenda days	Helgeland ungdomsråd	Prosjektleder	Vinter 2016
2	Nærmiljøsamling Bodø	Nordland fylkeskommune	Prosjektleder	Vår 2016
3	Nærmiljøsamling Helsedirektoratet	Helsedirektoratet	Prosjektleder og teknisk avd.	Mai 2016
4	Deltakelse på folkehelsekonferanse	Prosjektleder	Leder helse og prosjektleder	Oktober 2016
5	Nærmiljøsamling Helsedirektoratet og Hordaland fylkeskommune	Hordaland Fylkeskommune	Prosjektleder	November 2016
6	Oppdatere kunnskapsgrunnlaget	Prosjektleder	Arbeidsgruppen	Januar 2017
7	Kompetanseheving; plan som styringsverktøy	Prosjektleder	Administrasjon og politikere	April 2017
8	Prosessplan utarbeides (herunder en kommunikasjonsstrategi)	Prosjektgruppe	Prosjektgruppe	April 2017
9	Nærmiljøsamling Bodø og kurs i prosessledelse	Fylkeskommunen	Prosjektleder	Mars 2017
10	Nærmiljøsamling Helsedirektoratet Oslo	Helsedirektoratet	Prosjektleder	15. mars 2017
11	Gjennomføre lokale medvirkningsopplegg	Prosjektgruppene	Målgruppen	2017
12	Deltakelse på folkehelsekonferanse	Prosjektleder	Prosjektgruppe	2017
13	Nærmiljøsamling	Fylkeskommunen	Prosjektleder,	September 2017
14	Kompetanseheving om plansystem og medvirkning	Prosjektleder	Rådmannen og ledergruppa	Januar 2018
15	Nærmiljøsamling Bodø	Fylkeskommunen	Prosjektleder	Mars 2018
16	Kartlegging av frivilligheten	Prosjektleder	Frivillighet Norge, Rambøll og prosjektleder	September 2018
17	Workshop med Frivillighet Norge for frivilligheten og kommuneadministrasjon.	Prosjektleder	Frivillighet Norge og prosjektgruppe	Oktober 2018
18	Utforme kommunal frivillighetspolitikk	Rådmann	Kommunen i samarbeid med Frivillighet Norge	Høsten 2018
19	Kompetanseheving om rutiner for oppdatering av kunnskapsgrunnlag	Fylkeskommunen i samarbeid med kommunene på Helgeland	Folkehelse-koordinatorer i alle kommuner	November 2018
20	Deltakelse på sluttkonferanse	Helsedirektoratet	Politikere og administrasjon	November 2018
21	Sluttrapport	Prosjektleder	Prosjektgruppe	10.12.2018
22	Utarbeide plan for realisering/videreføring av tiltak. Innarbeides i budsjett/økonomiplan	Prosjektleder	Prosjektgruppe	Høsten 2018

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Gjennom arbeidet med nærmiljøprosjektet i 2017 og de ulike medvirkningsformene vi har prøvd ut har vi gjort gode erfaringer. Ved å aktivt be om medvirkning i ulike former, fikk vi inn til sammen 408 innspill. Vi ser likevel at det er noen grupper vi ikke har nådd og disse ønsker vi å ha fokus på i den resterende perioden av prosjektet.

Vi har hatt økt fokus på kunnskapsforståelse blant politikere og administrative ledere i forhold til medvirkning og rullerende plansystem. Det har vært viktig med felles forståelse av plan som grunnlag for å bygge opp det kommunale plansystemet. Erfaringene fra prosjektet har stor overføringsverdi til all annen planlegging i kommunen. Det stilles større krav til involvering/medvirkning i utforming av tiltak/planer etter gjennomføring av prosjektet.

Produkter

Det er utarbeidet en MED rapport (Med ungdom i fokus). Det er også skrevet en oppsummering av gjennomførte folkemøter. Vi har flere rapporter fra gjestebud. Kommuneplanen er trykt opp i hefte. Det vil bli utarbeidet en frivillighetsmelding/politikk i løpet av høsten.

Kontaktinformasjon

Marianne V. Grøttheim
Fagleder plan og utvikling
Sømna kommune
marianne.v.grottheim@somna.kommune.no

Nærmiljøprosjektet i Vestvågøy kommune

Vestvågøy kommune

1. Bakgrunn

Kommunen ønsket å utvikle verktøy og ressurser for å mobilisere lokalbefolkning til idéskaping generelt. Det gir bredere grunnlag for behovsvurderinger som kan konkretiseres i planprosesser. Prosjektet gir mulighet til å øke kompetanse og gi erfaring med å bruke medvirkning som et verktøy i kommuneplanleggingen.

Prosjektet er nødvendig fordi vi ønsker å fortsette å ha fokus på medvirkning og utvikling av en kultur og konkrete verktøy til bruk inn i våre fremtidige prosesser. Vi ønsker at involvering av innbyggerne skal anses som en ressurs i kommunens arbeid og at vi skal tilrettelegge for riktig type medvirkning til riktig tid = reell medvirkning. Her trenger vi å jobber mer med egen organisasjon.

2. Problemstilling

Hvordan utvikle verktøy og ressurser for å mobilisere lokalbefolkningen til idéskaping som et bredere grunnlag for behovsvurderinger i ulike planprosesser?

3. Mål og målgrupper

Hovedmål utviklingsarbeid: Øke kompetansen på medvirkningsprosesser internt i kommuneadministrasjonen - Fokus på prosess og læring

Mål for medvirkningsprosesser
Prosjektår 1: (1) Få kunnskap om hva innbyggerne ønsker av innhold og funksjoner for Meieriet kultursenter, og (2) se Meieriet kultursenter i et byutviklingsperspektiv
År 2: Innspill fra befolkningen og utvalgte grupper i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel, med utgangspunkt i satsningsområdene utpekt av kommunestyret
År 3: Få innspill fra befolkningen generelt og utvalgte grupper i arbeidet med kommuneplanens arealdel, med utgangspunkt i de oppgaver arealdelen løser

Målgrupper
År 1: Befolkningen generelt, breiere enn de som tradisjonelt kommer på folkemøter
År 2: Befolkningen generelt, barn og unge spesielt
År 3: Befolkningen generelt, barn og unge, eldre, mennesker med nedsatt funksjonsevne og innvandrere spesielt

4. Eksterne og interne samarbeidsparter

Eksterne: Lokalaviser, entreprenør for etablering av park, innbyggerforeninger i organisering av folkemøter, videregående skole, kjøpesenter

Interne: Politikerne, Kulturenheten, Meieriet kultursenter, Enhet for Næring, plan og utvikling, prosjektleder VA, rådgiver omsorg, rådgiver utdanning, skoleledelse, Rådmannens ledergruppe

5. Metoder og organisering

- KOM INN: Et konsept med serie på fire arrangementskvelder om nye Meieriet kultursenter; innhold i kultursentret, kultursentret som funksjon i lokalsamfunnet og i et byutviklingsperspektiv

- Mobilisering av innbyggere på Leknes til å etablere pop-up park
- Politikerstyrte folkemøter for å få innspill til kommuneplanens samfunnsdel
- Gjestebud ungdom: forsøk på å invitere ungdom til Gjestebud via facebook, for å få innspill til kommuneplanens samfunnsdel
- Oppdrag til elevråd og videre seminar med kommunestyret og elever om oppvekst i et samfunnsutviklingsperspektiv
- Spørreundersøkelse på nett: innspill til kommuneplanens samfunnsdel
- Kommuneplanens arealdel: kick-off med stand på kjøpesenteret i folkehelseuka
- Bokbad-konseptet brukt for samtale med ordfører om kommunens visjon
- Folkemøter for å få innspill til kommuneplanens arealdel (IGP-metoden)
- Utvalgte grupper: IGP-metode for innspill eldre og innvandrere, møter med elevråd på samtlige skoler, gruppearbeid og målrettet oppgave for 3.klasse VGS
- Utekontor for kommuneplanens arealdel på Meieriet kultursenter

Folkehelsekoordinator har vært prosjektleder i tett samarbeid med samfunns-planlegger. Prosjekt- og arbeidsgrupper har variert etter behov for medvirkning.

6. Prosjekt og tiltak

I 2016 testet vi ut et konsept for å involvere innbyggerne i etableringen av Meieriet kultursenter. I 2017 arbeidet vi for økt innbyggerinvolvering til kommuneplanens samfunnsdel. I siste prosjektår gjennomførte vi medvirkningsprosesser til kommuneplanens arealdel, basert på prosjektets erfaringer. Fokus siste år var også å evaluere erfaringer og å arrangere en fagdag om medvirkning i egen organisasjon.

7. Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Det viktigste prosjektresultat er økt bevisstgjøring blant administrasjon og politikere om betydningen av medvirkning i kommunale prosesser, og at riktig timing og riktig målgruppe og metode er avgjørende. Andre resultater er:

- Økt bevissthet om kultursenteret som sentral sosial møteplass i lokalsamfunnet
- Bedre innsikt i og forståelse for innbyggernes behov og ønsker i nærmiljøet
- God kvalitet på tilbudet i Meieriet kultursenter; eks Meieriet bibliotek som arena for samfunnsdebatt, samarbeid med frivilligheten
- Helhetlig evaluering av prosess med kommuneplanens samfunnsdel
- Brei, systematisk og tidlig inkludering i arealplanarbeidet
- Erfaring med at medvirkningsprosesser krever innsats og må prioriteres.

8. Produkter

- Et kultursenter som har fått tilbud etter innbyggernes ønsker og innspill
- Midlertidig park i Leknes sentrum
- Evalueringsrapport fra kommuneplanens samfunnsdel
- Kommende innspillsrapport fra kommuneplanens arealdel

Kontaktinformasjon: Nora Warhuus Samuelsen, Vestvågøy kommune:
nora.warhuus.samuelsen@vestvagoy.kommune.no

Delrapport 1 Prosjekt nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Oppdatering av prosjektet pr. oktober 2018

1. Øksnes kommune "Oppdrift for folkehelse"

Kommunen har deltatt i prosjektet med utgangspunkt i et definert behov og ønske om å forbedre kvaliteten på vårt plan – og utviklingsarbeid på tvers av sektorer. Øksnes kommune har hatt særlig fokus på to av prosjektets formål: Dette når det gjelder å prøve ut ulike metoder for å nå bredt ut gjennom å involvere innbyggere i planprosesser i prosjektperioden, og formålet om å siktre tverretatlig involvering og forankring av ønskede oppfølginger.

2. Bakgrunn

Øksnes kommune vil at prosjektdeltakelsen skal bidra til å skaffe oss kunnskap og erfaringer gjennom å prøve ut konkrete metoder for innbyggermedvirkning knyttet til relevant, pågående plan – og utviklingsarbeid i organisasjonen.
Ny folkehelselovgivning fra 2012 fordrer at kommunen systematisk jobber med kapasitetsbygging og forankringsarbeid i utviklingen av folkehelsearbeidet. Dette forutsetter både bred involvering, samhandling og deltakelse internt i organisasjonen og med kommunens innbyggere i ulike aldre i planarbeidet.

3. Problemstilling

Liten felles etablert praksis og kompetanse på tvers i organisasjonen med innbyggerinvolvering i plan- og utviklingsarbeid utover tradisjonelle høringer og folkemøter i forbindelse med planarbeid. Erkjent behov for kompetanseheving på tvers i organisasjonen.

4. Mål og målgrupper

Overordna mål

Øksnes kommune som planaktør skal oppleves å være involverende og kompetente i vårt plan- og utviklingsarbeid.

Målsetting deltakelse i prosjektet

Øke kompetansen tverrsektorielt i organisasjonen gjennom å prøve ut ulike metoder for innbyggermedvirkning som knyttes opp til relevant, pågående plan – og utviklingsarbeid.

Målgrupper:

- Ansatte i organsiasjonen på tvers
- Innbyggere i Øksnes som involveres til medvirkning vedr. pågående planarbeid gjennom ulike medvirkningsmetoder

5. Eksterne og interne samarbeidspartnere

Interne i kommunen til nå: Strategisk ledelse v/rådmann og kommunalsjefer, rektorer skolene, elever skolene, klassestyrere, foreldregrupper (informasjon), ungdomsråd, arbeidsgruppe kulturminneplan, enhetsleder kultur, teknisk v/planlegger og GIS ansvarlig, Forebyggende team Barn og unge, prosjektgruppe og styringsgruppe.
Eksterne: Historielag, kystlag, næringslivsforeningen, geolog mfl i tilknytning til gjestebudsmodellen og planarbeidet på kulturminneplanen.

6. Metoder og organisering

Metoden *Gjestebud* har vært anvendt i to ulike deler av planprosessen i forbindelse med arbeide med kommunens første kulturminneplan.
Metoden *Barnetråkk* forventes gjennomført mht registrering innen oktober 2018.

Tiltak og avklaring av aktuelle metoder for økt involvering og samhandling mellom elevrådene og ungdomsråd for økt ungdomsmedvirkning i politiske saker: Startet opp planlegging på.

Prosjektet har vært organisert med prosjektgruppe bestående av kultursjef, planlegger fra teknisk enhet, barn- og unges representant i kommunen valgt av kommunestyret og folkehelsekoordinator. Overordna har det vært oppnevnt en styringsgruppe.
Interne og eksterne samarbeidsaktører har vært rekruttert og involvert underveis.

7. Prosjekt og tiltak

I løpet av prosjektet gjennomføre minst 3 ulike metoder for innbyggerinvolvering.
Planer hvor innbyggermedvirkning er/skal eller anbefales anvendes som del av planprosessen :

- Kulturminneplanen (vedtatt)
- Trafikksikkerhetsplan (revideres i 2019) (Metoden barnetråkk pågår)
- Plan for fysisk aktivitet og naturopplevelser (arbeid pågår, forsinket)
- Samfunnsplan og arealplan (vedtatt startet opp, pågår)

8. Måloppnåelse

Kommunen har nå vedtatt sin første kulturminneplan enstemmig. Innbyggere i alle aldre og med stor geografisk spredning (170 deltakere) deltok i planarbeidet i 2 faser av planarbeidet. En tidlig i prosessen, og en litt senere i prosessen. Innspillene er brukt i arbeidet med planen, og innbyggere har bidratt med stort engasjement og kunnskap inn i planarbeidet. Prosess og metode som ble valgt (gjestebud x 2) i to faser av planprosessen er evaluert som vellykket og for gjentagelse i annet planarbeid. Innspillene som kom vil følge planen i videre rullerings – og revisjonsarbeid. Høsten 2018 gjennomføres kommunen metoden Barnetråkk. Skal gjennomføre første registreringen ved utvalgt *pilotskole* i 5. og 6. klassetrinn. Resultater/kunnskap tenkes anvendt både inn mot vedtatt pågående planarbeid med ny samfunns- og arealplan, samt i forbindelse med revisjon av kommunens trafikksikkerhetsplan 2019. Samarbeid mellom teknisk, skole og prosjektleder. Bearbeiding innspill / data vil løpe fram til årsslutt for bruk i plansammenheng 2019.

Utfordringer har vært å gjennomføre tidsplanen for gjennomføring. Ulike forhold internt i organisasjonen har medført at tidsplaner for gjennomføring er derfor forskjøvet i tid.

9. Distribusjon

Kommunedelplan for kulturminner er distribuert digitalt og ligger på kommunens hjemmeside. Den er trykket opp som hefte og planen er distribuert bredt. Kommunen har hatt mange flere henvendelser om vårt arbeide med kulturminneplanen, og blant annet delt kunnskapen på en konferanse i Tromsø og med en nabokommune om prosessen rundt utviklingen av planen og bruk av metoden gjestebud.

Østfold

ØSTFOLD FYLKESKOMMUNE · Helsedirektoratet · Østfoldhelsa

Gode lokalsamfunn fremmer folkehelse

Slik skaper vi gode nærmiljøer i Østfold

Fredrikstad

Kommunen skaper rom for at lokalsamfunnene selv kan gjøre mer av det de verdsetter. Hva skjer når lokalsamfunnet tar styring over utviklingen?

Sarpsborg

Innbyggernes kunnskap og ressurser kobles sammen for å skape trivsel og engasjement i nærmiljøet.

Trøgstad

Gjennom bred involvering av lokalsamfunnet, har blant annet Trøgstads nye bibliotek og aktivitetshus blitt en suksess.

Marker

Ungdommene i kommunen er med på å utvikle et attraktivt lokalsamfunn med gode oppvekstvilkår. De blir sett og hørt, og bidrar til et samfunn de ønsker å flytte tilbake til.

FREDRIKSTAD KOMMUNE · Sarpsborg kommune · Trøgstad kommune · Marker kommune

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Asset Based Community Development (ABCD) på Lisleby

Bakgrunn

Fredrikstad kommune har gjennomført levekårskartlegging på sonenivå i 2012, 2014, 2016 og 2018. Resultatene fra denne tydeliggjør at vi har områder i kommunen med sterk opphopning av levekårsutfordringer. Samtidig viser en spørreundersøkelse fra 2016 i to av områdene at det også finnes uutnyttede ressurser og utviklingsoptimisme i slike områder. Gjennom lokalsamfunnsutvalgsmodellen, som er en nærdemokratimodell og en rekke prosjekter som f.eks. deltagende budsjett har Fredrikstad god erfaring med medborgerinvolvering. Vi ønsker gjennom dette prosjektet å gjøre oss erfaringer med samskaping i praksis.

Problemstilling

Kan ABCD-metoden tilpasses Fredrikstad og kan kartleggingen i forkant og i etterkant gi innspill til det overordnede helseoversiktsarbeidet?

Mål og målgrupper

Målet med prosjektet er å prøve ABCD som tilnærming for å skape en ny dialog med innbyggerne som både gir oss kvalitativ kunnskap og stimulerer engasjement. Prosjektet skal bidra til aktivitet og sosiale møteplasser, samtidig som det skaper nye, positive historier om området.

Målgruppen for prosjektet er befolkningen på Lisleby i Fredrikstad.

Metoder og organisering

ABCD er tilnærmingen i prosjektet og metoden som benyttes er Appreciative inquiry.

Viktig administrative samarbeidspartnere er lokalsamfunnsutvalgskoordinatorer, folkehelsekoordinator, områdeutvikler, kommuneoverlege, forebyggere/SLT-koordinator i Utdanning og oppvekst, arbeidsgruppe for levekår og folkehelse

Lokale samarbeidspartnere er Lokalsamfunnsutvalg, religiøse organisasjoner, frivillige organisasjoner, skole, barnehage, fritidsklubb osv

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Prosjekt og tiltak

Prosjektet har gått ut på å knytte kontakter og etablere en lokal kjernegruppe, og involvere gruppa i kartlegging av områdets ressurspersoner, organisasjoner og kvaliteter, og gjennomføring av workshops. Våre neste steg er å koble mennesker med like interesser sammen, sørge for møteplassene og tilrettelegge for aktivitet.

Aktivitetene/ tiltakene initieres og gjennomføres av lokale aktører, med støtte fra kommunen.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Gjennom prosjektet har kommunen tilegnet seg kunnskap om nye måter å kommunisere med innbyggere og lokale aktører på, som får fram engasjement, gode erfaringer og positive historier om lokalsamfunnet. Vi har blitt bedre kjent med hvilke ressurser og krefter som finnes, og bidratt til å bygge broer mellom mennesker med felles interesser. Gjennom prosjektet har vi satt i gang en modningsprosess, både i kommuneorganisasjonen og blant innbyggere, som handler om en nye måte å samskape på. Disse erfaringene vil vi bygge videre på i annet områderettet arbeid, og i medvirkningsprosesser generelt. Vi har fått midler til å prøve ut ABCD med barn og unge gjennom Helsedirektoratets program for lokalt folkehelsearbeid i et annet lokalsamfunn. Vi vil fortsette å være tilstede på Lisleby for å gjennomføre flere workshops og fullføre det arbeidet vi har satt i gang.

Høgskolen i Østfold

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Delrapport 1:

Prosjekt nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Delprosjekt 1: Innhenting av kvalitativ kunnskap

I samarbeid med Høgskolen i Østfold er det utarbeidet en kvalitativ studie av nærmiljøkvalitetene på Lisleby.

Bakgrunn

I kommuneplanens samfunnsdel er et av hovedmålene at «Fredrikstad er et godt sted å leve, hvor alle kan ta gode valg og oppleve mestring.» Videre har Fredrikstad kommune tradisjoner for å jobbe tverrfaglig og tverrsektorielt, noe som regnes som en suksessfaktor i arbeidet med folkehelse, områdeutvikling og lokalsamfunn.

Folkehelse og levekår er viktige innsatsområder for Fredrikstad kommune. Fredrikstad kommune har over lang tid hatt utfordringer innen levekår, og gjennom levekårskartlegginger har man siden 2012 hatt et tydelig bilde av hvordan disse er geografisk fordelt.

Det foreligger mye god kvantitativ kunnskap i Fredrikstad kommune, noe som er en klar fordel når man skal innhente kvalitative data. Kvalitative data ble brukt i utformingen av Helseoversikten som er grunnlag for Folkehelseplanen og planstrategiarbeidet.

Prosjektet «innhenting av kvalitativ kunnskap», som er et prosjekt i samarbeid med Høgskolen i Østfold, er ment å gi et mer helhetlig bilde av levekår i utsatte lokalsamfunn som skal supplere den kvantitative datainnsamlingen i levekårskartleggingen.

Prosjektet er en del av utviklingsarbeidet til Fredrikstad kommune som angår nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse, samt utvikling av eksempler, metoder og innretninger om hvordan kunnskap om folkehelsekvaliteter i nærmiljø kan ivaretas i oversikts- og planarbeid.

Problemstilling

I 2015 ble Lisleby lokalsamfunn kjent både nasjonalt og internasjonalt ved at flere borgere sluttet seg til som IS-krigere og reiste til Syria. Beskrivelser i pressen knyttet dette miljøet da sterkt opp til et radikalisert miljø, men befolkningen kjente seg ikke igjen i denne beskrivelsen.

Mange borgere tok derfor til orde og publiserte sin synspunkter i den lokale pressen, om at Lisleby var et godt lokalsamfunn å vokse opp i. En viktig ingrediens i det store folkemøtet i regi av Fredrikstad Arbeiderparti var å snakke med hverandre, bli bedre kjent for å få økt forståelse for hverandre. Flere tok til orde for at Lisleby er et trygt og godt sted å bo, at ulike kulturer og økonomi bidrar til forskjeller, men at Lisleby-samfunnet er et godt samfunn der det skjer mye positivt.

I dette prosjektet tok Høgskolen i Østfold og Fredrikstad kommune sikte på å finne ut av hva innbyggere på Lisleby synes er godt og positivt ved stedet og om livet i levekårsutsatt sone oppleves likt som dets omdømme?

Mål og målgrupper

Gjennom deltakelse i prosjektet har Fredrikstad kommune hatt et ønske om å tilegne seg økt kunnskap om hvordan innbyggerne i et lokalsamfunn har det og hva det er som bidrar til livskvalitet og trivsel. Det er derfor gjennomført fokusgruppeintervjuer med innbyggere på Lisleby i Fredrikstad som er en bydel med levekårsutfordringer.

Organisering

Virksomhet for bærekraftig samfunnsutvikling i Fredrikstad kommune og Høgskolen i Østfold har over et år i 2017 og 2018 jobbet tett sammen om et prosjekt der undervisning om og veiledet praksis i kvalitative intervjuer og kvalitativ analyseteknikk har vært en viktig del av prosjektet.

Fredrikstad kommune har fått opplæring i gjennomføring av intervjuer men selv stått for koordineringen og gjennomføringen av de fleste intervjuene. Høgskolen har laget en kurspakke som i hovedsak har bestått av forelesninger, workshoper, kollokvier og en stor del veiledet praksis. Opplegget har også et eget pensum.

Praksisen har blitt gjennomført i form av kvalitative intervjuer med befolkningen på Lisleby der veileder fra høgskolen har observert noen intervjuer, og deltatt i analysen av intervjuene.

Metode

For å ivareta kravene til en kvalitativ studie så var det fokus på at intervjuobjektene totalt sett måtte representere ett tverrsnitt av lokalbefolkningen Et tyvetalls utvalgte personer med forskjellig sosioøkonomisk status og levetid på Lisleby ble kontaktet for å delta. Studien har derfor med intervjuobjekter i ulike aldre, noen har innvandrerbakgrunn, noen er etnisk norske, noen er innflyttere og noen har bodd på Lisleby i flere generasjoner. Det er også likt fordelt mellom kjønnene.

Intervjuobjektene ble kontaktet og fikk skriftlig informasjon at det var behov for folk til å delta i et forskningsprosjekt som er godkjent hos personvernombudet for forskning. De fikk vite at prosjektet var i regi av Fredrikstad kommune i samarbeid med Høgskolen i Østfold og at det er en del av et prosjekt som kommunen gjør for å jobbe med lokalsamfunnsutvikling på Lisleby. Et personvernerklæringsskjema ble også signert før intervjuet startet for å ivareta anonymiteten.

Det ble utarbeidet en intervjuguide med fokus på spørsmål om nærmiljøkvaliteter, nettverk og aktiviteter. I tillegg ble de bedt om å si noe om sin bakgrunn og om hvordan de opplever lokalmiljøet sitt. I forkant av intervjuene ble det anbefalt å ha fokus på at det er intervjuobjektets oppfatninger, opplevelser, erfaringer, ord som skal definere samtalen og at det er viktig å lytte og stille oppfølgingsspørsmål der det er naturlig.

Intervjuene ble transkribert av intervjuerne og av forsker. Etter transkriberingen måtte alle som skulle bidra til analysen lese gjennom intervjuene. Deretter ble det avholdt en workshop med gjennomgang og tolkning av innholdet etterfulgt av et møte om hvordan angripe analysen og hva problemstillingen i en evt. forskningsartikkel skal inneholde. Det er enighet om at Høgskolen i Østfold og Fredrikstad kommune skal samarbeide om den endelige rapporten om funnene i studien samt forfatte en forskningsartikkel med mål om publisering våren/høsten 2019.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Gode samarbeidsformer mellom kommune og akademisk institusjon der begge parter får mye ut av arbeidet er en viktig måloppnåelse. Økt forståelse både for kommunal hverdag og krav til metodisk etterrettelighet og stringens.

I tillegg til å generere kvalitative data om nærmiljøet på Lisleby er viktige målsettinger for prosjektet å teste ut en samarbeidsform mellom høgskole og kommune, at prosjektdeltakere fra kommunen tilegner seg kunnskap om kvalitativ metode.

Produkter

Forskningsrapport som supplerer levekårskartleggingen, samt data til helseoversikten. Kontaktinformasjon: Edel Pavlic, Bærekraftig samfunnsutvikling, edepav@fredrikstad.kommune.no

Prosjektet -"Se meg"

– Kartlegging og undersøkelse gjennom aktiv deltagelse i ungdomsmiljøet.

Marker kommune
- mulighetene er mange

Bakgrunn

Kommunen ønsker mer kunnskap om og fra ungdomsmiljøet, i dag det kun UNG-data som ligger til grunn for kommunale beslutninger og planarbeid. Vi har flott ungdom og vi ønsker å gi dem de beste forutsetninger for en god oppvekst. Da er det viktig at de blir sett og hørt. Ungdommene i Marker kommune svarer i UNG-data undersøkelsen at mange føler på press og psykisk uhelse. Dette er i tråd med funnene på nasjonalt nivå. Oppveksten har stor betydning for hele livsløpet og for folkehelsa generelt. Med en trygg og givende ungdomstid får vi trygge og robuste voksne. I Marker kommune ønsker vi å utvikle gode rammer for en god ungdomstid sammen med ungdommene selv.

Problemstilling

Hvordan få frem ungdommenes tanker, stemmer og behov i blant annet planprosesser?

Mål og målgrupper

Hovedmålet har vært å utvikle helsefremmende metoder for ungdomsmiljøet hvor alle kommunens ungdommer settes i stand til å møte hverdagens utfordringer. Med disse metodene vil det være mulig å skape gode oppvekstsvilkår slik at dagens barn og unge ønsker å flytte tilbake igjen når de skal etablere seg med jobb og familie.

Målgruppen har vært kommunens ungdommer, i hovedsak ungdommer på ungdomskolen. Men da kommunen er liten har både de som er på vei in på ungdomskolen inkluderts og naturlig de som gått videre til videregående.

Eksterne og interne samarbeidsparter

Skolen, lag og foreninger og organiserte ungdomstilbud. Vi prøver å nå ungdom som ikke er med på organiserte fritidstilbud ved å finne de stedene de pleier å oppholde seg.

Metoder og organisering

Organiseringen av prosjektet har vært som et samarbeid mellom flere enheter i kommunen. Initierende til kommunens engasjement i prosessen var kommune overlegen og mottaker var oppvekst og omsorg. Når prosjektet iverksettes på kommunal nivå plasserte man det på kultur og fritid, det er på den enheten er et kontaktsenter for de fleste av ungdommenes fritidstilbud. En naturlig arena for å nå alle ungdommer har vært skolen, så en kontakt med skoleledelsen opprettedes fra start. Utøver det har prosjektet/prosjektleden vært invitert i de tverrfaglige grupper som finnes i kommunen. Som blant annet folkehelsekomiteen, SLT, politiske

arbeidsgrupper og ledergrupper. Prosjektet har formelt vært plassert i kulturseksjonen, men har i praksis vært et tverrfaglig samarbeid.

I løpet av prosjektperioden har flere metoder blitt testet, med litt ulik erfaring. Men metoden som vi kaller foto-min-dag, der ungdommene får låne et polaroidkamera som det tar bilder ut ifra et bestemt oppsett er både bærekraftig og nyttig. Når bildene er tatt så samtaler man med fotografen om temaet man på forhånd har bestemt. Vi har gode erfaringer med å snakke om bildene. Og det at ungdommen har valgt motiver på bildene gjør at de leder samtalen.

Det er flere grunner til at noen av metodene ikke er blitt videreført: Den innhentede informasjonen har ikke alltid hatt verdi, og noen av metodene har vært for krevende for en kommunal hverdag, ikke var bærekraftig i et framtidsperspektiv eller metoden har vist seg å ha utfordringer angående personvern og materialrettigheter.

Prosjekt og tiltak

Frem til i dag har mindre tiltak blitt iverksatt ut ifra kunnskap og erfaringer fra prosjektet. Det har for det meste handlet om skole og arbeidsmiljø. Så som å bedre lyset i gangen og at doene har fått seg en viktig oppgradering. Det er nå iverksatt en arbeidsgruppe i forhold til oppvekstdelen i den nye kommuneplanen, hvor prosjektleder er med for å gi innspill.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Prosjektet har bidratt til å utarbeide og prøve ut metoder som kan hjelpe kommunen i arbeidet med å bruke kvalitative metoder og få ungdommenes tanker rundt ulike temaer. Vi er ikke i mål med arbeidet med å bedre kunnskapen om ungdommen og ungdomsmiljøet, men prosjektet har lagt et grunnlag for et mer kunnskapsbasert arbeid i fremtiden. Ledergruppa i kommunen har etterspurt innspill til kvalitative metoder i planarbeid og der kommer prosjektet til å bidra med kunnskap. Det politiske utvalget ønsker en lignende presentasjon i nær fremtid. Videreføringen blir i form av kunnskap og en økt bevissthet.

Produkter

En rapport, ”Se Meg”, kommer til å presentere metoder som er utprøvd og erfaringer med disse.

Kontaktinformasjon:
Jessica Engsødegård, jessica.engsodegard@marker.kommune.no, Marker kommune

Helsefremmende lokalsamfunn i Sarpsborg

Bakgrunn
Prosjektet handler om kartlegging og utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse. Sarpsborg kommune har benyttet forskjellige utredningsmetoder og medvirkningsmetoder i løpende plan- og utviklingsprosesser i prosjektperioden. Kommunen har rullert kommunedelplan for sentrum og kommuneplanens samfunnsdel der ulike kvalitative metoder og medvirkningsmetoder er tatt i bruk.

Sarpsborg kommune ønsker nye former for samskaping med innbyggere, organisasjoner og næringsliv i byen og i nærmiljøene. Dette prosjektet er med på å skape engasjement og trivsel i to av nærområdene i kommunen som har størst levekårsutfordringer når det gjelder blant annet barnefattigdom og dårlig bomiljø. I østre del av sentrum er en lekeplass pusset opp og det er satt i gang prosjekt med byhage i samarbeid med Kirkens bymisjon. Alvimhaugen skole har utviklet skolen som nærmiljøhus med gratis aktiviteter. Det er kartlagt hvordan tiltakene oppleves av beboerne i området. Funnene fra kartleggingen brukes som grunnlag for å utvikle gode former for samskaping på Alvimhaugen og i bysentrum. Informasjonen som er innhentet, rapportene, og metodeerfaringene så langt, skal brukes i helseoversikten som utarbeides i løpet av 2019.

Problemstillinger
Hva gjør Sarpsborg til et attraktivt og godt sted å bo, jobbe og oppleve? På hvilke måter kan vi avdekke viktige forhold som fremmer helse, sosial tilhørighet og trivsel i lokalsamfunnet? Hvordan kan den lokale kunnskapen anvendes i beslutningsgrunnlag for videre planlegging, prioritering av innsatsområder og tiltak, samt utvikling av tjenester?

Mål
- Gode og realistiske planer basert på medvirkning og kunnskap om hva som fremmer helse og trivsel
- Tiltak basert på innbyggernes interesser og ressurser til å bidra

Målgrupper
Målgruppene er innbyggerne i Sarpsborg generelt og innbyggerne som bor i de mest levekårsutsatte områdene spesielt.

Måloppnåelse
- En samfunnsplan basert på innbyggernes medvirkning gjennom medborgermiddager som metode, vedtatt 12.04.2018

- En realistisk og forankret kommunedelplan for sentrum der kunnskapsgrunnlaget er anvendt. Planen sluttbehandles i 2019.
- Rapport om Alvimhaugen nærmiljøhus som dokumenterer betydningen av nærmiljøhuset for beboerne på Alvimhaugen. I tillegg er det skrevet to masteroppgaver om trivselsfremmende faktorer på Alvimhaugen. Dette brukes som grunnlag for nytt prosjekt om utvikling av Alvimhaugen lokalsamfunn og i bysentrum. Prosjektet heter «Sammen skaper vi det gode hjemstedet. Lokalsamfunnsutvikling basert på lokale ressurser og samskaping.
- Rapportene anvendes i kommende oversiktsdokument og levekårsrapport som utarbeides i 2019, i forkant av planstrategi 2020.
- Dokumentasjon om prosessen rundt etablering av byhage i samarbeid med Kirkens Bymisjon med involvering av «I jobb-tiltak», nabolag, skole, barnehage som handler om hvordan byhagen tas i bruk, betydning for folks trivsel i nærmiljøet. Notat ferdigstilles desember 2019. Videofilm er laget.
- Notat om erfaringer med bruk av de ulike metodene som er anvendt ferdigstilles i løpet av 2018.

Metoder

Metodene som er anvendt i prosjektperioden er:

- Kommuneplanens samfunnsdel: Medborgermiddager
- Sentrumsplan: sosiokulturell stedsanalyse (med konsulentbistand); workshops, dybdeintervjuer, fokusgruppeintervju, observasjon. Barnetråkk i sentrumsplan og trafikksikkerhetsplan
- Betydningen av Alvimhaugen skole som nærmiljøhus: Intervjuer, observasjoner, workshops
- Byhageprosjekt: workshop, oppslag, plantekurs og aktiviteter som fremmer bruk,
- Opprustning av lekeplass: Idékonferanser med barn og ungdom.
- Digital historiefortelling som metode, utprøving av metoden (kommuneplan/sentrumsplan). Fire filmer er laget.

Samarbeidsparter

- Samarbeid mellom kommunen, Østfold Fylkeskommune, Høyskolen i Østfold, NMBU, blant annet om egen rapport og masteroppgaver om nærmiljøhuset.
- Samarbeid mellom Alvimhaugen skole og Sandesundsveien skole (sentrum), kulturskolen, norsksenteret og ungdommens kulturhus mfl. om dokumentasjon og utvikling av nytt prosjekt om samskaping.
- Kommunen og Kirkens Bymisjon om byhagen, sammen med organisasjonen Friends for Understanding, skole, barnehager i sentrum, Kalnes videregående skole mfl.

Trøgstad kommune

HELSEFREMMENDE LOKALSAMFUNN

Bakgrunn

Arbeidet med kommunens grunnlagsdokument avdekket manglende kunnskap om trivselsfaktorer og faktorer som fremmer befolkningens helse og livskvalitet. I en undersøkelse fra 2017 rapporterte innbyggerne om mangel på sosiale møteplasser i kommunen. Å etablere gode møteplasser handler om å skape offentlige rom som er inkluderende, lett tilgjengelige og som skaper trygge i lokalsamfunn. Prosjektet *Helsefremmende lokalsamfunn* har handlet om å skape gode medvirkningsarenaer og –prosesser hvor innbyggerne får aktivt delta i planleggingen og utformingen av kommunens nye bibliotek og aktivitetshus, samt utforming av kommunens torg.

Problemstilling

Hvordan kan vi kartlegge lokale forhold som fremmer trivsel hos innbyggerne i Trøgstad kommune? Hvordan kan denne kunnskapen anvendes i utforming av tiltak, samt for kommunens videre planlegging?

Mål og målgrupper

1. Fremme trivsel og livskvalitet.
2. Innbyggernes opplevde behov og ressurser skal i større grad settes i sentrum for samfunnsutvikling.
3. Få bedre kunnskap om hva som fremmer helse og livskvalitet i befolkningen.

Prosjektet tar sikte på universelle tiltak og målgruppen er derfor hele kommunens befolkning.

Eksterne og interne samarbeidsparter

Aktørene i Torvet bok og mer, det nye bibliotek og aktivitetshuset, er sentrale samarbeidspartnere: Biblioteket, Frivilligsentralen, Home-Start Familiekontakten, Ungdomkontakten i Trøgstad, Trøgstad Sparebank, frivillige lag og foreninger, samt omkringliggende næringsliv tilknyttet torget.

Metoder, prosjekt og tiltak

Etter å ha samlet inn informasjon om møteplasser gjennom en kvalitativ undersøkelse i 2017, handlet arbeidet i 2018 om å styrke innbyggermedvirkningen i planleggingen og utformingen av planlagte møteplasser. I slutten av 2017 inviterte kommunen innbyggere til å melde sin interesse for deltakelse i ressursgruppe for bibliotek og aktivitetshuset. Det var mange som var interessert i å delta. Elleve innbyggere med ulike interesser og i ulike aldersgrupper ble plukket ut til å bli med i gruppen. Aldersspennet i gruppen strakk seg fra 13-74 år. Noen var faste brukere av dagens bibliotek, andre hadde sjelden vært der. Det alle i gruppen hadde til felles var

at de ønsket å bidra til at det nye bibliotek og aktivitetshuset skulle være en inkluderende og sosial møteplass for alle i lokalsamfunnet. Ressursgruppen møttes 3 kvelder mellom januar-juni hvor temaer slik som tjenester og aktiviteter, design og åpningsdag og torgutvikling ble diskutert. Gruppen ble også holdt løpende oppdatert og var blant de første som fikk se designforslagene. I tillegg til ressursgrupper ble det avholdt Facebook-konkurranse for navnet til bibliotek og aktivitetshuset. Det ble sendt inn over 80 navneforslag og en jury valgte ut de tre beste som ble stemt over på Facebook. Det ble også levert stemmesedler på biblioteket og servicetorget. Navnet falt på «Torvet bok og mer». Lignende medvirkningsprosesser har vært igangsatt i forbindelse med planleggingen av torget. Det er engasjert landskapsarkitekter som skal tegne mulighetsstudien som har vært tett knyttet på prosessen. Gode medvirkningsprosesser var et av hovedkriteriene for valg av landskapsarkitektfirma. Det har blitt innhentet innspill fra Facebook, uformelle samtaler i området og gjennom ressursgruppearbeid.

Måloppnåelse resultater og videreføring av arbeidet

Fjorårets undersøkelse hadde høy svarprosent og viste seg å være en effektiv måte å innhente kvalitative data om hva innbyggerne setter pris på i lokalsamfunnet, samt hva de savner. Denne kunnskapen har vært viktig i kommunens videre arbeid for å inkludere og aktivt invitere innbyggerne til å delta i medvirkningsprosesser utover de tradisjonelle informasjonsmøter som ikke kan regnes som reell medvirkning. Det har vært interessant å se hvordan bruk av ressursgruppe sammensatt av ulike personer i lokalsamfunnet har ført til inngående kunnskap om hva som trengs i lokalsamfunnet og hvordan tilbud og arrangementer som mangler.
Denne formen for medvirkning krever god planlegging og nok ressurser. Resultatet av medvirkningen har gitt legitimitet og eierskap blant kommunens innbyggere, og Torvet bok og mer har blitt et aktivt møtested i Trøgstad. Torget er fremdeles i planleggingsprosessen og forventes å stå ferdig sommeren 2019.

Vi opplever at uformelle samtaler, synlighet og tilstedeværelse i lokalsamfunnet er en styrke i lokalsamfunnsutviklingen. Det er enklere å skape tillit til prosessen og det gir innbyggerne mulighet til å komme med uformelle tilbakemeldinger og innspill. I prosjektet har vi lagt vekt på et ressursperspektiv og styrkebaserte metoder. Erfaringene fra prosjektet har fått oppmerksomhet fra andre kommuner. Trøgstad kommune er i en kommunesammenslåingsprosess med fire andre kommuner, og erfaringene fra prosjektet vil være nyttige for medvirkningsarbeid og strategier inn i nye Indre Østfold kommune.

Kontaktinformasjon

Prosjektleder: Linn Haraldstad, linn.haraldstad@trogstad.kommune.no
Prosjektmedarbeider: Karoline Unnerud, karoline.unnerud@trogstad.kommune.no
Trøgstad kommune

Finnmark

FINNMARK FYLKESKOMMUNE
FINNMÁRKKU FYLKKAGIELDA

UiT / NORGES ARKTISKE UNIVERSITET

Måsøy kommune
Kystens perle

TRIVSEL I BÅTSFJORD

Deanu gielda
Tana Kommune

Sør-Varanger kommune

HAMMERFEST KOMMUNE

Delrapport 1: Måsøy kommune, Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse, november 2018.

Kort beskrivelse

Integrering av nye arbeidsinnflyttere til Havøysund (største tettsted i Måsøy kommune) har vært prosjektets fokusområde.

Bakgrunn

Hva er avgjørende for god integrering i en liten kommune? Selv om det bor 1000 innbyggere i Havøysund, tar det kun 15 minutter å gå fra den ene ytterkanten av bosetningen til den andre. Innenfor dette arealet går en på skole, i barnehage, på jobb og har tilgang til alle offentlige og private tilbud. Samtidig ligger nærmeste flyplass tre timer unna (Hammerfest eller Alta). I 1983 var det 321 heltidsfiskere i kommunen i fjor var det 79. Kvotepolitikk og lokal nedsnakking av fiskeriyrket må ta hovedansvaret, i praksis betyr det mindre liv på kaia. Fiskeindustrien er også endret, det i landsettes mer enn noen gang i en konsentrert sesong, men for mange i Havøysund merkes det mer at arbeiderne i dag kommer i stor grad fra Sør- og Øst-Europa. En opplevelse av segregering mellom nye arbeidsinnflyttere fra Sør- og Øst-Europa og lokale var noe av det vi ville undersøke. Samtidig opplever næringslivet og kommunen det å holde på og rekruttere kompetanse, som en stor utfordring. Integrering ble derfor det samlende fokus.

Problemstilling

Hvordan opplever lokalbefolkningen og nye arbeidstilflyttere integrering i Havøysund? Vi valgte å avgrense problemstillingen til Havøysund, for å ta inn viktigheten av den fysiske utformingen av stedet, da kommunen består av flere mindre tettsteder med stor avstand mellom, der utfordringene er ulike.

Mål og målgrupper

Vi har forholdt oss til to grupper. Arbeidsinnflyttere og lokalbefolkningen. Vi var interessert å høre nye arbeidsinnflyttere sitt ferske inntrykk av Havøysund, hva så de som stedets styrker og svakheter. Hva var viktig for dem? Vi var opptatt å plukke ut intervjupersoner fra Norge og fra Sør- og Øst-Europa. Dernest ville vi ha lokalbefolkningen i tale. Havøysund er en liten plass der integrering skjer på en annen måte enn på større plasser. Dernest hvilke erfaringer har de med nye som kom til Havøysund.

Eksterne og interne samarbeidsparter

Britt Somby fra Finnmark fylkeskommune (kontaktperson), førsteamanuensis Brynhild Granås UiT (kompetanse Kvalitative undersøkelser) og Professor Nils Aarsæther (kompetanse planarbeid).

Metoder og organisering

Arbeidsgruppen i Måsøy kommune består av rådmann, ordfører og oppvekstsjef i tillegg til prosjektleder. Disse i samarbeid med dialogpartner fra UiT utviklet en intervjuguide etter at problemstilling og målgruppe var fastsatt. Prosjektleder gjorde individuelle dybdeintervju med 8 arbeidsinnflyttere og to gruppe intervjuer med fastboende. Deretter hadde arbeidsgruppen månedlige arbeidsmøter, noen med veiledning fra UiT, der vi analyserte materialet. Ut fra det, er det blitt utviklet en analyserapport, gjennomført folkemøte og vi har startet arbeidet med å implementere funn i kommunale planprosesser.

Prosjekt og tiltak

Hovedmålet har vært å implementere funn i plan. Av tiltak er det opprettet en frivillighetssentral i kommunen. Funn fra prosjektet overbeviste politikerne at dette var et godt svar på utfordringer i kommunen. Sentralen skaper en møteplass, et ansvar i integreringsarbeidet samt tilrettelegging av frivillig språkkurs/tilbud. Videre er Måsøy kommune blitt med i nytt prosjekt i regi av Helsedirektoratet, universelt tiltaksutvikling tilknyttet rus og psykisk helse. Vårt fokusområde, arbeidstrening for ungdom, bygget blant annet på dybdeintervjuene fra nærmiljøprosjektet.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Gjennom nærmiljøprosjektet har vi et klarere kunnskapsgrunnlag for hvordan det er å komme tilflyttende til Havøysund. Arbeidsplassen utgjør en nøkkelrolle i integreringen. Her rekrutteres folk videre til både fritidsaktiviteter og private sammenkomster. Et påfallende trekk er hvor nødvendig den personlige invitasjonen til fritidsaktiviteter er. Ut fra materialet ser vi også at Havøysund kan tilby en livsstil som mange arbeidsinnflyttere med små barn setter høyt. Tilsvarende opplever enslige større trivselsutfordringer. Arbeidsgruppen ser et Havøysund, der en i større grad treffer sine venner på lukka, private arenaer (eksempel venner og familie på hytta), heller enn åpne offentlige arenaer (eksempel puben eller arrangementer). Det kan se ut som dette begrenser muligheten for å bli kjent med folk. Mangel på språkkunnskaper hos arbeidstilflyttere fra Øst- og Sør-Europa, blir opplevd som en barriere både fra lokalbefolkning og fra denne gruppen. Et offentlig system er nå under utarbeidelse for å tilrettelegge for at alle nye til kommunen kan få bedre oversikt over tilbud og muligheter, slik at sosiale bånd kan knyttes.

Produkter

Under utarbeidelse: Folkehelseoversikt Måsøy kommune, Samfunnsplan Måsøy kommune 2019 - 2023

Kontaktinformasjon: Fredrik Vikse, frv@masoy.kommune.no, Måsøy kommune

HAMMERFEST KOMMUNE

Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Hammerfest kommune November 2018

Evaluering av prosjekt «nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse» i Hammerfest kommune

Innledning og bakgrunn

I Hammerfest kommune er det 506 eldre over 60+, som bor i sentrum. I prosjektet ønsket vi å se på hvordan flest mulig i denne målgruppa kan bo i egen bolig i et best mulig tilrettelagt sentrum.

På bakgrunn av en økning av antall eldre i kommunen er målet i prosjektet å utvikle en god metode for å få innspill og kunnskap om hva som kan bidra til økt livskvalitet, aktivitet og trivsel for målgruppen. Vi ønsker og få kartlagt lokal kunnskap for å planlegge for å legge til rette for eldre slik at de kan bo lengst mulig hjemme og videre tilrettelegge for en aktiv bruk av sentrum.

Prosjektets problemstilling er: *«Hvordan kartlegge nærmiljøkvaliteter og planlegge et godt tilrettelagt sentrum gjennom medvirkning fra lokalbefolkningen?».*

Prosjektet er forankret i plan- og utviklingsavdelingen (PLU) i kommunen. Prosjektet er ledet av arealplanlegger fra PLU, Åse Malene Kongsbak. Det er satt sammen en arbeidsgruppe som består av folkehelsekoordinator Torild Ebeltoft, rådgiver PLU Tor-Harry Bjørn (fram til juni 2017), arealplanlegger Kaia Fagerhaug samt rådgiver i rådmannens stab Grethe Gebhardt. En referansegruppa bestod av miljøvernrådgiver Tom- Erik Ness, virksomhetsleder for Park, Idrett og Friluftsliv Reidar Næss og plan- og utviklingssjef Odd Edvardsen.

Metode og innhenting av data

I prosjektet tok vi utgangspunkt i den pågående rulleringen av sentrumsplanen til Hammerfest kommune. Tradisjonelt sett gjennomfører kommunen medvirkning til planarbeid gjennom å annonsere i aviser, på hjemmesiden, folkemøter og andre sosiale medier. Offentlige brev og dokumenter har ofte vært oppfattet som et formelt, høytidelig og **stivt** språk. Erfaringsmessig har engasjementet til befolkningen i høringsprosesser ofte har vært lav, muligens fordi den byråkratiske framstillingen har gjort at tekst og språk har vært vanskelig å forstå for mottakerne. Det er ikke før «spaden står i jorda» at befolkningen reagerer. Vi ønsker at de metodene i dette prosjektet skal bidra til mer engasjement, medvirkning og videre at befolkningen tar større ansvar gjennom sin medvirkning.

På bakgrunn av statistikker og gjennomførte undersøkelser, viste det seg at en del av målgruppen hadde solgt sine eneboliger og flyttet i leilighet i sentrum. Disse ble da invitert til å delta i prosjektet med bakgrunn i hvor i sentrum de bor og etter kjønn og alder. I prosjektet ønsket vi å prøve ut ulike medvirkningsmetoder. Erfaringene vi fikk brukes til å supplere det kvantitative datamateriale med det kvalitative datamateriale.

I prosjektet prøvde vi ut følgende medvirkningsmetoder:

- Hammerfestmodellen «Tur med mening»
- Kvinnegruppa
- Herregruppa

- Pensjonistforeninga
- Frivillighetssentralen
- Gjestebud

Kort summert kan vi si at Hammerfestmodellen «tur med mening» er den medvirkningsmetoden som vi opplevde skapte mest engasjement og ga oss flest innspill i forhold til de metodene vi prøvde ut i prosjektet.

Hammerfestmodellen «tur med mening»

Vi startet med å gjennomføre et informasjonsmøte i et borettslag i sentrum der det i hovedsak bor eldre over 60 år. Her informerte vi om at sentrumsplanen skal rulleres og vi ønsker derfor innspill fra dem. Under dette delte vi ut informasjonsark og kart over sentrum. Det ble skrevet notater fra disse møtene. På denne måten fikk vi i gang en diskusjon og noen umiddelbare innspill.

Videre ble møtedeltakerne invitert med på en «spasertur» gjennom sentrum. Vi organiserte oss i små grupper bestående av beboere og prosjektansvarlige for prosjektet. Gruppene ble utstyrt med kamera (telefon)kart og skrivesaker. Utgangspunktet var å være lyttende og «få tak» på detaljer som beboerne opplevde som en utfordring i hverdagen og det å bo i sentrum. Hvor turen skulle gå bestemte gruppa selv. Gjennom denne «spaserturen» i sentrum ønsket vi å få innspill om stort og smått, om deres opplevelser og bruken av sentrum.

Gjennom metoden «tur med mening» ga det oss et svar på hva de eldre selv opplevede som positivt og negativt i deres nærmiljø. Samtidig fikk vi se og oppleve utfordringer de opplevde i hverdagen. Dette var data som vi brukte videre i arbeidet med sentrumsplan.

Datainnsamlingen ble gjort av arbeidsgruppa, målgruppene leverte også inn egne notater og innspill. Metoden Hammerfestmodellen «Tur med mening» resulterte i størst mengde data og størst engasjement.

Analyse av data

Tidligere gjennomførte kvantitative og kvalitative undersøkelser viser at viktige forbedringspotensialer i sentrum er styrking av grønt områder, beliggenhet og plassering av høyhus, fornyelse av sentrum, bevaring av bygg og områder som har betydning for byens identitet. Det viser seg at våre undersøkelser samsvarer med nasjonal forskning[1]. Prosjektets funn går i samme retning, men gjennom medvirkning ble en rekke andre områder ble belyst; som tilgjengelighet, bredden på fortau, varmekabler trapper, høye brøytekanter, belysning, blant annet.

Erfaringene og tilbakemeldingene vi fikk i Hammerfestmodellen «tur med mening» viste at målgruppen tradisjonelt synes det var utfordrende og nå frem med sine innspill til kommunen. Hammerfestmodellen «Tur med mening» som metode viste at det ble enklere å gi innspill og tilbakemeldinger på det å bo og leve i sentrum. Dette er også en metode som kan benyttes av flere i kommunen. Som et resultat av de tilbakemeldingene ble det etablert en tverrsektoriell arbeidsgruppe i kommunen som imøtekommer, følger opp og iverksetter konkrete tiltak.

[1] «Lytt til seniorene! Utprøving av medvirkningsmodell for aldersvennlige lokalsamfunn», NIBR, 2017

I november 2017 besluttet imidlertid Hammerfest kommune å avslutte prosjektet. Det som gjenstod i prosjektet var å nå ut til kommunens politikere, lokalaviser og informere på hjemmesiden om prosjektet, resultater og metoden.

Det var imidlertid vanskelig å forutse arbeidsmengden i forhold til eksterne parter (fylkeskommunen, universitetet, samlinger, foredrag på seminarer). En erfaring prosjektet har gjort seg underveis er at gruppa kom sent i gang med å ta i bruk tilgjengelige ressurser fra utdanningsinstitusjonene. For å tilføre mer kontinuitet i prosjektet kunne vi ha hatt nytte av å ansette en egen prosjektleder for en tettere dialog med utdanningsinstitusjoner og fylkeskommunen.

Trivsel i Båtsfjord- hvilke tanker unge har om stedet

Innledning og bakgrunn

I folkehelseprosjektet har Båtsfjord kommune valgt å sette fokus på ungdom i alderen 16-23 år som har tilknytning til stedet. Kommunen opplever at ungdom som reiser vekk for å ta en utdannelse, ikke vender tilbake igjen. I tillegg til dette sliter kommunen med at mange ungdommer ikke fullfører videregående skole, noe som bidrar til at utdanningsnivået i kommunen er lavt sammenliknet med andre kommuner i Finnmark.

Sosiale forhold knyttet til oppvekst, utdanning, jobb, hva vi spiser og mulighetene til trening og fysisk aktivitet er avgjørende i forhold til helse. Alle disse faktorene har en direkte betydning for helse, men de har også innflytelse på hverandre. Med dette som utgangspunkt ønsket Båtsfjord kommune å finne ut hva som bidrar til livskvalitet og trivsel, og hvordan ungdommene har det i lokalsamfunnet. Utfordringen som Båtsfjord kommune har i forhold til ungdom som reiser vekk for å studere og som ikke vender hjem igjen er noe som de fleste småkommuner i distriktene kan relatere seg til. Derfor kan Båtsfjord sin problemstilling i prosjektet være viktig og nyttig for andre kommuner i samme situasjon.

Prosjektets problemstilling er; «Hvordan kan kommunen tilrettelegge for at Båtsfjord-ungdommen velger å ta en høyere utdannelse og hvordan kan man tilrettelegge for at de kommer tilbake til kommunen etter endt utdanning?»

Metoder og organisering

Prosjektgruppen benyttet seg i første omgang av metoden gjestebud. Gjestebud som metode har vært lærerikt og Båtsfjord kommune er fornøyd med valg av metode i forhold til medvirkning. Samtidig har man gjort seg erfaringer i hvordan man kan forbedre denne datainnsamlingsmetoden. Vår erfaring med denne metoden er at det stiller svært høye krav til både de som skal utvikle materialet, og til de som takker ja til å være gjestebudvert. For Båtsfjord kommune sin del har bruken av gjestebud resultert i et snevrere datamateriale enn hva undersøkelsesspørsmålene skulle tilsi. Dette har medført at vi måtte gjennomføre en fokusgruppe i tillegg. Fokusgruppen ble en form for kvalitetssikring av datamaterialet og på denne måten har man fått bekreftet gyldigheten ved datamaterialet.

Prosjekt og tiltak

Prosjektgruppen har skissert følgende tiltak basert på tilbakemeldingene fra målgruppen:

1: Møteplasser/ungdomsklubb: Forbedre dagens ungdomsklubb gjennom å blant annet tilby wifi og tv. I tillegg er man i en prosess for å se på mulighetene for å bytte lokalet. Utover dette skape større engasjement gjennom flere aktiviteter og langsiktig planlegging.

2: Utdanning: Gå fra kompensasjon til kompetanseheving for å tiltrekke seg kompetanse. Personlig oppfølging opp mot de som har reist vekk for å studere.

3: Bolig: Kommunen kan benytte seg av Facebook for i større grad nå ut til målgruppen når det gjelder informasjon om ledige boliger/tomter på stedet.

4: Fritidsaktiviteter: Større fokus på kursing slik at man får engasjert flere trenere, samt større fokus på ungdomsidrett gjennom premiering av rekruttering av målgruppen.

1. Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Denne våren har Båtsfjord kommune revidert planstrategien og i den forbindelse har prosjektgruppen jobbet tett med kommunens planlegger. Dette har vært svært positivt for vårt prosjekt da ungdommenes utfordringer har blitt synliggjort i dokumentet. I revidert planstrategi har de viktigeste temaene som folkehelseprosjektet har tatt for seg blitt tatt med videre inn i planstrategien, og dette er veldig spennende i forhold til arbeidet med tiltakene. Prosjektgruppen mener at dette er veldig positivt og viser at medvirkningen som har blitt gjort i forbindelse med folkehelseprosjektet har hatt en positiv effekt inn i kommunens planstrategi.

2. Produkter

Som et resultat av folkehelseprosjektet har målgruppens utfordringer blitt synliggjort i den reviderte planstrategien for kommunen. Utover dette hadde prosjektgruppen innspill til høringen til planstrategien at man bør fokusere på plan for samfunnsdel. Dette arbeidet vil bli igangsatt høsten 2018 og skal vedtas sommeren 2019. Ettersom kommunen er i en slik situasjon vedrørende planarbeidet gir dette folkehelseprosjektet en unik mulighet til å få inn målrettede tiltak for vår målgruppe.

Kontaktinformasjon: Carina Amundsen, carina.amundsen@batsfjord.kommune.no, Båtsfjord kommune

«Hva kan nærmiljøet og lokalsamfunnet gjøre for at ungdom skal trives i Tana».

Kort beskrivelse:

Tana kommune har tatt for seg barn og unges trivsel i alderen 13-16 år. For å gi oss kunnskap om hva nærmiljø og lokalsamfunn kan gjøre for at barn og unge skal trives i Tana har vi gjennomført temadag i grunnskolen, ha møter på ungdomsklubben, på den videregående skolen i kommunen og et folkemøte med fokus på «framtid for ungdom i Tana?» I tillegg har vi bruk informasjon fra Ung-data undersøkelsene i 2016 og 2018. Gjennom medvirkning fra barn og unge har vi fått et innblikk i ungdoms synspunkter på nærmiljøet, trivsel, utfordringer som ungdommene i Tana møter og hva de ønsker seg for framtiden.

Bakgrunn

De tre elvebåtene i kommunevåpenet symboliserer «tre stammers møte»: norsk, samisk og finsk. Tana kommune er to-språklig kommune og under samisk språkforvaltning. Kommunen har ca. 2 900 innbyggere. ¼ bor i kommunesenteret. Om lag halvparten bor i en avstand på 5-10 km fra sentrum. Resten bor i mange små bygder med opptil 100 km fra kommunesenteret spredt langs Tanaelva, som på store deler av strekningen danner riksgrense mot Finland. Tanaelva som deler kommunen i to, har to bruer med 70 km avstand. Naturressursene har dannet grunnlaget for bosettingen og sysselsettingen i kommunen. Det gjenspeiles i det spredte bosettingsmønsteret og befolkningens inderlige forhold til naturen. Spredt bosetting og langstrakt kommune gir kommunen særlige utfordringer på mange områder. De siste 10-20 årene har det vært en stor sentralisering internt i kommunen. Omtrent alt av næringsliv er sentralisert til kommunesenteret. Kommunesenteret er i vekst, mens bygdene tappes for unge. Kommunen har klart å beholde et desentralisert grunnskoletilbud med seks grunnskoler i kommunen. Ungdom reiser ut når de er 15 år for å bo på internat og gå på videregående skole. Relativt få av ungdommen vender tilbake etter endt utdanning. Fødselstallene går ned og kommunen har relativt få i aldersgruppen 20-40 år.

Problemstilling

Barn og unge blir ofte sett på som framtiden til et samfunn. Folkehelseprofil og Ung-data undersøkelser tyder på at kommunen har en del utfordringer knyttet til ungdoms trivsel og nærmiljø i kommunen. Vi tror at økt trivsel blant unge og gode barndomsopplevelser kan være medvirkende til at unge vender tilbake til Tana etter endt utdanning. Prosjektets problemstilling er derfor: ***«Hva kan nærmiljøet og lokalsamfunnet gjøre for at ungdom skal trives i Tana?»***.

Mål og målgrupper:

Målgruppen er: elever i 8.klasse, 9.klasse, 10.klasse og elever ved Tana videregående skole.

Eksterne og interne samarbeidsparter:

Britt Somby fra Finnmark fylkeskommune (kontaktperson), førsteamanuensis

Brynhild Granås UiT (kompetanse Kvalitative undersøkelser) og Professor Nils Aarsæther (kompetanse planarbeid).

Metoder og organisering:

Arbeidsgruppen består av kommuneplanlegger, spesialpedagog, rektor, leder av fritidsklubben og prosjektleder. Vi har benyttet oss av kvalitativ forskningsmetode i kunnskapsinnhentingen. Det første vi gjorde var å gjennomføre en temadag i grunnskolen. På grunnskolen nådde vi hele målgruppen samtidig. Skolen stod som arrangør og for inndeling av elvene i grupper. Gruppene fikk forskjellige spørsmål de skulle jobbe med. To fra ungdomsrådet deltok i planlegging og spørsmåls-utformingene. Resultatene av arbeidet i gruppen ble presentert for andre elever og en jury. Temadagen er etterfulgt at samlinger på ungdomsklubben og Tana videregående skole med spørsmålsstilling/utsagn og ved hjelp av kart og figurer. Avslutningsvis ble det gjennomført et folkemøte/verksted med fokus på «fremtid for ungdom i Tana?». Tana kommune deltar også i Oppdrag 31 – «Alle barn har rett på fritid» i regi av Redd Barna. Dette prosjektet ble koblet sammen med nærmiljøprosjektet, da de begge retter seg mot samme målgruppe og kan kobles til prosjektets problemstilling. Arbeidsgruppen har lagt mye ressurser i å innhente kunnskap og tolke informasjon fra ulike kilder eksempelvis ved å gå bak ung-data tallene og forsøke å finne ut hva dette betyr og hva ungdom forsøker å fortelle oss om det å vokse opp i Tana. Prosjektleder har tatt analysene tilbake til målgruppene og diskutert funn med dem for å få dypere kunnskapsgrunnlag.

Prosjekt og tiltak:

Hovedmålet har vært å skaffe mer kunnskap om ungdoms trivsel i Tana og mindre på konkrete tiltak. Siden temadagen er det etablert en svømmehall i kommunesenteret og ungdomsklubb i bygden Austertana som ligger 5 mil fra Tanabru sentrum. Dette har vært et savn blant unge og dette kan bidra til bedre trivsel for unge i Tana.

Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet:

Vi har nå et bedre kunnskapsgrunnlag av hva barn/unge selv ønsker for å øke trivselen i Tana. Tana har et bredt idrettstilbud, men det er kommet frem at det er ønskelig med lavterskel tilbud innen idrett som ikke er konkurransepreget. Mangel på kollektiv transport på ettermiddag og kveldstid spiller en nøkkelrolle i ungdoms muligheter til å delta i ulike fritidsaktiviteter. Ungdom trekker frem foreldreinvolvering som en viktig rolle for at alle barn/unge skal kunne delta på aktiviteter, det bidrar til at barn/unge kan være mere sosial og har muligheter til å komme seg til de møteplassene som vi har i dag. Kunnskap fra dette prosjektet nyttes også i et program i regi av Helsedirektoratet «universelt tiltaksutvikling tilknyttet rus og psykisk helse».

Produkter:

Under utarbeidelse: Kunnskapen fra nærmiljøprosjektet tas inn i oversiktsdokumentet for folkehelse, inn i ny planstrategi og revidert kommuneplanens samfunnsdel.

Kontaktinformasjon: Magnhild Stock, magnhild.stock@tana.kommune.no, Tana kommune

2. Bakgrunn

Formålet med prosjektet er flerdelt; bedre kvalitative utfordringsoversikter med påvirkningsfaktorer på folkehelseområdet, utvikle egnede metoder i medvirkningsarbeidet, kompetansebygging med regionale utdanningsinstitusjoner og stedsutviklingsperspektiv for kommunene.

3. Problemstilling

Hvordan styrke barn og unges trivsel og tilhørighet til Sør-Varanger for å bedre helse både fysisk, psykisk og sosialt?

4. Mål og målgrupper

Målgruppen ble definert til 5-23 år; utdanningsløp fra barnehage til høyere utdanning. Bakgrunnen for både deltakelse i prosjektet og for temavalget, er at folkehelse og barn og unge har politisk forankring i kommuneplanens samfunnsdel som ett av kommunens særskilte satsningsområder. Prosjektgruppa ønsket innspill på hva barn og unge i kommunen opplevde som trivsel.

5. Eksterne og interne samarbeidspartnere

Styringsgruppen har bestått av assisterende rådmann og plansjef, kommunalsjef helse og kommunalsjef oppvekst. Arbeidsgruppen har bestått av folkehelsekoordinator, rådgiver barnehage, rådgiver skole, samfunnsplanlegger, helsesøster, kultursjef, Barentshallene foretak. UIT deltatt som kompetansestøtte og Finnmark fylkeskommune som prosjektledelse.

6. Metode og organisering

Gjestebudsmodellen, kvalitativ metodeinnsamling, ble valgt som metode for brukermedvirkning og aldersgruppene for gjestebud ble valgt til 5 år, grunnskolens 5. og 9. klasse, videregående 2. klasse og gruppe bortestuderende i Tromsø. Totalt rundt 240 barn og unge. Gjestebud som metode gjennomføres av innbyggere, uten kommunal deltakelse, der innbyggere inviterer gjester til å diskutere et "oppdrag" gitt av kommunen. Som gjestebudsverter ønsket vi å bruke elevene selv, både fra grunnskolene og videregående. Imidlertid valgte skoleledelsen selv å benytte lærere som gjestebudsverter og avholde gjestebudene i skoletiden med pizza og kos. Elevene fra videregående skole var selv gjestebudsverter. Det ble gitt informasjon og opplæring til gjestebudsvertene i forkant av gjestebudene.

I samråd med veileder fra UiT Norges arktiske universitet har arbeidsgruppa valgt å fokusere på overgangen fra ungdom til ung voksen, og legge tyngden av analysearbeidet på datamaterialet gitt av elever på mellomtrinnet, ungdomsskolen, videregående skole og borteboere i høyere utdanning. Datamaterialet fra barn i barnehagealder er vurdert, men får en mindre plass i det videre analysearbeidet, fordi det fremstod som for enkelt og vanskelig å analysere.

7. Prosjekt og tiltak

Hovedmålet med prosjektet har vært å implementere funnene i planverk.

8. Måloppnåelse, resultater og videreføring av arbeidet

Framtredende funn i undersøkelsen vår, er at trivsel er å være sammen med andre. Sosiale aktiviteter i formelle og uformelle rammer, framstår som viktig både for barn og unges trivsel. De nevner idrett, fysisk aktivitet, «hengeplasser», kafeer og idrettsarenaer. Ungdom savner «hengeplasser» og steder å være som er annerledes enn det som finnes. De oppgir at Basen (fritidsklubb) ikke er et tilbud de er fornøyde med, og at de aktiviteter som finnes ikke heller er det de ønsker seg. Flere av ungdommene nevner andre aktiviteter som ikke finnes i eget nærmiljø og som er mer actionpreget. For eksempel paintball, sykkeltrack, lasertag, Gokart, klatrepark.

Ungdom oppgir også faktorer som kan knyttes til mobilitet som en stor utfordring for trivsel og tilhørighet. Ungdom beskriver at busstilbudet er dårlig og med få avganger, noe som oppleves som et problem. Busstilbudet er en begrensende faktor for å møtes i uformelle settinger, og for en del ungdom også mulighet for å delta i organiserte tilbud. Ungdom som ikke har foreldre eller søsken som er «kjørere» beskrives som at de kan bli potensielt ensomme.

Natur nevnes i mange sammenhenger som en trivselsfaktor for ungdommen. Og dette med å gjøre noe sammen med andre vektlegges sterkt. Også her nevnes det å oppleve naturen sammen med noen Byutvikling preger undersøkelsen vår på den måten at ungdom synes byen er stygg, fargeløs og at det skjer lite der.

Det er mange spørsmålsstillinger som dukker opp etter funnene i vårt prosjekt, og som det kan være spennende å undersøke nærmere.

- Hvilke faktorer er det i vårt lokalmiljø eller hos ungdommene selv som hemmer eller fremmer muligheten for å være sosial?
- Hva er det med de eksisterende tilbudene i dag som ikke fungerer?
- Hvorfor er ikke Basen mer i bruk,- det er jo en typisk hengeplass?
- Har ungdom urealistiske forventninger?

Avslutning

Prosjektet har gitt oss kunnskap som vi vil ta med oss videre i den kommunale planleggingen. Det har gitt oss glede og inspirasjon å få treffe kjekke ungdommer som har vist oss tillit og som har bydd på seg selv. Noe av de lovnader vi gav til disse ungdommene, var at deres stemmer skulle bli hørt. At de skulle kunne få være talerør inn i administrative og politiske arenaer og prosesser, og at deres stemme og ståsted ville kunne være med på å påvirke. Og vi skylder elevene å forsøke å få løftet opp saken, og synliggjøre at deres brukermedvirkning er viktig for oss, og at deres innspill blir hørt.

9. Produkter

Funnene vil brukes i arbeid med planverk: kommunedelplan for oppvekst, kommunedelplan for helse, omsorg og velferd, kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, byplan for Kirkenes, oversiktsbilde over helsetilstand og påvirkningsfaktorer.

Møre og Romsdal

Nærmiljø- og lokalsamfunn som fremmar folkehelse

- Utviklingsarbeid i seks kommunar
- Kartlegging og identifisering av nærmiljøkvalitetar
- Betre kunnskap om kva som bidreg til livskvalitet og trivsel

Giske kommune:
Møteplassar

Sunndal kommune:
#trivselisunndal

Ulstein kommune:
Skulen som møtestad

Volda kommune:
Medverknad med barn og unge

Ørsta kommune:
Medverknad med barn og unge

Ålesund kommune:
Folkehelseutfordringar på sonenivå

Samarbeid med Høgskulen i Volda

Møre og Romsdal fylkeskommune

Prosjekt Giske kommune: «Møteplassar i Giske»

Bakgrunn og problemstilling

Vi er ei vekstkommune med ei ung befolkning, og der mangel på, eller opplevinga av mangel på møteplassar er omtalt problemstilling. Stor vekst kan innebere at fleire får opplevinga av å ikkje lenger bur på ein stad der «alle kjenner alle», og vi må vere bevisst kva som bidreg til felles identitet og tilhøyre. Våre mål er å auke forståinga for og kompetansen på medverknad i kommunen og blant innbyggjarane, å styrke kommunen som samspelskommune, å få betre oversikt for å få meir treffsikre planar og tiltak, og å styrke kapasiteten i nærmiljøa og lokalsamfunna til å ta meir aktiv del i styring og utvikling. Alt dette med møteplassar som raud tråd.

Målgruppe

Tema gjer det naturleg at alle innbyggjarane er målgruppe, samstundes med eit ekstra på fokus på barn og unge. I tillegg vil administrativt tilsette og politikarar vere naturlege målgrupper med tanke på kompetansebygging.

Samarbeidsparter, metodar og organisering

Vi ønska å arbeide med kommunen samla sett. Erfaringa våren 2016 var at dette vart krevjande. Vi starta derfor i området Roald, i tett samarbeid med NMBU. Fokuset var å identifisere viktige stader og kvalitetar for trivsel og livskvalitet, samt utarbeide forslag for utvikling basert på brei medverknad. Arbeidet innebar ide verkstadar, intervju, kartleggingar, analyser etc. Ulike planforslag for utvikling vart utarbeida og presentert på arrangementet Bygdepuls der innbyggjarane fekk stemme fram beste forslag. Arbeidet resulterte i masteroppgåva Destinasjon Roald av Romslo og Stordalen. Kommunen samarbeidde med Roald velforeining om nytt Bygdepuls-arrangement hausten 2017 i samband med høyring av arealplan.

Vi erkjente behovet for å auke vår kompetanse på medverknadsarbeid og på utvikling av menneskevenlege og attraktive stadar/miljø, både administrativt og politisk. Vi gjennomførte derfor eit fagleg seminar ilag med Sunndal kommune, der byplanleggar i Arendal kommune Michael Fuller-Gee var hovudinnleiar.

Ungdata-undersøkinga i 2013 og funn derfrå var noko av bakgrunnen for vår søknad. Ved ny undersøking i 2017 ønska vi betre forståing for resultata. Medlemmar i Barn og unges kommunestyre (BUKS) og 9. og 10. trinn i ungdomsskulane fekk vere med å tolke og forklare resultata, og vi har den måten fått eit verdifullt kvalitativt materiale om korleis ungdom har det i Giske. Elevane svarte individuelt i utarbeida skjema på om utvalde resultat stemmer, om det gjeld dei sjølve, og dei sette på kommentar/ forklaring. Deretter fekk dei arbeide i grupper med utvalgde tema. Resultatet frå arbeidet er blitt til ein presentasjon der fem korte filmar står sentralt.

Nærmiljøprosjektet vart undervegs kopla til omstillingsarbeidet *Giske2030.no*. Dette er orientert rundt teknologi og digitale løysingar, og meir open kommune. Vi ser at biblioteket har potensiale i å vere møteplass for alle, samt eit koplingspunkt mellom kommune og innbyggjarar. Gjennom ide verkstader og samarbeid med NMBU hausten 2017 forsøkte vi å finne kva som er viktige kvalitetar ved «smarte og venlege» møteplassar, og med biblioteket som ein av dei. Arbeidet held fram.

Prosjekt og tiltak

Det er truleg mykje ein kan nemne her, blant anna at prosjektet har gjort det tydeleg at lag- og organisasjonslivet er svært viktig både som møteplass og som bidragsyter til identitet og tilhøyre. Innbyggjarane treng betre oversikt over kva tilbod som eksistera og laga treng arena for rekruttering. Kommunen samarbeidde derfor med lag- og organisasjonslivet om Kulturdagane i Giske i september 2018.
Prosjektet har også vist at butikken er viktig møteplass, og våren 2018 vart det derfor sett i gong eit initiativ frå kommunen der ein oppmoda butikkane til å lage ein hyggeleg plass for ein prat med nokon ein kjenner eller ikkje kjenner. Eit anna tiltak er benkestafett. Det kjem fram at den rike naturen og landskapet betyr mykje for identitet og tilhøyre, og fungerer som viktig møteplass i seg sjølv. Det er no plassert ut benkar fleira stader, sponsa av lokale bedrifter. Stadig nye benkar kjem til.

Måloppnåing, resultat og vidareføring

Alt er ikkje like målbart, og nokre resultat ligg fram i tid. Likevel kan ein seie at prosjektet har bidrege til auka forståing for og kompetanse på medverknad. Vi har betre oversikt over kva som er viktig for innbyggjarane sin trivsel og livskvalitet. Noko som stadfesting og noko som ny kunnskap. Vi har betre oversikt over stadar, landskapselement og kvalitetar som er viktige, identitetsskapande og gir oppleving av tilhøyre. Generelt ser vi god kopling mellom folkehelse og menneskevenleg landskapsarkitektur. Prosjektet har også gjort det tydeleg at lag- og organisasjonslivet, butikkane og landskapet/naturen er viktige for sosial interaksjon mellom folk. Gjennom Ungdata ser vi også at det kan vere grunn til å arbeide meir bevisst for å skape fellesskap, både med tanke på tryggleik til å delta og tilgjengelege arenaer for å delta. Å arbeide for at biblioteket kan bli ein slik arena ligg naturleg i tida framover.
På lang sikt må ein håpe at medverknadsarbeid bidreg til å styrke kapasiteten i nærmiljøa og lokalsamfunna til å ta meir aktiv del i styring og utvikling.

Produkt

Blant produkt frå prosjektet kan nemnast fem kortfilmar i samband med tolkingsarbeid frå Ungdata 2017 og rapportar frå samarbeid med NMBU. Dette ligg på kommunen si heimeside. I tillegg har arbeidet sett sitt preg på arealplan, det vil sette preg på arbeidet med områderegulering Sætra og Roald, og det vil det kome produkt ut av det vidare arbeidet med meiropen kommune / meirope bibliotek.

Kontaktinformasjon: Torill Valderhaug, torill.valderhaug@giske.kommune.no Giske kommune

Nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse - oppsummering av resultat – Ørsta kommune

Bakgrunn og mål

Ørsta og Volda kommunar vil styrke fokus på barn og unge sin medverknad i høve oppvekstmiljø i kommunane, jf. FN sin barnekonvensjon og Fylkesmannen si satsing på betre oppvekst med visjonen «Betre oppvekst for alle barn i Møre og Romsdal». Kommunane har utarbeida folkehelseoversikter etter lik mal. Kartlegginga som ligg til grunn for oversiktene er i hovudsakbasert på regional og lokal statistikk men også resultat frå dialogmøte med fleire seksjonar i kommunane med ønske om å kome «bak tala». I folkehelseoversiktene ser ein potensial for å kome lengre opp i medverknadstrappa og ein søkte derfor om deltaking i Nærmiljøprosjektet med hovudmål å:

- Utvikle og/eller teste ut metodar for medverknad blant barn og unge, med overføringsverdi til andre kommunar/planmiljø
- Ved hjelp av metodane vil vi kartlegge nærmiljø og lokalsamfunn som fremjar folkehelse ut i frå eit barn/unge-perspektiv

Kommunane leverte felles søknad, men bad om å verte handsama som to sjølvstendige kommunar, noko som vart godkjend. I Ørsta kommune er prosjektet kopla til pågåande plan- og utviklingsprosessar.

Prosjekt

Til saman har Ørsta kommune gjennomført seks delprosjekt knytt til tre hovudtema; Ørsta sentrum, UngData, og Innovasjon og utvikling.

Ørsta sentrum

Barn og unge sin bruk av Ørsta sentrum har vore tema i tre delprosjekt, som alle er kopla til eit større tettstadsutviklingsprosjekt i kommunal regi; vidareutvikling av Vikeparken, favorittstadar til barn og unge i Ørsta sentrum og framlegg til aktivitetar i Vikegata og Haldeplassen, samt barn og unge sin bruk av urbane sentrumsområde i Ørsta. Prosjekta er gjennomførte i 2015 og 2016. Barn og unge i aldersgruppa 4–19 år har medverka. Metodikkar ein har nytta er kombinasjonar av dialog, synfaring, idéverkstadar, kartleggingar i regi av borna sjølve og ved bruk av sosio-romleg metodikk.

Gjennom desse prosjekta har vi fått kunnskap om konkrete område barn og unge opplever som utrygge med tanke på trafikkbiletet, og at idrettshallen og kjøpesenteret i sentrum er blant favorittstadane til barn og unge. Vidare viser innspela at mange barn og unge er opptatt av at sentrum skal tilby ulike typar leikeapparat og aktivitetar, kiosk og familierestaurantar. Likeeins er mange opptekne av at ein i sentrum skal finne benkar og sitteplassar, og at der skal vere pynta med til dømes blomar og statuar. Nokre ting i materialet er meir overraskande, som at førskulebarna tenkte heilskapleg om utforming av Vikeparken i høve aktivitetar og estetikk, og at kulturtilbod i form av museum og bibliotek er aktivitetar barn og unge ønskjer seg

meir av i sentrum. Ei anna overrasking er funnet frå den sosio-romlege kartlegginga, om at barn og unge i liten grad brukar og oppheld seg Ørsta sentrum.
Dette forstår vi slik:
-Tilrettelegging for uorganisert fysisk aktivitet fremjar trivsel blant barn og unge
-Tilrettelegging for uformelle sosiale møtestadar fremjar trivsel blant barn og unge
- Trivelege omgjevnader med blomar, grøntareal og vasskvalitetar mv. fremjar trivsel blant barn og unge
- Trygg og funksjonell infrastruktur for gåande og syklande fremjar trivsel blant barn og unge
Informasjon og kunnskap frå desse delprosjekta er nytta i Utviklingsplan for Ørsta sentrum og ny områdeplan for sentrum, og i Trafikktryggingsplan.
UngData
Delprosjektet om draumebileta til ungdommar i Ørsta spring ut av UngData-undersøkingar i 2013 og 2016, som mellom anna viser at blant ungdom i Ørsta er det er stor del som skulkar skulen, er misfornøgde med helsa si og opplever depressivt stemningsleie. Ungdomsrådet i kommunen var pådrivar for å undersøke kva som ligg bak desse funna og finne moglege årsaker til at ungdommar i Ørsta har det er slik. I samråd med Ungdomsrådet vart det utvikla eit prosjekt for medverknad for 9-trinnet. Resultata inngår som ein del av kunnskapsgrunnlaget for ny kommunedelplan for levekår.
Medverknadsopplegget er bygd opp kring ein eigenprodusert animasjonsfilm basert på manus av ungdområdsrepresentantar. Filmen problematiserer sider ved venskap som kan opplevast som vanskeleg for ungdomar og som samstundes kan vere avgjerande for å kjenne tilhøyre og tryggleik. Alle elevar på 9. trinnet i kommunen har medverka i prosjektet samt nokre elevar på 10. trinnet, til saman 140 elevar.
Gjennom delprosjekt draumebilete fortalde ungdomane oss at det som er viktig for dei er eit miljø som er inkluderande både i skuletida og på fritida, og at ein har gode møteplassar utanom dei organiserte fritidsaktivitetane som det er lett å kome seg til. Gode og tilrettelagde møteplassar og eit godt busstilbod er såleis viktige nærmiljøtiltak for at ungdommar skal trivast.
Innovasjon og utvikling
To delprosjekt er kopla til temaet innovasjon og utvikling. Delprosjekt App er etter ein idé frå elevar ved Ørsta ungdomsskule om korleis Frisklivsentralen betre kan kommunisere med ungdommar. Utgangspunktet for ideen var ein app med informasjon til ungdommar om fysisk aktivitet, kosthald, oppskrifter på sunn mat, tips til turar, video og bilete som viser styrkeøvingar mv. Appen skal også vere eit verktøy for medverknad og er under utvikling. Tanken er å nytte mobilbasert teknologi til å skape engasjement og deltaking inn mot eit vidt spekter av planar, prosessar og helsefremjande tiltak.
Delprosjekt uteområde ved ny Ørsta vidaregåande skule handlar om korleis skulen sitt uteområde kan fremje trivsel og inkludering blant elevane. Prosjektet omfattar ei kartlegging over bruken av dagens uteområde og eit medverknadsopplegg der alle elevane ved skulen arbeider med ønsker og behov for nytt uteområde. Kartlegginga er ved studentar frå Høgskulen i Volda, medan medverknadsopplegget vert gjennomført i regi av elevrådsrepresentantar etter eit spesialutvikla opplegg av landskapsarkitektar og pedagogar.
Kontaktinformasjon: Ingvild Endal,ingvild.endal@orsta.kommune.no, Ørsta kommune

Sentrumsparken/Skulen som møtestad, Ulstein kommune

Bakgrunn

Bakgrunnen for prosjektet er ønske om å oppgradere og skape meir attraktive utandørs møtestader, både i krinsane og i sentrum. Eksisterande møtestader, skulane sine uteområde er lite brukte grunna slitasje og få utval av aktivitetar. Ein vil imøtekome WHO og NCD strategi om å redusere sosial ulikheit i helse.
I Ulstein kommune sin Levekårsplan 2013-2020 står det i Handlingsplan – Tiltak - Fysisk miljø: at ein skal «Utvikle kreative og stimulerande uteområde ved skulane våre som innbyr til leik og aktivitet». Vi ønskjer å få fleire blir fysisk aktive, uansett alder og bakgrunn. Vi ønskjer høgare bruk av eksisterande uteområde til fysisk aktivitet og sosialt samvær. For å få dette til vil vi oppgradere desse uteområda i tråd med kva lokalbefolkninga ser som helsefremjande, og som gjev auka trivsel og bulyst. Ved å oppgradere eksisterande møteområde i krinsane og i sentrum får ein samstundes oppgradert skulane sine uteområde, som er samanfallande.

Problemstilling

Kva meiner lokalbefolkninga tilhøyrande ulike skulekrinsar kva som skapar meir fysisk aktivitet og sosialt samvær ved dei eksisterande møtestadene på uteområda ved skulane? Prosjektet Skulen som møtestad vil kartlegge bruk av skulane sine uteområde (kvantitativ) og finne kva (og kvifor) lokalbefolkninga meiner gjev høgare trivsel og som vil gjere fleire fysisk aktive i skuletida og i fritida (kvalitativ) med ulike former for brukarmedverknad.

Målgrupper

Alle som høyrer til lokalsamfunnet ved den einskilde skulekrinsen, uansett alder, kjønn, bakgrunn er i målgruppa då desse er naturlege brukarar av uteområda.

Samarbeidspartnarar i prosjektet er ulike etatar i kommunen, i tillegg til elevar, elevråd, leiing og tilsette ved skulane, frivillige lag og organisasjonar (t.d. FAU, Sanitet, idrettslag, rådet for eldre og menneske med nedsett funksjonsevne, politikarar). Ein ønskjer seg samarbeid også med lokalt næringsliv, særleg for realisering av Sentrumsparken.

Metodar og organisering

Kartlegging av uteområda ved alle grunnskulane i Ulstein kommune. Barnetråkkregistrering. Ung data undersøking. Workshops for elevar ved kvar einskild grunnskule. Innovasjonscamp i Ungdomskulen. Allmøte i lokalmiljøa som ei form for brukarmedverknad i forbindelse med trivselstiltak og arealplanen.
Workshops for inviterte frivillige lag og organisasjonar, politikarar mfl. Heildagsmøte med landskapsarkitektar og ulike etatar i kommunen. Dronefilm om Sentrumsparken lagt ut på Facebook med oppmoding om tilbakemeldingar og kommentarar. Avisomtale. Presentasjonar av skisser for Sentrumsparken ved ope møte på

biblioteket, for tilsette og for leiarar og mellomleiarar i kommunen. Samarbeid med politisk sekretariat for dialog mellom kommune og lokalbefolkning.

Prosjekt og tiltak

Prosjektet sjåast i samanheng med planar og avgjersler. Sentrumsparken/Skulen som møtestad ligg som bakgrunnsmateriale for Folkehelseoversikta og til dømes arealplanen. Auka fokus på lågterskel fysisk aktivitet og friluftsliv. Politikarar tok initiativ til utdeling av årlege midlar til trivselstiltak i krinsane, BUA, og medlemskap i Sunnmøre Friluftsråd, avsetting av midlar til oppvekst for oppgradering av uteområde, og plass i KIF-planen der grunnskulane sine uteområde er prioritert. Det er også sett opp sykkelskur ved møtestadene ved skulane, i samsvar med skisser, som eit ledd i å leggje til rette for auka fysisk aktivitet og trivsel.

Måloppnåing, resultat og vidareføring av arbeidet

Kunnskapen frå prosjektet blir tatt med i heilheitsplanlegginga av grøntområde, og er også sett i samanheng med Kartlegging og verdsetting av friluftsområde. Funna frå kartlegginga er med på å bevisstgjere og ansvarleggjere brukarane av dei lokale møtestadene. Funna frå kartlegginga og utvikling av skisser blir tekne alvorleg og sett i samanheng med andre undersøkingar og arealplanarbeid.

Resultat eller lærdom av arbeidet frå problemstillinga viser frå gjennomførte kartleggingar og workshops mm, at lokalbefolkninga har tydelege meiningar om kva som kan gje høgare trivsel og gjere fleire fysisk aktive i skuletida og i fritida. Vi har fått kvantitativ og kvalitativ informasjon frå ulike former for brukarmedverknad. Lokalbefolkninga i skulekrinsane, som er naturlege brukarar av eksisterande utandørs møtestader i skuletida og i fritida, har samanfallande utsegn. Dei kjenner seg tryggare dersom det er opplyst på kveldar, dei kan samlast for ulike aktivitetar under tak også når det regnar, klatring og turn-apparat appellerer til nesten alle uavhengig av kjønn og alder. Dei ønskjer møtestaden tilbyr mange ulike aktivitetar på ein stad, og har universell utforming for å inkludere alle. Slik vil folk i alle aldrar finne det meir attraktivt å møtast utandørs. Attraktive uteområde meiner dei gir betre helse og trivsel, fleire blir fysisk aktive og ein har ein sosial møtestad for alle. Det er variasjonar i kva for spesifikke tiltak og oppgradering dei ønskjer, alt etter kva som finnast på staden eller i nærområdet frå før. Lokal tilpassing er difor viktig for å skape engasjement og for å finne samarbeidspartnarar. Nøkkelpersonar, timing, samarbeidspartar, forankring og kontinuitet er stikkord for å halde framgang og motivasjon i prosjektperioden, for å kunne få til samarbeid og samskaping med mål å realisere ønska tiltak snarast råd. Kommune, fylkeskommune, skule, lag og foreiningar har ulike tidsfristar og periodar (t.d. FAU leiarar). Det kan vere utfordrande å samarbeide grunna rammer sjølv om ein har engasjerte samarbeidspartnarar.Prosjektet kan tenkast nyskapande fordi ein kombinerer skuleområde og parkar som alle kan bruke, og fordi ein inviterer med frivillige og næringsliv inn i samskapingsprosessen med kommune og skule.

Produkt frå prosjektet

Kartleggingsrapport, skisser til møtestader ved tre krinsskular, og skisse for Sentrumsparken.

Kontaktinformasjon: Kjersti Vengen Jensen,
kjersti.vengen.jensen@ulstein.kommune.no Ulstein kommune

Sunndal kommune

I statusrapport for folkehelse i Sunndal for 2015 ble mangel på uformelle møteplasser for hele befolkningen pekt på som en av hovedutfordringene. Prosjektet nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse åpnet for at vi kunne ta tak i denne utfordringen, og gjennom medvirkningsprosesser forsøke å skape gode møteplasser for innbyggerne.

Tverrfaglighet og samarbeid mellom forvaltningsnivåer i arbeidet er viktig for oss. Derfor er det i tillegg til folkehelsekoordinator, plansjef, planlegger, kultursjef, sjef for innvandrertjenesten og informasjonsleder, oppnevnt en deltaker fra hvert av de tre politiske utvalgene i Sunndal som deltakere i prosjektgruppa. Politikerne våre har vært ivrige deltakere i prosjektperioden og de har bidratt med å videreføre kunnskap og erfaringer inn i det politiske arbeidet i kommunen.

Prosjektet #trivselisunndal har kartlagt hva innbyggere mener er gode nærmiljøkvaliteter og møteplasser i Sunndal, og lagt til rette for at innbyggerne kan delta aktivt for å utvikle lokalsamfunnet.

Av medvirkningsmetoder har vi brukt barnetråkkregistrering, innovasjonscamp, konkurranser på Facebook og Instagram, gjestebud, temagrupper, temakvelder i grendene, spørreskjema, stand, snakke med folk i gata, åpent kontor og samling med elever på skoler er noen av metodene vi har benyttet oss av i innhenting av data.

Målgrupper for kartlegging og medvirkning har i utgangspunktet vært alle innbyggere i kommunen. Prosjektgruppa ønsket å gå bredt ut og spørre innbyggere i alle aldre. Gjennom å bruke de ulike medvirkningsmetodene har vi nådd ut til en stor del av kommunens befolkning, også de vi sjeldent møter. Å stå på stand en ettermiddag i felles foaje` til svømmehall, sportshall og kulturskole ga oss for eksempel muligheten til å møte småbarnsforeldrene som viste seg å være ivrige bidragsytere når vi bare møtte dem der de er. En nyttig erfaring å ta med seg videre.

Folkehelseperspektiv og reell medvirkning i alle kommunale prosesser, samt tiltak som fremmer folkehelse har fra oppstarten vært ønska effektmål for prosjektet. Dette mener vi langt på vei å ha oppnådd gjennom å jobbe med forankring, skaffe oversikt, utarbeide medvirkningsverktøy og ikke minst gjennom synlige tiltak.

Vi har opparbeidet kompetanse om medvirkning og lokalsamfunnskvaliteter i administrasjon og politiske organ, og vi ser at medvirkning har fått mye større plass i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel sammenlignet med tidligere planprosesser.

Tiltak har vært gjennomført basert på innspill, men også for å skape nye arenaer for videre innbyggerinvolvering. Her presenteres tre tiltak som har vært gjennomført i Sunndal kommune i forbindelse med nærmiljøprosjektet:

Lag, næring og organisasjoner fikk tildelt kr 150 000,- for å skape møteplasser i sine nærmiljø. Tiltaket var godt mottatt og 12 nye uformelle møteplasser er utarbeidet gjennom disse midlene.

Våren 2018 gjennomførte prosjektet et samarbeid med Sunndal ungdomsråd. Resultatet ble en kunstinstallasjon i sentrum inspirert av form og farge av logoen til Sunndal.com. I tillegg dekorerte ungdommene strømbokser i sentrum med fargerik street-art. En lokal bedrift ga ungdommene gratis WiFi i tilknytning til kunstinstallasjonen. Kulturtjenesten i Sunndal har satt av kr.100 000 i budsjett for 2019 til å videreføre arbeidet med å sette farge på Sunndal. «Sett farge på Sunndal» er gjennomført av ungdom og baserer seg på barn og unges ønske om at det må bli mer farge i sentrum.

Høsten 2018 arrangerte nærmiljøprosjektet i samarbeid med pleie- og omsorgstjenesten «Seniorkonferansen - Leve hele livet». Konferansen kom i stand som et alternativ til forebyggende hjemmebesøk. Tone Bye fra pensjonistforbundet, psykolog Trond Haukedal og Per Inge Torkelsen ga kommunens seniorer 70+, tips og råd for hvordan en kan forberede seg på en god og aktiv alderdom gjennom lærerike og inspirerende foredrag. I pausene fikk seniorene anledning til å besøke de over 20 stands som hadde rigget seg til. Her fikk de møte kommunens planleggere, kulturskole, næringsliv, frivillige lag og organisasjoner, hverdagsmestring, seksolog, politikere, mm. En vellykket arena for medvirkning! Les mer om konferansen her: https://www.sunndal.kommune.no/aktuelt/seniorkonferansen-leve-hele-livet-onsdag-5-september.11513.aspx?fbclid=IwAR1Kr1LdEtZxAKLepDgxnstDXeG7FITC2CCnPFsOveur0bxw-DT74ZzhUwE

140 av kommunens seniorer tok turen til kulturhuset denne dagen, og 85 besvarte spørreskjema med evalueringsspørsmål om konferansen, synspunkt på hva Sunndal kommune bør jobbe med i årene som kommer og litt om egen situasjon jfr. ensomhet ol. Dette er vi svært fornøyd med!
Følg oss gjerne på instagram: #trivselisunndal og Facebook: Trivselisunndal

Kontaktperson: Peggy Ranheim, peggy.ranheim@sunndal.kommune.no
Sunndal kommune

Volda kommune

Barn og medverknad

I prosjektet Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmar folkehelse har Volda kommune valt å fokusere på barn og medverknad. I 2018 har fokuset vore spesielt retta mot leike- og aktivitetsområda i kommunen.

Kartlegging av kvartalsleikeplassar

Mål: Få oversikt over plassering og status på kvartalsleikeplassane i kommunen.
Få innspel av born og unge til kva dei meiner om leikeplassane.
Vurdere om det er behov for å sette av nye areal til kvartalsleikeplassar i kommuneplanen sin arealdel.

Samarbeidspartnarar: Høgskulen i Volda

Metode og organisering:

Praksisstudent har kartlagt leikeplassane i kommunen i ein kartdatabase. Studenten var også ute i felt, tok bilete og registrerte status og standard på dei ulike leikeområda. Det vart hengt opp postkassar på utvalte leikeplassar i bustadområda, og born og unge fekk høve til å kome med innspel til leikeplassane og teikne draumeleikeplassen sin.

I etterkant av kartlegginga har ein plukka ut leikeområda som er 1500 m^2 eller større, som kommunen definerer som kvartalsleikeplassar. Ein har også gjort ein studie på kor mange born i Volda som bur mindre enn 300 meter unna ein kvartalsleikeplass.

"Min draumeleikeplass", teikning innsendt av born i medverknadsundersøkinga.

Resultat:

I tettstaden Volda er det regulert mange areal til leik, men det er stor variasjon i standard og opparbeiding. Om lag 40 ungar svarte på spørjeundersøkinga. Borna sjølv seier dei viktigaste elementa på leikeplassane er reiestativ, store silebaner, slengtau, dumpe og ballbinge. Av teikningane kan ein sjå at tre, klatreveggar, hyttar, trampolinar og hengekøyer også er gjentakande element. Ungane påpeikar at det er viktig at området er velstelt, at graset er klipt og at leikeapparata fungerer som dei skal. Dei seier at dei likar å vere på leikeplassane i nærområda fordi det er kjekt å treffe andre ungar og vennar og dei likar å leike ute nær der dei bur. Kartleggingsdokumenta er samla i to rapportar.

Ein har kome med framlegg til tre nye areal som bør settast av til leikeplass i kommuneplanen sin arealdel, for å sikre at alle barn skal ha maks 300 meter å gå til næraste kvartalsleikeplass.

Rettleiar for leike- og aktivitetsområde

Mål: Medverke til tydelegare retningsliner for leike- og aktivitetsområde i kommunen.
Medverke til å auke kvaliteten på leike- og aktivitetsområda i kommunen.
Inspirere og gi gode døme til innhald og utforming av leike- og aktivitetsområde.

Samarbeidspartnarar: Høgskulen i Volda

Metode og organisering:

Dei seinare åra har det vore stor etterspurnad etter bustadtomter i Volda, og nye bustadfelt har kome til. I samband med all utbygging er det krav om areal til leik og aktivitet for barn og unge, og kommunen har sakna gode retningsliner for lokalisering og utforming av desse. Kartlegginga av leikeplassane (sjå førige side) syner at kommunen har sett av areal til leik og aktivitet, men kvaliteten på områda er varierande, og ein ynskjer å ha auka fokus på korleis ein kan sikre betre kvalitet.

Hausten 2017 gjennomførte kommunen ei kartlegging av uteområda tilknytt skular og barnehagar, der medverknad med barnehage- og skuleborna var ein viktig del av arbeidet. Våren 2018 gjennomførte kommunen barnetrakk-registrering på fire skular i tettstaden. Begge desse kartleggingane vart gjennomført i samarbeid med studentar frå Høgskulen i Volda. Sommaren 2018 gjennomførte Mork barnehage eit medverknadsprosjekt med både tilsette, foreldre og barn i barnehagen, for å få auka kunnskap om korleis barnehagen kan utvikle uteområdet. Desse (og andre medverknadsprosjekt med born og unge) har gitt kommunen kunnskap både om kva område born og unge i Volda nyttar på fritida, og kva dei ser på som kvalitetar ved uteområda. Saman med forsking og litteratur på området har kommunen fått auka kunnskap om korleis ein kan legge til rette for leike- og aktivitetsområde med kvalitet.

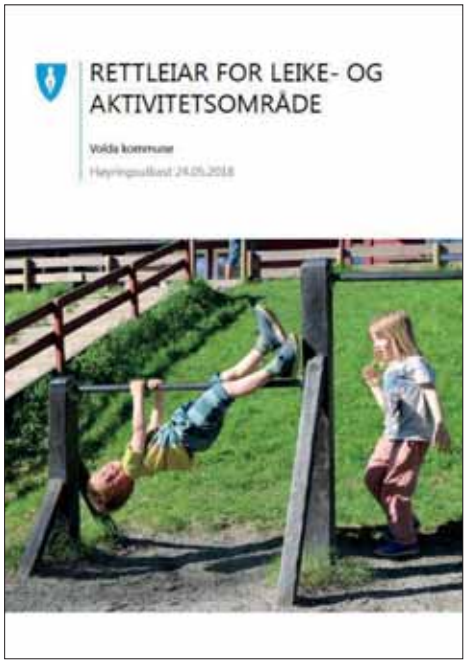

Resultat:

Dokumentet "Rettleiar for leike- og aktivitetsområde" inneheld kommunen sine krav og retningsliner knytt til leike- og aktivitetsområde. Kapittelet "Leike- og aktivitetsområde med kvalitet" inneheld utfyllande informasjon om viktige tema, som til dømes medverknad, vegetasjon, klatretre, gjenstandar og materialar, leikeapparat og installasjonar, terreng og tryggleik. Dokumentet inneheld også døme på tilskotsordningar og refleksjonar rundt kvifor det er viktig med gode leike- og aktivitetsområde.
Dokumentet har vore ute på høyring, og er planlagt ferdigstilt vinteren 2019. Dokumentet skal ligge til grunn for kommuneplanen sin arealdel.

Lenke til dokumentet:
https://www.volda.kommune.no/_f/p39/ieabed4cd-b0d7-48d7-932e-26229275a15a/rettleiar-for-leike-og-aktivitetsomrade-hoyringsutkast-24052018.pdf

Kontaktperson: Regine Solberg Aklestad,
regine.solberg.aklestad@volda.kommune.no Volda kommune

Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse i Ålesund

Bakgrunn og organisering

Deltaking var basert på vedtak i bystyret i 2014 og påfølgende strategi og tiltak i kommuneplan: «Byutvikling- og miljøkomiteen ønsker at fremtidige folkehelserapporter i sterkere grad kan identifisere folkehelseutfordringer rent geografisk. På den måten kan vi få et enda bedre grunnlag å planlegge og ta gode beslutninger og prioriteringer i folkehelsearbeidet.»

Kommuneplanens handlingsdel:
Strategi 1.5.2: «kommunen skal utvikle en kultur og gode metoder for medvirkning fra innbyggerne»
Tiltak 1.5.2.1: «Levekårsundersøkelse gjennomføres på sonenivå med påfølgende medvirkning fra lokalbefolkningen som blir valgt ut.»

Prosjektet ble initiert og ledet av folkehelsekoordinator som sitter i rådmannens stab, team helse og velferd. Det ble ikke etablert styrings- eller arbeidsgruppe men flere deler av administrasjonen har vært involvert i arbeidet. Særlig har team plan og utvikling og virksomhet kultur vært bidragsytere med planlegging og gjennomføring av ulike tiltak. Prosjektleder har stått fritt til å be om at det avsettes ressurser fra andre avdelinger.

Bedre kvalitative utfordringsoversikter

Vi har delt Ålesund inn i 28 soner, og brukt Kompas levekårsmodul for å få frem geografiske forskjeller i levekår. Levekår defineres ved hjelp av 26 levekårsindikatorer som omfatter sosiale forhold, økonomi, demografi, innvandring, flytting, helsetilstand, utdanning og arbeidsledighet (SSB).

Resultatene fra undersøkelsen skal ligge til grunn for videre medvirkning med lokalbefolkningen, planarbeid, fordeling av ressurser og utvikling av tjenestetilbudet i Ålesund kommune.

Bedre kunnskap om livskvalitet og trivsel

Ålesund kommune har gjennom prosjektperioden gjennomført flere andre prosjekt hvor målsetningene har vært sammenfallende med nærmiljøprosjektet. Prosjektleder har derfor bidratt i arbeidsgrupper for bl.a. "gateterminalen", "europeisk mobilitetsuke" ungdataseminar og ungdomskonferansen 2018 "fra kunnskap til handling".

Utvikling av egnede metoder i medvirkningsarbeidet

Felles for de tidligere nevnte prosjektene er at de baserer seg på stor grad av samhandling med innbyggere, næringsliv og frivillige organisasjoner.

Prosjektene har vært preget av tverrfaglig samarbeid og forankring i flere kommunalområder.

Prosjektene har fungert som arena for utvikling og testing av nye metoder i medvirkningsarbeid, som byutviklings- og mobilitetskontor i gågata, fullskala testing av ny gateterminal, og medvirkningsopplegg med medielinja ved Ålesund VGS i forbindelse med ungdomskonferansen 2018.

Legge grunnlag for konkrete tiltak i samsvar med lokale folkehelseutfordringer

Levekårssonene Skarbøvika, Vestre, Midtre og Østre Aspøy, samt Sentrum utgjør et større område som skiller seg signifikant fra gjennomsnittet i Ålesund.

Det finnes ikke indikatorer i levekårsundersøkelsen som måler helsetilstand utover dødelighet.

-Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet 2017-2021.

«…soner med opphopning av negative levekårsindikatorer må prioriteres med offentlige tiltak som fremmer folkehelse gjennom handlingsdelen i kommunedelplanen… turstier, parker/torg, lekeplasser og andre nærmiljøanlegg til egenorganisert aktivitet, samt ordinære anlegg.»

Tilrettelegging for kompetansebygging med regionale utdanningsinstitusjoner om nærmiljø og lokalsamfunnskvaliteters betydning for folkehelse.

DEL II
Kommunikasjon og eksempler fra media

NOMEDAL
MITT LOKALSAMFUNN

BFK= Buskerud Fylkeskommune
PL= Prosjektleder
LPL = Lokal prosjektleder
PG= Prosjektgruppe
AG= Arbeidsgruppe
LAG= Lokal arbeidsgruppe

Prosjektrapport del 2: Kommunikasjon

Kommunikasjonsplan

Målgruppe	Budskap	Kanal	Tidsplan	Ansvarlig
Internt/Kommuner				
Politiske organer	Formål, prosess, resultater Evt. problemstillinger til avklaring	Møter, rapporter Nettside	Start, avslutning, ved behov	PL/Rådmenn
Rådmannens ledergruppe	Generell info om prosjektet Informasjon fra lokale prosjekter Problemstillinger til avklaring	Ledermøter Nettside Rapporter	Jevnlig	PL/LPL/Rådmannen
Fagenhetsledere				Kommunalsjef
Fagpersoner	Formål, prosess, resultater Faglige diskusjoner, toveis	Prosjektarbeidet	Løpende	LPL/LAG
Prosjektorganisasjonen				
Styringsgruppe	Saker til beslutning Generell informasjon	Styringsgruppemøter Rapporter	Jevnlig	PL
Prosjektgruppe	Saker til drøfting og oppfølging Informasjonsutveksling, toveis	Prosjektgruppemøter E-post og Skype	Løpende	PL/PG
Kommunale arbeidsgrupper	Saker til drøfting og oppfølging Informasjonsutveksling, toveis	Arbeidsgruppemøter E-post	Løpende	LPL

Målgruppe	Budskap	Kanal	Tidsplan	Ansvarlig
Støttespillere/bidragsytere				
Frivilligsentralene Fagressurser BFK Ildsjeler- ungdom MOT-koordinatorer Institusjoner lokalt Ledelse i lag og foreninger Eksterne fagmiljøer Idrettskretsen	Formål, prosess, resultater Faglige diskusjoner, toveis	Nettside Prosjektarbeidet Tverrfaglige møter Ambassadører	Ved behov	PL/LPL
NAV-leder	Informasjonsutveksling	Ledermøter/Folkehelseoversikt	Medio 2018	PL/PG
Politiet	Informasjon/Lokalkunnskap	Grunnlagsdokument/Folkehelseoversikt	Medio 2018	PL/PG
USN – Campus Vestfold	Evaluering	Nettside Rapporter Møter, skypemøter, prosjektaktiviteter		BFK/PL
Berørte parter				
Målgrupper og deltakere blant innbyggere, samt lag og foreninger	Formål, prosess, resultater Hvordan berører dette deg? Hvorfor engasjere seg? Hvordan engasjere seg? Informasjonsutveksling og diskusjoner i prosjekter Partnerskapsavtaler	Nettside/sosiale medier Omtale i media Møter, arrangementer, prosjekter Ambassadører (bjelleku) Bygdelag/Velforeninger/Bygdebil	Løpende Høsten2018	PL/PG/AG LPL Flesberg, Nore & U
Grunneiere	Bistand til ansvarlige for fysiske nærmiljøtiltak; stier og løyper +mm	Møter, e-post, telefon	Ved behov	LPL
Fritidsbeboere	Generell informasjon Spørreundersøkelse	Nettside Sommermagasinet Facebook	Årlig Årlig Våren 2018	PL/LPL PG/PL LPL Flesberg
Innvandrere og flyktninger	Tilpasset informasjon, bilder Nettverksbygging	Via flyktningetjenesten/møter Involvering i prosjekter Eksisterende møteplasser	Løpende, ved behov	PL/LPL/LAG

Målgruppe	Budskap	Kanal	Tidsplan	Ansvarlig
Finansieringskilder				
Helsedirektoratet	Søknader, planer, resultater Kunnskap	Nettsider Søknader, Rapporter Kurs og samlinger	Jevnlig iht. frister	BFK/PL/LPL
Andre finansieringskilder	Egne søknader Bistand til lag og foreninger	Søknader, rapporter	Ved behov	PL/LPL
Øvrige interesserte				
Andre prosjektdeltakere (FK)		Nettside Konferanser		PL/PG
Andre kommuner med videre	Generell info, erfaringer og resultater	Nettside Presentasjon ved konferanser/seminar - Teaser til arrangement prod. - Eget arrangement	Løpende 8.november 2018 9.januar 2019	PL/PG BFK/FM/PL & PA BFK/PG/Distr.senteret BFK/PG/Distr.senteret
Media – presse «Alle»	Generell info Info om hendelser Artikkelserie - prosjektinfo	Nettside Pressemeldinger Pressekontakt Laagendalsposten	Løpende Høst2017 – juni2018	PL/PG PL/PG
«Alle»	Formål, prosess, resultater	Nettside prosjekt Nettside kommuner Omtale i media Brosjyre med prosjektinfo	Løpende til 1.april 2019 Våren 2017	PL/PG, Kommuner

Medieklipp og bilder

Videreutvikling av nettstedet www.mittnumedal.no

Samfunnsentreprenørskap – samling med deltagere og kursleder Dag Jørund Lønning, HLB

● Elsker Blefjell ● Stopper på KIWI ● Savner Strutåsen (og en sportsbutikk) ● Ikke så opptatt av svømmehall

Hyttefolkets dom over Flesberg

Hytteeiere på Ble er svært godt fornøyd. Heskins 96 prosent av dem som svarte på undersøkelsen svarte at de var fornøyd med Blefjell.

Sultne gjester

Bilde over: Fra spørreundersøkelsen blant hytteeiere på Blefjell våren 2018. Laagendalsposten 21.juni18

Skapar betre miljø

Bildet over: Camp Numedal – aktivitetsdag for alle elever i 9.trinn fra Nore og Uvdal, Rollag og Flesberg arrangert av elever fra Numedal videregående skole. «Hallingdølen» 16.oktober 2018.

Har inngått avtale med frivilligheten: Dette vil være nyttig for lokalsamfunnet vårt

AVTALE: Rollag kommune – her ved ordfører Dag Lislien (Sp) – har inngått avtale med Frivillighet Norge. Foto: Christian Mauno
Av Nadine Mielke. Publisert: 18. mai 2018, kl. 22:03

Rollag kommune vil satse mer på frivilligheten, skriver Nadine Mielke i denne innsendte artikkelen.

Rollag kommune ønsker å utarbeide en frivillighetspolitikk for kommunen og har inngått en samarbeidsavtale med Frivillighet Norge. Som en del av avtalen skal kommunen sammen med Frivillighet Norge gjennomføre en åpen kveldskonferanse med foreningslivet i kommunen for å få innspill til innholdet i frivillighetspolitikken og hvordan kommunen kan legge til rette for vekst og utvikling for frivillige foreninger.

Frivillighet Norge skal også møte formannskapet og rådmannens ledergruppe i Rollag. Der skal de blant annet skal gi informasjon om hvordan kommunen kan utvikle sin frivillighetspolitikk i dialog med foreningene.

BLIR DET GRATIS SKOLEMÅLTID TIL ALLE ELEVER I GRUNNSKOLEN I NORE OG UVDAL KOMMUNE?

Et år har gått siden ideen ble drøftet om å gjenoppta arbeidet om et felles gratis skolemåltid for alle elevene i kommunen. Den 29.05. 2017 ba Nore bygdekvinnelag som initiativtaker om et møte med kommunens Folkehelseprosjekt for å hente støtte og for å se hvilke muligheter som fantes innen dette prosjektet. Fokuset var rettet mot skolemåltidets betydning.

Prosessen har hatt medvind takket være positivt samarbeid med FAU og lærere på begge skolene, representanter fra Bergtun omsorgssenter, medlemmer fra bygdekvinnelagene i Uvdal og Nore, representant fra kommunens administrasjon og fra Folkehelseprosjektet.

Les mer på hvordan det går på våre nettsider www.mittnumedal.no

Artikkelserie i Laagendalsposten - høst 2018/vår 2019

NUMEDAL
MITT LOKALSAMFUNN

Fire kjappe

Om å gi ungdom en stemme

Folkemøte

Mandag 20. mars kl. 19.00 i veslesalen på Flesberg samfunnshus

Hva skjer med tettstedet Flesberg når skolen legges ned?

- Hvilke negative konsekvenser kan det få?
- Hva med etterbruken av skolen og samfunnshuset?
- Hva kan gjøres for å utvikle Flesberg som et livskraftig lokalsamfunn?
- Etablere et grendeutvalg for Flesberg?

Ordfører Oddvar Garaas vil si noe om hva kommunen tenker om dette og vil gjerne ha tips/ideer om etterbruken. Folkehelsekoordinator Frøydis Lislevatn vil fortelle litt om Mitt Numedal prosjekt. Eier av bensinstasjonen og en fra samfunnshusets styre vil også ha innlegg.

Møt opp! Dine tanker og ideer er viktige!
Det viktigste er DITT bidrag!

Hilsen Egil Langgård, Robert Hansen og Bjørnar Dokka

ERFARINGSKONFERANSE

Livskraftig lokalsamfunn gjennom samskaping

Onsdag 9. januar 2019
kl. 09.30-15.15 på Quality Hotel Grand, Kongsberg

Konferanseavgift kr 450,-

INNLEDERE:
Lars Ueland Kobro, seniorforsker SESAM
Ingvil Hegna, seniorrådgiver/arkitekt DOGA
Randi Bergem, Dosent Høgskulen i Volda
m.fl

Mer informasjon på
www.mittnumedal.no/folkehelse
tlf. 47 50 89 78

Påmelding innen 10. desember på:
https://easyfact.no/reply/lsrxtbhryo

NUMEDAL
MITT LOKALSAMFUNN

NUMEDAL
MITT LOKALSAMFUNN

Samarbeidsparter i Nærmiljøprosjektet NUMEDAL

Kommunene: Flesberg - Rollag – Nore og Uvdal

Universitetet i Sørøst-Norge

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE

HLB HØGSKULEN FOR LANDBRUK OG BYGDEUTVIKLING

DOGA (DOGA)

SNØHETTA

Internasjonalt Institutt for seriøs Oppmuntring

KONGSBERGREGIONEN

COurban design collective

NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

TRØBBELSKYTTER

Distriktssenteret
Kompetansesenter for distriktsutvikling

NUMEDAL
VIDEREGÅENDE SKOLE

- en del av Kunnskapsskolen i Buskerud

tweed

Laagendalsposten

Prosjektrapport del 2 om kommunikasjon

1 Eksempler fra media

Brosjyre

Oppslag i Storhaug bydelsavis mai/juni 2017

Storhaugs mest kreative og fargerike nabolag?

– Det begynte med at vi leste en sak i Storhaug bydelsavis om arealer i bydelen som var regulert til lekeplasser og friarealer men som ikke var innløst eller realisert som det de var planlagt til, sier Pia Wall fra Rosenkildehaven Vel.

– Vi hadde et slikt område i vårt nabolag! Et område som var regulert til lekeplass for mange år siden men som aldri ble realisert som planlagt. Det har fungert som og er fremdeles en parkeringsplass. ABC-kvartalet er et område hvor de fleste bare har en knøttliten eller ingen hage. Da blir fellesområdene, uteområdene, ennå viktigere. Vi støttet endring fra parkering til et felles levende uterom! Vårt engasjement førte fram. Da saken om innløste friarealer var oppe i Storhaug bydelsutvalg i oktober i fjor, ble vårt område prioritert som nummer ett! Vi oppfattet da at dette snarlig skulle tas fatt i. Nå hører vi på hva som skjer, om saken er behandlet, om det er satt av penger og om noe vil skje i nærmeste fremtid, undres Pia Wall.

Og dette førte til nytt engasjement for området? Hva skjedde?

– Etter at vi fikk et sånt fantastisk gehør fra politikerne, som også skjønner viktigheten av et godt miljø, begynte vi å se på hva vi selv kunne gjøre for å oppgradere området i påvente av at Stavanger kommune skal lage lekeplass/pocketpark. Beboerne kom med ulike forslag og vi bestemte oss for å søke nærmiljøtilskudd til innkjøp av fargerike benker. Vi var heldige og fikk tilslag på søknaden. Helge møbler på Marieto likte prosjektet vårt og sponset oss med to ekstra benker.

Nye runder med tilskuddsmidler ble lyst ut. Inspirert av benkeprosjektet, laget vi to nye søknader. Den ene om oppgradering av området i form av beplantning og den andre om å bygge fem minibibliotek. Vi var så heldige og fikk gjennomslag for disse søknadene også, forteller Pia.

Deretter satte vi ned en plantegruppe, som sammen med pensjonert landskapsarkitekt Vigdis Ose Thuill, gikk på befaring i kvartalet, planla utplantning, innkjøp, handlet inn planter og potter. Etter mange timer og mye arbeid trommet vi sammen til dugnad. En frisk dugnadsgjeng stilte opp klokka 8 om morgenen og bar singel, jord, store potter og plantet planter.

Takket være at noen hadde ferie, senvakt, var pensjonerte eller student så ble vi en morgenfrisk gjeng på hele 7 personer!

Vårt neste dugnadsprosjekt er mikrobiblioteker. Disse skal etter planen stå ferdig i sommer og det gleder vi oss til. Da blir det inviteres fest! Alle er velkomne!

Dugnadsgjengen presenterer de nye fargeglade benkene. For noen et dette helt nytt! Foto: ELECTRA

Selde urner og potter i betong. Foto: ELECTRA

Blomster på vei til utplanting. Foto: Pia Wall

Jord og potter forsvinner i nabolaget. Foto: Pia Wall

Bilen full av trær, potter og blomster. Foto: Pia Wall

Dugnadsgjengen skrur sammen fargerike benker. Foto: ELECTRA

Faktaboks

Bystyret vedtok i november 2014 at det lages en oversikt over regulerte uterom og friområder i bydelen som ikke er tatt i bruk til formålet og en strategi for snarlig innløsning og opparbeidelse av disse.

11 regulerte friområder er ikke tatt i bruk til formålet.

Friområder/parker i utbyggingsområdet Urban Sjøfront er ikke tatt med i saken. Saken ble behandlet i Storhaug bydelsutvalg 4. oktober i 2016 og i bystyret 24. oktober i 2016.

ABC-kvartalet fikk 1. prioritet.

- ABC kvartalet prioriteres først og prosjektet er satt i gang, sier landskapsarkitekt Hanne Polden Søverud fra Park og vei.

Nærmiljøtilskudd

Ordningen videreføres i 2017. Neste søknadsfrist er 1. juni. Tilskuddsordningen har ført til en oppblomstring av sosiale aktiviteter og økt dugnadsinnsats i bydelen.

Hvem kan søke?

Nærmiljøtilskudd gis til beboer- og velforeninger, frivillige lag og organisasjoner og næringslivsaktører.

Det kan søkes om midler til arrangementer og aktiviteter som legger til rette for gode møteplasser, økt aktivitet og lokalt engasjement. Se kriteriene for tilskuddsordningen for mer informasjon om hva det kan gis tilskudd til, hvem som kan søke, når og hvordan det kan søkes.

De neste søknadsfristene i 2017 er 15. august, 1. oktober og 1. desember. Bruk eget søknadsskjema.

Prosjektrapport del 2 om kommunikasjon

TYSVÆR KOMMUNE

1. Kommunikasjon og eksempler fra media o.l.

Kommunikasjonsplan:

Målgruppe	Aktivitet	Tidspunkt	Ansvar
Politikere	• Rapportering til politisk styringsgruppe for prosjektet (kommuneplanutvalget) • Informere/involvere ulike råd og utvalg underveis og i etterkant. • Informere gjennom deltagelse på folkemøter o.l.	Hver vår i prosjektperiden Underveis Underveis	Prosjektleder
Egne ansatte	• Aktuelle saker i rådmannens ledergruppe • Presentasjon på internmøte i folkehelsegruppen • Inkludere/involvere aktuelle ledere og ansatte i prosjektet	Underveis Jevnlig gjennom året 4-6 møter Underveis	Prosjektleder
Innbyggerne og andre	• Poste aktuelle saker på kommunens Facebookside • Mediaoppslag, fast folkehelsespalte i bygdebladet o.l	Jevnlig Jevnlig	Prosjektleder

Kommunikasjonseksempler:

Besøk på nærbutikken

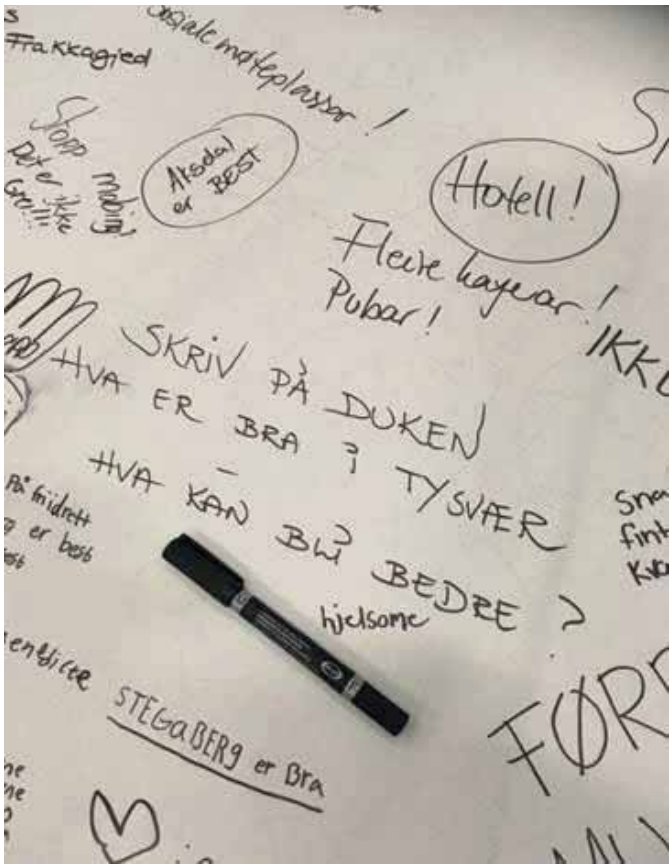

Stand på Tysværdagen 2018

Besøk på medlemsmøte i LHL Tysvær og Bokn

Besøk på medlemsmøte i Tysværvåg pensjonistforening

Sanka innspel frå seniorane

Korleis er det best å legge til rette for at seniorar får medverke? Tysvær kommune har delt ut spørjeskjema, halde stadvandring og seniorverkstad for å finne ut kva eldre i Tysvær opptatt av. Innspela var mange.

Del av nærmiljøprosjekt

Mange innspel

Fornøgde

Saknar trafikksikring

Utklipp fra Tysvær Bygdeblad 04.10.18

MED VIRK NING

HELT PÅ ORDENTLIG

WORKSHOPEN PÅ RANDABERG – ET PSYKOLOGISK PERSPEKTIV

Våre erfaringer fra Workshopen

BEGEISTRING

Skap begeistring. Legg frem oppgaven som noe spennende, kult, nytt og en unik mulighet til å bidra.

TID/TIMING

Husk at antatt tid voksne er fullt konsentrerte er opp til 45 minutter. For de som ennå ikke er voksne bør det heller ikke gå lengre tid.

ORGANISERING/LEADING

Bruk ulike farger på ulike grupper. Sett dagens agenda – med hvor og når – kort oppsummert på et fargekort de kan bære rundt halsen (som et 'adgangskort'). Husk at ungdom kan ha vansker med å organisere seg på egen hånd, uten hjelp.

LOKALER

Finn gode lokaler som er lyse, innbydende og praktiske. Del opp i flere små avdelinger/rom. Det kan også være nyttig med skillevegger mellom gruppene, samt et større myldrerom/samlingsrom i midten for større samlinger og oppsummeringer. Ta hensyn til støynivå, da det kan virke inn på konsentrasjonsevne. God ventilering og temperatur er selvsagt også viktig.

INNTONING

Ton inn ungdommene. Gi dem oppgaver som appellerer til å bruke flest mulig sanser, tilrettelagt for aldersgruppen. Visuelle hjelpemidler ble benyttet, klistremerker, fargerike bilder, arbeidsplakater, lys og sandkasse for å utforme ideer etc.

KOMMUNIKASJON

Enhver nyskapende oppgave krever at vi må kunne kommunisere godt. Vi valgte å lage oppgavene sammen med ungdommen for å finne felles begreper. Gjennom innblikk i deres begrepsverden (som stadig er skiftende) var vi bedre i stand til å dele og utveksle ideer og bygge videre på hverandres innspill. Det gjorde det også enklere for oss voksne å dele av våre erfaringer og gi ungdommen ny kunnskap og erfaringer.

GRUPPERING/STASJONERING

Gruppene bør ikke være større enn 6-8 medlemmer. Det kan være en fordel å ta hensyn til gruppesammensetning for å unngå «klikker». Forsøk å sette sammen grupper med et par utadvendte og pratsomme/meddelsomme deltakere og pass på at de drar med seg de andre for utspill – uten å overkjøre deres innspill.

Vi hadde en voksen egnet fagperson som fasilitator. Det er viktig at fasilitatoren har en vennlig, men autoritetstrygg personlighet og er trygg i møte med ungdom. Fasilitator skapte rom for humor og latter, men «hanket dem inn» til oppgaven igjen.

Rullér gruppene fra stasjon til stasjon, slik de er vant med fra skolehverdagen. På denne måten ble motivasjonen opprettholdt og det var stadig noe nytt som holdt deres fokus.

VERDSETTING OG BELØNNING

I en verden hvor ungdom møter mange krav og vanligvis har liten egen innflytelse, er det viktig å vise at man verdsetter deres innsats for å skape en god atmosfære for deltakelse og engasjement. Hos oss fikk de anerkjennelse i form av publisering i lokale medier, og ressursgruppen som jobber med Ungrom vil få en anerkjennelse på slutten av prosjektet. De vil også kunne sette på sin CV at de har bidratt i kommunens Ungrom-prosjekt.

UNNGÅ?

Vi lærte gjennom workshopen at det er viktig å unngå at det blir en vurdering av deres kreative innspill. Når ungdommen selv skulle sette klistremerke på den plakaten de likte best i forhold til utforming av ung rommet, ble den preget av en popularitetskonkurranse dem imellom – mer enn at de anerkjente hver for seg hvilken idé de faktisk likte best. Mange er sårbare for vurdering og måling av det de bidrar med, og det er derfor gunstig å legge til rette for at alle ideer er av lik verdi og at «alt er lov å tenke».

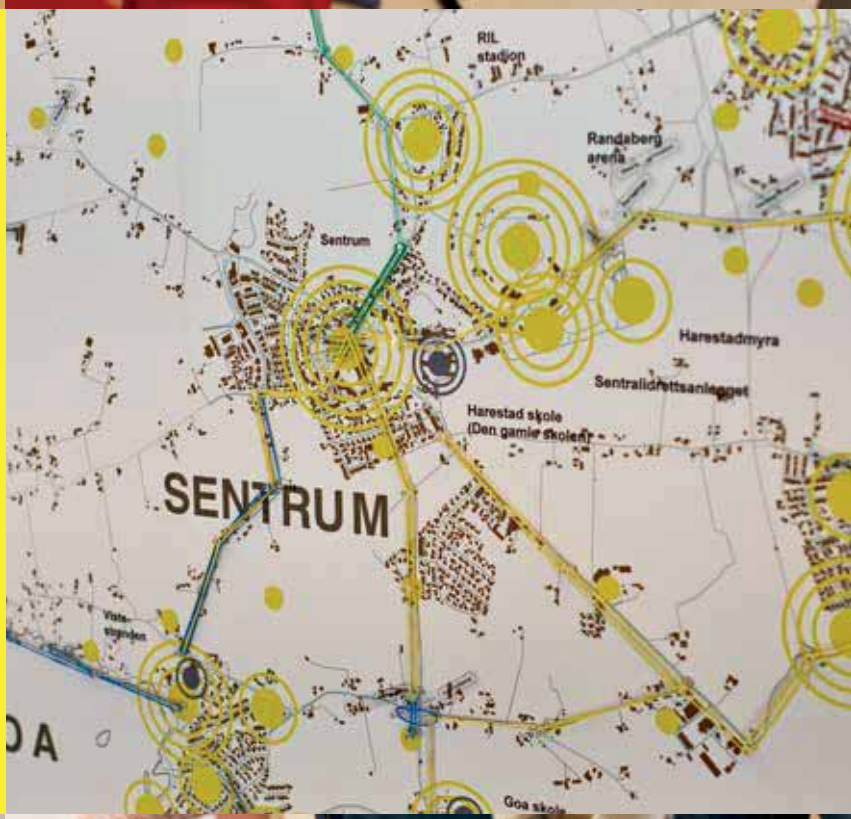

FOLD

TENK
SJØL

FOLD

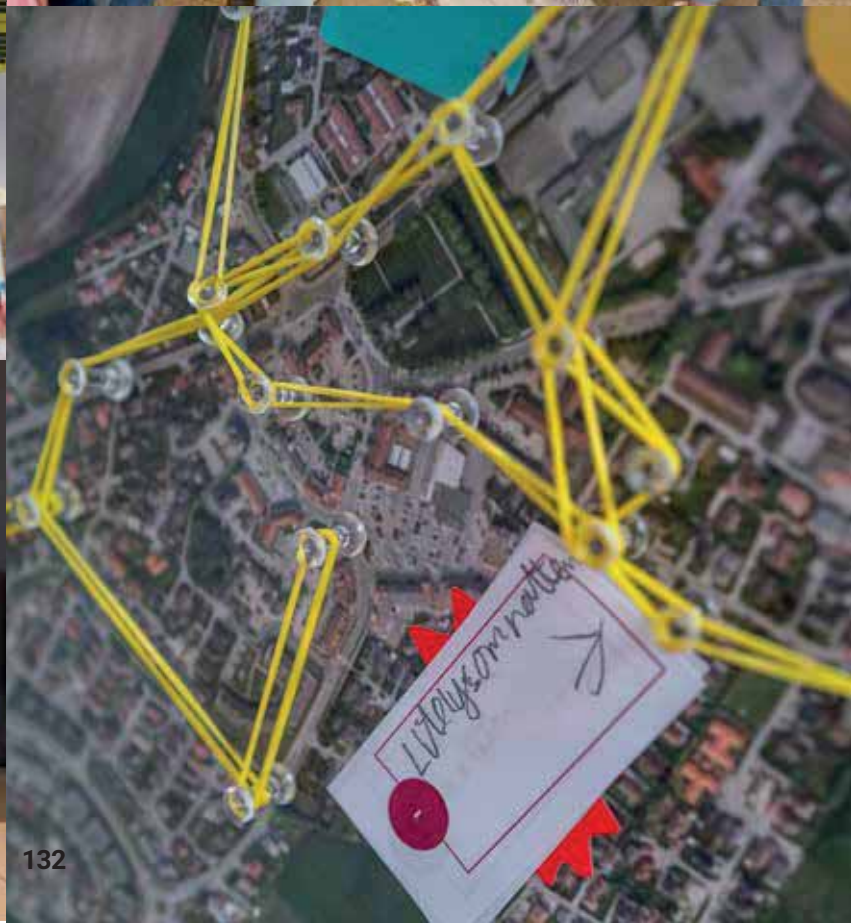

BYGDEBLADET | TORSDAG 15. SEPTEMBER 2016

UNGDOM - Hva gjør du og hvor er du på fritiden? Hva synes du er viktig å ha i nærmiljøet?

Emilie Goa, 13
På fritiden spiller jeg fotball, det er for det meste fotball det går i. Jeg tilbringer mesteparten av tiden min på fotballbanen. Ellers er jeg rundt i Randaberg sentrum og møter venner. Det er viktig å ha gode venner rundt seg i nærområdet.

Truls Larsen, 15
Jeg kjører gokart, og det tar opp veldig mye av fritiden min. Jeg er også med venner, så jeg har ikke tid til så mye annet. På fritiden er jeg litt i Randaberg, men reiser mye til byen og andre plasser. Det er ikke så mye å gjøre her. Jeg synes det er viktig ar vi har et treningssenter og butikker i nærområdet, og at det er forskjellige sportstilbud.

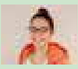

Joanna Amjadian, 15
Jeg spiller håndball og trener styrke og kondisjon på fritiden. Håndball og trening er hovedprioriteten, men jeg er med venner når det lar seg gjøre. På fritiden pleier jeg og vennene mine å møtes hjemme hos hverandre for å ha jentekvelder. Jeg synes det er viktig å ha sportsklubber med litt forskjellige grener å velge mellom. Hvis vi har fritidsaktiviteter her slipper vi å dra til byen.

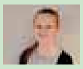

Maria Førsvoll, 13
Jeg liker å ri og er veldig glad i å jogge. Jeg rir på Leikvoll i Randaberg, og pleier å jogge rundt myrå. I ukedagene pleier jeg å holde meg i Randaberg, men i helgene drar jeg ofte til Stavanger. For meg er det viktig at det er tilbud for alle, og at det er trygt å gå rundt i nærområdet.

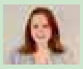

Hedda Revang, 15
På fritiden spiller jeg fotball og driver med sport. Også pleier jeg å være med venner. Jeg pleier å være rundt i Randaberg. Ofte ser jeg på folk som spiller fotballkamper på stadion i Randaberg. For meg er det viktig at vi har de butikkene vi trenger i sentrum og at vi kan drive med forskjellige sporter.

Følg oss på instagram
bygdebladet_randaberg
hashtag dine bilder med
#bbklikk
Bygdebladet

ENGASJERT: Både kulturarkitekt Katrine Svangtun (t.v.) og Anne Grødem og Torgeir Nes fra kommunen er engasjert i å lære mer om ungdommene i Randaberg. FOTO: INGVILD OLAUSSEN

Vil bli klokere på ungdom

●●● Gjennom prosjektet Ungrom ønsker kommunen å gi ungdom **mulighet til å påvirke** sine omgivelser.

Randaberg kommune har satt i gang prosjektet Ungrom - rom for unge for å lære mer om ungdom i kommunen.

De ønsker å lære mer om ungdom, blant annet å finne ut hva ungdom liker, hvor de oppholder seg og hva de bryr seg om.

Dette er for å gi ungdom mulighet til å påvirke omgivelsene de lever i.

– Vi vil finne ut hvordan vi kan engasjere ungdom til å delta på kommunale prosesser, sier folkehelsekoordinator i Randaberg, Anne Grødem.

Sammen med kulturarkitekt Katrine Svangtun jobber hun med det treårige prosjektet Ungrom som startet i begynnelsen av 2016.

Del av demokratisk prosess
Målet med Ungrom er å skaffe mer kunnskap om ungdom i nærmiljøet for å fremme folkehelse.

– Det handler om at innbyggerne skal delta i utviklingen av nærmiljøet. Vi må få ungdom til å ta del i den demokratiske prosessen, sier Grødem.

– Vi vil at ungdom skal påvirke rammene de lever i, legger Svangtun til.

For å oppnå dette må de skaffe informasjon om ungdom.

– For å finne ut av dette må vi ha med de som er eksperter på å være ungdom, nemlig ungdom, sier Svangtun.

Fotokonkurranse
For å engasjere ungdommen i kommunen har Ungrom satt i gang en fotokonkurranse.

Svangtun og Grødem oppfordrer alle fra 8. til 10. klasse i kommunen å ta et bilde hvor de gjør noe de liker i Randaberg å legge det ut på Instagram innen 16. september, men forteller at fristen for å delta muligens blir utsatt.

Bildet må tagges med #ungrom og deltakerne må ha åpen profil på Instagram.

Premiene er et Go-Pro kamera og åtte pass til å lage animasjonsfilm sammen med skuespiller Vegard Hoel.

Svangtun og Grødem ønsker at fotokonkurransen skal fungere som en inngang til prosjektet.

– Dette håper vi er starten på samarbeidet, sier Grødem.

Hun forklarer at de ønsker å finne deltakere til en ressursgruppe bestående av ungdom som kan følge arbeidet de gjør og gi dem tilbakemeldinger på prosjektet.

45 kommuner
Ungrom er Randaberg kommunes vri på Helsedirektoratets prosjekt som går ut på å kartlegge og utvikle næringsmiljø og lokalsamfunn.

– Dette ønsker de å gjøre for å vite hva som gir god folkehelse, sier Grødem.

De forskjellige kommunene som deltar velger selv hvordan de vil tilnærme seg prosjektet, og Randaberg valgte å fokusere på ungdom.

– Ungdom er framtiden, og det er viktig å bruke dem som en ressurs, forklarer Svangtun.

45 kommuner fra hele landet deltar i prosjektet. Randaberg er en av tre kommuner fra Rogaland som deltar, sammen med Stavanger og Tysvær.

Prosjektet er en forlengelse av Sjumilssteget, en modell som skal hjelpe kommunene i Norge å følge FNs barnekonvensjon.

– Det er et kjekt og spennende prosjekt. Her har vi mulighet til å virkelig lytte til ungdommen. Vi kan finne ut hva som berører dem og skape noe sammen, sier Grødem.

INGVILD OLAUSSEN
Ingvild@bygdebladet.no

Ungdom skapte «Ungrom»

På lørdag inntok ungdommer fra Randaberg en parkeringsplass i sentrum for å utforske byrommets muligheter.

Med prosjektet «Ungrom» ønsker kommunen å engasjere og involvere ungdom når det kommer til deres møteplasser.

– Vi spraya figurer, og snakket om plassene her i sentrum: hvor det er fint å være alene, hvor det er fint å være sammen, hvor man kan møtes. Det var ganske kjekt! sier Celina Madelen Sikveland, som går i 8. klasse på Grødem.

– Målet var å bli mentalt kjent med området, og ta i bruk verktøy som viser hva man kan gjøre i rommene, forklarer kulturarkitekt Katrine Svangtun.

Lørdagens «mini-workshop» var en forsmak på et større initiativ som skal finne sted etter nyttår.

– Det er viktig at bygdas ungdom er med på å utforme miljøet de bor i, og tiltak som dette hjelper oss å finne ut hvordan vi kan få dem engasjert i prosessene for det, sier folkehelsekoordinator Anne Grødem.

For en mer utfyllende artikkel og et lite bildegalleri fra dagen, gå tilbygdebladet.no.

ANDREAS RAMSAY THORSEN
andreas@bygdebladet.no

KART: Celina Madelen Sikveland, Sadia Mohammed og Rebekka Nilsen fikk oversikt over uterommet og hvordan det kan brukes. Katrine Svangtun fasiliterte. FOTO: UNGROM

Kreativt verksted i sentrum

GRUPPEARBEID: 9. klassinger fra alle de tre skolene i Randaberg jobbet sammen for å finne nye idéer til nye, gode møteplasser i den grønne landsbyens sentrum. FOTO: SIGBJØRN BERENTSEN

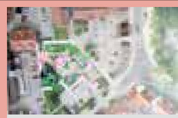

AKTIVT: Ungdommene synliggjorde sine påfunn på et kart for å synliggjøre idéer.

ASSISTANSE: Kulturarkitekt Katrine Svangtun er hentet inn av Randaberg kommune for å bistå i prosjektet Ungrom.

●●● Ungdom i Randaberg **vil være med** å påvirke hvordan nye, gode uterom og møteplasser skal være.

24 ungdommer var samlet i kirkestua i Randaberg sentrum tirsdag i forrige uke. Initiativtakerne var tydelig inspirert av amerikansk politikk siden det ble samlet til kreativt verksted for «Make sentrum great again».

Faghjelp
Til verkstedet var det invitert både en lysdesigner, landskapsarkitekt, arkitekt, møbeldesigner og en grafisk designer.

Dette er fagfolk som ga ungdommene innspill til hvordan de skulle begynne med sin kreative prosess.

Aktiv lekeplass
Ungdommene jobbet gruppevis og rullerte på fire stasjoner: lysdesign, møbeldesign, botanikk og visuell layout. Alt ble så oppsummert i den siste timen fram mot klokka 14.

Gruppearbeidet, som det så ut som om 9. klassingene tok alvorlig og jobbet hardt med, var det litt gjennomgående at de ser for seg at en Geopark kan være gøy.

Geopark er det ved Norsk Oljemuseum i Stavanger sentrum, en lekeplass bygget opp med elementer kjent fra oljeindustrien og designet som fotavtrykket Troll-feltet har satt i Nordsjøen. Denne parken ble etablert i Stavanger i 2008, og er en populær boltreplass for store og små.

Lyssetting av trær i Randaberg sentrum lekte også ungdommene seg med. Og de kom med gjennomtenkte forslag til hvordan det kan gjennomføres.

– Vi ser for oss at hver enkelt kan styre dette lyset via en app på mobilen, sa Marius Ree fra Grødem skole under presentasjonen av hans gruppe sitt arbeid. Det kan skape spennende og ulike lysspill, var gruppens tanke.

Ulike, men like tanker
Landskapsarkitekt Marianne Berge syntes det var kjekt å være vitne til de ungdommelige innspillene.

– Utrolig kjekt å høre deres meninger, sa hun og syntes samtidig at ungdommene overraskende tenkte veldig likt.

De fleste ønsket eksempelvis vegetasjon i sentrum, at den samtidig skulle være spiselig og at den må vokse raskt. Ungdom er utålmodig og vil ikke vente i måneder på vekst.

– Her lager vi noe som dere kan assosiere dere med, og som landskapsarkitekter og andre kan jobbe videre med, sa grafisk designer Øyvind K. Tendenes før presentasjonen og ungdommene skulle stemme på forslagene de likte best.

Gode innspill
Ifjor høst ba kulturarkitekt Katrine Svangtun, og folkehelsekoordinator i Randaberg kommune, Anne Grødem, elever på ungdomstrinnet ta et bilde av noe de liker å gjøre i Randaberg og hvor. Bildene skulle de publisere på det sosiale mediet Instagram.

Premier var et Go Pro-kamera og pass til å lage animasjonsfilm sammen med skuespiller Vegard Hoel. Dette skulle være starten på et samarbeid med ungdom i prosjektet med mål om at de selv skal komme med konkrete innspill til å lage gode uterom i sentrum og nærmiljøene sine.

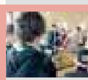

FILM: Tommy Larson (t.v.) og Teodor Bø fra Randaberg vgs. filmer Ungrom-prosjektet.

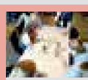

ENGASJERT: Ivrig jobbing ved skrivebordet.

– Dette har vært strålende, sa Katrine Svangtun til Bygdebladet ved avslutningen tirsdag i forrige uke.

– De er kreative, la hun til og nevnte ungdommenes engasjement for en benk på torget i sentrum, som de er glad i og vil beholde.

Mat for sosiale medier
Svangtun er begeistret for at ungdommer blir tatt med i kommunale prosesser som dette.

– Kommunale hjerner kan fort bli litt firkantet, sa hun mens flere kommunale sjefer sto i kirkestua under oppsummeringen.

– De inviterte har fått en grunnleggende idé fra elevene i Randaberg til å jobbe videre med. Nå summerer vi opp, og lager en plan som vil bli levert til teknisk avdeling ved Idar Goa, sa Katrine Svangtun.

Selvsagt har Ungrom sitt eget rom på det sosiale mediet facebook, og der vil relevant informasjon om arbeidet i det kreative verkstedet i kirkestua bli publisert.

På den facebooksiden kan en finne 9. klassingenes innspill til utforming, lyssetting, møblering og beplantning for å lage et godt uterom i Randaberg sentrum.

SIGBJØRN BERENTSEN
sigbjorn@bygdebladet.no

NYHETER BAKGRUNN

Ungt engasjement

UNGROM: Treårig prosjekt som startet i begynnelsen av 2016. Randaberg er en av tre kommuner i Rogaland som deltar. De andre er Tysvær og Stavanger.

Et mål er å engasjere ungdom til å delta i kommunale prosesser i utviklingen av gode nærmiljø.

I forrige uke ble verkstedet «Make sentrum great again» arrangert i kirkestua i Randaberg sentrum.

UNGROM - Hvordan er det å være med på et kreativt verksted som dette?

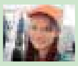

Amalie Leikvoll, 9C Harestad skole
– Det er veldig kjekt at vi kan få bestemme litt. Så blir det kjekt når det blir bygget sånn at jeg kanskje kan peke på noe jeg selv har vært med å planlegge. Vi har blant annet sagt noe om bord rundt et tre i sentrum ved Mega, hvor det er parkeringsplass nå.

Marius Ree, 9B Grødem skole
– Det er kjekt å være med å skape stedet. Vanligvis bestemmer de voksne, så det er kjekt å få si noe om hva vi liker. Selv er jeg ikke så mye i Randaberg sentrum, men synes det bør være flere steder å oppholde seg, henge for å møte kompiser, utenom U59.

Kristine Madsen, 9 kl. Goa skole
– Det er kjempekjekt å få være med på dette, og selv har jeg vært med å levere et forslag blant annet med lyssetting i sentrum.

Olav Omland, 9A Grødem skole
– Det er kjekt å bli involvert i det som skjer rundt sentrum, og at vi kan være med å bestemme hvordan vi vil ha det. Av dette har jeg fått ut av hva som kan være viktig for andre, om å lage sitteområder der mange kan møtes og være sammen.

Solveig Aksdal, 9. kl. Goa skole
– Jeg synes det har vært veldig kjekt, spesielt det at vi kan være med å gjøre Randaberg sentrum bedre for alle. Sentrum er fint nå også, synes jeg, og det er trygt å være der.

UNGROM - Hvordan er det å være med på et kreativt verksted som dette?

Erik Skjæveland Skollevoll, 9A Grødem skole
– Veldig spennende å være med på å designe sentrum. Stedet fungerer bra også nå, men det kan være litt kjedelig.

Marie Espevik Mæle, 9A Grødem skole
– Kjempekjekt at vi får være med å uttrykke våre meninger, det er noe jeg liker. Randaberg sentrum er fint i dag med flere møteplasser, som U59 og fontenen.

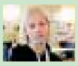

Torstein Haukali, 9A Grødem skole
– Jeg har vært med å lage design, gitt idéer for eksempel til geopark med trampoline. Det er kjekt å få være med å si noe om en ny og moderne design. Greit at også vi ungdommer blir hørt, at ikke bare de voksne som bestemmer.

Vilde Tunge, 9C Harestad skole
– Det er kjekt å være med å få bestemme hva slags sentrum vi vil ha. Selv har jeg foreslått for eksempel puterom med klatrestativ, tau, lianer og lekeplass, der folk kan komme og være sammen.

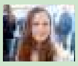

Rebecca Leikvoll, 9C Harestad skole
– Jeg har vært med i alle gruppene som har jobbet med for eksempel stemning og idémyldring. Det er kjempekjekt, og jeg liker å kunne sette idéer på et kart så det blir synlig. Jeg håper sentrum blir en møteplass hvor folk er velkommen. Det er kreativt å ta med ungdom i arbeid for ungdom.

MER AKTIVITET: Bilene skal vekk for denne plassen i Randaberg sentrum og ungdom vil heller ha et lekent uterom som innbyr til aktivitet. Sindre Rimestad (t.v.), Lasse Bang Olsen, Anna Vistnes, Vanessa Viste Madland og Marius Ree er fornøyd med sentrumsprosjektet de har jobbet med i over ett år. FOTO: SIGBJØRN BERENTSEN

Ungdom vil ha aktivt sentrum til 2,3 millioner

●●● Vekk med biler og få inn mer menneskelig aktivitet. Det skal gi et godt uterom midt i Randaberg sentrum hvor **flere vil trives**, mener ungdom som har utviklet sitt prosjekt i over ett år.

I april i år var 24 ungdommer i Randaberg samlet til kreativt verksted i kirkestua i landsbyens sentrum.

Som støtte hadde de unge en lysdesigner, landskapsarkitekt, møbeldesigner og en grafisk designer.

Hjelp av fagfolk
Ungdommene deltar i et treårig prosjekt, som begynte ved starten av 2016. I Rogaland deltar tre kommuner i det som heter Ungrom, Randaberg, Tysvær og Stavanger.

Det som ungdommene kom fram til i april er blitt bearbeidet av fagfolkene de hadde hjelp av. Og dette ble presentert stort i Randaberg kulturscene onsdag i forrige uke.

– Vi fikk vise fram hva vi har gjort etter april ved at fagfolk har hjulpet oss, sier Lasse Bang Olsen.

Vil utvikle parkeringsplass
Blant annet var ordfører Kristine Enger til stede sist uke i kulturscenen. Det hun og de andre frammøtte fikk presentert var skisser over hvordan ungdommene ser for seg at en parkeringsplass på torget i Randaberg sentrum kan bli mer spennende for flere grupper å være, møtes, henge og gjerne drive aktivitet.

– Designere har laget visuelle skisser av plassen, tatt med våre idéer og de har lagt til noe vi ikke hadde tenkt på. Jeg synes det har blitt bra, sier Lasse Bang Olsen.

– Dette ble bedre enn forventet. I tillegg til å lage det vi ønsket, er noe lagt og det er blitt smartere enn hva vi hadde tenkt, sier Marius Ree.

Nå er skisser overlevert til Randaberg kommune der rådmannen har ansvar for å lage en sak til politikerne. Det er jo de som skal mene noe om dette er noe å bruke penger på i sentrum.

– Vi håper at det blir behandlet sånn at det blir noe av, sier Vanessa Viste Madland og Anna Vistnes er enig i det:

– Det har jo blitt ganske tøft, og jeg håper det blir noe av siden vi har jobbet så mye med det.

Kjekt å bli hørt
Ungdommene Bygdebladet snakket med synes Ungrom har vært kjekt å jobbe med.

– Det er litt annerledes enn det vi pleier å gjøre, sier Anna og legger til:

– Dette skal gi et bra sentrum i Randaberg med aktiviteter for ungdom, det blir noe for flere på dette stedet utenom at alle kun kan møtes.

Ungdommene har kalt prosjektet sitt «Make sentrum great again». Hvor kom det fra?

De begynte arbeidet i tida mens valgkampen om å bli president i USA pågikk.

– Vi ble litt inspirert av det, smiler Vanessa Viste Madland og viser til Donald Trump sitt slagord.

Ungdommene har jobbet med Ungrom i rundt ett år. Sindre Rimestad er også blant dem som synes det har vært å bidra.

– Det har vært greit å snakke til de voksne og at de faktisk hører på oss. Jeg håper absolutt at dette blir noe av fordi vi trenger en plass å henge i fritida i stedet for å oppholde oss i barnehager, skolegård eller andre steder, sier han.

> *Dette ble bedre enn forventet.*
> MARIUS REE

Millionprosjekt
Det er anslått hva det vil koste å lage det som ungdommene ønsker seg. Vel 2,3 millioner kroner er antydet for blant annet tilpasninger i terrenget, utendørskonstruksjoner, elektrisk belysning utendørs, veier og plasser og park og lekeutstyr.

Kartlegging
– Ungdom har kartlagt møtestedet de bruker og hva de mener er gode og dårlige kvaliteter. Og sammen med fagfolkene er det skapt en spennende og annerledes møteplass som gjør folk nysgjerrige. En møteplass for barnefamilier, ungdom og alle andre, sier kulturarkitekt Katrine Svangtun, og hentet inn som prosjektleder for Randaberg kommune sin Ungrom-satsing.

Innovativt
Svangtun sier at noe verdifullt med Ungrom er å knytte bånd og forankring, få forståelse for det en kommer fram til.

– Vi må ha de unge med oss og det er innovasjonen i dette. Vi har hatt workshop for å inspirere, og de unge skal lære noe av kontakt med arkitekt og designere og videre hva det kreves før det kan bli realisert, sier hun.

For å bli realisert, ble et gjennomarbeidet forslag presentert for politisk ledelse for ei uke siden i kulturscenen. Det er også en del av de unges læring i Ungrom-prosjektet.

– Det kan gjerne være en utfordring å snu en kommune, der alt gjerne skjer innenfra. Men det har jeg opplevd som positivt i Randaberg, at det tenkes utenfor boksen, smiler Katrine Svangtun. Hun mener ungdommene gjennom Ungrom har levert et spenstig og fargerikt forslag til hvordan det aktuelle uteområdet i sentrum kan utformes.

– Vi viser vei for hvordan en kommune kan gjøre dette, og vi kjører på videre og bygger stein på stein med et gjennomarbeidet og godt forslag, sier hun.

> *Det er litt annerledes enn det vi pleier å gjøre.*
> ANNA VISTNES

SIGBJØRN BERENTSEN
sigbjorn@bygdebladet.no

AKTIV UTEPLASS: En tuftepark kan kanskje falle i smak. FOTO: RANDABERG KOMMUNE/ SKISSE

DELT I TO: Arealet nærmest torgplassen vil bli for de aller yngste med lek og moro, mens det på resten kan bli lek og spill, benk med rampevoll med paviljong og planter.

Ingen løfter om at det blir noe av

Ordfører Kristine Enger var til stede på presentasjonen av ungdommenes arbeid for et aktivt sentrum. Hun kaller det spennende nytenkning.

– Forslaget inneholder mange forskjellige aktivitetsmuligheter, både for mindre barn og for ungdom. Det var en effektfull lyssetting. Artig også med mulighet for skøyteis om vinteren når det er frost. Beplantning av busker og trær med spiselige frukter var helt i min gate, sier hun til Bygdebladet.

– Er det realiserbart:

– Ja. Noe av det viktigste med Ungrom er at ungdom får anledning til å få fram hva de er opptatt av og ønsker seg i et uterom som dette. Ideene og tankene har en verdi i seg selv og kan tas med i utformingen av uterom også helt andre steder enn her.

– Hva skjer nå med forslaget?

– Jeg har levert det videre til rådmannen som vil lage en sak til behandling i Barn og unges kommunestyre (BUK) og Hovedutvalg for nærmiljø og kultur (HNK). Om BUK og HNK ønsker å gå videre med forslaget må nødvendige midler bevilges av kommunestyret.

– Hvilke forventninger har du til framdrift?

– Jeg kan ikke love at dette forslaget blir realisert. Det er kostbart, beregnet til å koste over 2,3 millioner kroner. Kommunestyret har ønsket å få laget en lekeplass nær torget, så noe vil det nok skje her. Jeg vil takke ungdommene som har vært med på Ungrom-prosjektet for kreative og gode ideer.

SIGBJØRN BERENTSEN
sigbjorn@bygdebladet.no

INGEN LØFTER: Ordfører Kristine Enger takker ungdommene for gode idéer til utvikling av sentralt område i Randaberg sentrum.

Artikkel i Askøyværingen i etterkant av utstilling.

s oss: kultur@av-avis.no
svarlig: Anne Jo Lexander
efon: 940 57 595

Drømmen er McDonalds i Hetlevik

Barna på Hetlevik skole og i Soltun barnehage har flere forslag for å forbedre nærmiljøet.

Jan Willie Olsen
indalsjonen@av-avis.no

MANGE ELEVER: *Soltun barnehage og Hetlevik barneskole var sammen om prosjektet.*

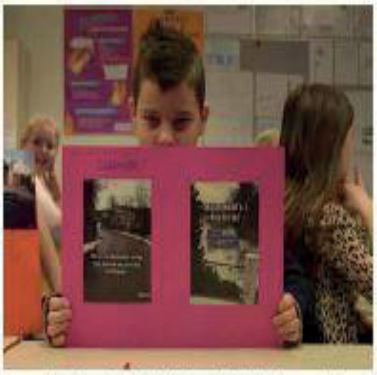

ET SAVN: *Julian Osberg Grahl (13) vil ha McDonalds i Hetlevik, og han var ikke alene om det ønsket.* FOTO: JANWILLIE OLSEN

Tirsdag i forrige uke inviterte skolen og barnehagen til utstillingen: Hetlevik – Et godt sted å vokse opp.

Her hadde barna fått konkrete spørsmål, som hva som er bra med ditt oppvekstmiljø, hva er dårlig og hva vil du endre. Svarene kom i form av bilder, tegninger og tekster fra alle elevene.

– De har alle vært veldig engasjerte. Selv merket jeg at i tiden vi har jobbet med dette dukket det opp et bilde på skolen der det sto at vi måtte huske å rydde opp etter oss. Det viste seg å stamme fra en elev som gjennom prosjektet kom frem til at en ryddekampanje kunne vært smart, forteller rektor ved Hetlevik skole, Jo Båtevik.

Overgangsfelt

Mange av barna hadde skrevet opp McDonalds på sin plakat, eller en dagligvarebutikk. Men det var også en lang rekke med småforbedringer de kom med.

– Jeg tok et bilde av veien utenfor skolen, for der syns jeg vi kunne fått et overgangsfelt. Det savner jeg, sier Christabelle Krossnes (12).

Erlend Soleng (13) hadde også McDonalds i tankene, men endte opp med det han selv så på som enkle forbedringer:

– Et stupebrett i Basneset og at lekeapparatene ved ballbingen blir fikset, forteller han.

Tar barna på alvor

Planen er at forslagene ikke skal gå til spille.

– Tanken er at vi etterpå skal sette oss ned med fidsjeler og ressurspersoner for å se hva vi kan få til sammen. Dette er ikke bare for skolen eller barnehagen, men et prosjekt for nærmiljøet, sier Båtevik.

Selve prosjektet er et av flere som stammer fra Mobbefri oppvekst, som Askøy kommune står bak.

– Nærmiljø-prosjektet er et av pilotprosjektene som vi håper vi kan videreføre til andre skoler, forklarer Bengt Åge Borge fra prosjektgruppen til kommunen.

I tekstene som 5. klassingene hadde laget hadde flere tatt opp mobbing.

– Noe som kan bli bedre i Hetlevik er å ikke la folk bli utenfor. Å være utenfor kan være trist, skrev en av elevene.

Borge tror at alle lettere kan bli hørt i et slikt prosjekt.

– Stiller man et spørsmål i klassen er det ofte de samme som rekker opp hendene, men med tegninger og bilder er håpet at man kan få tak i stemmene man vanligvis ikke hører, sier han.

FOTO: JANWILLIE OLSEN

KONFERANSIER: *Erlend Soleng (13) og Gard Nicolai Valland Fjell Arntset (13) var i tillegg til å være med på prosjektet de som sto for praten for utstillingen åpnet.* FOTO: JANWILLIE OLSEN

Mye arbeid

Elevene måtte også reflektere rundt hvorfor de hadde løst oppgaven slik de hadde.

– Jeg tror vel ikke akkurat at McDonalds kommer her, men et stupebrett hadde vært greit å hatt for eksempel, sier Soleng.

Ifølge ham var det ên ting de fleste raskt foreslo.

– Stort sett alle tenkte butikk med en gang, sier han.

Under fremføringen var det en fullsatt gymsal med bygdefolk fra Hetlevik som stilte opp. Soleng og Gard Nicolai Valland Arntset (13) stilte som konferansierer.

– Det var litt skummelt, underveis kjente jeg at det skalv i beina, men publikum var bra, smiler Arntset.

Også rektoren var forneyd med at så mange stilte opp for å se hva barna fra skolen og barnehagen tenker om Hetlevik.

– Det beste må være at det ikke bare var foreldre her, men småsøsken, besteforeldre og enda flere. Det ble ikke et foreldremøte, men et helt nærmiljø som stilte. Nå blir det spennende å se hva vi kan få til i etterkant, fastslår rektoren.

INFORMASJON- OG KOMMUNIKASJONSPLAN

Prosjekt: Medvirkning for mobbefritt oppvekstmiljø - nærmiljø som fremmer folkehelse

Ansvarlig: Lisbeth Marie Aasebø

Dato: oppdatert 1.10.2018

Nr	Interessent	Viktig	Budskap	Mål	Kommunikasjonsform	Når/frekvens	Ansvarlig	Kommentarer
	Hvem er interessentene?	*A,B,C*	*Hva ønsker vi å formidle?*	*Hva ønsker vi å oppnå?*	*Hvilke kanaler skal brukes?*	*Når og hvor ofte?*	*Hvem er ansvarlig?*	
1	Tverrfaglig prosjektgruppe	A	Oppstart av prosjektet - sammensetning, mål, utfordringsbilde, organisering og forankring, fremdriftsplan	Forankring , engasjement, deltakelse	Presentasjon (power point med hovedpoeng), dialog	En gang - deretter arbeid i prosjektgruppe	Prosjektleder	Forrige prosjektleder
2	Fylkeskommunen og de andre kommunene i prosjektet	B	Hva har vi fått til i vårt prosjekt.	Få innspill på det vi har gjort og veien videre	Presentasjon: film, presentasjon, dialog	Jevnlig gjennom prosjektperioden	Prosjektgruppen	
3	Rektorsamling	B	Engasjement, er dette noe min skole bør delta i - deltakelse i prosjektet. Etter hvert også hva har vi fått til i prosjektet	Deltakelse i prosjektet og synergi, hva kan vi lære	Film om medvirkning, presentasjon og dialog i møtet	1 gang per semester	Prosjektleder	
4	Politisk utvalg oppvekst (UFO) og levekår (UFL)	A	Mål for prosjektet; medvirkning, kvalitative metoder, barn og unges perspektiv	Forankring og forståelse, begeistring, barn og unges perspektiv	Presentasjon i utvalgene og på seminar	1 gang per semester	Prosjektleder/ prosjektgruppen	Gode tilbakemeldinger
5	Styringsgruppen samarbeid barn og unge i kommunen (SBU)	A	Hvordan bruker vi vår kvalitative kunnskap?	Økt forståelse for hva medvirkning kan være og hva kvalitative metoder kan være.	Film om medvirkning, presentasjon og dialog i møtet	Jevnlig gjennom prosjektperioden	Prosjektleder	En del av prosjektorganisering
6	Ungdommens kommunestyre	A	Hva kan dere ungdommer bidra med?	Ungdommenes perspektiv på prosjektet	Dialog i UKS møtet og i arbeidsutvalget til AU	Jevnlig gjennom prosjektperioden	Prosjektgruppen	
7	Kommunalt foreldreutvalg	B	Erfaringsutveksling - hva kan vi lære av piloten. Hva kan dere foreldre bidra med?	Foreldres perspektiv på prosjektet. Engasjement	Dialog om hva medvirkning kan være i KFU møtet	Løypemeldinger underveis	Prosjektleder/ prosjektgruppen	neste i marsmøtet 18
8	Lokalmiljø - delprosjekt Hetlevik	A	Sammen om et godt oppvekstmiljø - vise elevenes/barnas stemme	Vise elevenes/barnas stemme	Samarbeidsmøtet i bygden, Facebookgruppen rundt skolen, skolen sine vanlige kommunikasjonskanaler ut mot foreldrene/bygden, utstilling,	Underveis i gjennomføringen	Prosjektgruppen , skolen v/rektor, frivillige rundt skolen	Viktig erfaring å ta med videre til andre skolekretser
9	Innbyggere	C	Positivitet - elevenes/barnas engasjement. Få fram det positive ved at barn og unge er med Hvilke kvaliteter ønsker barn og unge i sitt nærmiljø	Vise hvorfor elevenes/barnas stemme er viktig	Oppslag i AV, Askøy kommune sin komm.strategi - Filmsnutt på facebook, utstilling på biblioteket, oppsummering av analyse i brosjyre/pamflett på nett - jf. ex	Jevnlig gjennom prosjektperioden	Prosjektleder, prosjektgruppen , info.avdelingen	Må brukes aktivt når vi har noe konkret som skjer

En *interessent* er personer og grupper som blir positivt eller negativt berørt av prosjektet eller selv kan påvirke prosjektet. Interessentene kan ha ulike behov, forventninger og ønsker til prosjektet. Ikke alle interessenter er like viktige - fokuser på de viktigste

Bokstavene A-B-C synliggjør interessentenes innflytelse og betydning for leveransen:

Viktighet

A - Primære interessenter - stor innflytelse og påvirkningskraft - viktig å engasjere og tilfredsstille i prosjektet

B - Primære/sekundære interessenter - en viss innflytelse - viktig å tilfredsstille i prosjektet

C - Sekundære interessenter – har ikke stor innflytelse eller påvirkningskraft - skal følges opp, men man skal ikke bruke meget tid og ressurser på disse

Kommunikasjonseksempler

Medvirkning for mobbefritt oppvekstmiljø

Forarbeid på elevrådsdagen for ungdomstrinn og videregående skole. Film med informasjon om prosjektet på Askøy kommune sin facebook side.

Delprosjekt Hetlevik et godt sted å bo: Invitasjon til bygden – facebook og ranselpost

Plakat om utstilling på biblioteket

Min drømmemøteplass – oppsummering fra elevmedvirkning kommuneplanens arealdel

Presentasjoner av prosjektet på ulike arenaer i kommunen:

- 0 Presentasjon Oppstartmøte Nærmiljø og folkehelse HFK 101115
- 1 Oppstartmøte 19 02 16 - Medvirkning for mobbefritt oppvekstmiljø
- 2 Presentasjon samling 14.4.2016
- 3 Presentasjon samling 14. og 15.2016
- 4 Presentasjon Rektormøtet 27.10.
- 4 Presentasjon Rektormøtet 27.10.
- 5 Presentasjon UFO 2.11.2016
- 6 Presentasjon Elevdag 2.11.2016
- 7 Presentasjon Erfaringssamling folkehelsenettverk 09.12.16
- 8 Presentasjon Hetlevik 10.01.17
- 8 Presentasjon Hetlevik 10.01.17
- 9 Presentasjon Hetlevik 16.1.17 - elevene
- 9 Presentasjon Hetlevik 16.1.17 - elevene
- 10 Presentasjon SBU 3.2.2017.
- 11 Presentasjon Hetlevik 16.1.17 - barnehage - Kopi
- 12 Presentasjon KFU 14.02.17
- 13 Presentasjon KFU 14.02.17
- 13 Presentasjon KFU 14.02.17
- 14 Presentasjon - Løypemelding UKS 170217
- 15 Presentasjon Hetlevik 07.03.17
- 16 Presentasjon - Løypemelding fra Askøy til HFK mars 2017
- 16 Presentasjon - Løypemelding fra Askøy til HFK mars 2017
- 17 Presentasjon UFO og UFL 160617
- 18 Presentasjon - Askøy kommune Haugesund okt 2017
- 18 Presentasjon - Askøy kommune Haugesund okt 2017
- 19 Presentasjon resultat Hetlevik 08.11.17 - elevene
- 20 Presentasjon resultat Hetlevik KFU 22.5.2018
- 21 Presentasjon - Løypemelding UKS 110618
- 22 Presentasjon - Løypemelding samling Stord 12. -13.9.18
- Prosjektstatus Askøy

Vil høre nærmiljøenes mening

Sandefjord skal bli et enda bedre sted å bo

– Vi har allerede får mange hundre svar fra de unge om hva de mener er bra og mindre bra med stedene de bor. Nå håper vi på solid oppslutning om idédugnadene vi skal ha i nærmiljøene. Det sier Eddie Whyte i kommunes seksjon for strategi og samfunn, som tidligere i høst besøkte flere barne- og ungdomsskoler i Sandefjord.

Sandefjord kommune deltar i et nasjonalt utviklingsarbeid for å fremme trivsel og helse i nærmiljøene, og nå inviteres det til idédugnader. Mandag 27. november mellom klokka 18.00 og 20.00 kan de som bor i Sentrum være med på idédugnaden på Byskolen, mens det tirsdag 28. november til samme tid blir et tilsvarende møte på Bugården ungdomsskole for dem som bor på Krokemoa.

– Sandefjord har totalt 26 nærmiljøområder. Sentrum, Krokemoa, Bokemoa og Høyjord er valgt ut fordi de er lokalsamfunn med ulik demografisk karakter og ulike styrker og utfordringer, forteller Whyte. I månedsskiftet oktober-november besøkte kommunen flere skoler rundt om i kommunen for å få innspill. I tillegg har de hatt samarbeidsmøter med foreldreutvalg og nærmiljøutvalg. 27. og 28. november blir det altså idédugnader der også de voksne kan engasjere seg og komme med innspill.

– Her kommer vi også til å presentere en del av tilbakemeldingene vi har fått fra barneskolene og ungdomsskolene. Hundrevis av svar er kommet inn. Blant annet har ungene markert på nærmiljøkart både positive møteplasser og mer «skumle» områder hvor det for eksempel er mørkt, veioverganger som oppleves som usikre, og så videre.

Whyte sier at det i tilbakemeldingene fra de unge er mye positivt, men også en del å ta tak i. – Det er veldig bra at barna og ungdommene har vært så tydelige i svarene sine. På idédugnadene vil vi høre om de voksne er enige i framstillingene, og så skal vi jobbe videre med svarene. Målet er å få en god dialog på tvers av aldersgrensene, og resultatene skal brukes aktivt i den kommunale planleggingsprosessen.

Sandefjords Blad 27. november 2017

Sandefjords Blad

TIRSDAG 7. november 2017 • Nr. 258 • Etablert 1859 Løssalg 30 kroner TIPS: 90109010

DATASENTER UT PÅ HØRING
Et datasenter i Stokke er ute på høring. Hva det betyr for andre planer der, er uklart. SIDE 2

SENTRUMS-AREAL SELGES
Tre dekar i Dronningensgate kan i framtida komme til å romme opp mot 120 boliger. SIDE 3

FORTSATT UBESEIRET
André Christiansen og Runar slo KIF i helgen, og er fortsatt ubeseiret i 1. divisjon. SIDE 14

Vil bedre nærmiljøet

FIKK BESØK: *Krokemoa-elevene Hannah Fredrikke Fredriksen (f.v.), Amanda Kilde Jevnaker, Erdoana Kryezi og Hana Tarani fikk flere spørsmål om nærmiljøet av Unni Aadne fra den nyopprettede seksjonen i kommunen for strategi og samfunn.* FOTO: ERIK ANDREASSEN

PRØVEPROSJEKT: Sandefjord kommune deltar i et nytt prosjekt for å fremme trivsel og helse i nærmiljøet. Nå har elever fra fire områder kommet med drøssevis av innspill. SIDE 4

● NYHETER SIDE 24

Tappeøl som takeaway

Vil gjøre Sandefjord til et bedre sted å bo:

– Viktig at alle blir hørt

GRUPPEARBEID: *Elevene skulle blant annet hjelpe hverandre med å finne stedene de bor, hvordan de kommer seg til skolen og hvilke steder og veier de føler seg trygge på. Fra venstre: Thomas Rødne Skalleberg, Adalheidur Emma Steinarsdottir, Noah Sebastian Jonsmyr Ovesen, Oda Coll (skjult) og Anna Christina Kamfjord.*

FOTO: ERIK ANDREASSEN

– Dette er et forsøk på å sørge for at flest mulig får lov til å være med og påvirke hvordan byen utvikler seg.

ERIK ANDREASSEN
Erik.andreassen@sb.no

Det sier Eddie Whyte, som jobber for kommunens nyopprettede seksjon for strategi og samfunn.

De siste ukene har denne seksjonen besøkt flere barn- og ungdomsskoler i Sandefjord.

Kommunen deltar nemlig i et nasjonalt utviklingsarbeid for å fremme trivsel og helse i nærmiljøet. Målet er å finne frem til konkrete tiltak som kan gjøre Sandefjord til et enda bedre sted å bo.

– Vi har flere nærmiljøutvalg i kommunen og jobber en del med nærmiljø. Dette er en videreutvikling av det. Vi skal ta alle ideene vi får inn og legge dem frem på to idéverksteder i slutten av november, forteller Whyte.

VIL ENGASJERE FOLK I BYEN: *– Det er viktig at alle blir hørt, sier Eddie Whyte fra kommunens seksjon for strategi og samfunn.*

FOTO: LINNEA SKARE OSKARSEN

– Sosiale møteplasser

Gjennom prøveprosjektet er fire nærmiljøer valgt ut til å delta: Sentrum, Krokemoa, Bokemoa og Høyjord. De fire lokalsamfunnene som er valgt ut har ulik demografisk karakter og representerer ulike styrker og utfordringer.

I slutten av oktober avla kommunen både Ramvik og Bugården ungdomsskole et besøk. Også i Høyjord og Bokemoa har de vært og fått flere innspill.

Mandag denne uka var Whyte & co. på plass i klasserommet til 5A på Krokemoa skole.

Hva er de tre beste tingene der du bor, og hvordan man kommer seg dit, var sentrale spørsmål elevene fikk.

– Fokuset vårt er på oppvekstmiljø og sosiale møteplasser. Ofte kan noe så enkelt som veiarbeid føre til at barn ikke vil besøke vennene sine. Her er det for eksempel noen som kan peke på huset sitt fra skolen, mens andre bor lenger unna. Vi er på leting etter om barna kommer dit de ønsker å være, eventuelt hva som stopper dem, og om de hadde gått et annet sted hvis det var lettere, forteller Whyte, som roser elevene på Krokemoa:

– De er kreative, det skal de ha. Det er selvfølgelig forskjell på å snakke med noen på ungdomsskolen og femteklassinger, men det er viktig at alle blir hørt.

FIKK BESØK: *Hannah Fredrikke Fredriksen (f.v.), Amanda Kilde Jevnaker, Erdoana Kryezi og Hana Tarani fra 5A på Krokemoa skole fikk flere spørsmål om nærmiljøet av Unni Aadne fra den nyopprettede seksjonen i kommunen for strategi og samfunn.*

FOTO: ERIK ANDREASSEN

– Folk er fornøyd

På Krokemoa ble elevene delt inn i ulike grupper, med hvert sitt kart. Der skulle de blant annet hjelpe hverandre med å finne stedene de bor, hvordan de kommer seg til skolen og hvilke steder og veier de føler seg trygge på.

Oppgaver som så ut til å falle i smak blant elevene.

«Morsomt», «gøy» og «bra vi blir hørt» var noen av tilbakemeldingene etter at timen var over. I tillegg til besøkene på skolene har de tre representantene hatt samarbeidsmøter med foreldreutvalgene og nærmiljøutvalgene i områdene.

Fredag tar de turen til Byskolen, før det arrangeres idédugnader i sentrum på Byskolen og på Bugården ungdomsskole henholdsvis 27. og 28. november. Da kan også de voksne engasjere seg og komme med innspill.

– Nå skal vi rett og slett jobbe videre med alle innspillene vi har fått. På idédugnadene skal vi presentere hva vi har opplevd. Vi håper å finne frem til noen gode måter å engasjere byens innbyggere på, som vi kan bruke i tiden fremover. Målet er å aktivisere folk, og få dem til å føle at de er med i våre prosesser. Og det betyr folk i alle aldre, understreker Whyte, og tilføyer:

– Det generelle inntrykket er at folk hovedsakelig er godt fornøyd. Men vi er på leting etter hvordan vi kan gjøre ting bedre. Det er alltid et stort potensial!

Åpnet ny klesbutikk to måneder før skjema

STORGATA: *Next Label har åpnet i de tidligere lokalene til Guvaag Møbler.*

FOTO: LILY MARCELA GUNDERSEN

Next Label har åpnet dørene i Storgata.

LILY MARCELA GUNDERSEN
lily@sb.no

– Vi skulle åpne 2. januar. Men alt ble klart før, og da var det bare å åpne, sier daglig leder Agnethe Dokken.

Agnethe Dokken er tidligere daglig leder av Motehuset Dokken AS, som hun har eid sammen med faren og broren sin.

Nå har hun startet sitt eget forretningskonsept vegg i vegg med Dokken, i de tidligere lokalene til Guvaag Møbler i Storgata.

Utspring fra Dokken

I februar ble det nemlig kjent at Motehuset Dokken kommer til å avvikle driften. Siste åpningsdag blir 31. desember 2017.

Men det vil ikke ta lang tid før det blir liv i dette lokalet igjen. I juni 2018 åpner The Dressing Room, med åtte erfarne Dokken-damer på plass.

Før dette ble kjent i høst, omtalte Sandefjords Blad at også Agnethe Dokken starter sitt eget konsept, som nå har åpnet dørene.

ÅPNET LØRDAG: *Ellen Haugan (f.v.), Lina Ribikauskiene, Lise Thuve og Agnethe Dokken i Next Label.*

FOTO: LILY MARCELA GUNDERSEN

Tre ansatte

Målgruppen hos Next Label er i hovedsak kvinner fra 25 år og oppover.

– Det er ikke en dyr butikk. Prisene her er midt på treet. Vi har mange danske merker, en stor undertøysavdeling og litt tilbehør som vesker og strømper, sier Agnethe Dokken.

Butikken har foreløpig tre ansatte. Åpningstidene blir 10-17/18 i ukedager og 10-16 lørdager.

Prosjekt nærmiljø - Tønsberg kommune

Kommunikasjon og eksempler fra media o.l.

Tønsberg kommune har ikke hatt en egen kommunikasjonsplan for nærmiljøprosjektet. Kommunens kommunikasjonsavdeling har imidlertid vært deltaker i prosjektgruppa. Selv om det har vært en viss utadrettet virksomhet rettet mot tradisjonelle og sosiale medier erkjenner Tønsberg kommune at det kunne vært gjort mer for å gjøre nærmiljøprosjektet mer kjent i befolkningen. Under følger noen eksempler på oppslag i tradisjonelle og sosiale medier:

TORSDAG

Tønsbergs Blad

NR 220 ■ ÅRGANG 147 ■ 22. SEPTEMBER 2016 ■ UKE 38 LØSSALG KR. 30

Hent gjerne noen ideer fra Sverige.

LEDER SIDE 10

SATSING: *Det skal satses på Semsbyen. Det lover ordfører Petter Berg (H). Leder Lone Andersen i Semsbyen vel mener man bør starte arbeidet med å gjøre det triveligere på plassen mellom Døvlesenteret og bensinstasjonen.* FOTO: JON CATO LANDSVERK

Slik skal dette bli en vakker bydel

NY GIV: - Vi trenger grønne lunger der folk kan sette seg ned, sier leder Lone Anita Andersen i Semsbyen vel. - Det skal hun få, lover ordfører Petter Berg. Et svensk arkitektfirma har saumfart bydelen, og mener blant annet det må gjøres noe med biltrafikk, «skumle steder» og søppel. SIDE 6 OG 7

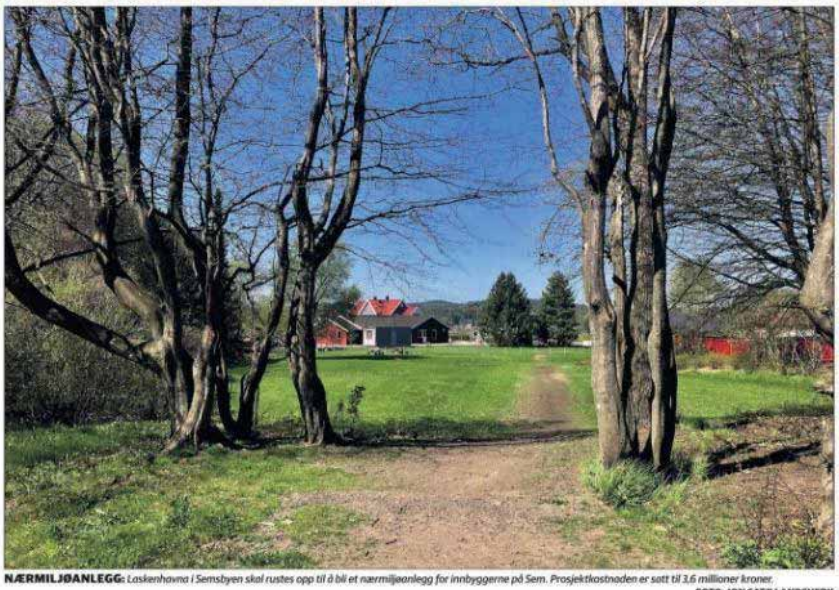

NÆRMILJØANLEGG: *Laskenhavna i Semsbyen skal rustes opp til å bli et nærmiljøanlegg for innbyggerne på Sem. Prosjektkostnaden er satt til 3,6 millioner kroner.*
FOTO: JON CATO LANDSVERK

Planen var å bygge nærmiljøanlegg på Ringshaug

Ruster opp på Sem

Tønsberg kommune setter av tre millioner kroner til et nærmiljøanlegg i Laskenhavna i Semsbyen. Pengene var egentlig myntet på et lignende anlegg på Ringshaug, men der fikk ikke kommunen tilgang til arealene. Da får Sem pengene.

JON CATO LANDSVERK
jon.cato.landsverk@tb.no

Tønsberg kommune ville bygge nærmiljøanlegg på et areal vest for Ringshaug ungdomsskole og hadde satt av tre millioner kroner til formålet. Kommunen fikk imidlertid ikke råderett over eiendommen. Derfor vendte administrasjonen blikket mot Semsbyen.

Grønn lunge

Pengene, som var myntet på ringshaugprosjektet, blir nå i stedet benyttet til å ruste opp området Laskenhavna i Semsbyveien. Her skal det bli treningspark, scene, griller, benker og ulike lekeapparater for barn og unge. Området ligger i dag som en grønn lunge i bebyggelsen vest for Semsbyveien.

Oppgusting av Laskenhavna er et ledd i arbeidet med å styrke nærmiljøkvalitetene i på Sem og er i tillegg en oppfølging av det pågående arbeidet med overordnet plan for Sem og folkehelseprosjektet «Prosjekt nærmiljø».

Utvalg for kultur og folkehelse vedtok onsdag enstemmig å flytte pengene fra Ringshaug til Laskenhavna. Saken går videre til formannskapet, og avgjøres i bystyret 23. mai.

Prosjekt nærmiljø

Prosjektet har en total kostnad på 3,6 millioner kroner. Av dette er kommunal egeninnsats og dugnad fra nærmiljøet 600.000 kroner. Kommunens egenandel utgjør 800.000 kroner. Prosjektet finansieres også med 1,6 millioner kroner av spillemidler. Det gis momsrefusjon på 600.000 kroner.

Laskenhavna er et av de få områdene i Semsbyen som er igjen av allmennt tilgjengelige grøntarealer. I vurderingen av tiltaket, påpeker rådmannen at man ønsker at Sem skal være et attraktivt og aktivt lokalsenter i kommunen.

Det kom i forbindelse med arbeidet med planen «Prosjekt nærmiljø» en rekke innspill til hvilke tiltak som kan bidra til at beboere, handlende og næringsdrivende tar sentrum mer aktivt i bruk.

– Rådmannen ser omprioritering av midler for å realisere utviklingen av Laskenhavna som et viktig strategisk grep for videre utvikling av Sem, skriver rådmannen i sin innstilling.

Som positive momenter for etablering av nærmiljøanlegg i Laskenhavna peker rådmannen på tilgjengelighet til fysisk aktivitet og rekreasjon, nærhet til og bruk av grønne områder og økte muligheter for sosialisering.

Kommunikasjon og eksempler fra media o.l.

Kommunen har vært aktiv med informasjon underveis i både lokalpresse, kommunens hjemmeside og gjennom sosiale media.

Her er et eksempel:

https://www.horten.kommune.no/omrader/kultur-og-samfunnsutvikling/kommuneutvikling/byutvikling/asgardstrand/

Linker til medier er vanskelig, grunnet begrenset tilgang uten abonnement.

Kommunikasjon i Prosjekt nærmiljø

Aktivitet	Tidsrom	Innhold
Forberede «Visste du at»	Januar-april 2018	Engasjere alle ansatte i Familiens hus til å lage plakatene i Visste du at kampanjene.
Visste du at kampanjen	april 2018 – juni 2019	Facebooksiden til Færder kommune, og plakater som henges opp på alle skoler, barnehager og tjenester i Familiens hus.
Stand	Teiedagen 28. juni 2018	Synliggjøre prosjektet og skaffe innbyggerer til å delta
Pressemelding	August 2018	Synliggjøre prosjektet
Invitasjon sendt ut pr e-post til alle foreldre med barn i barnehage	September 2018	Inviterer til allmøte
Opprette Mitt Færder	Oktober 2018	Facebookside

Hentet fra Tønsbergs blad:

Kommunen jobber med nytt prosjekt: — Du er eksperten og vi trenger deg!

Færder kommune skal jobbe for barn, unge, psykisk helse og rusforebygging i nytt utviklingsarbeid. De vil lære av innbyggerne.

Plakat fra Visste du at kampanjen:

Kommunikasjonsstrategi

I samråd med kommunikasjonsrådgiver har vi avventet med å gå ut med informasjon offentlig. Dette fordi vi ikke ønsket å skape urealistiske forventninger i befolkningen - og i starten visste vi heller ikke hvilken vei prosjektet ville ta. I avslutningsfasen vil det legges en plan for kommunikasjon, både internt og offentlig.

Gjennomført intern informasjon

Det er imidlertid gjennomført intern informasjon på kommunens intranettside og i ledergrupper med fokus på;

- Prosjektet som utviklingsarbeid
- Omfang
- Valgt målgruppe og fokusområde
- Valgte pilotområder
- Kartleggings- og medvirkningsprosessene
    - Metodevalg
- Befolkningens betydning som ekspert på eget nærmiljø

Tilbakemelding til deltakerne;

Prosessene fra skolen ble i ettertid oppsummert og tilsendt skolen. De bestemmer selv hvordan, og om de ønsker å benytte seg av materiellet videre. Elevene ble informert om at dette ble gjort, slik at de som ønsker det kan henvende seg til sin lærer for å se resultatet av det de har vært med på.

Når det gjelder prosessene med de voksne har de som ønsket å få tilsendt rapporten skrevet seg på en liste med mailadresse, og har fått tilsendt rapporten i etterkant.

Deltakerne ble informert om at de var med i et prosjekt og forventningene ble tydelig avklart. Deltakerne evaluerte sin opplevelse av å ha vært med. Innspillene fra medvirkningsprosessene skal synliggjøres i plandokumentene.

Metodebank

Som avslutning av prosjektet utvikles en «hjemmeside» for innbyggerinvolvering i Larvik kommune; Beskrivelse av metoder og verktøy som kan brukes gjøres tilgjengelig for alle på kommunens internettside. Ikke bare for interne avdelinger, men i tillegg for private aktører som også har plikt til å forholde seg til Plan- og bygningsloven. Vi ønsker å vise at alle typer planprosesser kan gjøre seg nytte av metodene, alene eller i kombinasjon.

Når produktet er klart til å tas i bruk vil det bli markedsført både internt og eksternt.

Kommunikasjonsstrategi

Prosjektet har egen logo og brukt i alle kommunikasjonstiltak.

Prosjektgruppa kontaktet lokalavisa i god tid før vi begynte det innledende kartleggingsarbeidet (Helsefremmende sted). Dette resulterte i intervju med en av prosjektdeltakerne, hvor det ble gitt en orientering om prosjektets formål, målgruppe og hvilke nærmiljøer som var valgt. Avisen var tilstede på en av skolene og ga god dekning med tekst og bilder tatt under selve kartleggingen.

Tilsvarende ble gjort i forkant av dialogkonferansene (ideverksted), og det ble en god artikkel (med bilder) om prosjektet. Avisen ble invitert til selve dialogkonferansen, men uteble dessverre.

Sosiale medier: Det ble lagt ut bilder fra samtlige kartleggingshendelser på kommunene facebookside. Lokalavisen vil bli kontaktet i løpet av november 2018 for formidling av erfaringer og funn til innbyggerne. Kontakt og samarbeid med avis og bruk av facebook var klarert og i tråd med kommunens overordnede kommunikasjonsstrategi. Personvernhensynene ble ivaretatt.

Intern informasjon: Det ble lagt ut forhåndsinformasjon og informasjon om de enkelte kartleggingene på kommunens interne kommunikasjonsside, på kommunens facebookside og ansattes facebookside. Det er gjennomført intern informasjon både i tidlig og avsluttende fase av prosjektet til avdelinger/seksjoner som har vært bidragsytere i prosjektet, Seksjon Strategi og samfunn, talsperson barn og unge, og til kommuneplanlegger og planavdelingen.

Plakater: Det ble laget fargerike plakater i stort format med info om dialogkonferansen, som ble hengt opp på skolene, bibliotek, familiesentrene og i nærmiljøet rundt de aktuelle skolene.

Tilbakemelding til deltakerne:

Oppsummering og analyse av funn fra kartlegging (spørreskjema, intervjuer, kart) dannet utgangspunkt for temaer i dialogkonferansene. Det er utarbeidet en skjematisk oversikt over funn fra de fire nærmiljøene som sendes ut til skolene, FAU, elevrådene og nærmiljøutvalgene i løpet av november 2018.

Vi trenger din hjelp!

Familiens hus
Barns liv - felles ansvar

Vil du være med å påvirke?

Din mening betyr mye for oss!

FÆRDER KOMMUNE
– med vind i seilene

Vil du være med å påvirke hvordan Færder kommune kan gi **gode tjenester** til barn, unge og deres familier?

Familiens hus hjelper både barn, unge og deres familie med alt innen trivsel og fysisk og psykisk helse! Familiens hus består av helsestasjon, skolehelsetjenesten, barnevernet, PPT, RMU. Skoler og barnehager er også en del av Familiens hus. Vi jobber sammen for å sikre at alle får den hjelpen de trenger.

Nå vil vi utvikle vårt tilbud etter ønsker fra barn, unge og deres foresatte. Da trenger vi din hjelp til å vite hva du ønsker deg, for at vi skal kunne gi et enda bedre tilbud, få nye ideer osv. Vi ønsker å lære av deg! Har du opplevd medgang og motgang i livet? Er du pappaen til ei ensom jente, eller bestemor til en gutt som elsker skolen? Vet du hva som skal til for å bli trygg og modig? Du er eksperten og vi trenger deg.

Vi ønsker å lære av deg!
Ønsker du å bidra?

Du kan være: ung, gammel, mamma, pappa, bestemor, bestefar, dirigent, fotballtrener, danselærer, kul, ukul, slapp, flink, nerd, sur, snill, frivillig, skeiv, straight, trist, glad, innafor, utafor og alt annet - *det spiller ingen rolle!*

Har du lyst til bidra?
Bli med da vel!

Fyll ut vår deltagerliste på nett for å bli med:
https://www.faerder.kommune.no/sd/skjema/NKO066/

Har du noen spørsmål?

Send e-post til:
lise.almquist.bjorge@faerder.kommune.no

FÆRDER KOMMUNE
– med vind i seilene

Familiens
hus

409 14 474

473 92 596

familienshus@faerder.kommune.no

FÆRDER KOMMUNE
– med vind i seilene

Kreativ ministrategi for innbyggerinvolvering - Bodø kommune

Oppgave

Hvordan spre budskapet om medvirkning og samskaping blant innbyggerne i Bodø?

Målet til Bodø kommune er at flest mulig skal informeres om deres ønsker om medvirkning og samskaping fra innbyggerne i Bodø i prosjektene de jobber med, og at dette skal skape økt engasjement og mer innspill fra innbyggerne inn mot kommunen.

Fram til i dag har det ikke vært lagt vekt på innspill fra innbyggerne i særlig grad. Kommunikasjonen går via pressemeldinger i mediene og til dels gjennom Bodø kommunes egen Facebook-side.

Utfordringene er hvordan man skal nå alle de forskjellige gruppene i kommunen, fra ungdommer, unge voksne, minoriteter og de eldre, med kommunikasjonskanalene som er til rådighet. Det er også utfordrende å skape engasjement på mindre konkrete og mer framtidsrettede prosjekter som ikke direkte involverer innbyggerne på samme måte som andre politiske spørsmål, som eksempelvis eiendomsskatt og bomring.

I arbeidet med dette har vi kommet fram til to hovedutfordringer:

1. Hvordan skal vi nå de ulike gruppene?
2. Hvordan kan vi få innbyggerne til å engasjere seg?

Vi har funnet det mest effektive virkemidlet vi kan benytte her: **Følelser**.

Følelser er et mektig verktøy som enkelt fører til engasjement, både på godt og vondt. Positive følelser for prosjekter som får innbyggerne til å forestille seg et bedre liv, skaper enkelt engasjement, mens negative følelser for prosjekter med omvendt effekt, skaper ofte enda mer engasjement enn førstnevnte.

Hva er det som vekker følelser i oss når det gjelder byen vi bor i?

Stikkord her er oppvekst, minner, nærmiljø, familie, tradisjon, byen, barna våre, de eldre, hjemmene våre, husene vi er oppvokst i. Skolen vi har gått på, skolen barna våre går på. Hvilke ønsker og drømmer har vi for oss selv og resten av livet vårt her? Hva ønsker vi for barna våre som skal vokse opp her? Hva er det vi ønsker oss for de vi er glade i som bor her?

Hvordan skal vi nå dem?

Sosiale kanaler

Facebook er et utrolig viktig verktøy i 2018 og i tiden framover, og det er ikke til å komme fra at Facebook vil være den beste kanalen for å nå folk på. Ved årsskiftet hadde over 3,5 millioner nordmenn over 18 år profil, i tillegg kommer over 350.000 brukere mellom 13 og 18 år. Bruksfrekvensen viser av tilnærmet 9 av 10 bruker Facebook daglig. Det sier seg selv at ingen andre medier vi benytter kommer til å treffe like godt som Facebook. Med annonseverktøyet kan vi også konkretisere ned på bydel-, interesse- og aldersnivå, dermed vil segmenterte annonser også ha veldig god effekt her.

Vi mener helt klart at kommunen bør lage en egen Facebook-strategi og struktur for egne sider og undergrupper av disse, og utnytte plattformen for alt det er verdt. Dette innebærer en konkret posteplan over hvilke innlegg som skal postes og når, hva som skal løftes fram og når. ByLabens nye side må brukes aktivt her, i tillegg må innholdet knyttes opp mot de andre sidene med tilknytning til Bodø kommune som f eks Bodø i Vinden, for best mulig spredning av de ulike budskapene. I kampanjeperioder bør annonseverktøyet til Facebook brukes flittig og også utnyttes når det gjelder målretting av annonser mot spesielle grupper hvor vi kan nå ekstra godt fram med tilpassede budskap.

Arrangement-verktøyet på Facebook vil også være svært nyttig for å synliggjøre ByLab og aktivitetene som skjer der, og synliggjøre at alle i Bodø er invitert til å komme. Hver uke bør man også trekke fram eksempler på forslag som er kommet inn, gjerne lavterskel forslag, og vise eksempler på forslag som er blitt behandlet og hvordan det gikk. Konkrete eksempler vil senke terskelen for andre til å sende inn sine forslag og inspirere til å tenke nytt.

Facebook handler om engasjement, og er derfor et takknemlig verktøy å benytte i denne sammenhengen. Oppgaven er ikke bare få folk til å engasjere seg, det handler om å gjøre det enkelt for folk å engasjere seg. Og hva er vel enklere enn å bruke kommentarfeltet? Bruk Facebook som en aktiv kanal, bruk statusfeltet aktivt til å stille spørsmål om konkrete steder og be folk om å svare i kommentarfeltet. Bruk så disse kommentarene aktivt i oppfølgingsposter. Vi har laget egne kampanjer tiltenkt Facebook som kommer i den konkrete idé-delen.

Annonsering

På Facebook vil vi kunne nå store deler av innbyggerne, men det vil være noen hull blant dem som ikke har profil eller som ikke bruker denne aktivt. Vi tenker at hovedvekten her ligger blant gruppen middelaldrende og eldre, samt minoriteter. Annonser i avis, nettavis og programmatisk annonsering kan tette dette hullet, og spredningen er i alle aldersgrupper. Kreativ løsning på annonser ligger i den kreative delen av strategien.

De vi ikke treffer via annonser, kan vi treffe på synlige flater som utendørs boards, skjermene på City Nord, femkanten nederst i Glasshuset, etc. Vi har egne idékampanjer for dette i den kreative delen av strategien.

Direkte markedsføring

En veldig effektiv måte å nå folk på, er med flyers direkte i postkassen. Her tenker vi det vil være best å knytte flyeren opp mot de ulike bydelene, f eks å lage en egen flyer til innbyggere i Bodøsjøen, og en egen til de som bor i Rønvika. Vi mener det er enklere for innbyggerne å involvere seg når området og problemstillingene konkretiseres, foran når alt står åpent. Her vil vi benytte visuelle grep for å spille på følelser, og trekke frem elementer som symboliserer de ulike bydelene. Budskapet og spørsmålene bør også være konkret på bydelen, for eks. «Hvordan kunne skoleveien fra der du bor vært tilrettelagt bedre? Hva er det som mangler på lekeplassen her?» Ved å bruke denne fremgangsmåten tror vi at kommunen vil få mange gode innspill fra innbyggerne, og innbyggerne vil føle seg sett og hørt. Ved å benytte QR-koder på flyeren som kan scannes, kan vi også lage tilpassede versjoner på ulike språk for dem som ikke snakker norsk.

I sammenheng med dette kan vi lage egen Facebook-versjon rettet mot de ulike bydelene. Det bør også lages egne versjoner for ulike minoriteter, som kan henges opp på biblioteket og andre relevante arenaer for disse.

Reisende ByLab

For å virkelig treffe andre grupper som man ikke når andre steder, har vi et konkret forslag som vi kaller Reisende ByLab, hvor ByLaben kan invitere seg til for eks eldresenter, videregående skole, eks Islamsk kultursenter, og snakke om prosjektet og hvordan folk kan involvere seg. Her vil disse gruppene få en helt konkret og inspirerende innføring i hva det er kommunen ønsker å oppnå og hvorfor dette er viktig.

For mange kommer ikke de gode idéene før en stund etterpå, derfor kan det være lurt med en idépostkasse som står igjen en periode etterpå. Et annet virkemiddel for økt engasjement, kan være å lage interne konkurranser i ulike bydeler eller bedrifter hvor de beste forslagene premieres på et eller annet vis.

Kampanjer

Vi har laget flere konkrete idéer til kampanjer som vi mener både vil spre budskapet om innbyggerinvolvering, men også få innbyggerne til å engasjere seg. Noen kampanjer retter seg kun mot Facebook, men flere av de kreative løsningene kan benyttes i alle flater.

Kampanjeneforslagene som følger under er utviklet av BYRAA, og ideene eies i sin helhet av BYRAA og kan ikke benyttes i noen form uten avklaring med BYRAA. Om løsningene ikke brukes i forbindelse med denne strategien, forbeholder BYRAA seg retten til å bruke ideene på andre prosjekter. BYRAA har utviklet et eget dokument hvor de ulike kampanjene er skissert ut, dette kan tilsendes etter avtale.

Facebook-kampanje: Bodø nå og framover

Spiller på Facebook-gruppen «Bodø før og nå» og skal vise hvordan Bodø kan bli i framtiden ved å retusjere inn muligheter i bilder av kjente Bodø-steder. En konkret og effektiv måte og sette dagsorden og fremme engasjement

Annonsekampanje: Ordfører for en dag

En visuell kampanje som trekker fram ulike stemmer i Bodø og hvilke ønsker de har for byen. For å konkretisere dette lar vi dem ta stilling til hva de hadde gjort om de var ordfører for en dag, og samtidig gi et bilde av at innbyggerinvolvering gjør at innbyggerne i Bodø er litt ordførere alle sammen. Denne kampanjen trekker inn alle innbyggerne og rettes mot ulike minoriteter, språk, aldersgrupper, kjønn og livssyn.

Mobil-kampanje: Swipe

Dette er en kampanje som kan fungere på Facebook og Instagram, men også som annonse, bannerannonse eller video. Konseptet spiller på sveipefunksjonen på mobilen. Personen eller gjenstanden i forgrunnen er konstant, men når man sviper endrer bakgrunnen seg til ulike versjoner. F eks Saltvern skole i 74, Saltvern skole i dag og Saltvern skole i 2030.

Busstopp-kampanje: Se der!

Mange i Bodø tar bussen daglig og bruker mange minutter på å vente på busstoppet. Hvorfor ikke la dem bruke denne tiden aktivt til å tenke over Bodø i framtiden? Tanken er å ta utgangspunkt i noen helt konkrete busstopp som har muligheter for utvikling synlig fra der man står. Så henvender vi oss konkret til dem via annonseflaten på busstoppet. Eks. «Ser du lekeplassen der borte over veien? Hva bør vi gjøre med den?»

Stunt: Her kommer …

Vi tror engasjement kan komme enda sterkere av å få et konkret forslag på noe man IKKE vil ha. Derfor tenker vi at provokasjon er et svært effektivt virkemiddel i denne sammenhengen. Når stuntet avsløres kan vi vri engasjementet over til å tenke på hva det faktisk er innbyggerne ønsker at skal skje på dette konkrete området.

Suksesskriterier

I arbeidet med dette vil det være viktig å synliggjøre at meningene til folk som bor her betyr noe, at innspillene blir hørt, tas på alvor og faktisk kan bli noe av – å skape et attraktivt handlingsrom. Hver eneste gang et initiativ fra innbyggerne blir tatt videre er det viktig at dette løftes fram og synliggjøres for folk. Alle positive saker er gull verdt når det gjelder videre engasjement og involvering fra innbyggerne.

Kommunikasjonsplan Hattfjelldal Kommune

Presentert i tabellen under er kommunens plan for kommunikasjonsarbeidet i løpet av prosjektperioden. Målene med prosjektet er blant annet å skape engasjement og deltakelse hos kommunens innbyggere i kommuneplanlegging, bedre samarbeid mellom kommune, lag og foreninger, og andre med engasjement i lokalsamfunnet og utvikle et nærturområde. Planen er rettet mot innbyggerne, kommunale ledere og politikerne.

Hvordan	*Tid*	*Ansvarlig*
Danne en oversikt over lag og foreninger i Hattfjelldal og aktuelle samarbeidspartnere	Vår/Sommer 2016	Frivillighetssentralen
Møte med lag og foreninger	Høsten 2016	Folkehelsekoordinator og frivillighetssentralen
Konkurranse på facebook, skape engasjement og informasjon om prosjektet hos innbyggerne	Høsten 2016	Folkehelsekoordinator
Arrangere folkemøter med cafedialog, avklare hvilket nærturområde som skal brukes	Vinter/Vår 2016/2017	Folkehelsekoordinator
Videre samarbeid med lag og foreninger, og skape en arena med metoder for samarbeid. Arrangere kurs i å søke om tilskuddsmidler	Vår og sommer 2017	Folkehelsekoordinator og frivillighetssentralen
Idémyldring med ungdom med ønsker for utvikling av nærturområdet	Høst 2017	Folkehelsekoordinator
Sammenfatte det som har kommet frem i prosjektet så langt. Begynne å planlegge realisering med kommunale ledere og politikere	Gjennomgående prosess i 2018.	Prosjektgruppa
Tilbakemelding og resultatformidling til alle innbyggerne. Gjennom kommunens nettsider og lokalavisa	Vinter 2018/2019	Folkehelsekoordinator
Gjennomgående oppdatering til kommunale ledere og politikere	Kontinuerlig	Prosjektgruppa

Barn og unges stemme
- med fokus på nærområdene til Ørnes og Enga skoler

Kommunikasjon og eksempler fra media

Kommunikasjonsplan

Prinsipper for kommunikasjon	• **Åpenhet** I prosjektet skal kommunikasjon skal være åpen, tydelig, forståelig og tilgjengelig og i henhold til språkprofilen (Klart språk) for Meløy kommune. • **Medvirkning** I prosjektet skal vi ta berørte parter med på råd og involvere dem i utforming politikk og tjenester. • **Nå alle** I prosjektet skal vi sørge for at relevant informasjon når fram til alle berørte. • **Helhet** I prosjektet skal kommunikasjon oppleves som enhetlig og samordnet.
Mål for kommunikasjon	Vi ønsker å oppnå tiltak i nærområdene til skolene slik at elevene opplever at det nytter å engasjere seg i sitt lokalsamfunn. I kommunikasjonen ønsker vi å nå ut med barn og unges stemme. I prosjektet følger vi kommunens overordnede kommunikasjonsmål.
Målgrupper	Barn, ungdom, foreldre, naboer, grunneiere, naboskoler, lag og foreninger, engasjerte innbyggere, lokale bedrifter, politikere, kommuneadministrasjon
Kommunikasjonskanaler	Kommunens hjemmeside, facebook og instagram Flyers på nærbutikken Pressemeldinger/presseoppslag Epost, brev, muntlig dialog
Strategi	I kommunikasjonskanalene skal det benyttes gode bilder med motiver fra prosjektet. Det brukes også filmer. Prosjektet har egen informasjonsside på kommunens hjemmeside. Den skal til enhver tid være oppdatert. Det er opprettet en lukket gruppe på facebook med berørte parter i prosjektet. Pressemeldinger sendes til Avisa Nordland, Framtia og Meløyavisa.
Avslutningsseminar	Seminar «Gode nærmiljø» med Aslaug Tveit

Kommunikasjonseksempler

1. Film laget av elever ved Enga skole: https://www.youtube.com/watch?v=Ovsmc_q9lVw

2. Lokalavisa Framtia, mars 2017

Medbestemmelse på Enga

En gruppe elever ved Enga skole deltar i et landsomfattende prosjekt som skal bidra til at barn og unge blir hørt når for eksempel utemiljøet ved skolen skal utformes.

Framtia møtte elevene for å høre nærmere om hvordan de ser på å delta i et prosjekt, som ikke bare skal rette søkelyset mot skolens uteområde, men også forbedre tilbudet til barn og unge i bygda på fritiden.

Spennende

Bror Axel Olsen, Linnea Regine Nilsen, Nikolay Meløysund Olsen og Sofie Torrissen, er alle elever i åttendetrinnet ved Enga skole.

- Spennende og lærerikt, mener de.

-Nå kartlegges tiltak som kan forbedre uteområdet ved Enga skole, både for elevene og for alle som bor i bygda, forteller Bror som fortsetter:

- Vi jobber ikke bare for at det skal bli en plass å gå på skole, men en plass å være også i fritiden. Vi har møter to ganger i måneden hvor vi går igjennom prosjekt og ting vi har lyst til skal skaffes til veie, og ting vi har lyst til å gjøre for å forbedre miljøet. Fokus går mye ut på å høre på hva de andre unge har å si.

Egen video

I dette arbeidet har elevene tatt i bruk moderne hjelpemidler, slik som å lage en videofilm. Filmen har de selv produsert, klippet og redigert.

- I filmen spør vi hva elevene holder på med, og hva de ønsker mer av, forteller Nikolay.

- Denne filmen skal vises for politikere, administrasjonen og familiene. Og for å teste ut metoder som gjør at barn og unges stemmer blir hørt, skyter lærer Bjørn Terje Vangen inn.

Linnea Regine Nilsen forteller også at de har laget en skisse av uteplassen rundt skolen som de har presentert for medelevene.

- På den skissen skulle elevene fargelegge områder der de liker å være og områder de synes er skumle og ikke så gode å være i. I tillegg fikk de fortalt hvorfor de likte, eller ikke likte, områdene de hadde merket av. Det gjelder alle elevene fra 1. til 10. trinnet.

VIL SKAPE TRIVSEL: Bror Axel Olsen, Linnea Regine Nilsen, Nikolay Meløysund Olsen og Sofie Torrissen, synes arbeidet med å få kartlagt tiltak som kan forbedre utemiljøet rundt Enga skole er viktig. Begge foto: Yngve Brox Guldbjørnsen.

Bli hørt

I følge lærer Bjørn Tore Vangen skal prosjektet være med å sikre at barn og unge blir hørt når for eksempel deres nærmiljø skal utformes. Og at det skaffes midler til å gjennomføre de målene som en setter seg.

- Tenk om dette resulterer i at vi får en skolegård hvor alle trives. Et sted som kan brukes av alle, både i og utenom skoletiden!

Yngve Brox Guldbjørnsen
yguldbjo@online.no | tlf. 95 93 15 79

DELTAR: Isak Andersen Torrissen har deltatt i undersøkelsen og syntes det var spennende. Her får han veiledning av Linnea.

Satser nasjonalt

Med prosjekt som til slutt skal vise hvordan en best mulig kan involvere barn og unge i utvikling av sitt eget nærmiljø. Både i skole og i fritid.

Prosjektet går i korte trekk ut på å gi elevene i skolen større innflytelse på fremtidig planlegging av skolebygg og skolegårder.

Nytteverdi

-Enga er kommet best i gang, og Ørnes følger etter, sier prosjektleder i Meløy kommune, Marlene Blomstereng Karlsen. Hun forteller videre at formålet med prosjektet er at barn og unge i Meløy skal se nytteverdien av å engasjere seg i sitt lokalsamfunn.

- Med andre ord et medvirkningsprosjekt som skal gi et resultat. Først og fremst på uteområdet, men også med tanke for bruk på fritiden, sier Karlsen.

Målet med prosjektet er også å gi kommunen kompetanse på hvordan en kan nå barn og unge og gi dem større medvirkningskraft enn kun via ungdomsråd eller elevråd.

Nasjonalt prosjekt

Prosjektet er initiert av Helsedirektoratet som et nasjonalt prosjekt hvor åtte fylker er valgt ut til å delta. Deriblant Nordland med tolv kommuner. Hovedmålet er å teste ut metoder for medvirkning, evaluering og utvikling av system for medvirkning. Dette kan rette seg mot enkelte målgrupper, som for eksempel barn og unge, eldre eller hele befolkningen.

- Nå skal elevene ved Enga og Ørnes skole utvikle en plan for skolens nærområde, planen skal presenteres for administrasjonen og politisk ledelse i Meløy kommune, og tiltak gjøres innenfor prosjektperioden som utløper i utgangen av 2018.

- For å få dette til må vi søke midler, som for eksempel spillemidler. Det som er viktig er at de som er med i prosjektene ser at det kommer noe ut av den kartleggingen de gjør. Målet er positive ringvirkninger, samt bedring av det psykososiale miljøet, avslutter Marlene Blomstereng Karlsen.

Yngve Brox Guldbjørnsen
yguldbjo@online.no | tlf. 95 93 15 79

ØNSKER MEDVIRKNING: Folkehelserådgiver i Meløy kommune, Marlene Blomstereng Karlsen, vil at ungdom i Meløy skal bestemme mer. Foto: Anne Mette Meidelsen

3. Lokalavisa Meløyavisa, mai 2018

Flott presentasjon

MELØY: Benjamin Pedersen fra Enga skole fikk skryt for en flott presentasjon av Enga skoles nærmiljøprosjekt i regi av Barn og unges stemme.

Hanne Hammernes
hanne@meloyavisa.no

FLINKE: *Benjamin Pedersen og Sofie Torrissen har vært med i arbeidsgruppa som har laget et skisseprosjekt av et nærmiljøanlegg ved Enga skole. De presenterte prosjektet i kommunestyret onsdag og ordfører Sigurd Stormo og flere av politikerne skrøt av fremleggen de hadde.*

Sammen med medelev Sofie Torrissen og folkehelserådgiver, Marlene Blomseereng Karlsen, presenterte de prosjektet og hva de har jobbet med.

Drømmeprosjekt

– Det vi har presentert i dag er elevenes drømmeprosjekt, sa Benjamin. En prosjektgruppe bestående av elever, folkehelserådgiver og ledende helsesøster har jobbet fram en plan for hvordan et nærmiljøanlegg ved Enga skole kan se ut i framtiden. Vi er klar over at dette vil ta lang tid, og kanskje ikke alle tingene vil kunne komme på plass, sa han. Så langt er det kjøpt inn utebøytalere og en del benker.

Forberedelser

– Vi har blant annet laget en video, småtrinnet har tegnet, vi har hatt gjestebud med seks av elevene og hatt stand på Coop Engavågen med spørreundersøkelse og forslagskasse, fortalte Sofie Torrissen blant annet.

Her kom alle ønsker og ideer om hvordan vi ønsker det skal se ut rundt skolen fram. Noen elever har også vært på befaring på Vestmyra skole på Fauske og det har vært møter med blant annet skoleledelse og landskapsarkitekt.

Landskapsarkitekten har laget skisser som viser hvordan prosjektgruppa ser for seg det framtidige uteområdet ved skolen.

FORKLARTE: *Marlene Blomseereng Karlsen presenterte også grunnlaget for samarbeidsavtalen om folkehelsearbeid 2018-2021 mellom Nordland fylkeskommune og Meløy kommune, og status for folkehelsearbeidet så langt*

Trinnvis

Skisseprosjektet ble presentert av Benjamin og politikerne var imponert over elevenes presentasjon og oppmuntret til videre arbeid med prosjektet, blant annet å samle inn midler for finansiering. Så langt har det kun vært penger til medvirkning og gode planer, forklarte Karlsen etter presentasjonen.

– Vi vet at dette blir kostbart og må ta dette trinnvis. Det er viktig å vise elevene at vi tar de på alvor når dette er deres stemme, sa Marlene B. Karlsen. Det må skje noe, og derfor er det allerede innkjøpt utebøytalere og noen benker, for å vise at vi tar de på alvor.

Etterhvert skal i tenke alternativt og kanskje samarbeide med næringslivet for å få realisert planene, sa Karlsen. Hun fortalte også politikerne at prosjektet kom til å søke både fylkeskommunale og statlige midler for å få realisert det hun kaller et folkehelseområde for alle, og ikke bare for skolens elever. Området skal kunne brukes av alle som ønsker det.

Gode tips fra blant annet Reinert Aarseth om mulige midler fra Norges idrettsforbund som nettopp har en pott til slike prosjekter, kom godt med.

Prosjektet Barn og unges medvirkning er dermed avsluttet, sa Karlsen til slutt før elevene måtte haste avsted for å nå ferga til skolen.

Flott arbeid

– Jeg er politiker-representant i prosjektet, men har mest på sidelinjen sett det grundige arbeidet som er gjort, sier Jim Andersen (Sp). Her har det vært stor involvering blandt alle elevene, og deres stemme har fått mulighet til å komme frem. Enga-elevene la fram et drømmescenarie over hvordan de ser for seg at ute områdene på Enga skole kan utvikles.

Samtidig vil det gi et uteområde som frister til uteaktiviteter, noe som igjen gir trivsel og motivasjon for elever i hele skolen. Jeg håper virkelig at dette ikke skal forbli som gode planer, og at disse tankene skal forsvinne i "skuffen for gode intensjoner og drømmer".

Men at elevene skal se resultater av jobben som er gjort. Vi i politikken må følge opp med bevilgninger, så er jeg rimelig sikker på at samfunnet rundt stiller med sin dugnadsinnsats. Og sammen ser vi et fysisk resultat av "stemmene til barna".

Så ser jeg fram til planene for Ørnes skole som kommer senere, avslutter Andersen.

4. Lokalavisa Framtia om Ørnes skole, september 2018

- HURRA FOR KUNSTGRESS!

- På Ørnes er det ingen som er ute i friminuttene lenger. Vi håper den nye kunstgressbanen vil få folk ut og i aktivitet. Det å være ute har jo mye å si for folkehelsa, sier Rebekka Wenberg (15, fra Neverdal) som er med i elevrådet ved Ørnes skole.

- Elevene her ble spurt om hva de ønsket seg. Vi har lyst til å være ute om noe gjøres, og elevene svarte at de ville ha kunstgressbane, sier Tuva Løvie Olsen (15) (i midten) fra Ørnes. Til høyre ses Rebekka Wenberg, til venstre Carl Wilhelm Andersen. Foto: Hilde Kvammen

Neste uke starter grunnarbeider for å få på plass ny kunstgressbane ved skolen. Gjengen i elevrådet viser vei til hvor den gamle grusfotballbanen ligger i dag. Nå i første friminutt er mange elever ute, men ellers er det nesten ingen her.

- Vi har tvungent påbud om å være ute i første friminutt her. Ellers er det nesten ingen ute fordi uteområdet er så dårlig og shabby, sier lederen i elevrådet, Carl Wilhelm Andersen (14) fra Støtt.

Elevene kjempet det frem

Ørnes skole deltok i fjor i et statlig folkehelseprosjekt som handlet om at barn og unge skulle få medbestemmelse i forhold til hvilke aktivitetstilbud de ønsket seg på skolen og i nærmiljøet. Prosjektet i Meløy ble drevet av helserådgiver Marlene Blomstereng Karlsen i Meløy kommune i samråd med skolen.

- Elevene her ble spurt om hva de ønsket seg. Vi har lyst til å være ute om noe gjøres, og elevene svarte at de ville ha kunstgressbane for å få flere ut, sier Tuva Levie Olsen (15) fra Ørnes.

Lederen for elevrådet er enig.

- På Neverdal har de fått en kunstgressbane som blir mye brukt. Det vil vi også ha. Vi sier hurra for kunstgress, sier Carl Wilhelm. Kommunen har jobbet for å få inn penger til finansiering av prosjektet. Totalkostnaden ligger på 750.000 kroner. 300.000 finansieres via spillemidler til bygging av idrettsanlegg. I tillegg finansieres prosjektet ved hjelp av kommunale midler, folkehelsemidler og oppvekstavdelingen.

I fjor sendte elevrådet ut et sponsorbrev til de lokale næringslivsbedriftene i kommunen, men uten å få svar.

- Vi synes det er skikkelig kjipt at ingen har svart. Heldigvis har kommunen nå endelig gjort mye for å hjelpe oss i prosjektet, sier Rebekka Wenberg.

Hilde Kvammen
post@framtia.no | tlf. 97 71 34 70

5. Lokalavisa Framtia om Enga skole, september 2018

VIL BYGGE UTEOMRÅDE TIL 4 MILLIONER

Meløy kommune har søkt Kulturdepartementet om 2 millioner til oppgradering av uteområdet ved Enga skole. Nå må kommunen, lokalt næringsliv og frivillige på banen for å finansiere resten.

Medbestemmelse på Enga

Framtia 22/3-17

Sofie Torrissen og Bror Axel Olsen er med i gruppa som er med på å drive frem prosjektet ved Enga skole. Foto: Ingunn Dahle

- Enga skole er den største skolen i kommunen, men uteområdet i dag har lite innhold og mangel på aktivitetstilbud, sier helserådgiver i kommunen, Marlene Bloemstereng Karlsen.

Det håper hun det snart blir en slutt på. Enga skole deltok i fjor i et statlig folkehelseprosjekt som handlet om at barn og unge skulle få medbestemmelse i forhold til hvilke aktivitetstilbud de ønsket seg på skolen og i nærmiljøet. Prosjektet i Meløy ble drevet av Bloemstereng Karlsen, familieveileder Sonja Edvardsen og familierådgiver Turid Solstrand i samråd med skolen.

To meldte seg på

-Ørnes skole og Enga skole var de to som meldte seg på prosjektet. Det er også de som har størst behov for en oppgradering av utearealet sitt, sier hun.

Elevene på Ørnes får ny kunstgressbane, mens de kommunale planene for Enga er en oppgradering av hele uteområdet ved skolen.

- Enga skole har et fantastisk naturområde, men området i dag består av mange grå, åpne flater der det er få aktivitetstilbud og lite å gjøre for elevene, sier hun. Nå planlegger de nye fargerike installasjoner i blått, oransje, rosa og lilla.

Medvirkning veien å gå

Fire elever ved skolen ble valgt ut til å være med i en kommunal prosjektgruppe som skulle teste ut ulike metoder for at elevenes mening skulle bli hørt. Ved hjelp av videointervjuer, fargeleggingskart og samtaler har de fire spilt en aktiv rolle for å sikre at alle elevene fikk si sin mening. Sofie Torrissen (12) fra prosjektgruppa, har presentert prosessen for politikerne i kommunestyret og på folkemøte på Enga i august.

- Det er vi elevene som skal bruke uteområdet, så det er viktig at vår stemme blir hørt, sier hun.

Sofie mener mye kan bli bedre enn i dag.

- Det viktigste for oss elevene er å ha noe å gjøre. I dag er det mange som bare sitter på benkene og prater. For de som ikke liker å spille fotball, er det lite å finne på, sier hun.

Svarene de har fått fra viser at elevene synes dagens skolegård har lite farger, det er slitasje på mange av lekeapparatene og at det er kjedelig å være ute.

Skummelt for de minste

Sofie synes det har vært gøy å være med i utviklinga av prosessen.

- Det er spennende at vi elevene har fått lov til å være med å bestemme. Vi har gjennomført videointervju med alle elevene der de selv har fått komme med sine ønsker, og de har fått tegnet sin egen drømmeskoleplass, sier hun.

De oppdaget at de minste syntes det var litt vanskelig med intervju. Derfor lagde de et kart over skolegården der de yngste kunne fargelegge hvor de likte å være og ikke.

-Vi fant ut at de syntes det var skummelt å være på bakstiden av skolen der ungdommene pleier å stå. Det er mørkt, og dårlig opplyst der. Klart vi må gjøre noe med det! mener Sofie Torrisen.

Bedre for de svakeste

Kommunen søkte om støtte fra Kulturdepartementet 1. september. De vet enda ikke når de får svar. Turid Solstrand som er familierådgiver i kommunen jobber spesielt med barn som strever sosialt.

- Vanligvis er det bare de som er mest frempå som sier hva de mener. De stille ungene blir ikke hørt. Metodene på Enga skole har ført til at alle har sagt sin mening, og vi har tatt hensyn til det i utformingа. Nærmiljøprosjektet på Enga gir midler til prosesser og planlegging, men ikke til gjennomføring. Derfor trenger kommunen andre finansieringskilder for å gjennomføre tiltak.

- Det er viktig at kommunen og lokalt næringsliv nå kommer på banen, skal vi få dette til, sier Marlene Bloemstereng Karlsen.

Hilde Kvammen
post@framtia.no | tlf. 97 71 34 70

Saltdal kommune - kommunikasjon

10- Kommunikasjonsplan for nærmiljøutvikling 2017.

1. Folkemøte «Bolyst og livsglede» med innspill- legges på hjemmeside og innspillene gis til relevante virksomheter.
2. Møte med eldrerådet- planlegging av dag med eldre ute på Skansenøyra for flere innspill fra eldre. Oppfølging av innspill.
3. Møte med Ungdomsrådet- Skansenøyra, ny metode på ungdomsskolen er gjennomført: skoleklasseinvolvering. Planlegge flere møter for å medvirke til folkehelseutfordringene. Møter for å planlegge kveld med dialog, varm mat og deres ønsker etter ung-data-undersøkelsen, foredrag om psykisk helse eller annet. Oppfølging av innspill.
4. Møte med flyktningetjenesten- de har hatt utedag med 24 personer på Skansenøyra og blitt spurt om trivsel, folkehelse og deres ønsker. Nytt kurs planlegges til høsten: Bra mat med folkehelsespørsmål. Oppfølging. Innspillene gis videre.
5. Informasjon fortløpende til hjemmeside, vurdere facebook.
6. Informasjon til frivillige og interesserte vurderes når det skjer noe.
7. Informasjon til Utvalg for oppvekst.
8. Informasjon til Utvalg for helse og omsorg.
9. Dialog med elevrådene ang. Skansenøyra, helsefremmende skoler, ønsker om skolegårdsutvikling. Planlegge tur til nabokommune med bilder av ny skolegård.
10. Jevnlige møter med arbeidsgruppa for nærmiljøutvikling og folkehelsegruppa.
11. Informasjon og dialog med styringsgruppa for folkehelse 4 ganger per år.
12. Dialog med kommunalleder for helse og omsorg etter behov.
13. Jevnlig dialog med ute-etaten for gjennomføring av tiltak.
14. Møte med 6 barnehager for å godkjenne de som helsefremmende barnehager.
15. Samarbeid med Rognan Ungdomsskole for å få de godkjent som en helsefremmende skole. Oppfølging av prosjekt om satsing på gym/fysisk aktivitet. Kantine/frokost.
16. Jevnlig dialog med prosjektet «Sammen» for gjennomføring av tiltak, evt. samarbeid med frivillige.
17. Planlegging av folkehelseuka og bruk av nærmiljøet ved Skansenøyra gjøres sammen med relevante parter.
18. Gjennomføre dybdeintervju med 10 utvalgte familier på Skansen/Nygård i samarbeid med lokal forening. Oppfølging av svarene.
19. Gjestebud til eldre vurderes hvis kapasitet til høsten.
20. Møte med leger, ruskoordinator, helsestasjon/TIF og fysioterapeuter om folkehelseutfordringer er gjennomført- følge opp innspill.

Planlagte aktiviteter som ikke blir gjennomført flyttes til 2018.

Kommunikasjonseksempler:

Skap trivsel og livsglede for ungdom i Saltdal

Åpent møte for ungdom fra 13-25 år om god folkehelse til ungdom

Slipen 3. etasje onsdag 25.10 kl. 18-20.

Psykiater Per Willy Antonsen tar opp tema god psykisk helse kl. 18. Stein Ole Rørvik, kommunalleder helse innleder og orienterer om ung-data- undersøkelsen som er gjort.

Dialog og innspill fra ungdommer vil bli gjort i mindre grupper.

Vi ønsker å høre hva ungdommene tenker og ønsker om folkehelseutfordringene i Saltdal- hva gir dere glede og livslyst, og hva kan vi gjøre bedre?

Vi serverer pizza, frukt og drikke.

Velkommen

Vennlig hilsen Ungdomsrådet

Kartlegging og utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Sømna kommune

Prosjektrapport del 2 om kommunikasjon

10. Kommunikasjonsplan

Prosjektet ses i sammenheng med revidering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Hele befolkningen vil være målgruppe, men vi vil ha et spesielt fokus på å nå barn/unge, eldre, flyktninger og personer vi vanligvis ikke når i det daglige. Hele lokalbefolkningen skal få informasjon om prosessene og mulighetene for å involvere seg.

Vi vektlegger følgende:

- God informasjonsdeling på kommunens hjemmesider
- Oppdateringer på sosiale medier
- Avisomtaler
- Plakater som henges opp ved aktuelle møteplasser i kommunen (legekontor, skole, butikk m.fl.)
- Det sendes egne invitasjoner til spesielt inviterte til temamøter og andre folkemøter.
- Ordfører og kommunestyret er delaktig i prosjektet og vil bidra med å engasjere befolkningen.
- Etter deltakelse skal det bli gitt tilbakemelding om hvordan innspillene er brukt i kommuneplanen. Dette vil skje skriftlig.

Prosjektrapport del 2 om kommunikasjon, Vestvågøy kommune

I Nærmiljøprosjektet har vi fra starten hatt en kommunikasjonsstrategi basert på medvirkningsstigen (Arnstein, 1969):

Eksempler på hva vi har gjort er å opprette arrangementene på facebook for dialog både før og etter folkemøter, lansert arrangementer i lokalavis og invitert grendelag, innbyggerforeninger og andre frivillige. Språkbruk, herunder oversetting fra et planfaglig språk til et mer folkelig språk er en problemstilling vi hele tiden vender tilbake til og etterstreber å bli bedre på. Vi har vært bevisst på å ha oppdatert hjemmeside med informasjon om pågående prosesser, kommende møter og høringsfrister. Holdningen i arbeidet vårt er at de to nederste stegene på stigen må være på plass for at vi kan bevege oss videre oppover mot mer medvirkning og involvering.

Foto: Longberg, Esther / Oslo Museum

SANS OG SAMLING // 1900-2030 // DØRENE ÅPNER 1830

Vi lover friske debatter med spennende gjester, lydhøre ører, underholdende temaer, gode samtaler rundt bordene og gratis mat og drikke. Det eneste du trenger å gjøre er å møte opp, lytte og gjerne også fortelle oss hva du mener om de temaene vi diskuterer.

For mer informasjon om arrangementene: følg med på facebook
Arrangør: Meieriet kultursenter og Lofot-Tidende

MEIERIET KULTUR SENTER

BLI MED PÅ FOTOKONKURRANSE SIDE 50

EXTRA
EXTRA LAVE PRISER
ÅPNINGSTIDER MAN-LØR 07-23

RØMMEGRØT
Fjordland 350 gr.
Pr. kg. 25,71

Forbehold om utsolgte varer

Lofotposten
27.000 LESERE HVER DAG!
120 kr i år
TORSDAG 16. JUNI 2016 ● ÅRGANG 121 ● NR: 136 ● LØSSALG KR. 35

Vel 60 personer stilte opp, da Folkehelsa i Vestvågøy ba om hjelp:

VELLYKKET PARK-DUGNAD

Leknes er i ferd med å få anlagt park midt i sentrum.
SIDE 18, 20, 21 OG 22

Betal-parkering
SIDE 5

TJUV-FISKE
SIDE 3

Skambitt av løshund
SIDE 2

DEBATT

Telefon: 76 06 78 00 **Nettavis:** lofotposten.no/debatt

Ny park på Leknes

LEDER

En tid har en ny park vært under planlegging på Leknes, i all hemmelighet. Det er Vestvågøy kommune står bak initiativet og har ledet arbeidet med den nye parken. Planen nylig ble lansert på et folkemøte, som handlet om utvikling av sosiale og kulturelle møteplasser i Leknes by.

Bare en uke etter at parkplanen midt i Leknes sentrum var presentert, ble arbeidet satt i gang. Entreprenørfirmaet fikk grunnarbeidet er unnagjort i en fei, og det øvrige arbeidet ble innbyggerne invitert til å gjøre på dugnad.

Vi lar oss imponere over at så mange møtte opp på kort varsel. Responsen på dugnadsinvitasjonen og det store engasjementet de frammøtte viste på Leknes tirsdag, viser at man har truffet blink med ideen. Så mange ville være med på dugnaden, at det nesten ikke var oppgaver til alle. Små og store tok fatt på arbeidet med stort engasjement.

Responsen på invitasjonen og det store engasjementet, viser at man har truffet blink med ideen

Vi sier oss dermed skjønt enig med alle som mente en ny grønn lunge midt i Leknes sentrum er et veldig godt tiltak. Den hullete store parkeringsplassen midt i Leknes sentrum har dratt ned helhetsinntrykket av byen. Nå har en fått et flott grøntområde på deler av plassen, med blomster, busker, platt, benker og fargerike steiner, som forskjønner området.

En liten park som den som nå ser dagens lys kan få stor betydning. Foruten å forskjønne området skal parken bli et treffsted. Det tror vi man vil lykke med. Oppslutningen rundt dugnaden lover godt for å fylle både parken og Leknes sentrum med enda mer innhold og aktivitet framover.

Kommunen har kontrakt med grunneieren for to sesonger foreløpig. Parken er et løft for Leknes, og vi håper at den blir godt tatt vare på. Vi håper den får være en liten grønn lunge midt i sentrum, til det eventuelt foreligger konkrete planer om å utnytte tomten til andre formål enn parkering.

Vestvågøy kommune skal ha ros for et godt initiativ. Leknes har også godt av at innbyggerne engasjerer seg i utviklingen av stedet, og parkdugnaden viser også at ikke alle prosjekter trenger å være kjempestore for å skape noe svært positivt.

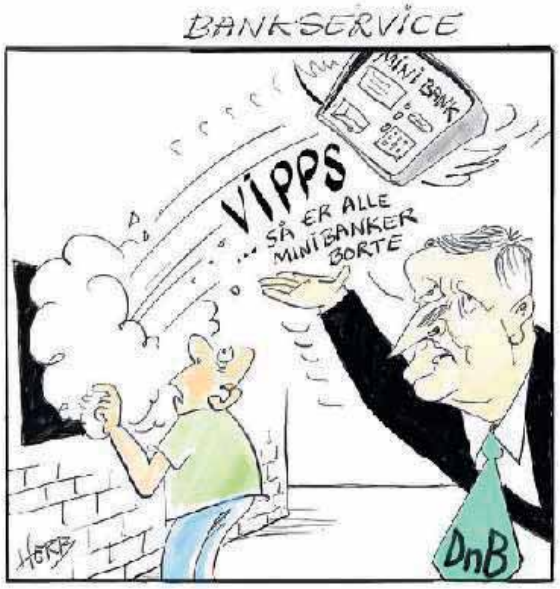

«Du kan lede de største bedrifter, ja, til og med hele landet uten annet enn realkompetanse.....»

LESERBREV

Representantskapsmøtet Skolenes landsforbund Nordland
Bjørnulf Schanche, leder

■ .... men ikke være lærer i norsk, matte eller engelsk for en førsteklasse dersom du har «bare» vanlig, fireårig lærerutdanning. Stortinget, ved et flertall bestående av Høyre, Frp, Venstre og Arbeiderpartiet, vedtok den 12. april å innføre nye kompetansekrav for lærerne og vips, dermed 30.000 av landets pedagoger avskiltet. Disse gode lærerne, som hadde tatt sin kompetanse etter de krav som var gjeldende på den tiden de ble utdannet, er nå blitt devaluert av det politiske flertall i Norge. Det vises ikke noen form for respekt for hvilken realkompetanse disse lærerne, de fleste av dem almenlærere i småskolen, har ervervet seg gjennom en langvarig lærergjerning.

■ Det er ikke uvanlig at det i yrkeslivet kommer nye krav om utvidelse av den ansattes kompetanse, noe som medfører personlig oppdatering. Men det er svært uvanlig at høyt utdannede arbeidstakere som har praktisert sitt yrke, hverken får godkjent den formelle kompetansen de allerede har, eller den realkompetanse som de har ervervet seg etter langvarig virke i jobben.

■ I de fleste yrker har arbeidserfaring svært stor betydning - i læreryrket går nå nyutdannede med 60 studiepoeng i et bestemt fag foran erfarne lærere med tidligere godkjent utdanning og yrkeserfaring.

■ Den beklagelige realiteten i skolen, blir nå at lærere på barnetrinnet ikke lenger er kvalifisert for å undervise 6-åringer i engelsk uten 30 studiepoeng, altså et års høyere utdanning i det enkelte faget - hvilket medfører at 1.-klassingene ikke kan ha samme lærer i mange fag. Virkeligheten vil bli annerledes enn det den har vært i skolen, i og med at det nå blir flere lærere som må virke i hver skoleklasse.

■ Det har hittil vært ansett for å være en pedagogisk-psykologisk verdi at de minste klassene ikke har så mange lærere å forholde seg til - på grunn av elevenes trygghet og lærerens praktiske posisjon for å kunne kjenne dem godt - denne verdien i skolen er nå svekket. Det å lære elevene sosiale ferdigheter, gode holdninger og arbeidsvaner; kort sagt alt det som før var verdsatt som viktige kunnskaper og egenskaper til en kontaktlærer på småtrinnet, er plutselig ikke lenger det.

■ Det er spesielt kvinnelige lærere med lang fartstid i grunnskolen, som nå avskiltes uten mulighet til å kunne innfri kravet fra kunnskapsministeren. Under en oppdatering av utdanningen, vil en lærer risikere å addere 75% til sin totale studietid? Norske politikere sender nå kraftige signaler til landet ungdom at den utdanning de er i ferd med å ta, kan slettes med et pennestrøk når som helst det skulle være.

■ Man kan undre om seg over de «ansvarlige» partiers ST-representanter har reflektert over om denne ugjerningen harmonerer med verdisynet i den generelle delen av lærerplanen, eller deres egne partiprogrammer - for ikke å snakke om likestilling i arbeidslivet og kvinnedominerte yrker?

■ Det kan etter dette umulig lenger være «typisk norsk å være god», slik en tidligere av partienes statsminister hevdet. Etter dagens ordning er ikke almenlæreren bare avskiltet, men derimot død og begravet.

NÅ KAN DU SI HVA DU MENER

Vestvågøy kommune planlegger framtida. De vil ha deg med på laget.

LISE FAGERBAKK
lise.fagerbakk@lofotposten.no

LEKNES: Kommuneplanens samfunnsdel, et 28 sider langt dokument om hva vi vil og hvordan få til å bygge et godt Vestvågøy-samfunn. Dokumentet angår deg og meg, og ligger nå på høring på Vestvågøy kommunes hjemmeside fram til 29. september.

Prosessen ble igangsatt i vinter, og det har vært gjennomført planmøter for de folkevalgte, og ulike grupper er hørt i forkant av ferdigstillelsen av dokumentene. Framover vil det bli invitert til folkemøter.

– Vi har ambisjoner om en lokalsamfunnsturne. Tema vil være høringsutkastene, men politikerne skal være med på møtene, og vi kommer til å ha møter med dem i forkant. Det er opp til dem hva de vil snakke om, men debattene blir rundt hva skal til for å skape gode lokalsamfunn, sier folkehelsekoordinator Nora Warhuus Samuelsen i Vestvågøy kommune.

Folkemøtene vil bli arrangert i begynnelsen av september. Altså innfor høringsperioden.

Tidligere har ungdom fått komme i kommunestyret for å si hvordan det er å være ung i Vestvågøy.

– Skoleklasser ble intervjuet av politikerne om hvordan det er å være ung. Det er viktig for at vi skal kunne si noe om framtiden, sier Samuelsen.

Planleggingen av folkemøtene er nå i full gang.

– Dette er grunnleggende for utviklingen av kommunen, slik at vi håper det vil interessere folk. Det handler om framtiden vår, sier hun.

Det ligger mye annen bakgrunnsmateriale bak dokumentet.

Blant eksemplene: 13,9 prosent av barna mellom 0-17 år bor i lavinntektshusholdninger. Det er en økning i antall uføre i alderen 18-44 år. Turismen bidrar til økt slitasje på veg og natur. En rekke andre utfordringer innenfor miljø, samferdsel, rent drikkevann og næringsutvikling, nevnes også. Hensikten med dokumentet, er å gi faktabasert kunnskap til framtidige tiltak og politikk.

FRAMTIDA: *Hvordan skal det være å leve og bo i Vestvågøy kommune? Spørsmålene søkes besvart til et visst punkt i en ny samfunnsdel i kommuneplanen. Nå vil de høre din mening om saken.*

VIC STARTER
MERKEVARESALGET
ONSDAG 19. JULI
Vi har åpent 9-18

ALLE SALGSVARER
-50%

TIRSDAG 18. JULI
STENGER VI KL. 15
FOR Å KLARGJØRE
SALGET

DU FINNER OSS
PÅ TORGET I SVOLVÆR!
VIC
PREMIUM BRANDS
BREMNES AS
TLF: 76 07 13 34 - VIC.NO

FRIBLID' Matinique DIESEL GANT BJÖRN BORG RICCOVERO SINCE 1954
Alvot JEAN PAUL bln MARIO CONTI HANSEN & JACOB

Kommuneplanens samfunnsdel:

HVA MENER DE UNGE?

I desember skal den vedtas; samfunnsdelen i kommuneplanen. Før det skal innbyggerne høres. Barn og unge er aller først ut.

LISE FAGERBAKK
lise.fagerbakk@lofotposten.no

HAR EN PLAN: *Ordfører Remi Solberg og varaordfører Anne Sand i Vestvågøy kommune har etter tirsdagens tredje og siste samling om samfunnsdelen, planen klar for hvordan få vite hva innbyggerne mener.* FOTO: LISE FAGERBAKK

LEKNES: Vestvågøy kommune har gjennom vinteren jobbet med kommuneplanens samfunnsdel.

Den som definerer hvordan kommunen med dens innbyggere og folkevalgte, skal bygge gode lokalsamfunn, en god skole, gode boforhold, arbeidsplasser og gode fritidstilbud.

Hva er viktig for deg?

I månedene framover mot vedtak i desember, skal alle innbyggerne som ønsker det, få komme til orde og si sin mening.

Barn og unge er først ut.

Elevråd og ungdomsråd

- Vi legger opp til høy medvirkning. Fram til 1.-gangs politiske behandling i juni, retter vi oss mot barn og unge, forteller ordfører **Remi Solberg.**

Dette vil skje gjennom elevråd og ungdomsråd.-

- Vi tenker å utforme noen spørsmål, som vi ønsker deres synspunkt på, sier varaordfører **Anne Sand.**

Gjennom vinteren har de unges kapittel i planen fått navnet «Robuste unga». Tre mål er skissert. Ett av dem er «Robuste barn og unge som trives i barnehage og skole, opplever faglig, psykisk, fysisk og sosial mestring - og er godt rustet for videre utdanning, jobb».

Politikerne ønsker også å få tak i engasjert ungdom, som kan bli gjestebud.

- Konseptet er at vi velger gjesteverter. Han eller hun skal invitere sine venner til å snakke løst og fast om temaet, uten av verken politikere eller administrasjonen i kommunen er til stede, forteller Solberg.

Når alle har fått sagt sitt, bearbeides og bakes forslagene inn i planen, og saken går til den første av to politiske behandlinger. Målet er at forslaget til plan slik forslaget foreligger i juni, vedtas - og sendes på en tre måneder lang høring.

Da først slipper de voksne til.

Alle får si det de mener

- Vi tenker gjestebud til de andre også. Det kan være unge fiskere, gründere, grendelag ... hvem som helst. Vi trenger noen ønsker å være verter, sier Solberg.

Politikerne skal i løpet av disse tre månedene også ut på turne.

- Det blir folkemøter, men vi vil legge vekt på å gjøre det på en slik måte at vi setter sammen små grupper, slik at vi også får høre de som er mest stille, sier han. Målet er at flest mulig får en stemme.

- Vi håper innbyggerne vil komme til oss og fortelle hva og hvordan de vil ha det, sier Solberg.

Blant målene slik de er skissert nå; «Gode bomiljø for alle», «Videreutvikle tettsted og bygder», «Trygg alderdom», «Tilrettelegging for varierte arbeidsplasser» og «Vestvågøy kommune; Nord-Norges gründerparadis».

Engasjerte nord-borgfjerdinger møtte opp til folkemøte på Haukland

https://www.lofot-tidende.no/nord-borge/kommune/planarbeid/engasjerte-nord-borgfjerdinger-motte-opp-til-folkemote-pa-haukland/s/5-28-90439

Artikkeltags

- Nord-Borge
- Kommune
- Planarbeid

Engasjerte nord-borgfjerdinger i folkemøte på Haukland ungdomshus Foto: Vestvågøy kommune

Av Bjarne Benjaminsen
Publisert: 23. juni 2018, kl. 09:58

Kommunen melder om fortreffelig oppmøte.

- Denne uken har det vært folkemøter om kommuneplanens arealdel på Haukland ungdomshus og på Eltoft Montesorriskole. Begge stedene møtte kommuneadministrasjonen og politikerne engasjerte innbyggere, melder informasjonsarbeideren i Vestvågøy kommune, Erik Magnus Samland.

LES OGSÅ: Historisk dag på Napp: Nå blir det avklart hvor grensene går

Kommuneplanens arealdel: Folkemøte Nord-Borge 18. juni

Samland melder videre om møtet på Haukland ungdomshus:

- Arbeidet med å revidere kommuneplanens arealdel er i gang. Målet er at ny versjon skal være godkjent før sommeren 2019.

- I samarbeid med bygdelag og velforeninger holder kommunen folkemøter nå i juni. Det første møtet ble holdt på Haukland ungdomshus 18. juni.

- Det var godt oppmøte på ungdomshuset – med 36 oppmøtte fra Nord-Borge og 11 representanter fra administrasjon og politikk.

- Bjørnar Evjen, leder for grendelaget, ønsket sambygdinger, administrasjon og politikere velkommen og oppfordret forsamlingen til å se fremover og finne gode løsninger for bygdene i Nord-Borge. Tilrettelegging for boligbygging og utbygging av fiber var noen av de mange temaene som ble diskutert.

- Stor takk til innbyggere for godt humør og gode innspill, og Vestresand og omegn grendelag som vertskap!

- Kommunen trenger kunnskap og gode idéer fra innbyggere i arbeidet med arealplan, og skal gjennomføre seks folkemøter i juni. Vi minner om de neste møtene:

- **Eltoft skole** (19. juni),
- **Oppdøl Montesorriskole** (25. juni),
- **Buksnes skole** (26. juni),
- **Fygle skole** (27. juni)
- **Valbergstua** (28. juni).

Eksempler på kommunens oppslag

Blog om arealplan

https://www.vestvagoy.kommune.no/politikk-og-organisasjon/kommunal-planlegging/kommuneplan/kommuneplanens-arealdel/

Nyhetsbrev – om medvirkning i arealplanarbeidet

https://www.vestvagoy.kommune.no/aktuelt/folkehelseuka-i-vestvagoy-en-suksess.4249.aspx

https://www.vestvagoy.kommune.no/aktuelt/folkemoter-om-arealplan-vel-gjennomfort.4736.aspx

https://www.vestvagoy.kommune.no/aktuelt/nyhetsbrev-fra-vestvagoy-kommune-uke-23.4554.aspx

Utklipp fra vedtatt kulturminneplan

7.3. Medvirkning

En av den offentlige kulturminneforvaltningas største utfordringer er dialogen med lokalsamfunn. Det som gir et kulturminne verdi for de som lever nært det er forestillingene som gir kulturminnet innhold. I noen tilfeller er dette sagn og myter, i andre tilfeller er det forskningsbasert kunnskap som er konkret og forankret i det landskapet kulturminnet ligger i. I tillegg kommer at den oppmerksomheten som utenverdenen retter mot utvalgte kulturminner også virker inn på lokale verdivurderinger. Representanter fra kulturminnebyråkratiet kan i de fleste tilfeller ikke gjøre annet enn å hevde overfor lokalsamfunn at et kulturminne er viktig, og at denne viktigheten er forankret i Kulturminneloven eller i et noe uklart fenomen, kalt antikvarisk skjønn. Dette har liten effekt og i mange tilfeller virker det mot hensikten.

Fra et av gjestebudene. Arnold Rødsand, [illegible] Hansen og Halvard Kristian Toften [illegible] i [illegible]. Foto: Hilde E. Hansen

Det finnes unntak der spesielle tiltak er satt inn, eller der forskningsinstitusjoner har trådt inn på arenaen. Disse eksemplene viser at oppgaven med en målrettet dialog er stor og kompleks og helt umulig å gjennomføre for den store bredden av kulturminner. Av disse grunnene har arbeidsgruppa gjennomført en dialog ved hjelp av en pedagogisk metode kalt *gjestebud*. Foranledningen for dette var at kommunen våren 2016 kom med i et nasjonalt prosjekt med tittel *Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse*, hvor *gjestebud* var en av flere metoder som kunne utprøves. Det ble derfor besluttet at denne metoden kunne være spennende å prøve ut som pilot på kulturminneplanearbeidet, og metoden fungerte utmerket. Det ble gjennomført til sammen 30 gjestebud, hvor vertskap spredt over hele kommunen inviterte 170 barn og voksne til medvirkning i planarbeidet. Målet var tosidig:

[GJESTEBUD – KULTURMINNEPLAN FOR ØKSNES] 1

Kjære vertskap!

Arbeidsgruppa sier:
Tusen takk for at du har takket ja til å være vert for to Gjestebud i prosessen for å få til en god kulturminneplan for Øksnes. I **Gjestebud 1** er vi ute etter hjelp til å lage regler for verdisetting av kulturminner. I **Gjestebud 2** vil dere få en liste hvor arbeidsgruppa har laget forslag til verdisetting av et utvalg kulturminner i Øksnes som vi ber dere om å gi innspill til. Arbeidsgruppa som jobber med planprosessen har som mål å få forslag til kulturminneplanen opp til politisk behandling i løpet av 2017. Da trenger vi innspill fra øksnesfolk og hjelp fra deg.

Du sier kanskje:
Veldig hyggelig å bli spurt, men kan dere ikke gjøre jobben selv?

Arbeidsgruppa svarer:
Det kunne vi, men ville det ha blitt en god plan? Eller ville det ha blitt en plan som øksnesfolk følte var viktig og verdifull for dem? Ville det ha blitt en plan som kunne få folk engasjert? Ville det kanskje ha blitt en plan som etter hvert lå som et glemt, støvet digitalt teppe på en kommunal server? Skal Kulturminneplanen for Øksnes bli god må vi ha medvirkning i prosessen og planens innhold må ha forankring hos de som først og fremst bruker landskapet i Øksnes. Takk og pris for at du og flere med deg har sagt ja til å være vert for Gjestebud! Du fortjener din vekt i gull!

Du:
Nånånå, dere kan smigre… og forresten: Hva i all verden er Gjestebud? Jeg ser for meg noen voldsomme greier ala juleball i Downtown Abby.

Arbeidsgruppa:
Slapp av! Gjestebud er en metode for medvirkning. **Gjestebud 1** kan beskrives slik:

- Du får et brev (det du nå har i hånden), et ark med informasjon hvor det skal settes noen kryss – og en pose kaffe fra oss
- Du inviterer noen personer hjem til deg og sier at du har fått en oppgave fra Arbeidsgruppa for Kulturminneplan i Øksnes, som trenger svar på noen spørsmål.

Du:
Hvor mange skal jeg invitere? Jeg har ikke særlig stor plass rundt stuebordet?

Arbeidsgruppa:
Det bestemmer du selv. Inviter noen du har lyst til å ha på besøk, og du bestemmer selv når du holder Gjestebudet ditt, men det må være gjennomført innen (20. januar 2017) Om du plutselig får lyst til å arrangere Gjestebud ala juleball i Downtown Abby, er det helt greit for oss. NB! Gi beskjed til kulturkontoret hvor mange kopier av avkrysningsarket du trenger.

- Når gjestene har ankommet deler du ut avkrysningsarket hvor deltakerne krysser av for hva de mener skal være førende for verdisetting av kulturminner. Når alle har satt sine kryss, kan dere eventuelt diskutere hva dere har krysset av for. Gruppa trenger ikke å komme fram til enighet. Har dere ting dere mener er svært viktig å si til Arbeidsgruppa, skriver du det ned og legger det ved alle avkrysningsarkene, som du sender til på kulturkontoret, eller leverer i kommunetorget.

Du:
Det var [illegible] enkelt.

GJESTEBUD på Strengelvåg skole

Stort engasjement om kulturminneplanen

Kultursjef Hilde J. Hansen og gruppa som arbeider med kulturminneplanen har fått inn over 80 tilbakemeldinger i første runde med «gjestebud». – Et bredt engasjement er i seg selv viktig, mener Hansen.

Øksnesavisa Marian Leonhardsen
marian@oksnesavisa.no 91 76 69 20

Om noen flere vil være verter i runde to, så har vi kaffe, frister Hilde J. Hansen og Kari Gaarder.

Arbeidet med Øksnes kommunes kulturminneplan fortsetter. Man har valgt «gjestebud» som metode, for å involvere innbyggerne i større grad. Så langt later det til å ha vært en suksess.

– Arbeidsgruppa kunne jo sitte og spekulere alene, det gjøres i mange kommuner. Men vi ønsker medvirkning, og har fått støtte til et prosjekt om egnede metoder for innbyggermedvirkning i planprosesser. Kulturminneplanen er valgt ut for å teste den og noen andre metoder, forteller folkehelsekoordinator Kari Gaarder og kultursjef Hilde J. Hansen.

Over 80 har deltatt

Nærmere tjue personer har stilt opp som verter og invitert folk på «gjestebud», der de har diskutert kulturminner og fylt ut et skjema. Totalt har de fått over 80 tilbakemeldinger så langt.

– På det første gjestebudet skulle de se på hvilke kriterier man skal velge ut etter, og om det var viktig eller mindre viktig.

Nå har man systematisert svarene, og så skal arbeidsgruppa lage en liste over registrerte kulturminner i Øksnes. Det blir også en foredragsrunde som begynte i går, før det etter påske blir en ny runde med gjestebud der man skal ta stilling til kulturminnene på listen, opplyser de to.

Ifølge kultursjefen håper man nå å ha første utkast av kulturminneplanen klart til høsten.

– Mange har gitt tilbakemelding om at det var artig å holde gjestebud. Man har selv fått bestemme opplegg og hvor mange man ville invitere, det har stort sett ligget mellom tre og ti.

Bredt engasjement

Totalt sett har det altså deltatt langt flere enn man antagelig kunne regne med på et folkemøte om det samme.

– Vi får et bredt engasjement, det er i seg selv viktig. Vi velger å starte tidlig med en ny runde senere, så gjøres høringene på et vis underveis i prosessen, forklarer Gaarder.

Hansen synes det er en flott bredde på fagfolk i arbeidet, og alle innspillene man så langt har fått.

I tillegg vil man også arrangere en egen variant av gjestebud for barn og unge.

– Skal vi ha som mål at dette også hører framtidens arvegods til, er det viktig at barn og unge engasjeres i arbeidet, mener Hansen.

Studietur til Estland

Riksantikvaren er så interessert i det arbeidet som nå gjøres i Øksnes, at kultursjefen og Ellinor Gustavsen er invitert på studietur til Estland.

– Vi skal ut og lære hva de gjør ellers i Europa, på Riksantikvarens regning. I Estland skal vi se på involvering av barn og unge på dette området, sier Hansen. Vi undrer om det følger med mye ekstra arbeid for kommunen, med en slik metode.

– Det er klart det blir mer jobb med å implementere en helt ny metode. Men det blir mer meningsfylt og man får diskutert en kjempeviktig sak mye bedre. Se bare på det engasjementet dette har skapt, argumenterer de to.

Relevant

Kultursjefen mener arbeidet med kulturminneplanen er viktig av mange grunner. Ett eksempel hun drar frem, er at Øksnes har to kirker fra middelalderen.

– Ingen av dem er fredet, det er trasig av mange grunner. Hvis man har en plan om hva som skal være kulturminner har man også mulighet til å søke ekstern støtte, påpeker hun.

Samtidig viser hun til Handelsstedet Tinden som det eneste bygget som er fredet i Øksnes, og som har fått mye støtte til restaurering.

Slipper evig kamp

– Det andre er at både reiselivet og kulturlivet kan bruke kulturminnene på ulike måter. De kan også skape identitet for oss som bor her både nå og senere. Det er viktig, mener Hansen.

Ikke minst slipper man med en slik plan trolig den evige kampen i områder der folk ønsker å sette i gang med ting.

Eksempelvis som da Biomar ble bygget, og man måtte grave ut hele området før de fikk gå i gang der. Hadde vi da hatt en kulturminneplan, så ville den sagt hva vi ville ta vare på, forklarer Hansen.

FOREDRAGSERIE

Johan Borgos, kulturminner (se baksida)
Reidar Bertelsen, Fiskarbondekulturen m/ fokus på fiskeriene, 6. april.
Åsa Elstad, om fiskarbondekulturen m/fokus på bonden, altså kvinnfolkene og kvinnehistorien, 20. april.
Mai - bygningsvern.

HVA ER EN KULTURMINNEPLAN?

En egen kommunedelplan for kulturminner, der kommunen skaffer seg oversikt over sine kulturminner og vurderer kulturminnenes verdi. Det vil være viktig for kommunens planarbeid og øvrige virksomhet.

Et verneverdig eller bevaringsverdig kulturminne er et kulturminne som har gjennomgått en kulturhistorisk vurdering og er identifisert som verneverdig. Betegnelsene verneverdig og bevaringsverdig betyr det samme og brukes om hverandre.

Kommunalt verneverdige kulturminner er kulturminner som kommunen har identifisert som verneverdige, og som gjennom politisk vedtak har bestemt at skal søkes ivaretatt.

Lokalene før og etter

Ressursgruppen på befaring i lokalene før oppussing.

Lokalene er dekorert av flere kreative trøgstinger. Her med dikt fra Trygve Skaug.

Ressursgruppens første samling - bli kjent, pizza og tanker rundt hvilke aktiviteter og tjenester bibliotek– og aktivitetshuset kan tilby var tema for møtet.

Trøgstad kommune - offentlig side
24. mai kl. 10:35 ·

Vinneren av navnekonkurransen er kåret!

De tre alternativene var:
1. «Torvet bok og mer» som fikk 63 stemmer
2. «Ambolten» fikk 54 stemmer
3. «Eika» fikk 9 stemmer

«Torvet bok og mer» blir da det nye navnet.

Vinneren av navnekonkurransen var Reidun Skaug Støwer.

Hensikten med navnekonkurransen for det nye bibliotek- og aktivitetshuset er å finne et felles samlende navn på møtestedet som skal huse flere tjenester: bibliotek, Home Start, leder for Frivilligsentral og ungdomskontakt, samt Trøgstad sparebanks «drivhus» som består av møteromfasiliteter og cellekontorer som kan lånes.
Det er med andre ord ikke biblioteket som skal bytte navn, men et nytt møtested med samlede tjenester og fasiliteter som skal få et felles overordnet navn med tilknytning til Trøgstad.

Landskapsarkitekter fra Østre Linje Arkitekter AS presenterer forslag for torget og innhenter innspill fra innbyggerne.

Prosjektleder Sveinung Sloreby presenterer ferdig mulighetsstudie for alle nysgjerrige i lokalene til Torvet bok og mer.

Trøgstad kommune - mulighetsstudie nytt torg

Mulighetsstudien er utarbeidet av Østre Linje Arkitekter AS v/MNLA Vigdis Sandli-Ødegaard og Andrea Lumb. Arkitekt Rafal Stabryla har bidratt med illustrasjoner.

Bildet til venstre viser et utdrag av mulighetsstudien som presenterer noen av innspillene som ble sendt inn under medvirkningsprosessen.

Delrapport 2: Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse, Kommunikasjonsplan folkehelse Måsøy kommune

Kommunikasjonsplanen viser innsatsområder, oppgaver og mål som skal prioriteres i arbeidet med folkehelsekommunikasjon frem mot 2022.

Språkopplæring og inkludering

- Informere utad til befolkningen og aktuelle arbeidsgivere, at Måsøy frivillighetssentral har ansvaret for å knytte kontakter mellom lag og foreninger og nye arbeidsinnflyttere samt utdeling av velkomstpakke.
- Informere utad til befolkningen at EØS borgere kan benytte seg av voksenopplæring/norskopplæring tilbud, samt nettkurs gjennom Måsøy frivillighetssentral.
- Lage to saker for egne nettsider som viser det nye tilbudet

Bedre rus- og psykiskhelse oppfølging for unge

- Informere på foreldremøter om resultatene fra spørreundersøkelsen Ungdata om deres barns psykiske helse og rusforbruk.
- Informere utad til befolkningen om nytt prosjekt «arbeidstrening for ungdom – trygg havn i Måsøy». Hva det innebærer, samt årsakene og målene for prosjektet.
- Lage 2 saker på egne nettsider som viser eksempler fra «arbeidstrening for ungdom – trygg havn i Måsøy».

Mer fysisk aktiv befolkning

- Måsøy Frivillighetssentral ansvarlig for å reklamere for alle fellestilbud for trening (privat og offentlig) i kommunen
- Ferdigstillelse av turmerking og skilting av turløyper i kommunen publiseres tydelig, samt fremme info om Friluftsrådets prosjekter «perletur, julesprek, ut og plukk mm).
- Tydeligere informasjon om leie av svømmehall, polarhall og aula.

Trivsel for godt voksne

- God informasjon om aktiviteter/trivsels kafe gjennom Måsøy frivillighetssentral
- God prosess med Pensjonistforeningen for planlegging av konserter, kurs og aktiviteter for godt voksne i kommunen.
- Lage 4 saker egenreklame i året knyttet til aktiviteter for godt voksne i Måsøy.

Sentrale folkehelse-kommunikasjonsutfordringer

- Har vi et avklart ansvarsforhold for hvem som skal fremme mer kommunikasjon?
- Hvordan kan vi bidra til å få frem de gode historiene og skape økt interesse for folkehelsearbeid?
- Hvordan kan vi utnytte kommunikasjonskanalene våre bedre og bruker vi de riktige verktøyene/kanalene i dag?

Ungdom – trivsel og tilhørighet

Hva er trivsel og tilhørighet for barn og unge i Sør-Varanger kommune? Ved hjelp av kvalitativ metode gjestebud, har vi fått verdifulle utsagn, refleksjoner og betraktninger fra rundt 240 barn og unge i Sør-Varanger kommune. Ved hjelp av kategorisering og flere runder med analysearbeid, har vi hentet ut viktig informasjon for bruk i kommunedelplaner og annet viktig folkehelsearbeid.

Trivsel blant ungdom i Tana

Tana kommune har i nærmiljøprosjektet hatt fokus på barn og unges trivsel i alderen 13-16 år.

Kunnskap om ungdomsgruppens trivsel har vi fått ved å gjennomføre temadag i grunnskolen, ha møter på ungdomsklubben og på den videregående skolen i kommunen. I tillegg har vi bruk informasjon fra Ung data undersøkelsene i 2016 og 2018.

Gjennom medvirkning fra barn og unge har vi fått et innblikk i ungdommens synspunkter på nærmiljøet, trivsel, utfordringer som ungdommene i Tana møter og hva de ønsker seg for framtiden.

DELPARRORT 2: KOMMUNIKASJONSPLAN «HVA KAN NÆRMILJØ OG LOKALSAMFUNN GJØRE FOR Å FREMME UNGDOMS TRIVSEL I TANA?»

Målgruppe	Hovedbudskap	Kanal	Frekvens	Frist	Ansvarlig
Adm. ledelse	Forankre prosjektet. Hvorfor prosjektet er viktig.	Kontormøte	1 gang	Utført	Prosjektleder
	Sluttrapport/konklusjoner	Fellesmøte med HOOK	1 gang		
Virksomhetsleder	Informere om prosjektmandatet	Kontormøte	1 gang	Utført	Prosjektleder
	Rapportere om fremdrift	Kontormøte	Hver måned	Løpende	Prosjektleder
	Sluttrapport/konklusjoner	Fellesmøte med HOOK	1 gang	Feb 19	
Hovedutvalg for oppvekst, omsorg og kultur	Forankre prosjektet. Hvorfor det er viktig.	HOOK-møte	1 gang	Utført	Prosjektleder
	Rapportere om resultat/konklusjoner	HOOK-møte	1 gang	Feb 19	Prosjektleder
Arbeidsgruppe folkehelseoversikt	Konklusjoner og innspill til folkehelseoversikten	Møte	1 gang	Feb 19	Prosjektleder Kommuneplanlegger
Arbeidsgruppe tiltaksutvikling	Konklusjoner og innspill til tiltaksutvikling	Møte	2 ganger	Des 18	Prosjektleder
Grunnskolene	Informere om resultater fra ung-data	Allmøte	1 gang	Utført	Kommuneplanlegger
	Informere om sluttrapport	Allmøte	1 gang		Prosjektleder
Tana vgs.	Informere om sluttrapport	Allmøte	1 gang		Prosjektleder
Lag og foreninger	Informere om sluttrapport	Hjemmeside, sosiale media, aviser	1 gang		Prosjektleder
Foreldre	Informere om sluttrapport	Hjemmeside, sosiale media, aviser	1 gang		Prosjektleder

Er det en fremtid for ungdom i Tana?

– Det nytter ikke med gode jobber hvis man ikke trives, sier Mia Larsen. På folkemøtet diskuterte ungdommer og voksne hva som skal til for å øke trivselen.

KARSTEN UGELVIK

– Jeg nølte med å innrømme det, men jeg trives faktisk på Tana videregående skole. Der kan man være seg selv, og man blir ikke mobba, sier Filipp Riel Saua fra Ungdomsrådet foran forsamlingen av ungdommer og voksne på miljøbygget.

Det ble holdt et folkemøte med temaet «Fremtid for ungdom i Tana?», og ungdommen selv fikk fortelle hvordan det er å bo i kommunen.

– Dere aner ikke hva dere går glipp av hvis dere hører på dem som sier at Tana videregående skole er noe dritt, for de aner ikke hva de snakker om, sier Riel Saua.

Han valgte å bli i hjemkommunen istedenfor å flytte vekk for å gå på skole.

Sa opp drømmejobben i Oslo og flyttet hjem

En annen som delte sine erfaringer og refleksjoner rundt det å bo i hjemkommunen var Mia Larsen. Hun tok ingeniørutdanning i Oslo og fikk drømmejobben der, men valgte likevel å si opp den jobben og flytte hjem til Tana.

– I Oslo var jeg med på prosjekter som er 100 ganger større, men de prosjektene jeg jobber med her er arbeidsplassene til folk jeg kjenner. Det betyr noe, det har en helt annen verdi, sier Larsen.

Hun fortalte at hun likte å sitte på kafé på Løkka i hovedstaden, men på et tidspunkt forklte hun at «jeg vil ikke bli her – le ikke», og flyttet hjem til barndomskommunen. Av ting som trekk henne hjem nevner hun blant annet venner og nærhet til naturen.

– Det er klart at næringslivet må synliggjøre at det finnes jobber til ungdommene her, men det nytter ikke med gode jobber hvis man ikke trives. Fundamentet man bygger i barndommen, det er dét som trekker ungdom hjem, sier Larsen.

Ting som kan bli bedre

Så hvordan står det til med ungdommene i Tana? Bygger vi et solid fundament som gjør at de blir så varm om hjertet når de tenker tilbake på barndommen at de gladelig tekker hel til byllivet, og kommer ressurssterke og utdannede tilbake til kommunen for å være en del av samfunnet og bli mange?

Flere av ungdommene tok opp ting som ikke fungerer optimalt. En ting er at det innen idrotten foregår «topping av lag», slik at det fokuseres på de som er best, og at aktiviteten dermed dreier seg mer om det å prestere enn å være en sosial arena. Dette gjør at mange blir ekskludert fra fritidsaktiviteter.

Idémyldring

Deltakerne på folkemøtet satt i grupper rundt bord og hadde idémyldring om løsninger på forskjellige problemstillinger. Hvilke tiltak kan gjøres for å øke trivselen? Hva kan foreldre bidra med?

Forslag som ble presentert var blant annet å ha flere møteplasser for ungdom utenom Mix, starte opp noen form for organisert fysisk aktivitet som ikke handler om konkurranse, at man tilbyr skyss til dem som ikke har noen som kan kjøre dem, og at man inviterer med dem som går alene og er utfor.

Et gjenglående tema var ønsket om å bidra til at Tana-samfunnet klarer å møte behovet til hver enkelt om å bli sett og å ha en plass å gå til uten å måtte prestere.

karsten@sagat.no

– Flyter over av sosial kapital

Professor i samfunnsplanlegging Nils Aarsæther har stor tro på Tana-samfunnet. Han tok en oppsummering av folkemøtet.

KARSTEN UGELVIK

Professor i samfunnsplanlegging og kulturforsttelse ved Universitetet i Tromsø var på besøk i Tana som ressursperson og mentor i prosjektet «Nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse». På slutten av folkemøtet som ble holdt om ungdoms fremtid i Tana, tok han en oppsummering og kom med sine observasjoner.

– Tana-samfunnet flyter over av sosial kapital. Dere har et rikt organisasjonsliv. Her sitter ikke folk passivt og hører på, her er alle i stand til å løfte frem saker, sier Aarsæther.

Aktivitet i helgene

Han gikk igjennom noen av tilbakene som ble foreslått.

– Aktivitet i helgene er nok nøkkelen her. At man har et helgearrangement én gang i måneden til et lavt og forutsigbart tidspunkt, så videregående-elevene har en grunn til å komme hjem, sier Aarsæther.

Kommunen har mange aktiviteter og tilbud, og Aarsæther mener det ikke er det det står på.

– Det er utrolig så mange tilbud at dere ligger og bikker på overbelastning, sier professoren.

Han trekker frem viktigheten av å fokusere på de som ikke er best.

– Lista ligger høyt, dere har fostra opp mange gode talenter. Men ca 95 % når ikke opp i nasjonal klasse, sier Aarsæther.

Det er denne majoriteten som skal utgjøre medspartern av lokalsamfunnet, og da må det være tilbud rettet mot dem.

Kjøre sammen

En særegen ting for Tana er de store distansene.

– Det er en langstrakt kommune, og transport er et problem. Det har blitt trukket frem at det trengs mer transport. En sidebemerking her er dilemmaet med at utslippene skal ned med 40 % på noen år nå, og det er ikke bærekraftig med mer transport, sier Aarsæther.

Professoren synes det er en god løsning å kjøre sammen.

– Samfunnet er så lite her, at når dere ser noen som ikke kommer seg avgårde, tilbyr dere skyss. Alle kan bli sett, dette tiser dere veldig godt, sier han.

Aarsæther konkluderer med at det ser lyst ut for kommunen.

– Jeg har stor tro på at samfunnet har har mulighet til å leve og blomstre. Det er et rikt oppvekstmiljø dere har skapt her, sier han, og ønsker tanaværingene lykke til.

karsten@sagat.no

HØYT UTDANNEDE: *Mia Larsen har tatt høyere utdanning for så å flytte hjem til Tana. Professor Nils Aarsæther hørte på tanaværingene og delte så sine observasjoner.*

(Foto: Karsten Ugelvik)

Ønsker mer støttende foreldre

Tana kommune har fått bevilget midler til trivselsøkende tiltak. Det ungdommene ønsker seg aller mest kan derimot ikke kjøpes for penger.

KARSTEN UGELVIK

– Noe ungdommene trakk frem var at de skulle ønske foreldrene var mer støttende. Jeg vil egentlig at alle foreldre, hvertfall én fra hver husholdning, kom og hørte på det ungdommene har å fortelle, sier prosjektleder Magnhild Stock.

Hun står bak folkemøtet «Fremtid for ungdom i Tana?», og jobber med flere prosjekter som dreier seg om hvordan ungdom i kommunen har det, og hva som kan forbedres.

Ensom ungdom

Tall fra Ungdata 2016 viste at ungdom i Tana er mer ensom og opplever mer mobbing enn elvers i landet. På bakgrunn av dette ble Nærmiljøprosjektet startet opp.

– I Nærmiljøprosjektet har vi avdekka ikke bare negativa, men også positive ting som ungdom fremhever ved Tana, forteller Stock.

Et annet prosjekt er med Barnas Oppdrag 31: Rett på fritid. Tana ungdomsråd er en av fire ungdomsråd i landet som er med på dette prosjektet, som går ut på å undersøke hvordan det er med fritidsaktiviteter der man bor, og utarbeide råd om hva som må gjøres for at alle barn og unge får delta.

Har midler til tiltak

– I tillegg til dette er vi så heldig å være med på et prosjekt som heter «Tiltaksutvikling innen program for folkehelsearbeid i kommunene». Der skal vi ee på utfordringene som ble avdekka i Nærmiljøprosjektet, og finne tiltak for å få et varmere samfunn hvor ungdom føler seg mindre ensomme, sier Stock.

– Vi har midler å bruke, men vi har ikke lande på snøk ende, forteller hun.

Stabbende foreldre kan imidlertid neppe kjøpes for penger, så her må foreldrene dra sin del av lasset på eget initiativ.

karsten@sagat.no

JOBBER MED PROSJEKTER FOR UNGDOM: *– Jeg vile egentlig at alle foreldre, hvertfall én fra hver husholdning, kom og hørte på det ungdommene har å fortelle, sier prosjektleder Magnhild Stock.*

(Foto: Karsten Ugelvik)

TRIVES I TANA: *– Dere aner ikke hva dere går glipp av hvis dere hører på dem som sier at Tana videregående skole er noe dritt, sier Filipp Riel Saua fra ungdomsrådet.*

(Foto: Karsten Ugelvik)

Hva skal til for at ungdommen skal trives i Tana?

Sara Eline Braaten
TANA
– Har kan foreldrene bidra med?
– Ikke være lat og sitte på sofaen. De kan kjøre ungdom mer på aktiviteter og sånn.

Vilde Pleym-Ergs
TANA
– Alle burde dra på klubben. Det ser så stort mitje ster for, det er synd at ingen tar initiativ for å ta med folk, for alle har egentlig lyst. Problemet er at 10. klassingene ikke vil få flere fra de som er eldre enn dem igjen at de har hengt med de som er yngre, selv om det bare er snakk om ett år. Det er synd at det har blitt sånn.

Khalil Shenira
TANA
– Åpen klubb hver dag.

Maiken Halonen Erka
TANA
– Foreldrene kan støtte ungdom mer, man kan dra på fritidsaktiviteter. Og at aktivitetene ikke skal være så sent på kvelden. Og så er det litt mye press på ungdom nå, for eksempel klasspress. Man skal jo absolutt ha den nyeste skuterdressen.

Chris «Quizo» Johnsen
TANA
– Foreldrene kan betale lasi.
– Er det en fremtid i Tana for ungdom?
– Nei. Ehe, jo!

Integrering i Måsøy

Måsøy kommune har i nærmiljøprosjektet fokus på hvordan det er å komme som ny til Havøysund. Ved hjelp av dybdeintervju med nye arbeidsinnflyttere, gruppe intervju med fastboende, og folkemøte har prosjektgruppen fått til god medvirkning fra målgruppen. Gjennom medvirkningsarbeidet har prosjektgruppen kartlagt styrker og svakheter i integreringen av nye til Havøysund. Prosjektet oppsummert så langt: **Medvirkning = mer treffsikre prioriteringer**

Trivsel i Båtsfjord

Båtsfjord kommune har i folkehelseprosjektet fokus på ungdom i alderen 16-23 år. Ved hjelp av gjestebud, fokusgruppe og folkemøte har prosjektgruppen fått til god medvirkning fra målgruppen. Gjennom medvirkningsarbeidet har prosjektgruppen kartlagt utfordringene som kommunen har i forhold til å gi ungdommene et tilfredsstillende tilbud. Prosjektet oppsummert så langt:

medvirkning=engasjement!

Prosjektrapport del 2- Båtsfjord kommune

Implementering av prosjektet i kommunale planer

Båtsfjord kommune har i løpet av våren 2018 revidert planstrategien og dette har vært positivt i forhold til vårt folkehelseprosjekt. Vi har fått anledning til å jobb tett inn mot planleggeren i kommunen og på denne måten har vi fått belyst de ulike temaene som prosjektet har hatt fokus på. Dette har medført at de utfordringene som ungdommen har er blitt tatt med i den reviderte planstrategien, noe som er svært positivt i forhold til synliggjøring og gjennomføring av fremtidige mulige tiltak.

Medvirkning og kommunikasjon med målgruppen

I løpet av våren 2018 brukte prosjektgruppen tiden på å analysere og utarbeide relevante tiltak i forhold til de ulike temaene som fremkommer i datamaterialet. Det var fem hovedtemaer som skilte seg ut; utdanning, næringsliv, fritidsaktiviteter, bolig og møteplasser. Den 1.oktober 2018 arrangerte prosjektgruppen et folkemøte som vi valgte å kalle temakveld. Tema for kvelden var «møteplasser» ettersom Båtsfjord kommune er i gang med planleggingen av et nytt skolebygg som skal inneholde barne -og ungdomsskole, samt VGS. Skolebygget skal i tillegg inneholde bibliotek, kulturavdeling og flerbrukshall. Etter dialog med rådmannen var vi enig at det var en bra anledning for å skape medvirkning i aldersgruppen 16-23 år i forhold til utformingen av fremtidsbygget, men også i forhold til dagens situasjon hvor ungdommene opplever at det ikke finnes aktuelle møteplasser for de.

Temakvelden ble en suksess med mange ungdommer til stede og dette har sammenheng med planleggingen internt i prosjektgruppen, samt at vi var flinke i måten vi kommuniserte dette arrangementet ut til målgruppen. Vi fikk hjelp fra ungdomskoordinator som benyttet seg av plattformen som ungdomsrådet i kommunen har for å nå ut til ungdommene. Det vil si at vi benyttet oss av sosiale medier for å skape interesse for temakvelden. Det ble laget en invitasjon tilpasset målgruppen og denne ble distribuert på facebook og instagram. I tillegg benyttet vi

oss av facebook-siden til kommunen samt en egen Båtsfjord-side hvor vi postet en nøytral invitasjon som inviterte resterende befolkning.

Videre kommunikasjon med målgruppen

For prosjektgruppen er det viktig å gå fra medvirkning til opplevd medvirkning. Dette innebærer at vi opprettholder dialog med ungdommene og informerer de om hva som skjer med det videre arbeidet. Dette er veldig viktig og vi ser at vi i stor grad når ut til målgruppen når vi er på deres sosiale arenaer. I tillegg opplever prosjektgruppen at medvirkning skaper engasjement, noe som er essensielt for å kunne forbedre ungdommenes opplevelse av stedet i dag, men også i et langsiktig perspektiv.

Prosjektrapport del 2 om kommunikasjon

10. Kommunikasjon og eksempler fra media o.l.

DATO	AKTIVITET	DELTAKERE	UTDYPENDE MERKNADER
Desember 2015	Orienteringsmøte i regi av FFK	FFK prosjekteiere, Planleggere, prosjektleder, ungdomsrådet, Sør-Varanger kommune sin valgte tematikk inn i prosjektet, danner grunnlaget for fagsammensetning inn i dette møtet	Sør-Varanger kommune ønsker å fokusere på barn og unge i sin tematikk i prosjektet. «Hva må til for å styrke barn og unges stedsidentitet for å bedre egen helse både fysisk, psykisk og sosialt.». Temavalget har sammenheng med kommunens satsning i kommuneplanens samfunnsdel der barn og unge prioriteres. Og ønsker at ungdom skal kunne være med å påvirke samfunnet de bor i, slik at deres mening om et helsefremmende samfunn kommer med.
Vår 2016	Orientering for rådmanns ledergruppe, temavalg	Prosjektleder	Ledergruppene orientert om temavalg og begrunnelse
Vår 2016	Orientering for politisk utvalg	Prosjektleder	Orientering for utvalg for levekår
Vår 2016	Workshop med temavalg og prosess	Ungdom, media, prosjektgruppe	
September 2016	Informasjonsmøte med videregående skole	Prosjektleder	Inf.om metodeinnsamling og deltakelse av elever fra VG skole.
Oktober 2016	Workshop med gjestebudsopplæring		
Oktober 2016	Workshop, metodeopplæring med gjestebudsverter	Gjestebudsverter, arbeidsgruppen, media	Lokalmedia invitert for å dekke arbeidet med oppstart av datainnsamling i prosjektet
Mars 2017	Workshop i planopplæring	Enhetsledere og avd. ledere ved helse, omsorg og velferd, samfunnsplanlegger, arealplanlegger, folkehelsekoordinator	Planopplæring med fagenhetene der målsetting er forståelse for innhenting av kunnskapsgrunnlag i planarbeid.
Mars 2017	Workshop i planopplæring	Enhetsledere og avd. ledere ved oppvekst, samfunnsplanlegger, arealplanlegger, folkehelsekoordinator	Planopplæring med fagenhetene der målsetting er forståelse for innhenting av kunnskapsgrunnlag i planarbeid.
September 2017	Presentasjon av metode og funn	Helse, oppvekst, plan	Gjestebudsverter og andre presenteres for datafunn

Juni 2018	Avisreportasje om prosjektet	Lokalmedia, prosjektleder	
Juni 2018	Ungdomskonferanse	Prosjektgruppe, ordfører, FAU, fagpersonell skoler, kultur, idrett, KorusNord, ungdomsrådet, lokalmedia	Åpent møte med presentasjon av prosjektet med funn. Ungdata resultater, Paneldebatt
September 2018	Workshop i planopplæring i forbindelse med omstilling	Lederforum, samfunnsplanlegger og folkehelsekoordinator (prosjektleder).	Opplæring vedrørende kommunens kunnskapsgrunnlag for planlegging, styring og prioritering
September 2018	Workshop i planopplæring i forbindelse med omstilling	Politikere, samfunnsplanlegger og folkehelsekoordinator (prosjektleder).	Opplæring vedrørende kommunens kunnskapsgrunnlag for planlegging, styring og prioritering
September 2018	Programkommune psykisk, helse og rus	Prosjektleder, samfunnsplanlegger, enheter helse, skole, NAV, kultur, idrett.	Tiltaksrettet prosjekt med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget fra Nærmiljøprosjektet.

- KUNDESENTERTIPS OSS

PROSJEKT: Kjerstin Møllebakken inviterte til gjestebud på Rådhuset. De inviterte fikk informasjon om hvordan de selv skal holde gjestebud, og målet er å få vite mest mulig om hva barn og unge tenker om trivsel i Sør-Varanger.

Bedre trivsel gir bedre folkehelse

Kjerstin Møllebakken har invitert til gjestebud, en ny metode for å få inn folks egne tanker og meninger. - De inviterte skal selv holde gjestebud, og det vi vil kartlegge er om folk trives eller hva som skal til for å skape trivsel, sier hun.

Yngve Grønvik

Publisert: 25.10.2016 07:00:00
Oppdatert: 23.10.2017 11:10:21

New 0 0

Bakgrunnen for prosjektet er at Helsedirektoratet inviterte fylkeskommunene til å søke om deltakelse i utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse. Fem kommuner i Finnmark deltar, og Sør-Varanger er en av dem.

Upløyd mark

Prosjektet skal blant annet gi bedre kunnskap om hva som bidrar til livskvalitet og trivsel, og om hvordan folk har det i

lokalsamfunnet. Utvikling av egnede metoder for å finne disse svarene er en del av prosjektet, og i Sør-Varanger har man valgt å prøve gjestebud-metoden.

- Dette er upløyd mark her i kommunen, men flere andre steder har man veldig gode erfaringer med det. Istedenfor å holde store folkemøter, der man får veldig mye informasjon, men der mange kanskje kvier seg for å snakke, vil vi skape andre og mindre arenaer, forteller Møllebakken. Hun er folkehelskoordinator i Sør-Varanger kommune.

Åpen diskusjon

Hun sier at de har valgt å fokusere på barn og unges trivsel, og har derfor invitert barnehager, lærere fra mellom- og ungdomstrinnet og elever fra videregående til å være med.

- Elevene fra videregående skal være vertskap for utvalgte grupper unge på egen alder. De skal invitere 8-10 ungdommer hver, som de selv velger ut, til å komme sammen og snakke om det temaet vi har valgt. Etterpå skal det skrives en kort rapport som vi i prosjektet får til å jobbe videre med, forteller Kjerstin Møllebakken.

Hun legger vekt på at det ikke finnes noen fasitsvar, ungdommene får mene hva de vil og snakke om det de vil, det skal stilles åpne spørsmål som skaper diskusjon og forhåpentlig mange svar.

God møteplass

- Det er flere gode grunner til å velge en slik måte å gjøre det på. Det ene er at man kan velge sin egen arena, man kan for eksempel møtes og spise pizza ute, eller man kan møtes hjemme hos noen, et sted der gruppen kan sitte sammen og snakke i fred og ro. Med en slik gruppe har alle anledning til å bli hørt, og det at man kan snakke fritt gjør at man kan få fram mange interessante synspunkter. Samtidig vil vi også vite om denne metoden virker. Ut fra rapporten som verten skriver etterpå vil vi også lære om hvordan vi eventuelt kan gjøre det bedre neste gang. Vi må også lære om metoden, sier Møllebakken.

Femåringer

I barnehagene er det de eldste ungene som er valgt ut til å delta, og de vil få bidra sammen med ansatte i barnehagen. Enhetsleder for barnehager, Eva Johanne Johnsen, sier at hvilke barnehager som skal være med på dette, har de ikke helt bestemt ennå, og at metoden der kan være en blanding av å se på bilder, tegne og snakke om forskjellige ting.

- Man skal ikke undervurdere hva femåringer vet, sier hun.

- Men det er også viktig å snakke med dem på en måte som ikke påvirker hva de vil fortelle, og jeg tror vi vil få mange spennende svar, sier Johnsen.

På grunnskolen er det femte- og niendeklassingene som skal være med, og det er lærerne som vil lede disse samlingene.

Identitet

- Det store målet er å skape en kommune som det er godt å bo i, en kommune man har lyst å komme tilbake til, en kommune der barn og unge føler stedsidentitet, sier Kjerstin Møllebakken. Og når alle treffene, gjestebudene, er holdt i løpet av november, og alle rapporter levert, er det litt av et materiale å jobbe med.

- Sånn rundt regnet er det 150-170 barn og unge som har fått delta, i tillegg til barnehageungene, og alt vi får tilbake fra disse gjestebudene er viktig og nyttig, så dette gleder vi oss veldig til, sier Møllebakken.

DEL III
Eksempel på kommunedelplan fra Rana (2017-2027)

RANA KOMMUNE

Norges grønne industrihovedstad
– framtida er fornybar

Kommuneplan 2017-2027

Samfunnsdel med arealstrategier

INNHOLD

1. Innledning 3
2. Visjon og fortrinn 5
3. Formål og forutsetninger 7
4. Prioriterte satsingsområder 8
    1. Vekstkraft og attraktivitet 9
    2. Grønn omstilling 9
    3. Livskvalitet og mestring 10
    4. Fremtidsretta infrastruktur 10
5. Oppfølging av kommuneplanen 11
6. Indikatorer 12
7. Føringer for arealplanlegging i kommunen 13

Vedtatt i Rana kommunestyre 11. desember 2017
og visjon vedtatt i kommunestyret 18. juni 2018.
Publisert 6. september 2018.

Verketfestivalen Foto: Bjørn Leirvik

ARN Foto: Audun Gullesen

1. INNLEDNING

Rana som kommune og regionsenter står overfor store endringer i årene som kommer. Polarsirkelen Lufthavn er ikke lenger en drøm, Campus Helgeland er realisert og industrien i Rana viser verden et bilde på det grønne skiftet. Videre er Sjøfronten under ferdigstilling, og store prosjekter med dypvannskai, datalagringssenter, museum/vitensenter og hovedsykehus står for tur.

Kommunen og regionen samlet har et bredt sammensatt næringsliv. Ranaregionen representerer fortsatt et stort mangfold av mennesker, muligheter og unike kvaliteter. Hvordan skal vi prioritere og samarbeide for å skape videre vekst og sikre at kommunen fremstår som attraktiv for innbyggere, tilflyttere, næringsliv og besøkende? Hvordan skal vi styrke verdier som identitet, tilhørighet, stolthet og fellesskap? Hvordan kan Rana være en motor for hele Nord-Helgeland?

Kommuneplanen skal først og fremst fremme en bærekraftig utvikling som sikrer fremtidige generasjoner. Bærekraftbegrepet er knyttet både til klima- og miljø, arealbruk, arbeidsplasser, samt den økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel er viktigste verktøy for å peke ut og styre utviklingen i ønsket retning. Samtidig skal planen møte kommunens utfordringer som samfunn og som organisasjon. Det krever en plan som er tydelig og prioriterer det viktigste først. Kommuneplanens samfunnsdel skal også gi grunnlag for arealplanlegging.

De viktigste utfordringene kommunen står overfor som samfunn er knyttet til klima- og miljø, økende sosial ulikhet, synkende fødselsoverskudd, økende andel eldre, økende andel unge og eldre som sliter psykisk, høyt frafall i videregående skole, integrering og luftforurensing. Som organisasjon er utfordringene knyttet til omstilling og effektivisering, kvalitet i grunnskolen, vedlikeholdsetterslep på bygg og veier samt fremtidig krav til informasjonssikkerhet, beredskap, innovasjon og digitalisering.

Mens det tidligere var slik at kommunen kunne løse de fleste oppgavene i et lokalsamfunn, er vi nå i en situasjon der dette ikke lenger er mulig. Dels grunnet økonomi og redusert tilgang på kompetent arbeidskraft. Kommunen må tenke nytt og smart for å løse fremtidens oppgaver. Samarbeid og dialog med frivillige, innbyggere og næringsliv er en viktig nøkkel. Gjennomføringen av Arctic Race of Norway sommeren 2016 er et godt eksempel på at dugnadsånd og samarbeid mellom kommune, frivillige og næringsliv er nødvendig for å lykkes.

UTVIKLINGSTREKK

Nyere Ranahistiorie i et konjunkturperspektiv -
fra industrisamfunn til tjenestesamfunn - og grønn omstilling.

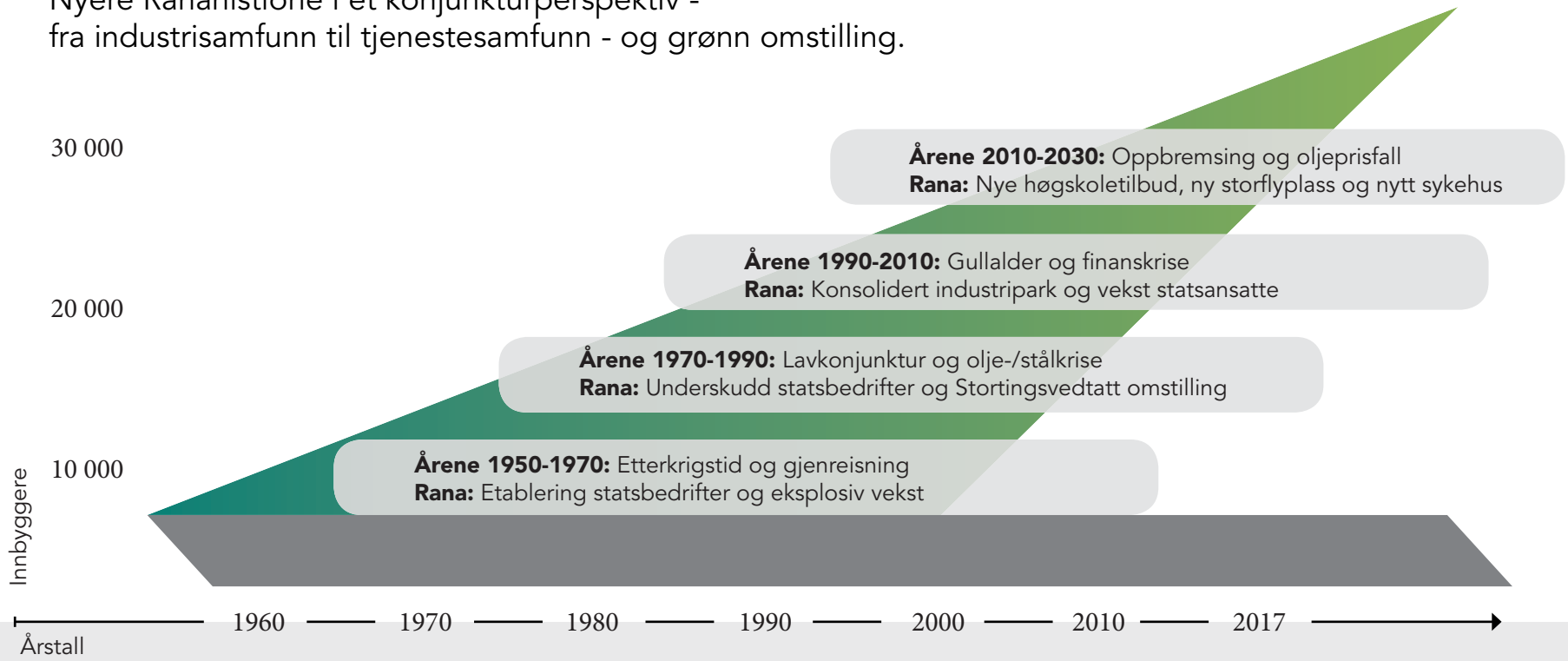

Fra tjenestesamfunn til fellesskapssamfunn - og bærekraftig utvikling.

Kommune 3.0 kalles også en samskapingskommune, som innebærer at kommunen, innbyggere, frivillige og næringsliv løser offentlige oppgaver gjennom samskaping og mobilisering av ressurser.

KOMMUNE **1.0**	KOMMUNE **2.0**	KOMMUNE **3.0**
Kommunen er myndighet Innbyggere er undersåtter Politikere avgjør enkeltsaker	Kommunen er en organisasjon Innbyggere er kunder Politikere styrer en organisasjon	Kommunen er et lokalsamfunn Innbyggere er ressurser Politikere leder et lokalsamfunn
Fram til ca. 1970	1970 - 2010	Fra ca. 2010

2. VISJON OG FORTRINN

Kommunens visjon er:

Norges grønne industrihovedstad
– framtida er fornybar

Visjonen bygger på identiteten, viljen og attraktiviteten til Ranasamfunnet. Samtidig viser visjonen bildet av framtida og det vi skal strekke oss mot.

En stolt industrihistorie - med globale konjunktursvingninger og omstillinger - har gitt ranværinger nødvendig industriell omstillingskraft og evne til å se fremover. Rana har vært og er en smeltedigel for teknologiske og kulturelle muligheter. Dette har bidratt til utvikling av et variert næringsliv med spennende arbeidsplasser, samt et attraktivt utdanningsmiljø og kulturliv. Samlet gir dette Ranasamfunnet en unik kompetanse og evne til nyskaping.

Det er nettopp denne omstillingskraften og attraktiviteten som skal sikre at Mo i Rana blir Norges grønne industrihovedstad. Vi må tenke og handle lokalt og globalt for å sikre befolkningsvekst, nødvendig arbeidskraft og den beste kompetansen for videre grønn innovasjon og utvikling mot en fornybar fremtid.

Optimisme og vekstmuligheter preger kommunen. Dette er et godt utgangspunkt for å skape den samfunnsutviklingen som Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2027 legger opp til. Rana kommune skal være en forutsigbar og offensiv samfunnsutvikler. Et godt eksempel er flyplassaken. I samhandling med innbyggere og et næringsliv som er villige til å tenke nytt, samarbeide når det gjelder og som ikke gir opp uansett motgang – så skal Ranasamfunnets evne til videre omstilling og nyskaping styrkes.

Rana kommune representerer mange fortrinn og muligheter. Vekst og attraktivitet bygger først og fremst på en stolt industrihistorie og omstillingsevne. Rana er også nasjonalparkkommune, landbrukskommune, reindriftskommune, grottekommune og har et bredt spekter av unike natur- og festival opplevelser året rundt. Vi har snørike vintrer, høye og lave fjell, fjorder, elver og nærhet til Helgelandskysten.

Andre viktige fortrinn:

- En grønn industripark i verdensklasse
- En grønn by med industriell fjernvarme til byens bygg og infrastruktur
- Statlige virksomheter med nasjonale oppgaver og effektive IT-løsninger
- Økt vekstkraft og verdiskaping med ny stor flyplass og logistikkløsninger
- Tyngdepunkt for sykehusdrift og kirurgi
- Gode samhandlingstiltak mellom primær- og spesialisthelsetjeneste
- Campus som nasjonalt forbilde på samspill mellom utdanning og næringsliv
- Attraktivt kulturliv, herunder regionteater og festivaler
- Fantastiske natur- og friluftsmuligheter fra kyst til fjell
- Verdifulle landskap og naturtyper
- Frodig kulturlandskap for reindrift og landbruk
- Livskraftige bygde- og lokalsamfunn
- Sterk frivillig sektor og stor dugnadsånd
- Kommune med vekstkraft, attraktivitet og rekrutteringsevne

Foto: Terje Rakke Nordic Life Helgeland Reiseliv

Svartisen - Foto: Helgeland Reiseliv

3. FORMÅL OG FORUTSETNINGER

Kommuneplanens samfunnsdel synliggjør hvilke hovedmål, det vil si satsingsområder og strategier, som skal få særskilt fokus denne planperioden. Dette for å bidra til ønsket utvikling og møte kommunens utfordringer som samfunn og som organisasjon. Prioriterte satsingsområder og strategier legger føringer for kommunen som samfunnsutvikler og tjenesteprodusent. Videre gir kommuneplanens samfunnsdel føring for prioriteringer i økonomiplan og budsjett.

Det er flere viktige satsingsområder og lovpålagte oppgaver som ikke løftes særskilt frem i kommuneplanens samfunnsdel, men som ivaretas og anses som forutsetninger i kommunens ordinære virksomhet. De viktigste forutsetningene for at kommunen skal lykkes både i tjenesteproduksjon og i plan- og utviklingsoppgaver knyttes til bærekraft og omstilling i tjenesteproduksjon som følge av demografisk utvikling.

4. PRIORITERTE SATSINGSOMRÅDER

Rana kommune prioriterer følgende satsingsområder som viktigst i denne planperioden;

- Vekstkraft og attraktivitet
- Grønn omstilling
- Livskvalitet og mestring
- Framtidsretta infrastruktur

Tip Toe - Foto: Rana Blad

1. Vekstkraft og attraktivitet

Vekstkraft og attraktivitet skal bidra til å løfte kommunen og regionen. Et variert og spennende næringsliv, livskraftige bygde- og lokalsamfunn og gode utdanningsmuligheter gir fortrinn med tanke på attraktivitet, vekst og videre utvikling. Kommunen må i samarbeid med andre sikre et variert tilbud av boliger, god kvalitet på kommunale tjenester og et mangfold av fritids- og kulturtilbud for alle aldersgrupper. Vi må ha evne til å samarbeide og tenke nytt når fremtidens oppgaver skal løses. Blant annet skal realisering av kulturhus-løsning avklares denne planperioden.

Prioriterte strategier

- Vekst i offentlig og privat virksomhet samt Campus
- Industriby med ren luft og rent vann
- Attraktive kulturtilbud og møteplasser for alle
- Styrket identitet gjennom satsing på fortrinn og særpreg

2. Grønn omstilling

Rana er vertskommune for en industri som har tatt mål av seg å bli en grønn industri i verdensklasse. Dette påvirker kommunens valg av satsingsområder og strategier. Klimaendringer med konsekvenser i form av økende ekstremvær utfordrer også infrastruktur. Vi ønsker i samarbeid med innbyggerne, industri og næringsliv å bli en blå-grønn by med fokus på fornybare og bærekraftige løsninger. Bilbruk skal reduse-res med bedre kollektivløsninger og gang- og sykkelforbindelser. Å bli en smart grønn by er en tydelig prioritering som skal nås gjennom grønn omstilling i kommunen.

Prioriterte strategier

- Samarbeid med næringsliv om utvikling i grønn retning
- Bærekraftig utnytting av fornybare ressurser
- Klimavennlige løsninger innen transport, bygg og arealbruk
- Byutvikling med vekt på grønnstrukturer og urbanisering

3. Livskvalitet og mestring

Å legge til rette for livskvalitet og mestring i befolkningen er en grunnleggende investering for et bærekraftig samfunn. Det handler om å utvikle et samfunn der alle får dekket sine grunnleggende behov. Universell utforming er en viktig forutsetning. Først og fremst må alle barn sikres en best mulig start på livet, og kommunen vil i denne planperioden prioritere god kvalitet i skolen. Livskvalitet og mestring handler også om å høre til og samtidig få bruke sine ressurser. I denne planperioden ønsker kommunen å fremstå som en samskapingskommune der unge og eldre prioriteres.

Prioriterte strategier

- Fokus på tidlig innsats og forebygging
- Reduksjon av sosial ulikhet
- God integrering, økt deltakelse og egeninnsats
- Helsefremmende kommunale tjenester

4. Framtidsretta infrastruktur

Kommunen har en sentral rolle som pådriver og tilrettelegger for samfunnsutvikling. En framtidsretta infrastruktur i vid forstand er avgjørende for regionens konkurranseevne. Kommunen vil bidra til grønne og effektive transportløsninger som styrker Mo i Rana og regionen som knutepunkt. Stikkord er flyplass, havn, jernbane, E6 gjennom Mo, FV12 med Bustneslia og E12 som europeisk samarbeidskorridor. Hovedsykehus er en del av denne viktige infrastrukturen. Vedlikehold av kommunens infrastruktur skal minimum være på verdibevarende nivå og må også fornyes med digitale løsninger.

Prioriterte strategier

- Regionalt logistikknutepunkt med stor flyplass
- Fortsatt tyngdepunkt for sykehusdrift i regionen
- Verdibevarende vedlikehold av bygg, veier og anlegg
- Digitalisering, velferdsteknologi og innovasjon

Moholmen - Foto: Helgeland Reiseliv

5. OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANEN

Kommuneplanen skal realiseres innenfor de ressurser, virkemidler og økonomiske rammer kommunen har til rådighet. Prioriterte satsingsområder og strategier i samfunnsdelen skal konkretiseres og følges opp i økonomiplan/budsjett, kommunedelplaner og øvrige planer, som samlet utgjør samfunnsdelens handlingsdel. Arealstrategier legges til grunn for arealplanlegging i kommunen. Ved å synliggjøre oppfølging av samfunnsdelen i nevnte planer sikrer man styring med oppfølging av kommunens overordna politiske styringsdokument og legger til rette for internkontroll etter kommuneloven.

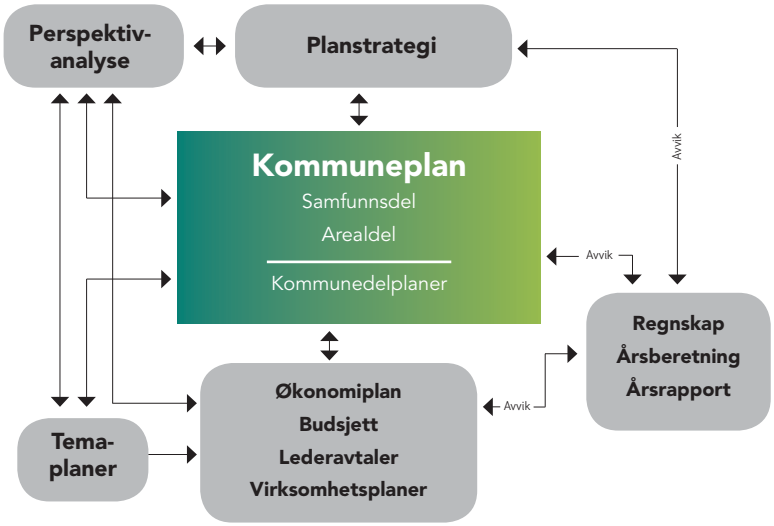

6. INDIKATORER

For å se om utviklingen går i ønsket retning skal kommunen sette mål og følge med på indikatorer knyttet til samfunnsutfordringer, samt prioriterte satsingsområder og strategier i kommuneplanens samfunnsdel. Vurdering av om utviklingen går i ønsket retning følges opp i årsberetning og økonomiplan, og legges til grunn for eventuelle justeringer i samfunnsdelens handlingsdel påfølgende år. Kommunen skal særlig følge med på om utviklingen bidrar til et mer klimavennlig samfunn og om sosial ulikhet reduseres.

Følgende indikatorer er valgt som utgangspunkt:

- Kommunebarometeret
- KOSTRA-sammenligning
- Antall fødte
- Antall yrkesaktive
- Andel sysselsatte
- Andel sysselsatte innvandrere
- Bosatte innvandrere
- Boligsosiale indikatorer
- Arbeidsledighet
- Andel lavinntektsfamilier
- Andel uføretrygdede
- Grunnskolepoeng
- Frafall i videregående skole
- Ensomhet
- Psykiske problemer
- Kulturdeltakelse
- Deltakelse frivillighet
- Trafikk (passasjertall, kollektivtransport, biltrafikkmåling)
- Luftkvalitet
- Miljøsertifiserte virksomheter
- Kildesortering/resirkulering
- Næringsindeks
- Bedriftsetableringer
- Innbyggerindeks
- Demokratiindeks
- Kommunal bærekraft
- Leveransen fra eksterne aktører med økonomisk støtte fra kommunen

Grønligrotta - Foto: Helgeland reiseliv

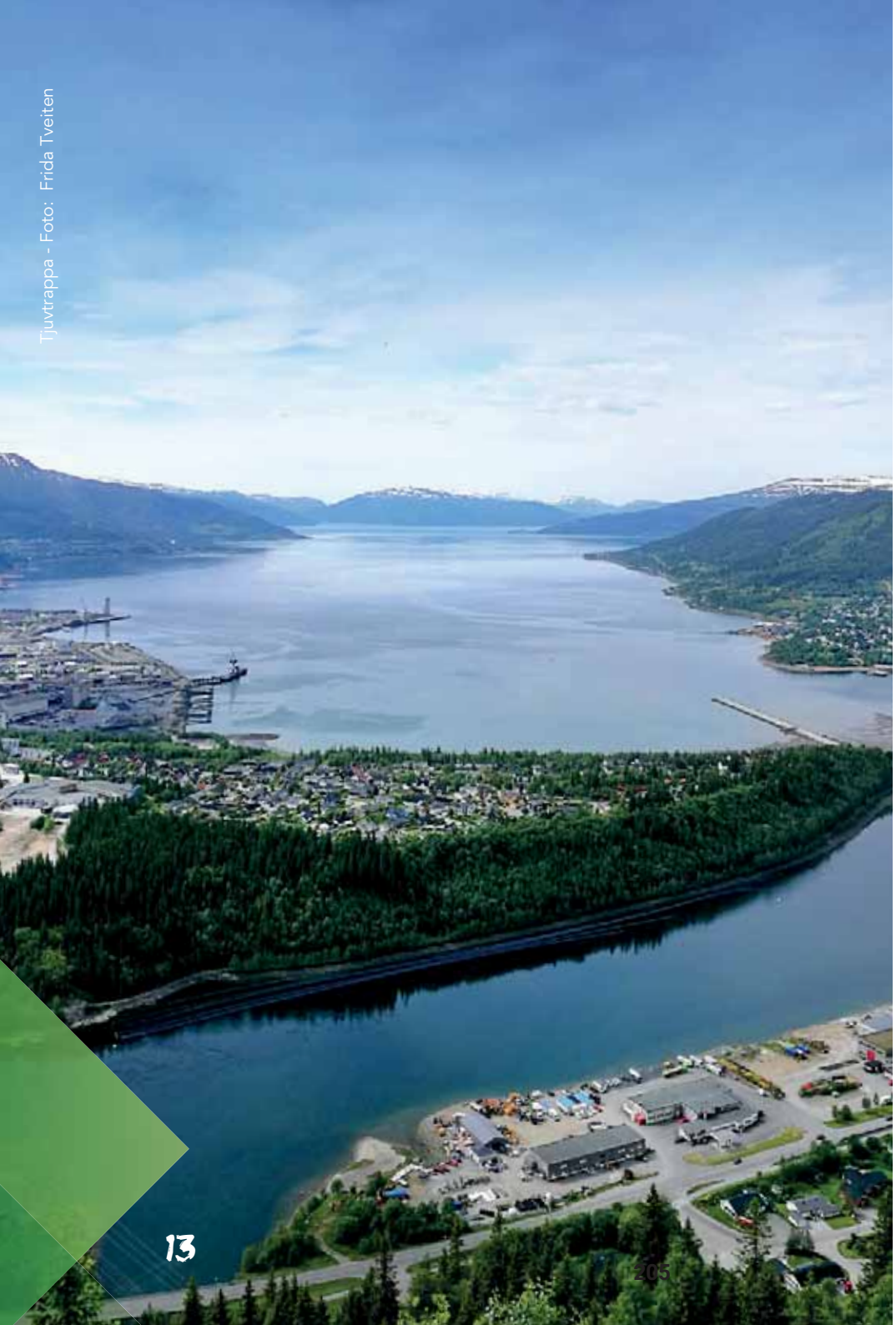

Tjuvtrappa - Foto: Frida Tveiten

7. FØRINGER FOR AREALPLANLEGGING I KOMMUNEN

Arealstrategier gir overordnede føringer for kommunens fysiske utvikling i et langtidsperspektiv. De gir føringer for framtidig arealdisponering og er samtidig et verktøy for å realisere kommuneplanens samfunnsdel. Arealstrategier skal først og fremst legges til grunn for revisjon av kommuneplanens arealdel, men samtidig skal strategiene være føringer for all plan- og byggesaksbehandling i kommunen. Dette gjelder særlig byutvikling.

Følgende arealstrategier legges til grunn for all arealplanlegging i Rana kommune:

- Hensynet til viktige landskaps- og naturverdier, og områder for friluftsliv og reindrift skal vektlegges
- Naturressurser og dyrka/dyrkbar jord skal sikres mot nedbygging
- Høy estetisk og arkitektonisk kvalitet for bygninger og uteområder skal vektlegges
- Bysentrum skal være konkurranse dyktig med urbane kvaliteter og god balanse og samspill mellom ulike funksjoner og aldersgrupper
- Større arbeidsplasser, detaljhandel og publikumsvirksomheter skal lokaliseres i sentrum eller så nært at det er naturlig å bevege seg til fots mellom funksjonene og sentrum.
- Offentlige uterom og parker skal være uformelle møteplasser på tvers av generasjoner, interesser og nasjonalitet
- Nye boliger og tilhørende funksjoner skal etableres innenfor allerede utbygde områder, og nærhet til skoler og busstopp skal vektlegges
- Fortettingsprosjekter skal ha høy kvalitet også på uterommene
- God bokvalitet skal vektlegges i både nye og eksisterende bomiljø
- Markagrensen skal ikke endres, nærturområder og områder for bynært friluftsliv skal ivaretas og prioriteres, og grønnstrukturene i sentrum skal styrkes
- Allmennhetens mulighet for ferdsel, aktiviteter og gode opplevelser langs Ranfjorden og Ranelva skal styrkes
- Det skal legges vekt på gode gang- og sykkelveiforbindelser, spesielt fra sentrum og ut til tettstedene, til turområder og til viktige mål for barn og unge. Snarveier skal ikke sperres eller innsnevres.
- Lokalisering av nye bygge- og anleggstiltak utenfor Mo og omegn skal skje ut fra dokumenterte behov, og for å styrke livskraftige bygde- og lokalsamfunn
- Overflatevann skal håndteres lokalt, og flomveier skal sikres med tanke på ekstremnedbør

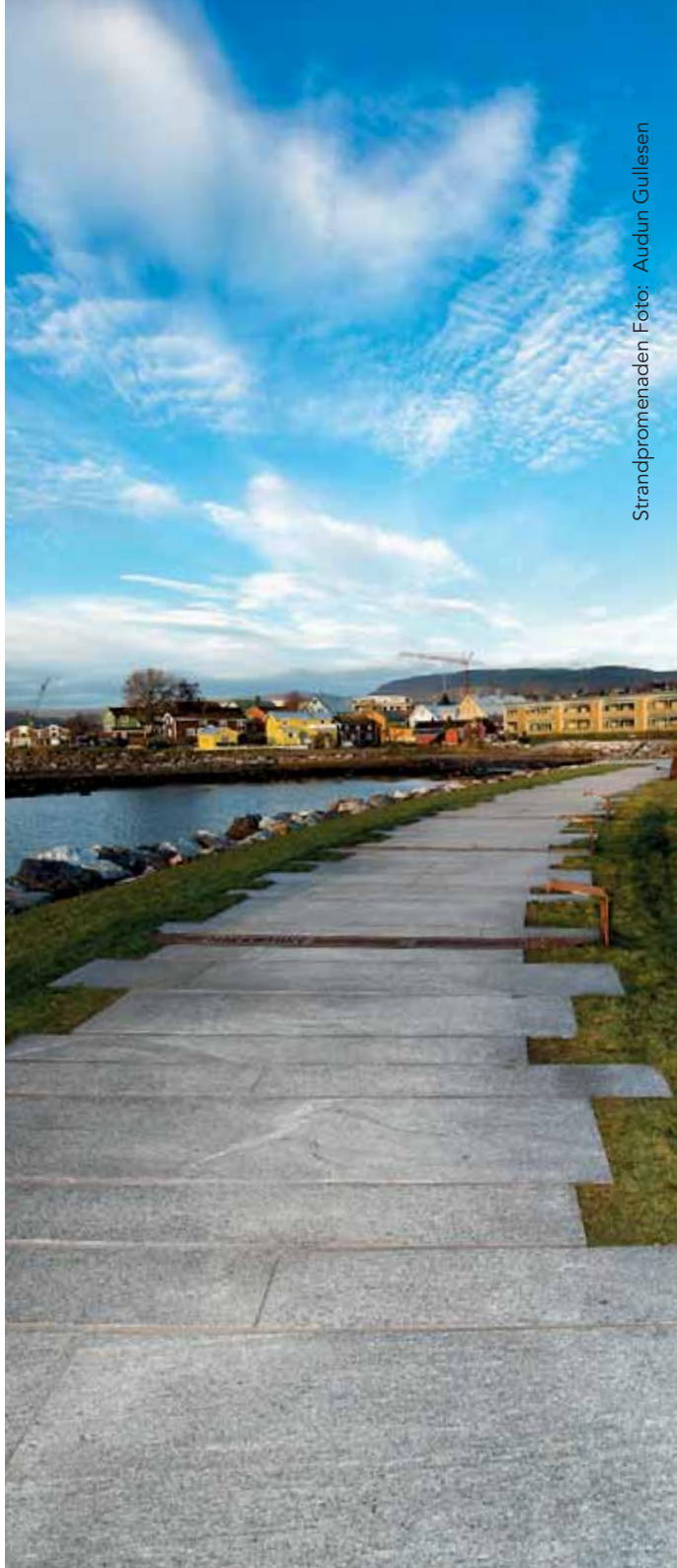

Strandpromenaden Foto: Audun Gullesen

Norges grønne industrihovedstad – framtida er fornybar

Satsingsområder og strategier

Vekstkraft og attraktivitet

- Vekst i offentlig og privat virksomhet samt Campus
- Industriby med ren luft og rent vann
- Attraktive kulturtilbud og møteplasser for alle
- Styrket identitet gjennom satsing på fortrinn og særpreg

Grønn omstilling

- Samarbeid med næringsliv om utvikling i grønn retning
- Bærekraftig utnytting av fornybare ressurser
- Klimavennlige løsninger innen transport, bygg og arealbruk
- Byutvikling med vekt på grønnstrukturer og urbanisering

Livskvalitet og mestring

- Fokus på tidlig innsats og forebygging
- Reduksjon av sosial ulikhet
- God integrering, økt deltakelse og egeninnsats
- Helsefremmende kommunale tjenester

Framtidsretta infrastruktur

- Regionalt logistikknute-punkt med stor flyplass
- Fortsatt tyngdepunkt for sykehusdrift i regionen
- Verdibevarende vedlikehold av bygg, veier og anlegg
- Digitalisering, velferds-teknologi og innovasjon

RANA KOMMUNE

De vet hva de bygger
de er med
løfter sammen.
Har en pakt
et språk
en puls
en samklang.

De får det til
det vokser
sprenger grensene
for alt de har tenkt.

Rett nok er løftene tunge
skiftgangen hard
varmen drepende.
En óg annen hestpeis
av en formann
finnes det og.

Men de gjør dette i lag
tar nødvendige tak.
De løfter
og for hvert løft
løftes hele landet.

Hentet fra diktsamlingen "**Av jern**" av Laila Stien.

Rana kommune

Besøksadresse:
Rådhusplassen 2, 8622 Mo i Rana
Postadresse: Postboks 173, 8601 Mo i Rana
Epost: postmottak@rana.kommune.no
Nettside: www.rana.kommune.no

Design: **Mac&Tusj**
Foto forsidebilde: **Audun Gullesen**

Strandpromenaden Foto: Tone Gurendal

Prosjekt nærmiljø og lokalsamfunn som fremmer folkehelse

Utgitt
November 2018
Bestillingsnummer
IS-2777

Utgitt av
Helsedirektoratet
Postadresse
Pb. 220 Skøyen
0213 Oslo
Besøksadresse
Universitetsgata 2, Oslo

Telefon 810 20 050
E-post: postmottak@helsedir.no

Forsidefoto
Halldor Skard, akvarell
Design
Itera as

www.helsedirektoratet.no